

รายงานการวิจัย

เรื่อง
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอพยพข้ามถิ่น
ของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร

Factors affecting towards migration
of labor from rural areas to Bangkok

โดย
ชุมพล รอดแจ่ม¹
Chumpon Rodjam

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากวิทยาลัยราชพฤกษ์
ปีการศึกษา 2553

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอพยพข้ามของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร” มีผลจากความต้องการศึกษาถึงสาเหตุที่แท้จริงในการอพยพข้ามของแรงงานจากชนบทเข้าสู่กรุงเทพมหานคร โดยการศึกษาดังกล่าวเป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการข้าย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร และพยายามสมการการข้าย้ายถิ่นของแรงงานโดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนได้แก่ การศึกษาเชิงคุณภาพจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยสัมภาษณ์แรงงานต้นทาง และแรงงานปลายทางซึ่งจะพยายามภูมิภาคของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยตัวแปรเชิงคุณภาพที่ส่งผลต่อการข้าย้ายถิ่น ได้แก่ ญาติพี่น้องหรือคนรู้จักชักชวน สถานประกอบการค่อนข้างมากค่านิยมการข้าย้ายถิ่น ความเจริญของกรุงเทพมหานคร การรักษาพยาบาลที่ดีกว่า ค่าจ้างค่าตอบแทนที่สูง ความต้องการศึกษาต่อ ปัญหาภัยพิบัติจากธรรมชาติ และการเพิ่มประสบการณ์ในการทำงานด้านอื่น ๆ ส่วนการศึกษา เชิงปริมาณ ซึ่งอาศัยข้อมูลทุติยภูมิโดยรวมจากหน่วยงานต่าง ๆ ระหว่างปี พ.ศ. 2541-2552 นำมาวิเคราะห์สมการแบบ Multiple Regression Analysis โดยมีผลการศึกษาปัจจัยตัวแปรเชิงปริมาณที่ส่งผลต่อการข้าย้ายถิ่น ได้แก่ ผู้มีงานทำเชิงเศรษฐกิจในกิจกรรมเกษตรกรรม (EA) ผลการศึกษาทั้งสองมีความสอดคล้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับการข้าย้ายถิ่นของราเวนสไตน์ (Ravenstine's "laws" of migration) โดยกล่าวถึงปัจจัยอ喻 2 ปัจจัยได้แก่ ปัจจัยผลัก และปัจจัยดึง อีกทั้งมีความสอดคล้องกับทฤษฎีของ Todaro ที่ได้เสนอการตัดสินใจการข้าย้ายถิ่นมีความเกี่ยวข้องกับการคาดหวัง การวิเคราะห์ดังกล่าว ทำให้ได้สมการที่เหมาะสมสำหรับการพยายามก่อการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร คือ $ML = 245.372 - 1.398EA$ กล่าวคือ ปัจจัยทางด้านผู้มีงานทำเชิงเศรษฐกิจ ในกิจกรรมเกษตรกรรม มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการอพยพข้ามของแรงงานจากภาคชนบท ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยการข้าย้ายถิ่นดังกล่าวจะจะขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศที่เอื้อต่อการเกษตรกรรม หากผู้มีงานทำเชิงเศรษฐกิจในกิจกรรมเกษตรกรรม (EA) ลดลงจะส่งผลต่อการข้าย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร (ML) เพิ่มขึ้น ผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ภาครัฐควรมีการกำหนดนโยบายพัฒนาท้องถิ่น เช่น การบริหารจัดการชลประทาน การปรับเปลี่ยนค่านิยมการข้าย้ายถิ่น พัฒนาการศึกษา แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน สถานพยาบาล ภารกิจนาคม สาธารณูปโภคพื้นฐาน การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตระดับท้องถิ่น การพัฒนาเมืองแรงงาน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน และปรับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำให้เหมาะสมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคม เป็นต้น นโยบายมาตรการดังกล่าว จะสามารถป้องกันการอพยพข้ามของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานครต่อไป

Abstract

This research study is “Factors affecting towards migration of labor from rural areas to Bangkok.” The purpose was to study the mainly reason of migration of labor from rural areas to Bangkok by studying the migration factors from rural areas to Bangkok and equation forecasting of labor, which divided into two parts; qualitative study by using analysis data on interview of labor where live in origin and labor who live in destination that distributed to country region. The results of this research found that qualitative factors affecting towards migration of labor were their relatives or people who they've known influence, many place of businesses, prosperity of Bangkok, better health care, higher wage, the need for higher education, natural disaster problem, and to gain more experienced in working. On quantitative study, the researcher had to collect secondary data from state agencies between year 1998s to 2011s and analyze with multiple regression analysis. The researcher found that quantitative factors affecting towards migration were employed in agricultural economics activities (EA) which was corresponding with Revenstine's “laws” of migration that had mentioned 2 factors; push and pull factor. Moreover, the result was also corresponding with Todaro theory that had offered the decision making of migration on expectation. From the analysis, the researcher could come up with the equation for forecasting on migration of labor from rural areas to Bangkok that was $ML = 245.372 - 1.398 EA$. The result stated that people who were employed in agricultural economics had contrary related to migration of labor from rural areas, which accorded with the hypothesis. Migration was depended upon climate that supported to do agriculture. However, if people who employed in agricultural economics activities (EA) had decreased, it would increase migration of labor from rural areas to Bangkok (ML). From the result of this research, government sector should have local development policies such as irrigation management for changing of social value of migration, learning source in community, education, health care, transportation, basic public utility, increase production efficiency for local

community, develop labor's skill, development of tourism site in local community, and adjusted minimum wage to lower the differences in society. These policies would prevent migration of labor from rural areas to Bangkok in future.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร” ฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความอนุเคราะห์และความเมตตา จากบุคคลดังต่อไปนี้

ผู้ศึกษาขอรับขอบเขตประคุณ ดร. อนามาธุ ชูทรพย อธิการบดี วิทยาลัยราชพฤกษ และ อาจารย์สันธยา ดาวารัตน์ รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร วิทยาลัยราชพฤกษ (ประธานคณะกรรมการวิจัย) ที่ได้ให้โอกาส และทุนสนับสนุนงานวิจัยจากวิทยาลัยราชพฤกษ ในปีการศึกษา 2553 ขอรับขอบเขตประคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณางานวิจัยทั้งสองท่าน ที่ได้มे�ตตาอนุเคราะห์เวลา อันมีค่าในการพิจารณา และแนะนำงานวิจัยฉบับนี้สมบูรณ์ ได้แก่ รองศาสตราจารย์อติ ไถยานันท์ คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร.ต.อ. ดร. คทาวัตน์ เขงตะระกุล อาจารย์ประจำวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ขอรับขอบเขตประคุณ คุณอัญชลี ใจดี นักวิชาการแรงงานชำนาญการ หัวหน้างานวินิจฉัย สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดชลบุรี กระทรวงแรงงาน ที่รับเป็นที่ปรึกษางานวิจัย ขอขอบคุณ คุณไปรยา อาสิงสมานันท์ ที่ช่วยตรวจสอบความเรียบร้อยของงานวิจัยรวมถึงการช่วยเหลือในการค้นคว้าข้อมูล ประกอบการวิจัย พร้อมทั้งขอขอบพระคุณ แรงงานต้นทาง และแรงงานปลายทาง (ขออภัยที่ไม่ได้กล่าวนามทั้ง 15 ท่าน) ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ให้ผู้ศึกษาวิจัยได้สัมภาษณ์ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาวิจัยจนทำให้ทราบถึงมูลเหตุแห่งการอพยพย้ายถิ่น ขอขอบพระคุณบุคคลท่านอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวนามที่มีส่วนทำให้งานวิจัยฉบับนี้เสร็จสิ้น ไปได้ด้วยดี

สุดท้าย ขอรับขอบเขตประคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และคู่รากอาจารย์ที่ให้โอกาส และอบรมสั่งสอน ถ่ายทอดความรู้ พร้อมทั้งประสิทธิประสาทวิชาให้แก่ผู้ศึกษา และขอรับขอบเขตประคุณทุกท่านที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จ ที่ไม่ได้ปรากฏนาม ณ ที่นี่ หากผลดีของงานวิจัยฉบับนี้ได้เกิดขึ้นผู้ศึกษาขอขอบคุณดีให้แก่ผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้กล่าวมา หากมีข้อกพร่องประการใดผู้ศึกษาขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว และจะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ชุมพล จอดแจ่ม

พ.ศ. 2554

สารบัญ

หน้า	
บทคัดย่อ	(1)
กิตติกรรมประกาศ.....	(3)
สารบัญตราสาร	(6)
สารบัญภาพประกอบ	(7)
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
ขอบเขตการศึกษา	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา	5
ข้อจำกัดในการศึกษา.....	8
2. แนวคิด ทฤษฎีและผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง	9
ส่วนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการร้ายถิน.....	10
ส่วนที่ 2 แนวคิดทางด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการร้ายถิน	14
ส่วนที่ 3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการร้ายถิน.....	18
ส่วนที่ 4 ทฤษฎีความคาดหวังเกี่ยวกับการร้ายถิน.....	32
ส่วนที่ 5 ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง	34
ส่วนที่ 6 แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา	38
ส่วนที่ 7 สมมติฐานที่ใช้ในการศึกษา.....	40
ส่วนที่ 8 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา.....	43

3. ระเบียบวิธีการวิจัย.....	44
รูปแบบการศึกษาที่ใช้	44
ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา.....	44
เครื่องมือสำหรับการวิจัย	46
วิธีการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	46
การวิเคราะห์ข้อมูล	47
4. ผลการศึกษาและการอภิปรายผล.....	48
การกำหนดตัวแปรและการรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	48
การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบพยาธิถินของแรงงานจากชนบทสู่ กรุงเทพมหานคร	49
สมการการพยากรณ์การย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร	64
การอภิปรายผล	65
5. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	83
สรุปผลการศึกษา	83
ข้อเสนอแนะ	84
บรรณานุกรม	88
ภาคผนวก	
ก. ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์	97
ข. แบบสอบถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์	111
ค. ผลการสัมภาษณ์แรงงานต้นทาง (5 คน) และแรงงานปลายทาง (10 คน).....	122
ง. การประมาณผลข้อมูลตัวแปร	159
ประวัติผู้ศึกษาวิจัย	162

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 แรงงานย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานคร	3
4.1 สรุปปัจจัยที่กำหนดการย้ายถิ่นจากชนบทสู่กรุงเทพมหานครของ แรงงานปลายทาง	55
4.2 สรุปตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์การย้ายถิ่นจากชนบทเข้าสู่กรุงเทพมหานคร.	58
4.3 สรุปตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์แบบร้อยละ	60
4.4 การทดสอบความสัมพันธ์ตัวแปร	62
4.5 การทดสอบความแปรปรวน	63
4.6 การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรตาม	63

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่	หน้า
2.1 โครงสร้างของตลาดแรงงานในเมืองของไทยฯ	28

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ยอมรับกันว่าประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไทยมีอาชีพเป็นเกษตรกรและอาชีวอยู่ในชนบท มีรายได้จากการประกอบอาชีพค่อนข้างต่ำ เมื่อเทียบกับภาระค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้นในปัจจุบัน สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ส่วนหนึ่ง สืบเนื่องมาจากคุณภาพของเกษตรกรที่มีการศึกษาน้อยทำงานต่ำกว่าระดับทั้งในด้านรายได้ และช่วงของการทำงาน นอกจากนี้เกษตรกรยังเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ อีกหลายปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกความสะดวกขั้นพื้นฐาน ตลาดจำหน่ายผลิตผลและการกำหนดราคาสินค้า ประกอบกับทิศทางในการพัฒนาประเทศที่ใช้รูปแบบการพัฒนาสู่ความเป็นประเทศอุดมสังคมใหม่ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติดังต่อไปนี้

เป็นต้นมา จะเห็นได้ว่าทิศทางในการพัฒนาประเทศสู่ความเป็นประเทศอุดมสังคมใหม่รัฐบาลได้มุ่งเน้นอุดมสังคมการผลิตเพื่อการส่งออก เช่น อุตสาหกรรมทางด้านอาหารประปา และอุตสาหกรรมสิ่งทอ ซึ่งเป็นอุดมสังคมที่ใช้แรงงานมาก จากนโยบายในการพัฒนาประเทศดังกล่าว ประกอบกับปัญหาความยากจนในชนบท การกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม ตลอดจนการทำงานต่ำระดับ จึงก่อให้เกิดปัญหาการอพยพแรงงานเข้าสู่เขตเมืองอย่างมาก และมีผลต่อการเกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีกมากมาย นอกจากนี้ความเจริญต่าง ๆ มากจะจูกตัวอยู่ในตัวเมืองใหญ่ ก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างเมืองกับชนบท ปัญหาการขาดแคลนแรงงานจากชนบท การเข้ารัฐบาลเบรียบเรื่องค่าจ้าง และสวัสดิการ การหลักเลี้ยงกฎหมายแรงงาน และเพิ่มปัญหาการใช้แรงงานสตรีและเด็กในภาคอุดมสังคม ปัญหาการอพยพพย้ายถิ่น มักจะก่อให้เกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมืองทั้งในท้องถิ่นที่ลั่นระฆังและท้องถิ่นปลายทาง ไม่ว่าจะเป็นกรณีการขาดแคลนทรัพยากรแรงงานในหมู่บ้านที่ราชภรรภมีการอพยพพย้ายถิ่น รวมทั้งปัญหาการเพิ่มจำนวนผู้ว่างงานในเขตเมือง เมื่อมีการอพยพพย้ายถิ่นจากเขตชนบทเข้าสู่เมือง อันจะนำมาซึ่งปัญหาสังคมนานาประการ เช่น ปัญหาการถูกกล่าวหาให้ประกอบอาชีพโภภัย ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาที่อยู่อาศัย ปัญหาการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม และปัญหาอันเนื่องมาจากการอพยพพย้ายถิ่นมีแนวโน้มว่าจะเป็นปัญหาที่เรื้อรังต่อไปในอนาคต (ปรียา สรุวรรณบพิ, 2531, น. 1-4)

การย้ายถิ่นบ้านเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากร นอกเหนือจากการเกิดและการตาย ผลของการย้ายถิ่นทำให่องค์ประกอบด้านเพศ อายุ อัตราการเกิด และอัตราการตาย ตลอดจนอัตราการสมรสของแต่ละชุมชนเปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ยังทำให้เกิด การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เพราะการย้ายถิ่นของประชากรเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการปรับปูนคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง การย้ายถิ่นส่วนใหญ่เป็นการย้ายถิ่นจากเขตที่มีความเจริญน้อยกว่า ไปสู่เขตที่มีความเจริญมากกว่าเกิด เป็นกระแสการย้ายถิ่นจากชนบทสู่เมือง ซึ่งมีความเจริญในด้านต่าง ๆ ความหลากหลายในอาชีพ ความแตกต่างในรายได้ การย้ายถิ่นจึงสัมพันธ์กับการกระจายตัวของประชากรและการเจริญเติบโต เป็นเมืองด้วย ปรากฏการณ์การย้ายถิ่นมีความสัมพันธ์กับการพัฒนา เพราะกระบวนการพัฒนานำมา ซึ่งสถาบันและองค์กรต่าง ๆ ที่นำไปสู่การสร้างงาน ดึงดูดให้เกิดการย้ายถิ่นเข้าสู่พื้นที่ที่มีการพัฒนา จากการสำรวจประเมินแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเท่าที่ผ่านมา พบว่าการทำให้เกิด คุณภาพชีวิตดีขึ้นในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล เป็นสาเหตุหนึ่งของปัจจัยดึงดูดให้เกิดการย้ายถิ่นเข้าสู่เขตที่มีการขยายอุตสาหกรรมเพื่อยกระดับฐานะและรายได้ของผู้อยู่ถิ่น กระแสการย้ายถิ่นที่เกิดจากเขตชนบทสู่เมืองเป็นเครื่องบ่งบอกถึงความเจริญที่ไม่สม่ำเสมอหรือแสดงการเปลี่ยนแปลง จากสังคมชนบทสู่ความเป็นสังคมคุณภาพชีวิตที่ต้องการกำลังแรงงานในภาคอกเกษตรกรรมเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณากระแสการย้ายถิ่นระหว่างเขตชนบทกับเขตเมือง ในเขตเมืองมีอัตราของการย้ายถิ่นสูง และจะลดลงเมื่อระดับความเป็นเมือง (สุกัญญา อาชีวิทย์, 2534, น. 1-2)

Campbell R. McConnel และคณะ (2003 : แปลโดย พรวนี จรัมพร, 2548, น. 275) กล่าวว่า นักเศรษฐศาสตร์ได้ใช้ประโยชน์ในการทำความเข้าใจการเคลื่อนย้ายตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ผ่านการพัฒนาทุนมนุษย์ของการอพยพ ส่งผลต่อทุนมนุษย์ที่ประกอบด้วยทักษะในการผลิต เพื่อให้ได้รับรายได้ ความรู้และประสบการณ์ที่อยู่ในตัวบุคคล การสะสมทุนสามารถเพิ่มได้โดยการกระทำที่เฉพาะเจาะจงไปการลงทุนในทุนมนุษย์ที่ต้องการการเสียสละในเวลาปัจจุบัน แต่เพิ่มกระแสของเงินได้ในอนาคตตลอดช่วงชีวิตของบุคคลหนึ่ง การกระทำสิ่งเหล่านั้นรวมถึงการได้รับการศึกษามากขึ้น ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติม และการรักษาสุขภาพ การอพยพไปสู่งานที่远离ค่าตอบแทนสูงกว่า ก็เป็นการลงทุนในทุนมนุษย์ด้วยเช่นกัน เพราะเป็นการยืดการเสียสละในเวลาปัจจุบันออกไปเพื่อให้ได้รับเงินได้ในอนาคตเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 1.1

แรงงานย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานคร

(หน่วย : คน)

ปี	จำนวนเงิน
2541	420,034.00
2542	401,351.00
2543	443,017.00
2544	451,609.00
2545	461,139.00
2546	479,693.00
2547	504,043.00
2548	453,405.00
2549	436,973.00
2550	420,946.00
2551	413,331.00
2552	405,144.00

ที่มา : ภาคผนวก ก

การพัฒนาอุตสาหกรรมไทยจึงไม่สามารถอาศัยความได้เปรียบด้านความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและต้นทุนค่าแรงราคาถูกอีกต่อไป ในศตวรรษที่ผ่านมาการพัฒนาอุตสาหกรรมได้ปรับจากอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น ไปเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานฝีมือและเทคโนโลยีมากขึ้นแล้ว คำถามสำคัญคือ ระบบการศึกษาของไทยได้ปรับตัวสนองต่อความต้องการแรงงานของภาคอุตสาหกรรมเพียงใด และภาคอุตสาหกรรมได้ปรับตัวเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานอย่างไร วิกฤตการณ์เศรษฐกิจที่เริ่มต้นเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2540 ทำให้ปัญหาการว่างงาน

เป็นจำนวนมากอย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน คำถามคือ ใน 5-10 ปีข้างหน้า ภาครัฐจะจ้างงานจะเป็นอย่างไร ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาใดจะมีปัญหาการหางานทำและจำนวนผู้ว่างงานจะเป็นเท่าไร การตอบคำถามเหล่านี้ได้จะต้องมีการพยากรณ์อุปสงค์และอุปทานของแรงงานในภาคอุตสาหกรรม สมภาคชน์และวิเคราะห์ความต้องการแรงงานของอุตสาหกรรมที่สำคัญของไทยตลอดจนการศึกษา เรื่องสถานการณ์และความพร้อมด้านข้อมูลแรงงานไทยด้วย (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2541, น. 1-2 : 1-3)

ดังนั้น จากการประเมินมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้ศึกษา จึงได้ให้ความสนใจที่จะทำการศึกษาในเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร” เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร โดยกำหนดจากปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม หลังจากนั้นนำมากำหนดสมการการย้ายถิ่น เพื่ออธิบายการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร
2. การพยากรณ์การย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร” มีขอบเขตดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาเฉพาะตัวแปรอิสระ ที่ผู้ศึกษาคาดการณ์ว่าหากมีการเปลี่ยนแปลงจะส่งผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร โดยการศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง หลังจากนั้นจึงได้นำมากำหนดตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ งบพัฒนาด้านการบริหารทั่วไป งบพัฒนาด้านบริการชุมชนและสังคม งบพัฒนาด้านเศรษฐกิจ อัตราค่าจ้างที่แท้จริง

การลงทุนภาคเอกชน ค่าใช้จ่ายในการบริโภคภาคครัวเรือน มูลค่าการส่งออก รายได้จากการทำงาน ถ้วนเฉลี่ยรายเดือน ประชากรของประเทศไทย ผู้มีงานทำ เชิงเศรษฐกิจใน กิจกรรมเกษตรกรรม ที่ดินเพื่อการเพาะปลูก ประชากรที่ได้รับการศึกษาขั้นต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา ประชากรที่ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประชากรที่ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า และประชากรที่ได้รับการศึกษาระดับปฐมญาตรีขึ้นไป

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร” อุปสรรคระหว่างปี พ.ศ. 2541– 2552

คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา

งบพัฒนาด้านการบริหารทั่วไป (The Development and General Management) หมายถึง งบประมาณรายจ่ายภาครัฐเพื่อพัฒนาในด้าน การบริหารทั่วไปของรัฐ การป้องกันประเทศไทย การรักษาความสงบภายใน การพัฒนาระบบการเมือง การสนับสนุนกิจการในพระองค์ ตามเป้าหมายที่กำหนด

งบพัฒนาด้านบริการชุมชนและสังคม (The Development of Community and Social Services) หมายถึง งบประมาณรายจ่ายภาครัฐเพื่อพัฒนาใน ด้านการศึกษา การสาธารณสุข การสังคมสงเคราะห์ การเคหะและชุมชน ด้านศาสนา วัฒนธรรมและนันทนาการ ด้านการพัฒนาประชากร และด้านบริการชุมชนและสังคม ตามเป้าหมายที่กำหนด

งบพัฒนาด้านเศรษฐกิจ (The Statement of Economic Development) หมายถึง งบประมาณ รายจ่ายภาครัฐเพื่อพัฒนาในด้าน เชื้อเพลิง การเกษตร การเมืองแล้ว ทรัพยากรธรรมชาติ การอุตสาหกรรม การโยธา การคมนาคม ขนส่ง การสื่อสาร การบริการเศรษฐกิจ การผลิต การสร้างรายได้ ทรัพยากรธรรมชาติ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี การบริหารรายได้และรายจ่ายภาครัฐ ตามเป้าหมายที่กำหนด

ดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer Price Index) หมายถึง ตัวเลขทางสถิติที่ใช้วัด การเปลี่ยนแปลงของราคสินค้าและบริการที่ครอบคลุมหรือผู้บริโภคใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและบริการ

รายได้เฉลี่ยต่อภาคครัวเรือน (Average Income per Consumption) หมายถึง รายได้ที่ครัวเรือนได้รับเฉลี่ยต่อปี ที่ได้จากการทำงานไม่ว่าจะเป็นตัวเงินหรือสิ่งของ เช่น เงินเดือน โบนัส เงินช่วยเหลือ เงินค่าคอมมิชชัน อาหาร เสื้อผ้า เป็นต้น

อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ (Wage Rate) หมายถึง อัตราค่าจ้างที่เพียงพอสำหรับแรงงานไร้ฝันเมื่อ 1 คน ให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ตามสมควรแก่สภาพเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่นนั้น

อัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ย (Average Wage Rate) หมายถึง อัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ยของผลรวม ของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำทุกห้องที่ทั่วประเทศเปรียบเทียบกับผลรวมจำนวนห้องที่ที่กำหนดให้อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ

ประชากรของประเทศไทย (Population of the Country) หมายถึง จำนวนประชากรเพศชาย และหญิงที่มีสัญชาติไทยและอาศัยอยู่ในประเทศไทย ตามสำมะโนประชากร ของกรมการปกครอง ตั้งแต่ปี 2541 - 2551

กำลังแรงงาน (Labor Force) หมายถึง บุคคลที่อยู่ในวัยทำงานทั้งหมด สำหรับประเทศไทย ประชากรที่อยู่ในวัยทำงานจะเริ่มตั้งแต่ผู้มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ยกเว้นกลุ่มบุคคลบางกลุ่มแม้อายุ 15 ปีแต่ไม่นับรวมอยู่ในกำลังแรงงาน คือ แม่บ้านที่รับเลี้ยงเด็กอ่อน นักเรียน นักศึกษา บุคคลที่ไม่สามารถทำงานได้เนื่องจากเจ็บป่วยเรื้อรัง ทหาร ภิกษุและนักบวช และผู้เกณฑ์อายุ

ผู้ที่ว่างงาน (Unemployed) หมายถึง กำลังแรงงานที่ไม่มีงานทำหรือตกงาน หรือกำลังหางานทำ

การลงทุนภาคเอกชน (Private Investment) หมายถึง การใช้จ่ายในการซื้อทรัพย์สิน หรือสินค้าประเภททุนซึ่งจะก่อให้เกิดรายได้หรือผลิตสินค้าและบริการเพิ่มขึ้นในอนาคต

ค่าใช้จ่ายในการบริโภคภาคครัวเรือน (Consumption Expenditure) หมายถึง การใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของภาคครัวเรือนทั้งหมดในรอบหนึ่งปี

มูลค่าการส่งออกสุทธิ (Net Exports) หมายถึง มูลค่าการส่งออก หักด้วยมูลค่าการนำเข้า สินค้าจากต่างประเทศ

การจ้างงาน (Employment) หมายถึง ความต้องการแรงงาน ซึ่งแรงงานดังกล่าวเป็นกำลังแรงงานที่ต้องการทำงาน และสามารถทำงานได้ทุกคน และนายจ้างต้องตอบแทนโดยจ่ายค่าจ้าง

แก่แรงงาน ซึ่งในการศึกษา ผู้ศึกษาได้ใช้การคำนวณเปรียบเทียบ โดยใช้อัตราการจ้างงาน (Employ Rate) มาทำการศึกษาแทนการจ้างงานในประเทศไทย ซึ่งหมายถึง การคำนวณเปรียบเทียบสัดส่วน ของผู้มีงานทำกับกำลังแรงงาน ให้เป็นตัวแปรตามในการศึกษาครั้งนี้

อัตราค่าจ้างที่แท้จริง (Real Wage Rate) หมายถึง ค่าตอบแทนซึ่งเป็นค่าจ้างที่แสดงให้เห็น ถึงมาตรฐานการครองชีพของแรงงาน โดยหาจาก อัตราค่าจ้างที่เป็นตัวเงิน หารด้วย ดัชนีราคา ผู้บริโภค

สมการเพื่อการพยากรณ์ (Forecasting Models) หมายถึง การใช้กรอบวิธีหรือขั้นตอนปฏิบัติ อย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่กำหนดเป็นสมการสำหรับการอกรถังเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ในอนาคต

แรงงานต้นทาง หมายถึง แรงงานก่อนการอพยพย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานคร

แรงงานปลายทาง หมายถึง แรงงานที่อพยพย้ายถิ่นเข้ามาสู่กรุงเทพมหานคร

ดังนั้น “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร” หมายถึง การศึกษาเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์แรงงานต้นทาง (จำนวน 5 คน) ที่กระจายตาม ภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ถึงสภาพปัจจุบัน และการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต การตัดสินใจใน อนาคตต่อการอพยพย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานคร ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐ และสัมภาษณ์แรงงาน ปลายทาง (จำนวน 10 คน) ที่อพยพย้ายถิ่นเข้ามาในกรุงเทพมหานครเพื่อศึกษาถึงสภาพการดำรงชีวิต สาเหตุ ปัญหาของการอพยพย้ายถิ่น รวมถึงเมืองย้ายถิ่นเข้ามาในกรุงเทพมหานครแล้ว มีสภาพการ ดำรงชีวิต ปัจจุบันที่เกิดขึ้น รวมถึงวิธีการแก้ไขปัญหา ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐอย่างไร ส่วนการศึกษา เชิงปริมาณมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่ กรุงเทพมหานครกับปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมต่าง ๆ ที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการย้ายถิ่นของ แรงงานในช่วงปี พ.ศ.2541–2552 เพื่อศึกษาการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทเข้าสู่กรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับปัจจัยใดบ้าง หลังจากนั้นนำผลการศึกษามาทำการวิเคราะห์เพื่อหาค่าตอบถี่ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร และการพยากรณ์การย้ายถิ่น ของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร อีกทั้งการศึกษาดังกล่าวยังทำให้ทราบถึงผลกระทบ ผลดี จากการอพยพย้ายถิ่น และสามารถกำหนดหรือวางแผน ความเพียงพอต้านอุปสงค์ อุปทานของ แรงงานในภาคเศรษฐกิจจากการย้ายถิ่นต่อไป

ข้อจำกัดในการศึกษา

1. ข้อมูลทุกประวัติ์ได้เก็บรวบรวมมาทำการศึกษาในเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร” ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ จากราชการรัฐซึ่งมีความถูกต้อง
2. เนื่องจากข้อมูลที่ทำการศึกษามีข้อจำกัดเรื่องเวลาคือระหว่างปี พ.ศ. 2541-2552 รวมระยะเวลา 12 ปี ดังนั้น ข้อมูลตัวแปรบางตัวที่ใช้ในการศึกษาอาจไม่สมบูรณ์ ผู้ศึกษาจึงได้ทำการประมาณค่าข้อมูลที่สูญหายหรือทำการปรับปรุงข้อมูลตามระเบียบวิธีการทางสถิติที่เหมาะสม กับลักษณะของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา
3. อัตราการจ้างงานที่แท้จริง ที่ใช้ในการศึกษา ผู้ศึกษาได้ทำการคำนวนเปรียบเทียบจากอัตราค่าจ้างที่เป็นตัวเงิน หารด้วย ดัชนีราคากู้บริโภค
4. การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์แรงงานต้นทาง (จำนวน 5 คน) โดยจำแนกตามภูมิภาค และแรงงานปลายทาง (จำนวน 10 คน) สภาพการดำรงชีวิตของแรงงานและสภาพปัญหาของแรงงานขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ ด้าน เช่น ลักษณะทางกายภาพของห้องถิน ความเชื่อหรือประเพณีในห้องถินและบประมาณจากภาครัฐที่กระจายไปยังห้องถิน เป็นต้น ดังนั้น ลักษณะสภาพของปัญหาแต่ละภูมิภาคจึงมีลักษณะที่คล้ายกันหรือแตกต่างกันไป ตามสภาพแต่ละห้องถิน จึงส่งผลให้ผลการศึกษาที่ได้ อาจมีปัญหานี้ลักษณะที่คล้ายคลึงและแตกต่างจากผลการศึกษาในเชิงปริมาณ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอพยพข้ามชาติ” ของรายงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร” ในครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อหาคำตอบในระดับมหาวิทยาลัย ที่น่าสนใจ เป็นพื้นฐานของการศึกษา จึงเป็นทฤษฎีในระดับมหาวิทยาลัย ที่สามารถนำไปใช้ในการอพยพข้ามชาติ ของแรงงานเข้าสู่เมืองหลวง โดยแนวคิด ทฤษฎี และผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาจึงนำเสนออยู่ในรูปแบบของการศึกษาเชิงวิเคราะห์ ในทฤษฎี แนวคิด โดยสามารถแบ่งเป็น 8 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการย้ายถิ่น

แนวคิดการย้ายถิ่นของปีเตอร์สัน

แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของการย้ายถิ่น

แนวคิดทางด้านผลกระทบที่เกิดจากการโยกย้ายถิ่นภายในประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับกระแสการย้ายถิ่น

ส่วนที่ 2 แนวคิดทางด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการย้ายถิ่น

แนวคิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจตามรูปแบบทุนนิยม (Capitalism)

แนวคิดการกำหนดลักษณะของเศรษฐกิจในระบบอุดสาಹกรรม

ส่วนที่ 3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการย้ายถิ่น

ทฤษฎีเกี่ยวกับการย้ายถิ่นของราเวนส์ไตน์

ทฤษฎีการย้ายถิ่นของลี

ทฤษฎีการย้ายถิ่นในสังคมทวิภาคณ์ (Dual Societies)

ทฤษฎีการย้ายถิ่นทางเศรษฐศาสตร์นีโอลคลาสสิก

ทฤษฎีแบบจำลองการย้ายถิ่นของ托达罗 (Todaro)

ทฤษฎีด้านทุนนุชช์ในการย้ายถิ่น

ส่วนที่ 4 ทฤษฎีความคาดหวังเกี่ยวกับการย้ายถิ่น

ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ

ทฤษฎีความคาดหวังรายได้

ส่วนที่ 5 ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 6 แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

ส่วนที่ 7 สมมติฐานที่ใช้ในการศึกษา

ส่วนที่ 8 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

ส่วนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการย้ายถิ่น

แนวคิดการย้ายถิ่นของปีเตอร์สัน

ปีเตอร์สัน (ปราโมทย์ ประสาทกุล, 2543, น. 263-264) ได้สรุปรูปแบบของการย้ายถิ่น (Typology of migration) เพื่อเป็นกรอบในการวิเคราะห์การย้ายถิ่นออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ตามลักษณะพื้นฐานของการเคลื่อนย้าย คือ “ผู้ย้ายถิ่นแบบบริเริ่ม” กับ “ผู้ย้ายถิ่นแบบอนุรักษ์” ซึ่งจากการย้ายถิ่น 2 ประเภทข้างต้นนี้ สามารถแบ่งประเภทการย้ายถิ่นย่อยออกไปตามแรงผลักดันให้เกิดการย้ายถิ่นแบบต่างๆ ดังนี้

(1) การย้ายถิ่นแบบดั้งเดิม เป็นการย้ายถิ่นที่เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงทางนิเวศวิทยา และสิ่งแวดล้อมในถิ่นเดิม เกิดขึ้นจากการที่ผู้ย้ายถิ่นไม่สามารถต่อสู้กับอิทธิพลทางธรรมชาติ ณ ถิ่นที่หนึ่งได้

(2) การย้ายถิ่นแบบถูกบังคับ เป็นการย้ายถิ่นที่มีตัวการหรือสภาพภูมิประเทศบางอย่างบีบบังคับให้ผู้คนต้องเคลื่อนย้ายไปจากถิ่นที่เดิม ผู้ย้ายถิ่นขาด oma ในการตัดสินใจว่าจะยังคงอยู่ในถิ่นเดิมได้หรือไม่

(3) การย้ายถิ่นแบบเสรี เป็นการย้ายถิ่นอย่างอิสระในทางความคิดและการตัดสินใจ การย้ายถิ่นประเภทนี้มักจะเริ่มต้นด้วยการย้ายของคนกลุ่มเล็ก ๆ ก่อน และมักจะกลายเป็นตัวอย่างให้คนอื่น ๆ ได้ทำตามในเวลาต่อมา

(4) การย้ายถิ่นแบบมวลชน เป็นการย้ายถิ่นที่ทำตามกันไปจนเป็นการเคลื่อนย้ายของคนกลุ่มใหญ่ เกิดจากแรงจูงใจทางสังคมเพื่อตั้งรกรากใหม่

แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของการย้ายถิ่น

องค์การสหประชาชาติ (United Nation) ได้ให้คำจำกัดความของผู้ย้ายถิ่น (Migrant) ไว้ว่า “เป็นผู้ซึ่งเปลี่ยนที่อยู่อาศัยเดิมจากพื้นที่หนึ่ง ไปอาศัยในพื้นที่ใหม่ที่ไกลจากเดิมในช่วงระยะเวลาหนึ่ง” ซึ่งการย้ายถิ่นสามารถจำแนกออกได้เป็นหลายลักษณะตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (บุญคง หันจางสิทธิ์, 2540, น.253-254)

- (1) ตามระยะเวลา มีสองลักษณะ คือ การย้ายถิ่นชั่วคราว และการย้ายถิ่นถาวร
- (2) ตามระยะทางหรือสถานะเขต มีสองลักษณะ คือ การย้ายถิ่นภายในประเทศ เช่น ย้ายข้ามประเทศ และการย้ายถิ่นภายในอาณาเขตเดียวกัน เช่น ย้ายภายในประเทศ
- (3) ตามจำนวนบุคคลที่ย้าย มีสองลักษณะ คือ ย้ายเป็นกลุ่ม และย้ายคนเดียว
- (4) ตามบรรยายกาศทางการเมือง มีสองลักษณะ คือ ย้ายโดยความสมัครใจ และย้ายโดยไม่สมัครใจ
- (5) ตามสาเหตุหลักทางเศรษฐกิจและสังคม มีสองลักษณะ คือ ย้ายเนื่องจากสาเหตุทางเศรษฐกิจ และย้ายเนื่องจากสาเหตุอื่นที่มิใช่ทางเศรษฐกิจ
- (6) ตามจุดมุ่งหมายเชิงจิตวิทยา มีสองลักษณะ คือ การย้ายถิ่นชนิดที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น การย้ายที่มีเป้าหมายชัดเจน เกิดจากความไม่พึงพอใจในภาวะที่เป็นอยู่ มีความมุ่งมั่นที่จะแสวงหาชีวิตที่ดีกว่าในถิ่นอื่น และการย้ายถิ่นที่ไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง อันเป็นผลมาจากการแรงผลักดันต้นทาง สืบเนื่องจากการไร้ความสามารถที่จะต่อสู้กับอิทธิพลของธรรมชาติ รวมทั้งการย้ายถิ่นเพราภาระเสนินยม และการย้ายถิ่นเพราะไม่มีอะไรทำที่ดีกว่า

แนวคิดทางด้านผลกระทบที่เกิดจากการโยกย้ายถิ่นภายในประเทศ

แนวคิดทางด้านผลกระทบที่เกิดจากการโยกย้ายถิ่นภายในประเทศ โดยอธิบายถึงแนวคิดที่เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการย้ายถิ่นภายในประเทศซึ่งสามารถแบ่งได้ดังนี้ (สุมารี ปิตยานันท์, 2545, น. 193-200)

1. ผลกระทบของการโยกย้ายถิ่นที่มีผลต่อเศรษฐกิจชนบท

(1) ผลต่อรายได้และการสะสมทุน แรงงานที่มีการย้ายถิ่นมักจะส่งเงินกลับหรือส่งความช่วยเหลือที่ไม่ใช่ตัวเงิน เช่น อาหาร เสื้อผ้า หรือสิ่งของจำเป็นอื่น ๆ กลับมาซึ่งห้องถิ่นเดิมของตนเอง หรือนำติดตัวกลับมาให้เมื่อกลับมาเยี่ยมบ้าน ซึ่งการส่งเงินกลับของชาวชนบทที่อยู่พย้ายถิ่นออกนั้น มีผลต่อการกระจายรายได้ของชาวชนบทในทางที่ดีขึ้น เพราะผู้อพยพย้ายถิ่นส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจน และการส่งเงินกลับนี้ทำให้ครอบครัวของผู้ย้ายถิ่นได้มีโอกาสพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

(2) ผลต่อกำลังแรงงานในชนบท เนื่องจากการย้ายถิ่นเป็นกระบวนการเลือกสรรคนหนุ่มสาว และผู้ที่อยู่ในวัยแรงงาน ดังนั้นผลกระทบที่น่าจะปรากฏมากที่สุดก็คือ การทำให้มีแรงงานหรือคนช่วยทำงานลดน้อยลง

(3) ผลต่อวิถีชีวิตของประชากรในท้องถิ่น การอพยพไปทำงานยังห้องถิ่นอื่นโดยเฉพาะเขตเมืองอาจส่งผลต่อภาวะสังคม โดยแรงงานมักจะนำเงินส่วนของชาวเมืองมาใช้เมื่อกลับห้องถิ่นเดิม ซึ่งมักทำให้เกิดความต้องการเอาแบบอย่างของเพื่อนบ้านและเป็นเหตุซักจูงให้คนหนุ่มสาวเดินทางออกจากหมู่บ้านเพื่อให้ได้สิ่งของต่าง ๆ ที่เป็นเครื่องอำนวยความสะดวกความสะดวก เช่นเดียวกับคนในเมือง การย้ายถิ่นของแรงงานยังอาจก่อให้เกิดภาระทางสังคมขึ้นด้วย เนื่องจากแรงงานที่ย้ายออกไปมักเป็นคนหนุ่มสาวหรือหัวหน้าครอบครัว ทำให้เด็ก สตรี และคนชราในห้องถิ่นที่เหลือไม่ได้รับการดูแลเท่าที่ควร เพราะคนเหล่านี้อยู่ในวัยพึงพิงไม่สามารถดูแลตนเองได้ดีเท่าที่ควร ซึ่งสามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนในช่วงที่เศรษฐกิจไทยกำลังร้อนแรงในปี 2533-2539 หมู่บ้านในเขตชนบทของภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะมีแต่เด็กเล็ก สตรี และคนชราที่ไม่สามารถทำงานได้

2. ผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมเมืองหลวงและเมืองหลักแนวโน้มของทิศทางการอพยพย้ายถิ่นของประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงความสำคัญจากการย้ายถิ่นระหว่างเขตชนบทกับเขตชนบทในภูมิภาค เพื่อแสดงให้เห็นว่าที่ทำการเกษตรที่เป็นการย้ายถิ่นจากเขตชนบทเข้าสู่เขตเมือง โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และเมืองหลักของภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งได้รับการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางของการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคตามนโยบายของรัฐบาล

ผลกระทบของการย้ายถิ่นเข้าสู่เขตเมืองนั้น จะเกิดขึ้นในระดับที่แตกต่างกัน แต่เนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางของการย้ายถิ่นมากที่สุด ผลกระทบที่เกิดขึ้นจึงเกิดกับเขตกรุงเทพมหานครมากที่สุด

(1) ผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากร การที่จำนวนประชากรในเขตเมืองหลวงเพิ่มขึ้นนี้ ปัญหาที่ตามมา ก็คือรัฐบาลไม่สามารถจัดขยายกิจการต่าง ๆ ในด้านสาธารณูปโภคได้ทันกับความต้องการของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของไฟฟ้า ประปา ถนนหนทาง รถประจำทาง โรงพยาบาล โรงเรียน ตลอดจนอาคารสังเคราะห์ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ นอกจากนั้น ปัญหาการจราจรติดขัดในเขตกรุงเทพมหานคร จึงทำให้ประชากรต้องหันมาซื้อที่อยู่แบบทาวน์เฮาส์ หรือคอนโดมิเนียมในเมืองแทนการซื้อที่ดินหรือบ้านในเขตชนบท เมือง ทำให้คุณภาพชีวิตของประชากรในเขตเมืองหลวงแย่ลง เนื่องจากสภาพที่อยู่อาศัยหนาแน่น และเสื่อมโทรมไม่ถูกสุขาลักษณะ อันเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยทั้งทางร่างกายและจิตใจของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร

(2) ผลกระทบเชิงเศรษฐกิจ การศึกษาวิจัยการย้ายถิ่นในประเทศไทยส่วนใหญ่พบว่า สาเหตุทางเศรษฐกิจเป็นสาเหตุสำคัญ ผู้ยายถิ่นส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า ย้ายเพื่อหารงานทำและหารายได้ สำหรับครัวเรือน ซึ่งการที่ชาวชนบทพยพหลังไหลเข้ามายังงานทำในเขตเมืองด้วยอัตราที่สูงย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อตลาดแรงงานในเมือง เพราะในบางฤดูมีคนงานย้ายถิ่นเข้ามายังงานจำนวนมากแต่ไม่อาจงานทำได้ นอกจากรู้ว่างานบางส่วนยังก่อให้เกิดปัญหากับสังคมต่อไปด้วย

(3) ผลกระทบทางสังคม ปัญหาชุมชนแออัดและแหล่งเสื่อมโทรม เนื่องจากการคมนาคมที่สะดวกสบายขึ้นทำให้ปริมาณการย้ายถิ่นมีเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะจากชนบทสู่เมือง ซึ่งมักจะเป็นผู้ที่มีการศึกษาต่ำ มีฐานะยากจน และเป็นแรงงานไร้ฝีมือ จึงไม่ค่อยใส่ใจเรื่องที่พักอาศัยมากนัก จึงเกิดปัญหาชุมชนแออัดและแหล่งเสื่อมโทรมขึ้นอย่างรวดเร็วและขยายใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งสถานที่เหล่านี้สร้างปัญหาให้กับสังคมตามมาไม่ใช่น้อย ทั้งปัญหายาเสพติด อาชญากรรม การจรากรรมต่าง ๆ เป็นต้น

(4) ผลกระทบทางสังคมแล้วด้วย การมีประชากรอาศัยอยู่รวมกันเป็นจำนวนมากในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ส่งผลทำให้เกิดปัญหามลพิษทางอากาศ ทางน้ำ ทางเสียง สารพิษ รวมทั้งปัญหาการเก็บและทำลายขยะมูลฝอยไม่หมดและตกค้าง ตลอดจนปัญหาการทิ้งขยะไม่เป็นที่ การปลูกอาคารสูงล้ำที่สาธรณะ รวมทั้งการรักษาความสะอาดและการจัดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองอันเกิดจากการกระทำของบุคลากรบางกลุ่มอาที่พที่ละเลยต่อกฎหมายเบียบต่าง ๆ และใช้พื้นที่สาธารณะเพื่อประกอบอาชีพ หรือกิจกรรมต่าง ๆ

โดยทั่วไปแล้ว การย้ายถิ่นจากเขตชนบทเข้าสู่เขตเมืองเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ของทั้งเขตเมืองและของประเทศ แต่ในระดับจุลภาคปีรากว่าบุคคลและครอบครัวที่ย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานครต้องแก่งแย่งแข่งขันในเรื่องการทำงานทำกับผู้ที่อาศัยอยู่ก่อนแล้ว ความยากจนและ การอยู่อาศัยในชุมชนแออัดมีความสัมพันธ์กับปัญหาอื่น ๆ ที่ผู้ย้ายมาอยู่ใหม่ต้องเผชิญ เช่น การว่างงาน การทำงานต่ำระดับ และการทำงานที่ได้รับค่าจ้างต่ำมาก รวมทั้งการมีสภาพการทำงานที่ไม่เหมาะสม ผู้ย้ายถิ่นจากเขตชนบทเข้าสู่เขตเมืองจำนวนมากไม่ได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ อัน เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเดินทางของกรุงเทพมหานคร (ภัสสร ลิมานนท์ และเพ็ญพร มีระสวัสดิ์, 2532, น. 61)

แนวคิดเกี่ยวกับกระแสการย้ายถิ่น

แนวคิดเกี่ยวกับกระแสการย้ายถิ่นโดยอาศัยแนวคิดของ Lee, Ravenstien, Kant & Zipt และ Stouffer กล่าวว่า ปริมาณการย้ายถิ่นจะมีเพิ่มมากขึ้นตามความแตกต่างของพื้นที่ ความแตกต่างทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคมระหว่างท้องที่ต้นทางและปลายทางรวมถึงอุปสรรคทางกลางของ การย้ายถิ่น เช่น ระยะทาง ค่าใช้จ่าย มีความเกี่ยวข้องกับการย้ายถิ่นนั้น อาจหมายถึงการทำทวนตันทุนและผลประโยชน์ที่คาดหวังตามทฤษฎีการลงทุนของ Sjaastad หากผู้ย้ายถิ่นมีความมั่นใจใน โอกาสที่จะประสบความสำเร็จแนวโน้มการย้ายถิ่นจะเพิ่มมากขึ้น (อนุ ดาวรัตน์, 2531, น. 14-15 และ สุกัญญา อาชีววิทย์, 2534, น. 4)

ส่วนที่ 2 แนวคิดทางด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการย้ายถิ่น

แนวคิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจตามรูปแบบทุนนิยม (Capitalism)

ระบบทุนนิยม คือ ระบบทางเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้ภาคเอกชนที่มีศักยภาพทางด้านทรัพยากรูปแบบทุน โดยทำการครอบครองเป็นเจ้าของให้ได้มากเท่าที่มีความสามารถทำได้ ทั้งนี้ ต้องไม่ขัดแย้งหรือเป็นการละเมิดสิทธิ์ของบุคคลอื่น ๆ (วันนา สังฆารักษ์, 2545, น. 39-45)

ระบบทุนนิยมในยุคต้น ๆ เป็นระบบเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นก่อนศตวรรษที่ 19 โดยเน้นบทบาทของเอกชน เพื่อให้เป็นแรงผลักดันให้มีการพัฒนาระบบเศรษฐกิจจากระบบดั้งเดิม คือ ทุนนิยมแบบผูกขาด

ให้เข้าสู่ขั้นตอนต่อมาเป็นทุนนิยมตลาด โดยรัฐบาลมีส่วนสำคัญในการผลักดันเป็นหลัก และเข้ามาแทรกแซงภายในระบบเศรษฐกิจ จึงได้พัฒนามาเป็นระบบทุนนิยมแบบควบคุมหรือแบบสวัสดิการ และต่อมาได้มีการพัฒนาบทบาททั้งของภาครัฐและภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนทำให้มีลักษณะเป็นทุนนิยมแบบวางแผน ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. ระบบทุนนิยมดั้งเดิม เป็นระบบที่ให้ความสำคัญกับเอกชนเป็นอย่างมาก รัฐบาลจะไม่เข้ามาแทรกแซงในระบบเศรษฐกิจ ผู้ผลิตส่วนใหญ่เป็นนายทุนที่มีความสามารถในการผลิตสินค้าอย่างได้ก็ได้ โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงสภาพทางการตลาดว่ากำลังต้องการสิ่งใดเป็นสำคัญ ซึ่งช่วงดังกล่าวจะเป็นในช่วงต้นของศตวรรษที่ 18 ที่ตระกับช่วงต้นของยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมที่มีความต้องการใช้ทุนอย่างมหาศาลเพื่อกำหนดมาตรฐานและมาตรฐานต่าง ๆ

2. ระบบทุนนิยมตลาด เป็นระบบที่เปิดโอกาสให้เอกชนครอบครองทรัพย์สินส่วนตัวมากขึ้น ทั้งการมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน การนำกลไกราคามาใช้เป็นเครื่องตัดสินในการผลิตสินค้าภายใต้ระบบที่เปิดโอกาสให้แสวงหากำไรจากการที่ลงทุนไปได้อย่างเต็มที่ ขณะเดียวกันรัฐบาลยังมีบทบาทน้อยมาก โดยมีหน้าที่เพียงดูแลรักษาภาระสาธารณะไปค่าที่เอกชนสร้างขึ้นมา คอยพิทักษ์ปักป้องอุดสาหกรรมที่ผลิตในประเทศ อาศัยโดยตากับมาตรฐานการกำหนดราคาราคาที่สูงเป็นหลัก ต่อมาในระยะหลังระบบทุนนิยมตลาดเริ่มเสื่อมลง ทั้งนี้เนื่องมาจาก ความสามารถจัดสรรทรัพยากรการผลิตให้มีประสิทธิภาพได้ อีกทั้งยังไม่เหมาะสมกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่มีรูปแบบสถาบันชั้นต่ำมากขึ้น โดยความก้าวหน้าของการพัฒนาอุตสาหกรรมในระยะต่อมาทำให้มีความเจริญเติบโตขึ้นเป็นอย่างมาก ประกอบกับความล้ำหน้าทางเทคโนโลยี และระบบการผลิตที่มีขนาดใหญ่ขึ้น

3. ระบบทุนนิยมแบบบังคับหรือแบบสวัสดิการ ในระยะแรกเริ่มของการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีขนาดใหญ่ขึ้น ประกอบกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งทุนนิยมตลาดไม่สามารถตอบสนองโครงสร้างทางเศรษฐกิจได้ จึงได้มีการส่งเสริมให้ภาครัฐเข้ามายแทรกแซงเศรษฐกิจโดยควบคุมธุรกิจขนาดใหญ่ กิจการสาธารณูปโภคเพื่อเข้าดำเนินการเอง และถือเป็นหน้าที่ของรัฐ โดยแรงผลักดันที่ทำให้รัฐเข้ามาแทรกแซงเนื่องจาก การแสวงหาผลกำไรที่มากเกินไปของนายทุน และเพื่อให้หน่วยผลิตได้รับความเท่าเทียมและความพึงพอใจซึ่งกันและกัน รัฐจะเข้ามาดำเนินการปั้นฐานสาธารณะไปค้ำมครองหน่วยผลิตทั้งภาคเกษตรและอุตสาหกรรม รวมทั้งเข้าควบคุมค่าจ้างและราคาให้อยู่ในระดับที่มีเสถียรภาพ ซึ่งวิธีการที่รัฐเข้าแทรกแซงโดยผ่านนโยบายการเงินและนโยบายการคลัง ซึ่งมิใช่การเข้าแทรกแซงโดยตรง

4. ระบบทุนนิยมแบบวางแผน สืบเนื่องมาจากการดำเนินเศรษฐกิจทุนนิยมแบบควบคุม โดยเน้นบทบาทของรัฐ ให้เข้ามายควบคุมการผลิต ต่อมารัฐได้เปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาร่วมมือได้ กลایเป็นความร่วมมือระหว่างรัฐกับเอกชน กลัยเป็นรูปแบบเศรษฐกิจที่มีการวางแผนร่วมกัน เรียกว่า ระบบทุนนิยมแบบวางแผน

นับจากอดีตที่ผ่านมา ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมได้เกิดขึ้นในประเทศญี่ปุ่นอย่างรวดเร็ว แต่การพัฒนาเรื่อยมา จนถึงปัจจุบันซึ่งเป็นรูปแบบทุนนิยมแบบก้าวหน้า โดยประเทศกลุ่มอุตสาหกรรม มีขั้นตอนการวิวัฒนาการได้ดีกว่ากลุ่มประเทศเกษตรกรรม เช่น ความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี วัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนโครงสร้างของการผลิต ดังนั้นในการพัฒนาเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศ ทุนนิยม โดยส่วนมากแล้วจะมุ่งเน้นที่การส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามาลงทุนในภาคการผลิต ภาคอุตสาหกรรม โดยรัฐมีหน้าที่อำนวยความสะดวก ทั้งนี้ในปัจจุบันระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมได้มี การเผยแพร่องค์ประกอบและเป็นที่ยอมรับทั่วโลก ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นที่น่าสังเกตว่า ประเทศที่มีระบบ การพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมโดยส่วนใหญ่จะมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ค่อนข้างสูง มากกว่าประเทศที่มีการพัฒนาแบบอื่น

แนวคิดการกำหนดลักษณะของเศรษฐกิจในระบบอุดสาಹกรรม

จากแนวคิดการกำหนดเป้าหมายทางด้านเศรษฐกิจมหภาคซึ่งจะเน้นในด้านความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการทำให้เศรษฐกิจมีเสถียรภาพแล้ว แนวคิดดังกล่าวยังส่งเสริมให้มีการเพิ่มขึ้นของการจ้างงานในประเทศไทย จนถึงระดับการจ้างงานอย่างเต็มที่ เป็นพระเมื่อปีชาชันทุกคนในประเทศไทย มีงานทำจะส่งผลให้เกิดการจับจ่ายใช้สอย เกิดการผลิต เกิดการลงทุน จะส่งผลให้ระดับรายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น สะท้อนความเป็นอยู่ที่ดีของคนในชาติให้มีระดับที่สูงขึ้น หากนำแนวคิดการกำหนดเป้าหมายทางด้านเศรษฐกิจมหภาคดังกล่าวมา เปรียบเทียบกับแนวคิดการกำหนดลักษณะของเศรษฐกิจในระบบอุดสาಹกรรม (อัญชลี ค้อคงคา, 2551, น.7) เพื่อที่จะแสดงให้เห็นถึงเศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตและผลที่ตามมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ปัจจุหาแรก ๆ คือการย้ายถิ่นของแรงงานจากภาคชนบทสู่เมือง จะเห็นได้ว่า ในประเทศไทย ลักษณะการจ้างงานในอุดสาหกรรมการผลิตมีปัจจุหาที่เกิดขึ้นกับแรงงานที่จะเปลี่ยนแปลงจากครอบครัวชนบทมาสู่โรงงานอุดสาหกรรมนั้น มีรูปแบบดังนี้

1. รูปแบบของการจ้างงาน (The Pattern of Employment) กำลังแรงงานส่วนมากถูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม กิจการก่อสร้าง สาธารณูปโภค ข้าราชการ ส่วนทางด้านสาขาเกษตรเป็นอันดับสอง ลักษณะของเศรษฐกิจถูกกำหนดโดยหน่วยผลิตขนาดใหญ่ซึ่งจ้างแรงงานจำนวนมาก และเป็นลักษณะการผลิตแบบ Capital Intensive มีการแบ่งงานกันทำ แรงงานระดับสูงมักมีความก้าวหน้าเร็วกว่าระดับต่ำ เราอาจแบ่งกลุ่มแรงงานของสังคมอุตสาหกรรมได้เป็น 2 ประเภท คือ

1.1 ทำงานอยู่ในสำนักงาน (White Collar Segment) เช่น ครุ ข้าราชการ เสมียน ต้องใช้สมอง ลักษณะของการว่าจ้างประภานี้ ว่าจ้างเป็นแบบเงินเดือน เสถียรภาพของการว่าจ้างแรงงานจึงสูงและมั่นคงกว่าแรงงานประเภทกรรมกรหรือคนงาน พากนีมีปัญหาน้อย

1.2 ทำงานด้วยกาย (Blue Collar Segment) เช่น กรรมกรเหมืองแร่ กรรมกรตามโรงงาน เป็นแรงงานที่ใช้กำลังกาย การว่าจ้างแรงงานอาจจะเป็นรายชั่วโมง รายวัน หรือ รายชั่วโมง แรงงานประเภทนี้ไม่ค่อยมีเสถียรภาพในการว่าจ้างแรงงาน

2. ระดับผลผลิตและรายได้ การผลิตในรูป Capital intensive ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ทำให้ผลผลิตต่อกลุ่มงานสูงขึ้น และมีผลทำให้รายได้ที่แท้จริงและมาตรฐานการครองชีพของคนงานสูงขึ้น เมื่อเทียบกับประเทศต่ำพัฒนาแล้ว สิ่งเหล่านี้ยังเป็นสิ่งที่ยากจะเกิดขึ้นได้

3. เกี่ยวกับสถานภาพของลูกจ้าง ในการเปลี่ยนแปลงจากอาชีพอิสระมาสู่การทำงานทำ โดยได้รับผลตอบแทนในรูปค่าจ้างนั้น ถึงแม้ว่าแรงงานจะมีอิสระในการที่จะทำงานทำ แต่ในการทำงานเพื่อที่จะได้รับรายได้ในรูปค่าจ้างนั้นมีอิสระลดลง เพราะแรงงานต้องทำงานตามที่กำหนดไว้ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของเวลา สภาพการทำงาน วัตถุและเครื่องมือที่ใช้ นอกเหนือนี้แรงงานยังอยู่ภายใต้ความควบคุมตั้งแต่ระดับแรงงานถึงระดับสูงสุด ผิดกับช่วงนี้มีอิสระหลักจากพื้นที่ทำงานไปแล้ว

4. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหาร และข้อบังคับในการปฏิบัติงาน แรงงานใหม่ ๆ ที่เข้ามาในอุตสาหกรรมนั้น มีปัญครั้งที่พบว่า เป็นการยกที่จะยอมรับกฎหมายบังคับซึ่งเขามิได้เป็นผู้สร้าง ดังนั้น ในชั้นแรกของระบบอุตสาหกรรมอาจทำให้เกิดความไม่สงบในแรงงานเกิดการต่อต้านของแรงงาน การขาดงานและการเปลี่ยนงานสูง การเชื่อฟังหัวหน้าคนงานและการทำงานต่อระดับ นอกเหนือนั้นก็อาจทำให้เกิดการนัดหยุดงานเป็นระยะ ๆ และเกิดจลาจล สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นเป็นปกติ สำหรับประเทศไทยอุตสาหกรรมในช่วงต้น ดังที่เกิดขึ้นในประเทศไทย แต่สหราชอาณาจักร เกิดขึ้นในช่วงต้นของการเป็นประเทศอุตสาหกรรมและจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามปกติ สำหรับประเทศไทยอุตสาหกรรมใหม่โดยองค์การแรงงานที่ดำเนินการต่อต้านก็คือ สหภาพแรงงาน

5. ปัญหาความไม่มั่นคงและการเคลื่อนย้ายแรงงาน การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจทางด้านอุตสาหกรรม ในด้านการผลิต กรรมวิธีและที่ตั้ง การเปลี่ยนแปลงนี้ เปิดโอกาสให้มีโรงงานอุตสาหกรรมใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพเกิดขึ้น การทำงานที่มีประสิทธิภาพย่อมได้รับอัตราค่าจ้างสูง แต่ในทางตรงข้าม กิจการบางกิจการ ซึ่งดำเนินการไม่มีประสิทธิภาพ ผลผลิตและบริการกลایเป็นของล้าสมัยจะต้องเลิกกิจการไป ทำให้แรงงานในกิจการเหล่านั้น ได้รับความไม่มั่นคงในการทำงาน คนงานทั่วไปจึงพยายามที่จะหลีกเลี่ยงปัญหานี้ ถึงแม้ว่าจะเป็นบุคคลที่มีงานทำอยู่ก็ตาม แต่สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้เกิดความไม่สงบอยู่ใจ และเป็นเหตุให้คนงานและสหภาพแรงงานต้องพยายามให้อาชีพมีความมั่นคง

6. การกระจายของตลาดแรงงาน ก่อนที่จะมีขบวนการแรงงาน แรงงานทุกประเทอญในสังคมเกษตรกรรม ซึ่งสมัยก่อนเรียกว่า ระบบศักดินา แรงงานเป็นทาส เจ้าของที่ดินถือว่าแรงงานเป็นสมบัติของตน แรงงานจะตกอยู่ภายใต้อำนาจและคำสั่งของนายจ้างตามที่นายจ้างต้องการ แต่เมื่อมากถึงยุคระบบเศรษฐกิจอุตสาหกรรมนายจ้างไม่สามารถบังคับคนงานได้ โดยทั่วไปแรงงานสามารถหางานด้วยตนเอง และโรงงานแต่ละแห่งสามารถรับคนงานเองได้ โดยนายจ้างจะใช้อัตราค่าจ้างเป็นตัวดึงดูดให้แรงงานมาทำงาน

ดังนั้น ปัญหาจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นการกำหนดลักษณะของเศรษฐกิจในระบบภาคอุตสาหกรรม มักจะมีปัญหาที่เกี่ยวกับแรงงาน คือ การย้ายถิ่น และปัญหาที่เกิดขึ้น จากการย้ายถิ่นของแรงงานพร้อมทั้งปัญหาการจ้างงานในสัดส่วนของแต่ละอาชีพที่แตกต่างกัน แรงงานที่มีทักษะ ค่อนข้างจะมีปริมาณการจ้างงานที่น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจส่วนแรงงานที่มีระดับทักษะที่ต่ำ มักจะมีการจ้างงานในปริมาณที่มากเนื่องจากระดับค่าจ้างและสวัสดิการที่ได้รับค่อนข้างต่ำ

ส่วนที่ 3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการย้ายถิ่น

ทฤษฎีเกี่ยวกับการย้ายถิ่นของราเวนสไตน์

ทฤษฎีเกี่ยวกับการย้ายถิ่นของราเวนสไตน์ (บริยา สุวรรณบุบผา, 2531, น. 13-16) ได้ตั้งกฎแห่งการย้ายถิ่นซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

(1) ระยะทางและทิศทางของการย้ายถิ่น ผู้ย้ายถิ่นส่วนมากจะย้ายไปช่วงระยะทางใกล้ ๆ สำหรับผู้ย้ายถิ่นในระยะทางที่ใกล้ออกไปนั้น โดยทั่วไปจะมุ่งสู่ศูนย์กลางของการค้าและอุตสาหกรรม

(2) การย้ายถิ่นมักจะดำเนินไปอย่างเป็นระบบ ผู้ที่อาศัยบริเวณใกล้ ๆ เมืองที่มีความเจริญเติบโตรวดเร็วจะย้ายเข้าสู่เขตเมืองนั้น เมื่อย้ายออกไป ผู้ที่อาศัยในเขตชนบทที่ห่างไกลต่อ ๆ ไปจะย้ายเข้ามาอยู่แทนที่ และในที่สุดก็จะถูกดึงดูดเข้าไปสู่เมืองใหญ่ด้วย

(3) กระบวนการย้ายถิ่นที่กระจายออกไปจะมีแรงดึงดูดน้อยลงตามลำดับ

(4) กระแสการย้ายถิ่นที่สำคัญจะมีกระแสการย้ายถิ่นตอบโต้กลับชัดเจน เมื่อกระแสการย้ายถิ่นจากชนบทไปสู่เมืองก็จะมีกระแสการย้ายถิ่นกลับจากเมืองไปสู่ชนบทด้วย

(5) ผู้ย้ายถิ่นมีระยะทางการย้ายถิ่นใกล้โดยทั่วไปจะมุ่งไปยังศูนย์การค้าและอุตสาหกรรม

(6) แนวโน้มในการย้ายถิ่น ของผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองจะย้ายถิ่นน้อยกว่าผู้ที่อาศัยในเขตชนบท

(7) สตรีย้ายถิ่นมากกว่าบุรุษในระยะทางใกล้ ๆ

(8) แรงจูงใจทางเศรษฐกิจนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดการย้ายถิ่นกล่าวคือ มีความสำคัญกว่าปัจจัยทางด้านภูมิอากาศ ภาษา กฎหมาย และภาวะแวดล้อมทางสังคมอื่น ๆ

ทฤษฎีของราเวนสไตน์ จัดว่าเป็นทฤษฎีการย้ายถิ่นประเพณีคลาสสิก ทฤษฎีนี้ที่ใช้อธิบายการย้ายถิ่นโดยทั่ว ๆ ไป ปัจจัยหลักที่ราเวนสไตน์นำเข้ามาพิจารณาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกฎข้อที่ 8 ซึ่งถือเป็นข้อที่สำคัญที่สุดคือ ปัจจัยผลักดันในถิ่นเดิมทาง และปัจจัยดึงดูดในถิ่นปลายทาง

ปัจจัยผลัก (Push factors) หมายถึง ปัจจัยที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่นซึ่งบังคับให้ผู้อาศัยอยู่ณ ที่นั้นต้องละทิ้งถิ่นไปอยู่อื่น ที่อื่น

ปัจจัยดึง (Pull factors) หมายถึง ปัจจัยที่พบอยู่แล้วในท้องถิ่นที่หมาย ซึ่งสามารถดึงดูดให้ผู้อยู่พย้ายถิ่นไปอยู่ที่นั้นได้

สาเหตุที่ชาวชนบทต้องละทิ้งถิ่นที่อยู่เดิมเพื่อไปอาศัยอยู่ในเมืองนั้นมักจะเป็นสาเหตุผลลักษณะจากชนบทมากกว่าสาเหตุดึงดูดของเขตเมือง ซึ่งก็หมายถึงว่าในชนบทมีสภาวะบางประการที่

ไม่เป็นที่พึงพอใจของชาวชนบท จนต้องละทิ้งที่อยู่ ละทิ้งอาชีพเดิมและเข้าไปสู่ที่ทางและสิงแวดล้อมใหม่ที่ไม่มีความคุ้นเคยมาก่อน สร้างความดังกล่าวได้แก่

(1) โอกาสในเชิงเศรษฐกิจและระดับการครองชีพต่ำ ตัวแปรด้านเศรษฐกิจนั้นบันได้ว่า เป็นตัวแปรสำคัญยิ่งต่อการอพยพย้ายถิ่นของประชากรชนบท เมื่อระดับการครองชีพในชนบทต่ำลง คนในชนบทจะอพยพออกเพื่อโอกาสในเชิงเศรษฐกิจ และเพื่อประกอบอาชีพ เพราะสภาพเสื่อมโทรม ทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นเดิม

(2) การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในชนบท การพัฒนาเทคโนโลยีที่ใช้ในการเกษตร สามารถลดจำนวนแรงงานในชนบทลงไปได้ก่อให้เกิดแรงงานเกินความจำเป็นและเกิดการว่างงานแบบซ่อนตัวสูง ชาวชนบทจึงต้องออกจากถิ่นเดิมไปเพื่อโอกาสในการทำงานอื่น ๆ

(3) การเพิ่มขึ้นของประชากร อัตราการเพิ่มประชากรตามธรรมชาติที่ค่อนข้างสูงในชนบท แต่จำนวนที่ดินชีวะเหมาะสมแก่การเพาะปลูกมีเท่าเดิม หรือขยายไปได้เพียงเล็กน้อย ยังผลให้เนื้อที่เพาะปลูกต่อเกษตรกรหรือต่อครัวเรือนเกษตรกรโดยเฉลี่ยลดลงโดยลำดับทั้งยังให้ผลผลิตต่อเกษตรกรลดลงด้วยนั้นจะเป็นสิ่งกดดันให้ชาวชนบทต้องอพยพไปจากที่เดิม

(4) การลดลงหรือการหมดไปของทรัพยากรตามธรรมชาติ ในท้องถิ่นที่ชีวิตของประชากรจำเป็นต้องพึ่งพาแร่ธาตุ หรือทรัพยากรธรรมชาติเสียเป็นส่วนใหญ่ เมื่อทรัพยากรลดน้อยหรือหมดไป คนในท้องถิ่นจำเป็นต้องอพยพออกไปเพื่อประกอบอาชีพใหม่

(5) สภาพดินฟ้าอากาศผิดปกติ ที่ได้มีความแห้งแล้ง หรือน้ำท่วม อย่างรุนแรงและสม่ำเสมอจะต้องสูญเสียทรัพยากรเพรากการอพยพย้ายถิ่นด้วย

(6) ความต้องการทางสังคมของบุคคล เมื่อบุคคลในท้องถิ่นเกิดความรู้สึกว่าเข้ากับสิ่งแวดล้อมคนรอบ ๆ ข้างไม่ได้มักจะเกิดความต้องการสถานที่อยู่แห่งใหม่ทันที

(7) ความไม่ปลอดภัยในทรัพย์สินและร่างกาย ชนบทมักจะขาดแคลนองค์กรของรัฐที่จะให้ความปลอดภัยในทรัพย์สินร่างกายของชาวชนบทได้ และมักจะมีโจรผู้ร้ายซุกซุ่ม ประชาชนในท้องถิ่นจึงอพยพออกไปแสวงหาแหล่งที่อยู่ใหม่ ซึ่งให้ความปลอดภัยได้มากกว่า

(8) ความจำเป็นต้องติดตามผู้อื่นไป การอพยพย้ายถิ่นของประชากรชนบท นอกจากจะเกิดจากภัยพิบัติทางเศรษฐกิจหรือธรรมชาติแล้ว ยังเกิดจากการที่บุคคลต้องพึ่งพาหรือติดตามครอบครัวไปด้วย

(9) ประเพณีบังคับ อาชีพเกษตรกร ซึ่งอาศัยการร่วมงานกันทำของสมาชิกในครอบครัว นั้นจะให้ความสำคัญแก่เพศชายมากกว่าเพศหญิง จนในบางครั้งบางสังคมประเพณีบังคับทำให้เพศหญิงหมดโอกาสที่จะจัดการไว้ในตามลำพังได้ แต่จะมีโอกาสเพียงแต่เป็นภาระยาเท่านั้น ดังนั้นหญิงชนบทซึ่งไม่สนใจ เรื่องการแต่งงานและหมดโอกาสที่จะจัดการไว้ในได้ก็ต้องอยู่พื้นที่ไปสู่เมือง อีกกรณีหนึ่งได้แก่ การที่ประเพณีบังคับให้ฝ่ายชายต้องอยู่พื้นที่ไปอยู่กับฝ่ายหญิงเมื่อแต่งงานแล้ว (Matrilocality) เช่น ในชนบทไทย เป็นต้น

ส่วนปัจจัยดึง ได้แก่ การที่เมืองมีระดับความเจริญสูง เป็นศูนย์กลางการเมืองยุทธศาสตร์ การศึกษาเศรษฐกิจและสังคม ข่าวสารจากญาติมิตร หรือผู้ที่ชาวชนบทไว้วางใจ เมืองมีบริการสังคมที่ดีกว่า มีโอกาสทางเศรษฐกิจ และสังคมที่ดีกว่า เหล่านี้เป็นสิ่งกระตุ้นให้ชาวชนบทตัดสินใจอยู่พื้นที่นี้ มากสูงชีวิตในเมือง

ทฤษฎีการย้ายถิ่นของลี

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการย้ายถิ่นนั้นจะมีอยู่ 4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ของแหล่งต้นทาง ปัจจัยที่เกี่ยวกับพื้นที่ของถิ่นปลายทาง อุปสรรคที่แทรกอยู่ระหว่างถิ่นต้นทางและปลายทาง และปัจจัย ส่วนบุคคล (ปรียา สุวรรณบุบพา, 2531, น. 16-17)

ในพื้นที่แต่ละพื้นที่ จะมีปัจจัยหลาย ๆ ประการที่ดึงดูดให้บุคคลอยู่ภายใต้ในเขตนั้นและดึงดูดให้บุคคลอื่นย้ายเข้ามาอยู่ด้วย ขณะเดียวกันในพื้นที่นั้นก็จะมีปัจจัยที่ผลักดันให้บุคคลย้ายถิ่นออกตัว ทั้งปัจจัยดึงดูดและปัจจัยผลักดันนี้บางปัจจัยจะมีผลต่อบุคคลทุกคน เช่น ปัจจัยด้านภูมิอากาศ การขันส่งคมนาคม แต่บางปัจจัยจะส่งผลเฉพาะบุคคล เช่น การมีโรงงานอุตสาหกรรมอาจเป็นผลดี สำหรับคนบางคน ในขณะที่เป็นผลไม่ดีสำหรับบางคนก็ได้ ดังนั้น ปัจจัยเดียวกันจะส่งผลไม่เหมือนกัน ต่อบุคคลที่แตกต่างกันออกไป

ในทศนะของลีการย้ายถิ่นจะเกิดขึ้นหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลการประเมินข้อดีข้อเสียของเขตที่อาศัยอยู่ และเขตที่จะย้ายเข้า การย้ายถิ่นจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อข้อดีและข้อได้เปรียบมีมากกว่าข้อเสีย แต่เงื่อนไขดังกล่าวนี้แม้ว่าจะจำเป็นแต่ก็ไม่เพียงพอ กล่าวคือ ผู้ย้ายถิ่นจะต้องสามารถเอาชนะอุปสรรค ต่าง ๆ ที่ขัดขวางด้วย อุปสรรคที่ขัดขวางนั้นจะมีผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ที่จะย้ายถิ่นว่า จะสามารถเอาชนะอุปสรรคนั้น ๆ ได้หรือไม่ บุคคลมีความสามารถไม่เท่ากัน อุปสรรคอย่างเดียวกัน

อาจจะไม่มีความหมายหรือความสำคัญแต่อย่างใดสำหรับคนบางคน แต่ในทางกลับกันอาจมีความหมายมากสำหรับคนบางคน (ปราโนทัย ประสาทกุล, 2543, น. 259-262)

ลี กล่าวว่า การตัดสินใจข่ายถิ่นบางครั้งไม่จำเป็นต้องมีเหตุผลโดยสมบูรณ์ บางคนอาจต้องข่ายโดยที่ไม่มีโอกาสได้ตัดสินใจเลย เช่น กรณีเด็กต้องข่ายถิ่นตามบิดามารดา ภรรยาต้องข่ายตามสามี เป็นต้น โดยลีให้ข้อสังเกตและนำเสนอสร้างเป็นกรอบในการวิเคราะห์การข้าย้ายถิ่น และตั้งเป็นข้อสมมุติฐานเกี่ยวกับปริมาณของผู้ข้าย้ายถิ่น กระแสการข้าย้ายถิ่น และคุณลักษณะของผู้ข้าย้ายถิ่น ดังต่อไปนี้

ปริมาณการข้าย้ายถิ่น

(1) ปริมาณการข้าย้ายถิ่นผันแปรไปตามความหลากหลายของพื้นที่ หากพื้นที่มีความหลากหลายหรือแตกต่างกันมากก็จะมีการข้าย้ายถิ่นมาก โดยเฉพาะพื้นที่เมืองกับชนบท

(2) ปริมาณการข้าย้ายถิ่นผันแปรไปตามความหลากหลายของประชากร หากประชากรมีความเมื่อนกันในเรื่องเชื้อชาติ การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม ประเพณี การข้าย้ายถิ่นจะมีปริมาณน้อย

(3) ปริมาณการข้าย้ายถิ่นสัมพันธ์กับความยากลำบากในการฝ่าฟันอุปสรรคที่แทรกกลางอยู่ เช่น ระยะทาง ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง เป็นต้น

(4) ปริมาณการข้าย้ายถิ่นผันแปรไปตามการขึ้นลงของระบบเศรษฐกิจ ความแตกต่างของโอกาสทางเศรษฐกิจในแต่ละพื้นที่ที่ไม่มีการกระจายไปอย่างทั่วถึง จึงทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายของประชากรเพิ่มมากขึ้น

(5) ปริมาณและอัตราการข้าย้ายถิ่นน่าจะเพิ่มขึ้นตามกาลเวลา เมื่อเวลาผ่านไปมีการพัฒนาประเทศให้เป็นคุตสาหกรรม ความหลากหลายของพื้นที่และประชากรมีมากขึ้น มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการคมนาคมขึ้นส่ง ผลให้การข้าย้ายถิ่นเพิ่มขึ้นทั้งปริมาณและอัตราการข้าย้ายถิ่น

(6) ปริมาณการข้าย้ายถิ่นผันแปรไปตามสภาพความก้าวหน้าของพื้นที่หนึ่ง ๆ

กระแสการข้าย้ายถิ่น

(1) ในพื้นที่หรือประเทศหนึ่งจะมีกระแสการข้าย้ายถิ่นที่ชัดเจนจากต้นทางหนึ่งสู่ปลายทางหนึ่งสุดหมายเดียวกัน เมื่อผู้ข้าย้ายถิ่นรุ่นแรกสามารถเข้ามาอยู่ในพื้นที่ต่อไปได้ ก็เท่ากับซ่อนลดความยากลำบากของการเดินทางผ่านอุปสรรคของผู้ข้าย้ายถิ่นรุ่นหลัง ๆ ต่อไป

(2) กระແສກາຮ້າຍຄືນທີ່ສຳຄັງຈະມີກະແສຍອນກລັບຂຶ້ນມາ ເນື່ອຜູ້ຮ້າຍຄືນໄມ່ປ່ຽນປະຕາມວັດຖຸປະສົງຄົ່ງທີ່ຕົນຄາດຫວັງໄວ້ ສິ້ງອາຈານມີກາປະເມີນປັບປຸງບວກແລະລບໃນຄືນຕົ້ນທາງແລະຄືນປລາຍທາງກັນໃໝ່

(3) ອັດຮາສ່ວນຂອງກະແສກາຮ້າຍຄືນໄປຕ່ອງກະແສກາຮ້າຍຄືນກລັບ ຈະຜັນແປ່ງປັດມີເງື່ອນໄຂທາງເສດຖະກິຈຈະສູງໃນຊ່ວງເສດຖະກິຈເພື່ອງຟູ ແລະຈະຕໍ່າມື່ອເສດຖະກິຈຕກຕໍ່າ

ຄຸນລັກນະຂະຂອງຜູ້ຮ້າຍຄືນ

(1) ກາຮ້າຍຄືນເປັນກາຮັດສວງໃນຕົວເອງ ແຕ່ລະຄນະຕອບສນອງຕ່ອບປັບປຸງບວກແລະລບຖື່ງຄືນຕົ້ນທາງແລະຄືນປລາຍທາງແຕກຕ່າງກັນ ໂດຍຈະມີຄວາມສາມາດໃນກາເຄາະນະຄູປສວຽດຕ່າງໆ ທີ່ແທກອຸ່ນແຕກຕ່າງກັນ

(2) ຜູ້ຮ້າຍຄືນເນື່ອງຈາກປັບປຸງບວກໃນຄືນປລາຍທາງ ມີກາຮັດສິນໃຈຢ້າຍເພຣະເລີງເຫັນໂອກາສໃນຄືນປລາຍທາງ ມັກເປັນຜູ້ມີຄຸນສົມບັດສູງຮ້າຍຄືນໄປເພື່ອຄວາມກໍາວໜ້າໃນເວີຣີຕ

(3) ຜູ້ຮ້າຍຄືນເນື່ອງຈາກປັບປຸງບວກໃນຄືນຕົ້ນທາງ ມັກເປັນຜູ້ຂາດໂອກາສໃນກາຮັດສວງ ເຊັ່ນຄວາມແໜ້ງແລ້ງຜລກໃຫ້ຜູ້ຄົນຕ້ອງຢ້າຍອອກຈາກຄືນເດີມຂອງຕົນ

ຈາກຄໍາອົບປາຍຂອງລື້ນ໌ ທຳໄໜ້ເຫັນກາພກກາຮອພຍພ້າຍຄືນຂອງປະຊາກຈາກທ້ອງຄືນໜີ່ໄປຢັ້ງອີກທ້ອງຄືນໜີ່ໄດ້ຂັດຂຶ້ນ ທຳໄໜ້ເຫັນຄົງຄວາມແຕກຕ່າງຮ່ວງສອງທ້ອງຄືນ ສິ້ງໂດຍປົກຕິຈະເປັນໄປດ້ວຍເຫດຸອດໃນດ້ານຄວາມແຕກຕ່າງທາງເສດຖະກິຈ ຮ່ວ່າງສອງທ້ອງຄືນທີ່ມີກາຮ້າຍຄືນນັ້ນເອງ

ທຸກໝົງກາຮ້າຍຄືນໃນສັງຄມທວິລັກໜົນ (Dual Societies)

ແນວດີດຂອງທຸກໝົງນີ້ເປັນກາຮອອົບປາຍກະບວນກາຮເຄລື່ອນຍ້າຍແຮງງານຈາກໜົນບທໄປຢັ້ງເຂົດເນື່ອງມີຕົ້ນກຳເນີດຈາກ Lewis (1954) ແລະ Renis Fei (1961) ອົບປາຍຄົງກາຮ້າຍຄືນວ່າເປັນເຄື່ອງມື່ອທີ່ທຳໄໜ້ເກີດຄວາມສມດຸດ ໂດຍກາຮ້າຍແຮງງານຈາກທ້ອງຄືນທີ່ມີແຮງງານເກີນໄປສູ່ທ້ອງຄືນທີ່ມີແຮງງານຂາດແຄລນຈຶ່ງເປັນຜລໃຫ້ຄ່າຈຳຈັງມີຮະຕັບເດືອກັນໃນທີ່ສຸດ ໂດຍໄດ້ມີກາຮັດສານວ່າ ເສດຖະກິຈຂອງປະເທດດ້ວຍພົມນາປະກອບໄປດ້ວຍ 2 ສາຂາ ອື່ນ ສາຂາເກະຫຼາຍຕຽບຮ່າງໜີ້ພິນໜົນບທທີ່ມີຜລິດກາພົດຕໍ່າມາກ ຂະນະເດືອກັນກີ່ຈະມີແຮງງານລັ້ນຕລາດເກີດຂຶ້ນ ສາຂາທີ່ສອງຄື່ອສາຂາອຸດສາກກຽມໃນເມື່ອງທີ່ມີຜລິດກາພສູງ ປາກນີ້ຈະຮັບເອງແຮງງານລັ້ນຕລາດເກີດຂຶ້ນ ສາຂາທີ່ສອງຄື່ອສາຂາອຸດສາກກຽມໃນເມື່ອງທີ່ມີຜລິດກາພສູງ ປາກນີ້ຈະຮັບເອງຈາກຜລກຳໄວ້ທີ່ໄດ້ຮັບມາຈາກຜລິດກາພສູງທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ເພຣະເນື່ອຫັກຄ່າຈຳຈັງແຮງງານອອກແລ້ວຈະຢັ້ງຄອງເຫຼືອ

กำไรเป็นอันมาก ผู้ประกอบการในสาขานี้จะนำกำไรนั้นไปลงทุนต่อทำให้สามารถจ้างแรงงานจากชนบทได้มากขึ้นไปอีก และทฤษฎีนี้ยังเชื่อว่าการย้ายถิ่นจะไม่สิ้นสุดหากอัตราเกิดในชนบทยังสูงรวมทั้งเชื่อว่าประเทศไทยพัฒนาอยู่ในอัตราการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทเข้าสู่เมือง (ปริยา สุวรรณบุบพา, 2531, น. 17)

ถึงแม้ว่าแบบจำลองนี้สามารถอธิบายการเคลื่อนย้ายแรงงานในประเทศกำลังพัฒนาได้สอดคล้องกับความเป็นจริง แต่ยังมีข้อสังเกตที่น่าสนใจ ได้แก่ การกำหนดให้มีการว่างงานของภาคอุตสาหกรรมในตัวเมือง อันเป็นการแสดงถึงอัตราการสะสูนของภาคอุตสาหกรรมในตัวเมือง เป็นสัดส่วนเดียวกับอัตราการจ้างงาน ดังนั้น ผลผลิตรวมที่เพิ่มจะมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนแรงงาน ซึ่งจากข้อสังเกตนี้จะทำให้เกิดการลดถอยของการพัฒนาได้ ในกรณีที่อัตราการสะสูนที่เกิดขึ้นมาจากการใช้เทคโนโลยีที่สูงขึ้น และไม่เป็นสัดส่วนเดียวกับอัตราการจ้างงาน รายได้ที่เกิดจากผลผลิตรวมที่เพิ่มขึ้นจะไม่กระจายไปสู่แรงงานในรูปค่าจ้างที่สูงขึ้นแต่จะตกเป็นของเจ้าของอุตสาหกรรม (จิระ บุรีคำ, 2537, น. 15)

ทฤษฎีการย้ายถิ่นทางเศรษฐศาสตร์นิโอล拉斯ิก

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการย้ายถิ่นในแนวนี้ เป็นการอธิบายให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการย้ายถิ่นของแรงงานกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจโดยอาศัยแนวคิดเรื่องปัจจัยผลักและปัจจัยดึงดูดในลักษณะที่ว่า (พชรวาลัย วงศ์บุญสิน, 2552, น. 32-33)

(1) การย้ายถิ่นเป็นผลของความไม่เท่าเทียมกันในระดับการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างพื้นที่หนึ่งกับอีกพื้นที่หนึ่ง

(2) การย้ายถิ่นขนาดใหญ่ (Mass migration) เป็นกระแสการย้ายถิ่นจากพื้นที่ซึ่งมีอุปทานแรงงานเหลือเพื่อ และอัตราค่าจ้างต่ำ ไปยังพื้นที่ซึ่งมีแรงงานไม่เพียงพอต่ออุปสงค์และมีอัตราค่าจ้างสูงกว่า โดยทฤษฎีนี้เห็นว่า ความแตกต่างด้านอัตราค่าจ้างเป็นเหตุผลหลักของการย้ายถิ่นของแรงงาน ซึ่งเกิดจากความแตกต่างทางด้านอุปสงค์และอุปทานแรงงาน หรือกลไกตลาดแรงงานระหว่างพื้นที่ต้นทางกับพื้นที่ปลายทาง ตัวแปรอื่น ๆ ล้วนมีบทบาทสำคัญอยู่กว่า

(3) การย้ายถิ่นของแรงงานนั้น เป็นเรื่องที่คงดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะเกิดดุลยภาพด้านอุปสงค์และอุปทานแรงงานระหว่างสองพื้นที่นั้นซึ่งเป็นผลพวงโดยธรรมชาติของการย้ายถิ่น

นอกจานนี้ แนวความคิดของการย้ายถิ่นในเชิงเศรษฐศาสตร์ ยังได้อธิบายถึงการย้ายถิ่นว่า มิใช่เป็นเพียงการย้ายแรงงาน และมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในแต่ละประเทศที่เป็นการโยกย้ายบุคคลจากการผลิตเท่านั้น แต่ยังรวมพิจารณาด้วยว่าการย้ายถิ่นเป็นการโยกย้ายทุนมนุษย์จากความแตกต่างทางเศรษฐกิจในระหว่างที่ย้ายออกกับที่ย้ายเข้า ซึ่งทำให้ถือได้ว่าการย้ายถิ่นเป็นการเพิ่มค่าทุนมนุษย์ และด้วยเหตุนี้จึงถือว่าการย้ายถิ่นเป็นการลงทุนมนุษย์ด้วย

หากวิเคราะห์เชิงจุลภาคของการย้ายถิ่นระดับบุคคล จะพบว่าการที่มีความแตกต่างในด้านค่าจ้างและรายได้ ย่อมแสดงว่าในท้องถิ่นเดิมตราชานุมนุษย์ต่ำกว่าราคตลาดที่ควรจะเป็น เมื่อตลาดแรงงานเป็นตลาดแข่งขันสมบูรณ์ ซึ่งประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับตลาดและความแตกต่างในรายได้และค่าจ้างด้วยแล้ว ก็จะเป็นเหตุให้เกิดการย้ายถิ่น

ส่วนในแง่มุมภาคนั้น การย้ายถิ่นภายในประเทศสำหรับประชากรในวัยแรงงานจะมีผลเท่ากับการเคลื่อนย้ายแรงงานจากพื้นที่หนึ่งไปยังอีกพื้นที่หนึ่ง ซึ่งถ้าหากตลาดแรงงานในระบบเศรษฐกิจนั้นมีความสมบูรณ์แล้ว การย้ายถิ่นของแรงงานก็จะมีผลให้เกิดการปรับตัวในกลไกของราคาหรือค่าจ้างและห้ามที่สุดค่าจ้างสำหรับแรงงานที่มีทักษะในระดับเดียวกันในงานประเภทเดียวกันจะเท่ากันหมวดทุกพื้นที่ของระบบเศรษฐกิจ แต่ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยยังไม่พัฒนามีข้อสังเกตที่สำคัญ 3 ประการ ที่ทำให้เกิดผลทางลบจากการย้ายถิ่น คือ (อڑุณ ชัยญาณ, 2545, น. 8-10)

(1) ความไม่สมบูรณ์ของตลาดแรงงาน อันเนื่องมาจากการล้มเหลวของระบบตลาด ในเรื่องข้อมูลข่าวสาร หรือจากการเข้าแทรกแซงของรัฐบาลโดยมีการกำหนดอัตราค่าจ้างที่แตกต่างกันระหว่างพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศ ซึ่งต่างส่งผลให้เกิดการย้ายถิ่นของแรงงานไปอย่างผิดปกติ และไม่ก่อให้เกิดผลในการปรับตัวกลไรากในตลาดแรงงาน เช่น การกำหนดอัตราค่าจ้างแตกต่างกันสำหรับแรงงานที่มีระดับทักษะเดียวกันในระหว่างพื้นที่ต่าง ๆ ก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานจากพื้นที่ที่กำหนดอัตราค่าจ้างต่ำกว่าไปยังพื้นที่ที่กำหนดอัตราค่าจ้างสูงกว่า ทำให้เกิดการย้ายถิ่นจำนวนมากในทางเดียว เรียกได้ว่าเป็นกระแสการย้ายถิ่นที่เด่นชัด ซึ่งส่งผลให้เกิดการว่างงานสูงขึ้นในพื้นที่ที่กำหนดอัตราค่าจ้างไว้ต่ำกว่า

(2) การย้ายถิ่นมักจะมีผู้ติดตามหรือครอบครัวย้ายถิ่นไปด้วย และโดยมากผู้ติดตามตั้งกล่าวมักจะอยู่ในภัยอันเป็นภาระ ส่งผลให้เกิดความต้องการบริการชั้นพื้นฐานขึ้นอย่างมากในพื้นที่ที่มีการย้ายเข้า ผลกระทบของการย้ายถิ่นนอกจากจะส่งผลให้เกิดการลดอุปสงค์ต่อบริการในพื้นที่หนึ่งแล้วไปเพิ่ม อุปสงค์บริการในอีกพื้นที่หนึ่งแฉะนั้น ยังมีผลกระทบจากการเปลี่ยนวิถีชีวิตและการ

därangซึ่พชีจะแตกต่างไปในระหว่างพื้นที่เดิมกับพื้นที่ใหม่ จึงทำให้อุปสงค์ต่อการบริการขั้นพื้นฐานนั้นเปลี่ยนแบบแผลไปด้วย เช่น การซ้ายถินจากชนบทเข้าสู่เมืองนั้นไม่เพียงแต่มีการเปลี่ยนแปลงอุปสงค์ต่อการบริการขั้นพื้นฐานจากชนบทเข้ามาในเมืองเท่านั้น แต่สภาพดำรงชีพในเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างมากจากที่เป็นอยู่ในชนบท จะเป็นผลให้อุปสงค์ในบริการนั้นเปลี่ยนแปลงแบบแผลไปด้วย

(3) การขยายตัวของเมือง ในบางกรณีการซ้ายถินของประชากรทำให้เกิดความเป็นเมืองขึ้น โดยการตั้งถิ่นฐานใหม่ของผู้ซ้ายถิน และความเป็นเมืองที่เกิดขึ้นนี้จะเป็นไปโดยทางทิศทางได้ยาก ซึ่งหมายถึงความยากลำบากในการวางแผนพัฒนาและวางแผนเมืองเพื่อสร้างสาธารณูปโภคให้เพียงพออย่างเหมาะสม ในหลายกรณีจะพบว่า การซ้ายถินมีบทบาทให้เมืองที่มีอยู่ขยายตัวอย่างรวดเร็วทั้งในเชิงจำนวนประชากรและความหนาแน่นของประชากร

ทฤษฎีแบบจำลองการซ้ายถินของໂທດາໂຣ (Todaro)

จากปัญหาการซ้ายถินของลักษณะการจ้างงานในอุตสาหกรรมการผลิตมีปัญหาที่เกิดขึ้นกับแรงงานที่จะเปลี่ยนแปลงจากครอบครัวชนบทมาสู่โรงงานอุตสาหกรรมนั้น สามารถที่จะอธิบายถึงเหตุผลของการซ้ายถินได้จากทฤษฎีแบบจำลองการซ้ายถินของໂທດາໂຣ (ພອພັນຮີ ອູຍານນົ້າ, 2547, ນ. 362-363) โดยแบบจำลองการซ้ายถินของໂທດາໂຣ ได้สร้างแบบจำลองการซ้ายถินจากชนบทสู่เมืองโดยได้ขยายแนวความคิดเพิ่มเติมของ ลูอิส ออคก์ ออกไป โดยเห็นว่า การพัฒนาเศรษฐกิจ หมายถึง การเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องจากภาคเศรษฐกิจที่มีผลิตภัณฑ์ทางเศรษฐกิจตกต่ำ อันได้แก่ ภาคเศรษฐกิจการเกษตรแบบดั้งเดิม ไปสู่ภาคเศรษฐกิจที่มีผลิตภัณฑ์ทางเศรษฐกิจที่สูงกว่า อันได้แก่ ภาคเศรษฐกิจสมัยใหม่ อันประกอบไปด้วยภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ การทำางานจะตัดสินใจย้ายจากชนบทเข้าสู่เมืองนั้น มิได้ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของรายได้ระหว่างสองแห่ง เท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับโอกาสหรือความเป็นไปได้ของงานในเมืองด้วย ค่าจ้างในชนบทถูกกำหนดโดยสภาพของความต้องการหรือ อุปสงค์และจำนวนหรืออุปทานของแรงงาน ในขณะที่ค่าจ้างในตัวเมืองส่วนใหญ่จะถูกกำหนดโดยปัจจัยทางด้านสถาบันอื่น ๆ อาทิเช่น สภาพแรงงานระบบการศึกษา การเมืองวัฒนธรรม

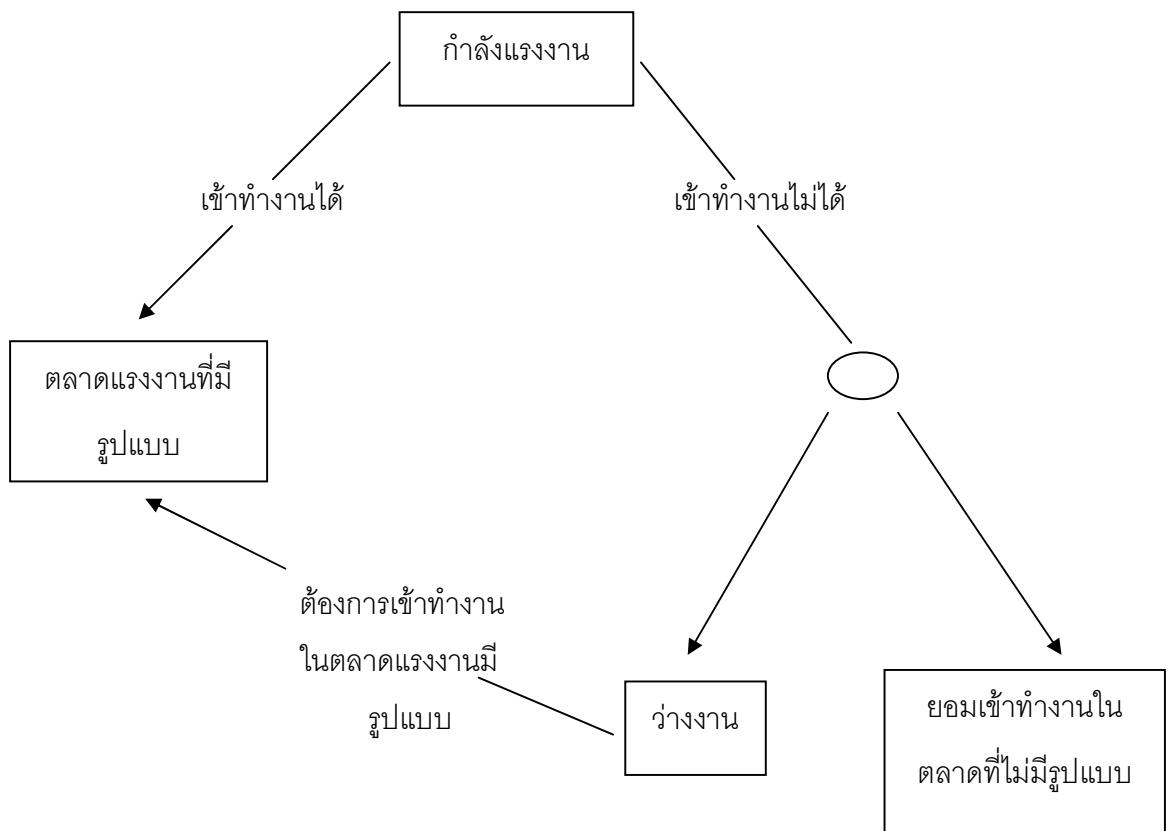
ตลาดแรงงานในเมืองแบ่งออกได้เป็นสองสาขา คือ สาขาที่ไม่เป็นทางการ (Informal Sector) อันประกอบด้วยงานในกิจการขนาดเล็กที่ทำธุรกิจอุตสาหกรรมพานิชย์หรือบริการ และงานส่วนตัว

haberre' แห่งโดย มีลักษณะที่สำคัญดังนี้ คือ การเข้าออกจากตลาดเป็นไปโดยง่าย เงินทุนไม่มากนัก และแหล่งที่มาของเงินทุนมักจะเป็นทุนภายในประเทศมากกว่าทุนต่างชาติ (Family Ownership of Enterprise) ใช้แรงงานเป็นปัจจัยที่สำคัญในการผลิต (Labour-Intensive) และมีการตัดแปลงเทคโนโลยีโดยไม่ต้องอาศัยความชำนาญมาก หรืออาศัยจากประสบการณ์อกรอบบโรงเรียน ไม่มีข้อ กีดกันหรือปักป้องทางกฎหมาย ในขณะที่ลักษณะของตลาดแรงงานในสาขาที่เป็นทางการมีลักษณะ ตรงกันข้ามกับสาขาที่ไม่เป็นทางการ กล่าวคือ เป็นกิจกรรมขนาดใหญ่ อาทิเช่น รัฐวิสาหกิจ หรือธุรกิจ ขนาดใหญ่ การเข้าออกตลาดเป็นไปโดยยกมีการดำเนินการเป็นบริษัทธุรกิจ โดยใช้เงินทุนและ เทคโนโลยีจากต่างประเทศ แรงงานในภาคนี้ต้องมีทักษะสูง และได้รับการอบรมในระบบโรงเรียนหรือ มหาวิทยาลัย มีการใช้ทุนอย่างหนาแน่น และใช้แรงงานมาก มีข้อจำกัดด้านกฎหมาย เช่น ค่าจ้าง ขั้นต่ำ และการมีสหภาพแรงงาน เป็นต้น

อัตราค่าจ้างของสาขาที่ไม่เป็นทางการจะถูกกำหนดโดยกลไกราคาของตลาด และมีระดับต่ำ กว่าค่าจ้างในสมัยใหม่มาก ส่วนค่าจ้างที่สูงในสาขาสมัยใหม่นั้น ไม่ได้เกิดจากกลไกราคา แต่เกิดจาก ปัจจัยทางสถาบันเป็นตัวกำหนด อาทิเช่น กฎหมายค่าจ้างขั้นต่ำ และนโยบายการจ้างงาน เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้ทำให้ค่าจ้างในสาขาสมัยใหม่ ไม่มีความยืดหยุ่นที่จะปรับตัวลงได้ แม้จะมีจำนวนแรงงาน มากกว่าความต้องการก็ตาม

จากการศึกษาของนักเศรษฐศาสตร์ไทยในช่วงเวลาที่ผ่านมา มักจะพบว่า การอพยพจาก ชนบทสู่เมืองของแรงงานไทยทำให้อัตราการเพิ่มของประชากรในเมืองสูงกว่าอัตราการเพิ่มของการ จ้างงานในภาคเศรษฐกิจสมัยใหม่ซึ่งเพิ่มขึ้นค่อนข้างช้า ผู้เขียนถือว่าสาเหตุนี้มาจากการ เศรษฐกิจในระบบแต่เศรษฐกิจนี้ก็ยังไม่สามารถดูดซับแรงงานที่เพิ่มขึ้นอย่างเร็วได้หมดทำให้เกิด ปัญหาการว่างงานและการทำงานต่ำกว่าระดับ นอกจากนี้ความแตกต่างอย่างมากระหว่างค่าจ้างสูง ๆ ในสาขาที่เป็นทางการกับไม่เป็นทางการ ทำให้บุคคลบางกลุ่มรองงานจนกว่าจะได้งานในตลาดที่มี รูปแบบโดยเฉพาะพวกที่ได้รับการศึกษาสูง เพราะค่านิยมทางสังคมที่จำเป็นต้องเลือกงานได้มีส่วน ผลักดันให้ผู้ที่ได้รับการศึกษาไม่ยอมทำงานต่ำกว่าผู้อื่นในตลาดที่ไม่เป็นทางการ กล่าวโดย สรุป โครงสร้างของตลาดแรงงานในเมืองตามแนวความคิดของโอลด์โร สามารถแสดงได้ดังแผนภาพ ที่ 2.1

ภาพที่ 2.1
โครงสร้างของตลาดแรงงานในเมืองของไทยได

ที่มา : “โครงสร้างของตลาดแรงงานในเมืองตามทฤษฎีการย้ายถิ่นของไทยได” เอกสารประกอบการสอนเศรษฐกิจไทย, หน่วยที่ 13 : แรงงานและการพัฒนาเศรษฐกิจ. (พิมพ์ครั้งที่ 4). นนทบุรี. โดย พอพันธ์ อุยยานนท์, 2547, น. 363.

จากภาพที่ 2.1 ผู้หางานเข้าทำงานในตลาดที่มีรูปแบบหรือเป็นทางการได้ก็จะได้รับรายได้ หรือค่าจ้างสูงจึงถือว่าเป็นสิ่งที่แรงงานทุกคนปรารถนา แต่เมื่อไม่สามารถเข้าทำงานได้ผู้หางานทำก็มีทางเลือกอยู่ 2 ทาง คือ ยอมเข้าทำงานในตลาดที่ไม่มีรูปแบบหรือไม่เป็นทางการ หรือ ปล่อยตนเองให้

เป็นผู้ว่างงาน และรองงานต่อไป เพราะความหวังว่าเมื่ออยู่ในเมือง平原วัน จะมีข้อมูลข่าวสารและช่องทาง โอกาสที่จะได้งานในสาขาสมัยใหม่ก็จะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

แนวคิดของ โภดาโร เห็นว่า ปัจจัยสำคัญที่กำหนดการเพิ่มขึ้นของแรงงานในเมืองหลวงการ อพยพข้ายื่นจากชนบทสู่เมือง เป็นเหตุให้เกิดปริมาณแรงงานที่มีเพิ่มมากขึ้น คือ ปัจจัยค่าจ้าง หรือ รายได้ของแรงงานที่ได้รับจากการจ้างงาน ดังนั้น โภดาโร จึงให้ความสำคัญกับอัตราค่าจ้างที่เป็น ปัจจัยกำหนดการย้ายถิ่น หรือเพิ่มขึ้นของแรงงาน

ดังนั้น ปัจจัยทางด้าน ค่าจ้าง จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการเพิ่มขึ้นของจำนวนแรงงาน จากการศึกษาของ สุวรรณ ตุลยวัฒนพงศ์ (2543, น.8-9) ได้ศึกษาเรื่อง เกณฑ์การกำหนดค่าจ้างขั้น ต่ำและผลกระทบต่อการจ้างงานและค่าจ้างในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นงานวิจัยในระดับวิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตร์มหบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด และทฤษฎีในการกำหนดค่าจ้าง โดยมีผลสรุปที่ว่า เนื่องจากค่าจ้างมีความสำคัญทั้งในฐานะที่เป็น แหล่งรายได้ที่สำคัญ เป็นอำนาจซื้อของบุคคลในระบบเศรษฐกิจ และในฐานะที่เป็นต้นทุนส่วนหนึ่ง ของการผลิตสินค้าต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงของระดับค่าจ้างย่อมมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจมวลรวม

ทฤษฎีด้านทุนมนุษย์ในการย้ายถิ่น

โดยหลักแล้วสมมติฐานของทฤษฎีด้านทุนมนุษย์ในการย้ายถิ่น มีความใกล้เคียงกับ สมมติฐานของทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์โดยคลัสสิกว่าด้วยการย้ายถิ่นในระดับmacro ซึ่งมีส่วนที่ เป็นลักษณะร่วมอันสำคัญของกลุ่มทฤษฎีด้านทุนมนุษย์ในการย้ายถิ่น คือ การพิจารณาพฤติกรรม การตัดสินใจว่าจะย้ายถิ่นหรือไม่ย้ายถิ่นของมนุษย์ในฐานะปัจเจกชน (พชราวลัย วงศ์บุญสิน, 2552, น. 57-58) โดยมองว่า

- (1) การย้ายถิ่นเกิดจากการตัดสินใจของผู้ย้ายถิ่นในฐานะปัจเจกชน
- (2) การตัดสินใจนั้นเป็นการตัดสินใจบนหลักเหตุผล ซึ่งอิงทฤษฎีการตัดสินใจเลือกอย่าง มีเหตุผล (Rational Choice Theory) ผู้ตัดสินใจรู้จักซึ่งเจพิจารณา ไตร่ตรองข้อดีและข้อเสียต่าง ๆ ใน การที่จะเลือกว่าจะย้ายถิ่นหรือไม่ย้ายถิ่นจากพื้นที่หนึ่งไปยังอีกพื้นที่หนึ่ง

(3) การตัดสินใจนั้นเป็นในเชิงเศรษฐกิจ โดยการพิจารณาวิเคราะห์ประโยชน์และต้นทุน หรือผลเสียในระยะสั้นและในระยะยาวจากการย้ายถิ่น โดยการตัดสินใจนั้นเน้นให้ผู้ย้ายถิ่นบรรลุ อรรถประโยชน์สูงสุดจากการย้ายถิ่น คือ รายได้

(4) การย้ายถิ่นที่เกิดขึ้นนั้น เป็นการย้ายถิ่นไปยังพื้นที่ซึ่งผู้ย้ายถิ่นคาดว่าจะได้รับ ประโยชน์สูงสุดในอนาคต ซึ่งเป็นอรรถประโยชน์จากการมีงานทำหรือได้รับการจ้างงาน

(5) มีความแตกต่างด้านรายได้ระหว่างพื้นที่ต้นทางกับพื้นที่ปลายทาง

(6) มีโอกาสการจ้างงานแตกต่างกันระหว่างพื้นที่ต้นทางกับพื้นที่ปลายทาง

(7) บุคคลยอมย้ายถิ่นหากรายได้ที่คาดหวัง หรือรายได้ที่คาดว่าจะได้รับในพื้นที่ปลายทางสูงกว่าในพื้นที่ต้นทาง

(8) มีความโงยໃยะระหว่างคุณลักษณะทางทุนมนุษย์เฉพาะตัวของผู้ย้ายถิ่นกับโอกาสในการทำงานผ่านกระบวนการคัดสรร (Selectivity)

(9) การย้ายถิ่นเป็นการสะท้อนความปราณາที่จะมีรายได้เพิ่มมากขึ้นให้ได้มากที่สุด เท่าที่ทำได้ตามอัตราพื้นที่ต้นทางทุนมนุษย์ที่บุคคลหนึ่ง ๆ มีอยู่

(10) คุณลักษณะทางทุนมนุษย์ของบุคคล เน้นมองลักษณะเชิงคุณภาพของแรงงานว่า เป็นปัจจัยด้านทุนมนุษย์ซึ่งมีหลากหลาย เช่น การศึกษา ประสบการณ์ อายุ เพศ เป็นต้น

(11) คุณลักษณะทางทุนมนุษย์ของบุคคลเป็นเรื่องเฉพาะตัว และย่อมแตกต่างกันไป ระหว่างบุคคลหนึ่งกับบุคคลหนึ่ง ดังนั้น การตัดสินใจของบุคคลยอมแตกต่างกัน และผู้ย้ายถิ่นจาก พื้นที่หนึ่งไม่อาจเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมดในพื้นที่นั้นได้

(12) การย้ายถิ่นกลับบ้านก็ เป็นไปในทำนองเดียวกับการย้ายถิ่นไปยังพื้นที่ปลายทาง กล่าวคือ เป็นผลของการตัดสินใจเชิงวิเคราะห์ถึงต้นทุนและอรรถประโยชน์ เช่นเดียวกับของการอยู่หรือ ย้ายนั่นเอง การย้ายถิ่นกลับบ้านก็โดยมีเกิดขึ้น หากผลการวิเคราะห์เป็นในลักษณะว่า การย้ายถิ่นจะ สามารถทำให้ผู้ย้ายถิ่นได้ประโยชน์สูงสุดตลอดช่วงชีวิตของเข้า

Sjaastad (อย่างถึงใน สมบูรณ์ ศิริประชัย, 2528, น. 22-23) ได้เสนอทฤษฎีการลงทุนมนุษย์ ของการย้ายถิ่น ซึ่งถือว่าการตัดสินใจย้ายถิ่นเป็นเสมือนการลงทุนตัดสินใจส่วนบุคคลที่มีความเป็น เหตุเป็นผล ในเรื่องเกี่ยวกับต้นทุนและผลประโยชน์ที่ถูกกระจายตามเวลาที่ผ่านไป ผลกระทบแทนถูก แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือที่เป็นตัวเงินและไม่ใช่ตัวเงิน ในส่วนขององค์ประกอบของผลกระทบแทนที่

ไม่ใช่ตัวเงิน จะรวมถึงการเปลี่ยนแปลงผลประโยชน์ทางจิตใจ (Psychic benefits) ในแง่ที่เป็นผลของความพอกใจในเรื่องสถานที่

แม้ว่า Sjaastad จะพิจารณาตั้งทุนและผลประโยชน์ทั้งในรูปตัวเงินและไม่ใช่ตัวเงิน แต่ในการคำนวณผลตอบแทนสุทธิของการย้ายถิ่น จะคำนวณเฉพาะตั้งทุนในรูปตัวเงินและผลประโยชน์ที่ไม่ใช่ทางจิตใจ เข้าสมมติว่าในการตัดสินใจย้ายถิ่น ผู้ย้ายถิ่นมีแนวโน้มแสวงหารายได้ที่แท้จริงสูงสุดตลอดชีวิต (net real life-span incomes) และคำนึงถึงรายได้ที่มีอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (life-span income streams) ที่จะได้รับในสถานที่ที่นักท่องเที่ยวในปัจจุบันเท่า ๆ กับพื้นที่ปลายทาง และตั้งทุนที่เกี่ยวข้องกับการย้ายถิ่น ซึ่งสามารถสรุปผลได้จากการย้ายถิ่นได้ดังนี้

(1) ในห้องถิ่นใหม่ที่ย้ายไปนั้นมีงานทำ คือ สามารถใช้หักษะที่มีอยู่เดิมมาใช้ทำงานในถิ่นใหม่ได้ แต่ถ้าไม่ย้ายถิ่นอาจว่างงาน

(2) มีโอกาสได้พัฒนาฝีมือของตน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่ออาชีพ

(3) มีโอกาสได้อาชีพใหม่ ซึ่งจะมีรายได้เพิ่มขึ้น

การย้ายถิ่นอาจนำไปสู่การยกระดับด้านอาชีพ ซึ่งถือว่าการย้ายถิ่นเป็นการลงทุนด้านทุนมนุษย์ของผู้ย้ายถิ่น ในทางปฏิบัติอาจมีผู้ตั้งสมมติฐานว่า คนวัยเยาว์และมีการศึกษามากเลือกที่จะย้ายถิ่นมากกว่าผู้อื่น โดยลักษณะเฉพาะตัวด้านทุนมนุษย์ของแต่ละคนยังมีผลต่อผลลัพธ์ในการทำงาน ทั้งนี้ บุคคลย่อมมีการพิจารณาซึ่งจะเกี่ยวกับผลตอบแทนหรือค่าจ้างที่จะได้รับ ระหว่างการย้ายถิ่นกับการไม่ย้ายถิ่นไปยังพื้นที่ปลายทางจากความรู้ความสามารถที่ตนมีอยู่ ประกอบกับตั้งทุนต่าง ๆ ในการย้ายถิ่น (Migration Costs) และค่าจ้างหรือรายได้ที่จะได้รับผ่านอำนาจการคัดสรรในพื้นที่ปลายทาง (พชร.วราลัย วงศ์บุญสิน, 2552, น. 60-61)

กล่าวได้ว่า การย้ายถิ่นจะเกิดขึ้นเมื่อผู้ย้ายถิ่นมองเห็นว่า ผลตอบแทนจากการย้ายถิ่นหรือรายได้ที่จะได้รับในพื้นที่ปลายทางนั้นสูงกว่ารายได้ที่จะได้รับในพื้นที่ต้นทางหรือบ้านเกิด อีกทั้งเป็นการคุ้มทุนกับตั้งทุนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการย้ายถิ่น โดยผู้ย้ายถิ่นสามารถใช้ความรู้ความสามารถส่วนตัวของตนให้เกิดประโยชน์ในพื้นที่ปลายทางได้มากกว่าในพื้นที่ต้นทาง

ส่วนที่ 4 ทฤษฎีความคาดหวังเกี่ยวกับการย้ายถิ่น

ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ

คำว่า แรงจูงใจ มีผู้ให้ความหมายไว้มากมาย เนื่องจากความหมายของคำนี้ มีลักษณะเป็นนามธรรมอยู่มาก การศึกษาเรื่องแรงจูงใจส่วนใหญ่มักจะมุ่งไปที่แรงผลักดันภายในของแต่ละบุคคลที่ทำให้แสดงพฤติกรรมบางอย่างออกมา เช่น การซักนำพฤติกรรมผู้อื่นให้ประพฤติปฏิปฏิบัติตามวัฒนธรรม รวมทั้งพยายามที่จะซักจูงให้ผู้อื่นแสดงออก หรือปฏิบัติตามสิ่งที่จูงใจ สิ่งจูงใจอาจมีได้จากทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคลนั้น ๆ ส่วนนิยามหนึ่งที่ได้กล่าวถึงแรงจูงใจไว้ว่า เป็นพฤติกรรมที่ถูกกระตุ้นโดยแรงขับของแต่ละบุคคลที่มีแนวโน้มไปสู่จุดหมายปลายทางอย่างเด oy อย่างหนึ่ง และร่างกายอาจสมประสงค์ในความปราณາที่เกิดจากแรงขับนั้น ๆ ได้ อย่างไรก็ตามแรงจูงใจจะเกิดได้ทั้งจากความต้องการของร่างกายและจากความต้องการทางสังคม ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า แรงจูงใจหมายถึง เหตุผลหรือวัตถุประสงค์ที่ทำให้ผู้ย้ายถิ่นตัดสินใจย้ายออกจากสถานที่ที่เคยอยู่เดิมไปยังสถานที่ใหม่ ซึ่งจากการศึกษาอาจสรุปได้ว่า ประเภทของแรงจูงใจ โดยแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ (โภกาส ศรีจันทะมิตร, 2538, น. 9-12) ดังนี้

1. แรงจูงใจทางด้านเศรษฐกิจ พบร่วงปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการย้ายถิ่นของแรงงาน คือ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ โดยมีการพิจารณาจากการวิเคราะห์ของทฤษฎีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงาน คือ ทางด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับจุดเดิมตั้นและจุดหมายปลายทาง แรงจูงใจทางด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับจุดเดิมตั้น หมายถึง แรงจูงใจที่เกิดขึ้นจากแรงผลักดันทางเศรษฐกิจในที่เดิม ทำให้เกิดความต้องการแสวงหาทางแก้ไขและแสดงพฤติกรรมออกมาเป็นพฤติกรรมการย้ายถิ่น ส่วนแรงจูงใจทางด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวกับจุดหมายปลายทาง หมายถึง แรงจูงใจที่เกี่ยวกับแรงดึงดูดทางเศรษฐกิจ ในสถานที่ที่บุคคลได้รับข่าวสารมา เพราะโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีกว่าเป็นปัจจัยดึงดูดให้มีการย้ายถิ่นเข้า จากลักษณะแรงจูงใจด้านเศรษฐกิจดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า แรงจูงใจทางเศรษฐกิจคือ แรงจูงใจทางด้านการทำงาน เหตุผลของการย้ายถิ่นเนื่องมาจากเศรษฐกิจอาชีวแรงงานได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้ (1) ย้ายถิ่นเพื่อมาทำงานทำ (2) ย้ายถิ่นเพื่อทำงานทำที่ดีกว่า และ (3) ย้ายถิ่นเพื่อความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การทำงาน

2. แรงจูงใจทางด้านครอบครัว สาเหตุของการย้ายถิ่นของเรงานนั้นที่ผ่านมา บ่อยครั้งที่พบว่า สาเหตุจูงใจทางด้านครอบครัวมีความสำคัญเหนือกว่าเหตุผลด้านอื่น ๆ ซึ่งสามารถสรุปสาเหตุของแรงจูงใจทางด้านครอบครัวออกเป็น 2 กรณีคือ (1) เป็นการย้ายถิ่นเพื่อการแต่งงาน และ(2) การย้ายถิ่นเพื่อไปอยู่ร่วมกับญาติพี่น้อง

3. แรงจูงใจทางด้านวิถีการดำเนินชีวิต แรงจูงใจดังกล่าวเป็นแรงจูงใจทางด้านการดำเนินชีวิต เป็นมุลเหตุที่สำคัญต่อการตัดสินใจย้ายถิ่นด้วยเห็นกัน อาจแยกได้เป็น 2 ลักษณะคือ (1) การย้ายถิ่นเพื่อต้องการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิต ซึ่งอาจจะเกิดจากความเบื่อหน่าย และไม่ชอบวิถีการดำเนินชีวิตที่เป็นอยู่ อาจเป็น เพราะที่อยู่เดิมเป็นชนบทหรือเมืองเล็ก ๆ อาจจะต้องการที่จะหนีจากความจำเจในชีวิตประจำวัน (2) การย้ายถิ่นเพื่อต้องการมีชีวิตที่รื่นรมย์กว่า ตื่นเต้นกว่า และได้รู้จักกับบุคคลอื่น ๆ ที่น่าสนใจกว่า

ທຖ່ງກົງຄວາມຄາດຫວັງຮາຍໄດ້

สาระสำคัญของทฤษฎีนี้คือ การย้ายถิ่นเป็นการให้ผลลัพธ์ของทุนมนุษย์ และจะทำให้เพิ่มความสามารถในการผลิตของทรัพยากร่มมนุษย์ การย้ายถิ่นเป็นการลงทุนที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายคือค่าใช้จ่ายที่เป็นตัวเงิน เช่น ค่าเดินทาง และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นตัวเงิน เช่น ค่าเสียโอกาสและต้นทุนทางจิตใจ เป็นต้น นอกจากนั้นทฤษฎีดังกล่าวยังได้เสนอว่าการตัดสินใจย้ายถิ่นนั้น จะถูกกำหนดโดยความแตกต่างระหว่างรายได้ในเมืองและชนบท และถูกกำหนดโดยโอกาสที่จะได้งานทำในเมืองรายได้จากการทำงานในชนบทนั้นขึ้นอยู่กับอุปสงค์ และอุปทานของแรงงาน ขณะที่รายได้ในเมืองขึ้นอยู่กับการกำหนดของสถาบันต่าง ๆ เช่น องค์การแรงงาน และการแทรกแซงของรัฐบาลที่กำหนดให้มีค่าจ้างขั้นต่ำขึ้นมา เป็นต้น นอกจากนี้สาระสำคัญของทฤษฎียังกล่าวถึงความแตกต่างกันที่ค่อนข้างมากระหว่างค่าแรงงานในภาคอุตสาหกรรมในเมืองกับค่าแรงงานในชนบท จะเป็นสิ่งจูงใจให้ชาวชนบทย้ายเข้าไปทำงานในเมือง ในขณะที่ประเทศกำลังพัฒนาไม่สามารถสร้างงานในภาคอุตสาหกรรมให้เพิ่มขึ้นได้ทันกับจำนวนผู้ย้ายถิ่นจากชนบท แต่แทนที่ผู้ย้ายถิ่นที่ทำงานทำไม่ได้ในเมืองจะกลับคืนสู่ชนบท เข้าเหล่านักลับหันไปใช้วิธีครอบครองและคงอยู่ในเมือง โดยคิดว่าโอกาสที่จะได้งานทำนั้นจะมีมากขึ้นหากอยู่ในเมืองนานขึ้น โดยช่วงที่โรงงานจะใช้เงินคอมที่มีติดตัวมาหรือจากเพื่อนที่อยู่ในเมืองก่อนแล้ว หรือครอบครัวในชนบทส่งเงินมาให้ สำหรับผู้ที่ไม่สามารถงานได้จะหันไป

ทำงานในภาคไม่เป็นทางการ ซึ่งมีรายได้เท่ากับหรือน้อยกว่ารายได้ที่จะหาได้ในชนบท (ปริยา สุวรรณนุปดา, 2531, น. 18)

ส่วนที่ 5 ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษางานวิจัยและผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการย้ายถิ่นของแรงงาน โดยมีผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

รวิมล ชัยรัต (2525) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาระดับการพัฒนาภัยถิ่นของประชากร : การศึกษาในระดับชุมชน” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อทราบถึงการย้ายถิ่นของประชากรที่อยู่ในท้องที่ ที่ได้รับการพัฒนาในระดับที่แตกต่างกัน และประเภทการพัฒนาทางด้านการศึกษา การสาธารณสุข สาธารณูปโภค เศรษฐกิจ การติดต่อสื่อสาร และการเข้าถึงที่มีอิทธิพลต่อการย้ายถิ่นของประชากร ผลการศึกษาพบว่า ระดับการพัฒนาโดยรวมของหมู่บ้านมีความสัมพันธ์เชิงผูกพันกับการย้ายถิ่น คือ หมู่บ้านที่มีการพัฒนาระดับสูง การย้ายถิ่นของประชากรจะน้อย และในทางกลับกัน หมู่บ้านที่มีระดับการพัฒนาต่ำ การย้ายถิ่นของประชากรจะมีมาก

อนุ ดาวรัตน์ (2531) ศึกษาเรื่อง “แบบแผนการย้ายถิ่นเข้าสู่จังหวัดชลบุรี” วัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อ

1. ศึกษาระиласกาражัยถิ่น จากท้องถิ่นต่าง ๆ เข้าสู่จังหวัดชลบุรี ในเขตพัทยา เขตเมือง และเขตชนบทเบรี่ยบเที่ยบกัน
2. ศึกษาลักษณะของผู้ย้ายถิ่นจากท้องถิ่นต่าง ๆ เข้าสู่จังหวัดชลบุรีในเขตพัทยาเขตเมือง และเขตชนบทเบรี่ยบเที่ยบกัน
3. ศึกษาถึงเหตุผลในการย้ายถิ่น จากท้องถิ่นต่าง ๆ เข้าสู่จังหวัดชลบุรีในเขตพัทยา เขตเมือง และเขตชนบทเบรี่ยบเที่ยบกัน

ผลการศึกษาพบว่า กระแสการย้ายถิ่นที่เด่นที่สุด คือกระแสการย้ายถิ่นจากชนบทเข้าสู่เขตเมือง ซึ่งสอดคล้องกับผลที่ได้จากการวิจัยโดยทั่วไป ส่วนกระแสย้ายถิ่นเข้าสู่พัทยามีสัดส่วนผู้ย้ายถิ่นมาจากการเมืองสูงกว่าเขตปลายทางอื่น ๆ การศึกษาลักษณะของผู้ย้ายถิ่นในแต่ละเขต พบร่วม

ผู้ชายเข้าเขตชนบทมีการศึกษาต่ำกว่าผู้ชายถิ่นเข้าเขตพัทยาและเขตเมือง ส่วนลักษณะในด้านอายุ เพศ และสถานภาพสมรสของผู้ชายถิ่นในแต่ละเขตมีความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ผู้ชายถิ่นเข้าในแต่ละเขตปลายทางส่วนใหญ่อยู่ในวัยหนุ่มสาว เป็นชายพ่อ ๆ กับหญิงและเป็นผู้สมรสแล้วสูงกว่าคนโสด เล็กน้อย หลังจากชายถิ่นผู้ชายเข้าชนบทส่วนใหญ่ทำงานด้านเกษตรกรรม และผู้ชายเข้าเขตพัทยา มีสัดส่วนการว่างงานต่ำกว่าเขตอื่น โดยผู้ชายถิ่นส่วนใหญ่ทำงานด้านบริการ

สถิตย์ นิยมณฑติ (2533) ศึกษาเรื่อง “ลักษณะของผู้ชายถิ่นและไม้ย้ายถิ่นในภาคใต้ของประเทศไทย : การวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวโยงกับการย้ายถิ่น หรือไม้ย้ายถิ่น จากเขตชนบท (หมู่บ้าน) เข้าสู่เขตเมือง (เมืองขนาดเล็ก)” วัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อทราบว่าผู้ที่ย้ายถิ่นจากชนบทเข้าสู่เมือง กับผู้ไม่ย้ายถิ่น มีความแตกต่างกันอย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องลักษณะทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ผลการศึกษาสรุปได้ว่า (1) ผู้ที่อยู่ในกลุ่มอายุสูง มีความโน้มเอียงที่จะย้ายถิ่นน้อยกว่าผู้ที่อยู่ในกลุ่มอายุต่ำ (2) ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูง มีความโน้มเอียงที่จะย้ายถิ่นมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ (3) ผู้ที่มาจากการครอบครัวที่มีรายได้สูง มีความโน้มเอียงที่จะย้ายถิ่นมากกว่าผู้ที่มาจากการครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ (4) จำนวนสมาชิกในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์ กับการย้ายถิ่น (5) ผู้ที่มีญาติพี่น้องในระดับสูงต่ำ คือ จำนวน หรือฐานะ หรือการศึกษา มีความโน้มเอียงที่จะย้ายถิ่นมากกว่าผู้ที่มีญาติพี่น้องในระดับน้อย (6) ผู้ที่พึ่งพาญาติพี่น้องได้มาก มีความโน้มเอียงที่จะย้ายถิ่นมากกว่าผู้ที่พึ่งพาอาศัยญาติพี่น้องได้น้อย (7) ผู้ที่มีเพื่อนฝูงที่พึ่งพาได้มาก มีความโน้มเอียงที่จะย้ายถิ่นมากกว่าผู้ที่มีเพื่อนฝูงที่พึ่งพาได้น้อย (8) การมีความสัมพันธ์กับญาติ พี่น้องในระดับมากหรือน้อย ไม่มีความสัมพันธ์กับการย้ายถิ่น (9) ผู้ที่เชิงภัยธรรมชาติบ่อยครั้ง มีความโน้มเอียงที่จะย้ายถิ่นมากกว่าผู้ที่เชิงภัยธรรมชาตินาน ๆ ครั้ง (10) สถานภาพสมรสไม่มีความเกี่ยวโยงกับการย้ายถิ่น และ(11) ผู้ที่มีประสบการณ์การย้ายถิ่น มีความโน้มเอียงที่จะย้ายถิ่นมากกว่าผู้ที่ไม่มีประสบการณ์การย้ายถิ่น

สุกัญญา อชาชีวิทย์ (2534) ศึกษาเรื่อง “การย้ายถิ่นเข้าสู่เขตอุตสาหกรรมใหม่ : ศึกษาการย้ายถิ่นในเขตอุตสาหกรรมอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี” วัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อ

1. ศึกษาพัฒนาการ ด้านความเจริญซึ่งเป็นตัวแปรดึงดูดการย้ายถิ่นของแรงงานเข้าสู่เขตอุตสาหกรรมใหม่

2. ศึกษาคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ชายถิน ซึ่งถูกเลือกสรวเข้าสู่เขตอุตสาหกรรมใหม่
3. ศึกษาแบบแผนการย้ายถิน ทั้งในเรื่องเหตุผล ประสบการณ์และระยะเวลาในการ ย้ายถิน โดยอาศัยสถานที่เกิดแสดงนัยของระยะทางในการย้ายถิน รวมถึงศึกษาผลกระทบจากการย้ายถินมา จากที่ต่างกันที่มีต่อการเลือกสรวคุณลักษณะของผู้ชายถิน รวมถึงศึกษาผลกระทบจากการย้ายถินมา จากที่ต่างกันที่มีต่อการเลือกสรวคุณลักษณะของผู้ชายถินเข้าสู่เขตอุตสาหกรรมใหม่

การพัฒนาในด้านอุตสาหกรรมนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจ และการขยายตัวของตลาดแรงงานซึ่งการเปลี่ยนแปลงในด้านโครงสร้างงานจะเป็นผลให้เกิดการย้ายถินเข้าของแรงงานสู่เขตที่ได้รับการพัฒนาอุตสาหกรรม และการขยายตัวของตลาดแรงงานนั้น ๆ สำหรับภาคตะวันออก จังหวัดชลบุรีมีการพัฒนาอุตสาหกรรมและการขยายตัวของตลาดแรงงาน โดย อำเภอศรีราชา nab เป็นเขตของอุตสาหกรรมที่มีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งในแง่แรงงาน เงินลงทุน และชนิดของอุตสาหกรรม กลุ่มตัวอย่างของการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ใน อำเภอศรีราชาจำนวน 160 ตัวอย่าง ทำการสำรวจข้อมูลช่วงเดือนเมษายน พ.ศ. 2534

ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาข้อมูลในเรื่องการพัฒนาความเจริญทุก ๆ ด้าน ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และการขยายตัวของการอุตสาหกรรมของอำเภอศรีราชา พบว่า การสาธารณูปโภค เช่น การให้บริการสาธารณูปโภค จำนวนบุคคลการ มีสัดส่วนสูงกว่าสัดส่วนการเพิ่มบุคคลการ ของภาคกลาง นับตั้งแต่ พ.ศ. 2527 เป็นต้นมา การบริการทางการศึกษา คุณภาพ สื่อสารกับเพิ่มปริมาณขึ้นรวดเร็ว เมื่อเปรียบเทียบกับการให้บริการเมื่อยังไม่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างจริงจัง ในด้านการ อุตสาหกรรมเอง พบรการเพิ่มขึ้นของจำนวนโรงงานสูงกว่าระยะไม่พัฒนาอุตสาหกรรมและความ ต้องการแรงงานประจำโรงงานนั้นมีปริมาณสูงต่างจากเดิมถึง 30 เท่าตัว

จากการเปลี่ยนแปลงของเขตอุตสาหกรรมแสดงถึงความต้องการแรงงาน ซึ่งจำเป็นต้องได้รับ แรงงานภายนอก ได้แก่ แรงงานจากการย้ายถินเข้า ในการศึกษาครั้งนี้สำรวจผู้ชายถินเข้าสู่ อุตสาหกรรมใหม่ พบผู้ชายถินเป็นผู้มีอายุน้อยเป็นส่วนใหญ่ (เกินกว่าครึ่งหนึ่ง) มีระดับการศึกษาสูง กว่าผู้ไม่ย้ายถิน เมื่อพิจารณาเพศผู้ชายถินพบว่า มีสัดส่วนของเพศหญิงและชายใกล้เคียงกัน ผู้ชายถินเพศชายมีอายุมากกว่าเพศหญิง และมีระดับรายได้สูงกว่าเพศหญิง

คุณลักษณะหรือแบบแผนในการย้ายถินอาจมีความแตกต่างกันตามสถานที่เกิด ซึ่งมี ระยะห่างจากเขตอุตสาหกรรมต่างกัน จากการจำแนกสถานที่เกิด พบผู้ชายถินระยะใกล้ย้ายถินเข้าสู่ เขตอุตสาหกรรมมากกว่าผู้ชายถินระยะไกล และยิ่งผู้อยู่ใกล้เขตอุตสาหกรรมก็ยิ่งมีสัดส่วนการย้ายถิน

สูง ผู้ชายถินจากสถานที่เกิดต่างกันมีเหตุผลในการย้ายถินต่างกัน การศึกษาครั้งนี้พบผู้ชายถินไม่เกิน 3 ปีมากที่สุด ประมาณ 3 ใน 5 ส่วนของการย้ายถินทั้งหมดและเป็นการย้ายถินครั้งแรก ๆ เป็นส่วนใหญ่คือ ประมาณ 4 ใน 5 ส่วน ระยะทางในการย้ายถินที่ผลต่อคุณลักษณะผู้ชายถินรื่อง เพศและอายุ โดยผู้ชายถินระยะใกล้พบสัดส่วนเพศหญิงสูงกว่าเพศชายและในเรื่องอายุพบผู้ชายถินอายุมากกว่าสัดส่วนลดลงสำหรับการย้ายถินระยะไกล แต่ผู้ชายถินอายุมากจะมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นหากเป็นการย้ายถินระยะไกล

นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ชายถินมีความพึงพอใจต่อการย้ายถินมากอยู่ดังเช่นๆ ความต้องการย้ายถินต่อไปในอนาคตจึงมีไม่มาก ยกเว้นผู้ชายถินจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้น ความต้องการย้ายถินต่อไปในอนาคตจึงมีไม่มาก

จิระ บุรีคำ (2537) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรกรรวมเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม ในเขตจังหวัดลำพูน” วัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อ ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรกรรวมเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม

ผลการศึกษาพบว่า รายได้ในภาคเกษตรกรรวมที่ต่ำลง ผลักดันให้แรงงานเคลื่อนย้ายออกจากภาคเกษตรกรรวมเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมสูงขึ้น การเพิ่มขึ้นของขนาดพื้นที่ดินของเพื่อการเกษตรรวม และอายุของแรงงานที่สูงขึ้น จะทำให้การเคลื่อนย้ายแรงงานออกจากภาคเกษตรกรรวมเข้าสู่ภาคเศรษฐกิจทางการช้าลง และขนาดของครัวเรือนของแรงงานที่ใหญ่ขึ้นจะเป็นส่วนผลักดันให้แรงงานเคลื่อนย้ายออกจากภาคเกษตรกรรวมมากขึ้น ซึ่งมักจะเป็นการเคลื่อนย้ายแบบถาวร (permanent mobility)

ประภัย โภชนกิจ (2539) ศึกษาเรื่อง “การปรับตัวของแรงงานภาคเกษตรต่อสถานการณ์การเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม: ศึกษาเฉพาะกรณีเกษตรกรจังหวัดศรีสะเกษ” วัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อศึกษาสถานการณ์การเคลื่อนย้ายของแรงงานออกจากภาคเกษตรเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม รวมถึงผลกระทบจากสถานการณ์การเคลื่อนย้ายแรงงานที่เกิดขึ้นในภาคเกษตร และผลกระทบที่เกิดขึ้นในชุมชนเกษตรที่มีการเคลื่อนย้ายแรงงาน

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานในภาคเกษตรคือ รายได้ นอกภาคเกษตร จากการประกอบอาชีพรอง หากรายได้นอกภาคเกษตรจากภาคประกอบอาชีพรองต่ำ ก็จะมีการเคลื่อนย้ายแรงงานมาก ในส่วนของผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเคลื่อนย้ายแรงงานพบว่า

ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ คือการมีรายได้เพิ่มขึ้น มีการใช้จ่ายเงินเพื่อบริโภคสิ่งของฟุ่มเฟือยตามแบบสังคมเมืองมากกว่าการลงทุนทางด้านการเกษตร และมีหนี้สินน้อยลง ผลกระทบด้านสังคมและวิถีชีวิตไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปมากนัก ส่วนผลด้านการประกอบอาชีพประกอบว่ามีภาวะขาดแคลนแรงงานที่ใช้ในการเพาะปลูก ระดับผลผลิตน้อยลง ซึ่งส่วนใหญ่แก่ไขปัญหานี้ด้วยการทำงานมากขึ้น

แคร์ ริกเตอร์ และคณะ (2540) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การติดตามผู้ย้ายถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ผลการศึกษาพบว่า ในจำนวนผู้ที่ย้ายถิ่นออกจากหมู่บ้านชนบทของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 63 ให้เหตุผลว่า ย้ายเพื่อหารงานทำและหารายได้สำหรับครัวเรือน แต่กลุ่มผู้ย้ายถิ่นวัยหนุ่มสาวจำนวนมากให้คำตอบเพิ่มเติมว่าพ่อใจจะอยู่บ้านมากกว่าถ้าแต่งงานและมีบุตร แต่ในขณะเดียวกันก็คงมีการย้ายถิ่นตามคุณภาพเพื่อหารายได้เพิ่มเติม โดยปัจจัยทางเศรษฐกิจถือเป็นแรงจูงใจประการเดียวสำหรับการย้ายถิ่นของคนกลุ่มนี้

ส่วนที่ 6 แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

จากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การย้ายถิ่น เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่น ผู้วิจัยเลือกปัจจัยที่นำมาทดสอบหาความสัมพันธ์ และสามารถแสดงแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาได้ดังนี้

$$\text{ML} = f(G_1 + G_2 + G_3 + W + C + I + X + RMA + POP + EA + LC + PE_1 + PE_2 + PE_3 + PE_4)$$

ตัวแปรตาม

$$\text{ML} = \text{แรงงานย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานคร}$$

(Migration of Labor : ML)

ตัวแปรอิสระ (ปัจจัยทางเศรษฐกิจ)

G_1	=	งบพัฒนาด้านการบริหารทั่วไป (The Development and General Management : G_1)
G_2	=	งบพัฒนาด้านบริการชุมชนและสังคม (The Development of Community and Social Services : G_2)
G_3	=	งบพัฒนาด้านเศรษฐกิจ (Statement of Economic Development : G_3)
W	=	อัตราค่าจ้างที่แท้จริง (Real Wage Rate : W)
C	=	ค่าใช้จ่ายในการบริโภคภาคครัวเรือน (Consumption Expenditure : C)
I	=	การลงทุนภาคเอกชน (Private Investment : I)
X	=	มูลค่าการส่งออก (Exports : X)
RM _A	=	รายได้จากการทำงานถ้วนเฉลี่ยรายเดือน (Revenue from the Monthly Average : RM _A)

ตัวแปรอิสระ (ปัจจัยที่มิใช่ทางเศรษฐกิจ) ได้แก่

POP	=	ประชากรของประเทศ (Population of the Country : POP)
EA	=	ผู้มีงานทำเชิงเศรษฐกิจในกิจกรรมเกษตรกรรม (Employed in Agricultural Economic Activities : EA)
LC	=	ที่ดินเพื่อการเพาะปลูก (Land for Cultivation : LC)

- PE_1 = ประชากรที่ได้รับการศึกษาขั้นต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา¹
 (Population has less than High School Education : PE_1)
- PE_2 = ประชากรที่ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นด้าน²
 (People who had been Educated at School : PE_2)
- PE_3 = ประชากรที่ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า³
 (People who have Received High School Education or Equivalent : PE_3)
- PE_4 = ประชากรที่ได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป⁴
 (Population has a Bachelor's Degree or Higher : PE_4)

ส่วนที่ 7 สมมติฐานที่ใช้ในการศึกษา

สมมติฐานการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร”
 มีสมมติฐานการศึกษา ดังนี้

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับการย้ายถิ่นฯ

1. งบพัฒนาด้านการบริหารทั่วไป มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ การย้ายถิ่นของแรงงานเข้าสู่กรุงเทพมหานคร กล่าวคือ เมื่อยอดงบพัฒนาด้านการบริหารทั่วไป เพิ่มขึ้น ส่งผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานเข้าสู่กรุงเทพมหานคร เพิ่มขึ้น
2. งบพัฒนาด้านบริการชุมชนและสังคม มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ การย้ายถิ่นของแรงงานเข้าสู่กรุงเทพมหานคร กล่าวคือ เมื่อยอดงบพัฒนาด้านบริการชุมชนและสังคม เพิ่มขึ้น ส่งผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานเข้าสู่กรุงเทพมหานคร เพิ่มขึ้น
3. งบพัฒนาด้านเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ การย้ายถิ่นของแรงงานเข้าสู่กรุงเทพมหานคร กล่าวคือ เมื่อยอดงบพัฒนาด้านเศรษฐกิจ เพิ่มขึ้น ส่งผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานเข้าสู่กรุงเทพมหานคร เพิ่มขึ้น

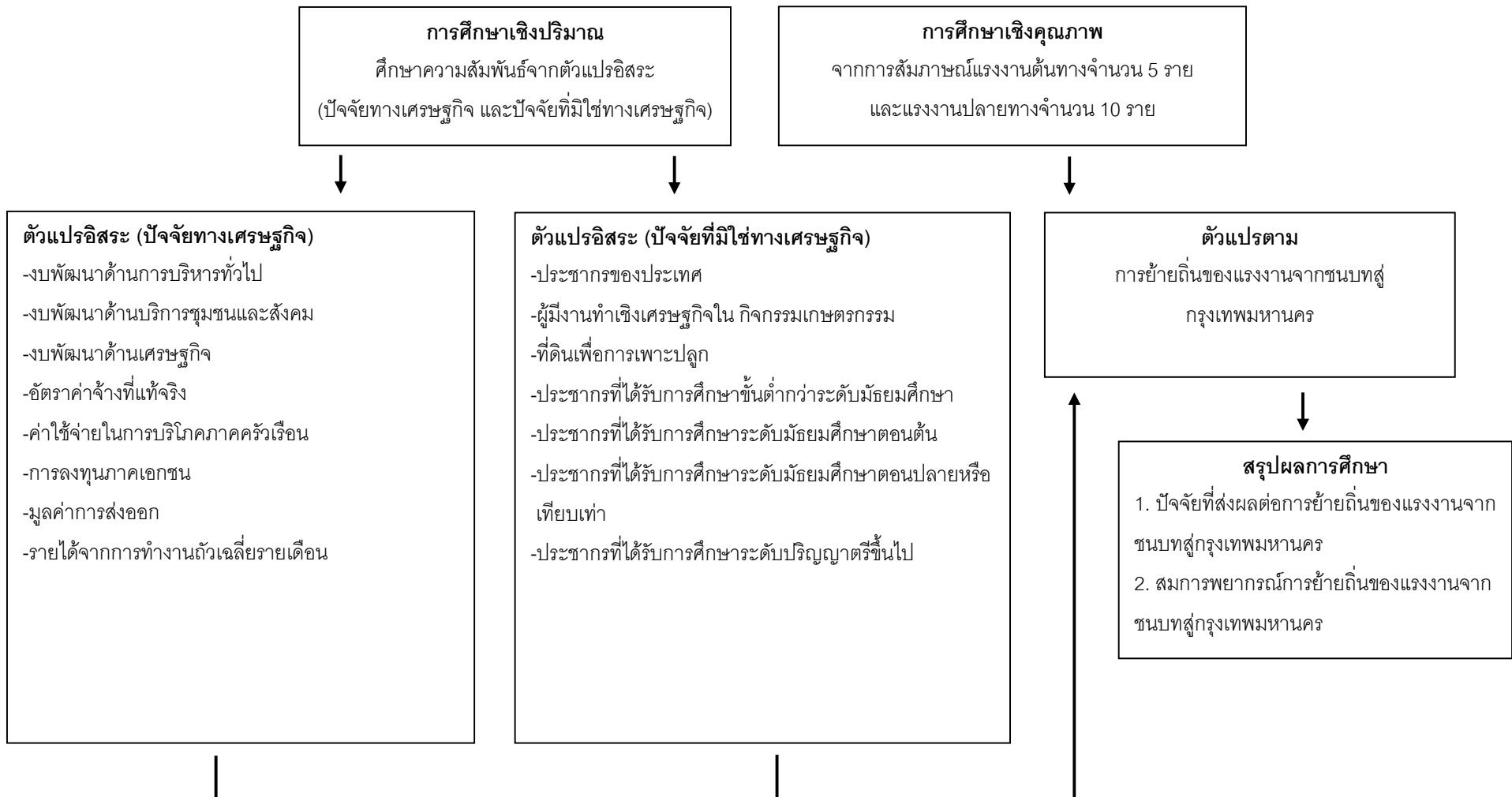
การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า เพิ่มขึ้น ส่งผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานเข้าสู่กรุงเทพมหานคร เพิ่มขึ้น

13. ประชากรที่ได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการย้ายถิ่นของแรงงานเข้าสู่กรุงเทพมหานคร กล่าวคือ เมื่อประชากรที่ได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานเข้าสู่กรุงเทพมหานคร เพิ่มขึ้น

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการรายได้คือ

- ผู้มีงานทำเชิงเศรษฐกิจในกิจกรรมเกษตรกรรม มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการย้ายถิ่นของแรงงานเข้าสู่กรุงเทพมหานคร กล่าวคือ เมื่อผู้มีงานทำเชิงเศรษฐกิจในกิจกรรมเกษตรกรรมลดลง ส่งผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานเข้าสู่กรุงเทพมหานคร เพิ่มขึ้น
 - ที่ดินเพื่อการเพาะปลูก มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการย้ายถิ่นของแรงงานเข้าสู่กรุงเทพมหานคร กล่าวคือ เมื่อที่ดินเพื่อการเพาะปลูกลดลงส่งผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานเข้าสู่กรุงเทพมหานคร เพิ่มขึ้น

ส่วนที่ 8 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

รูปแบบการศึกษาที่ใช้

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร” มีวิธีการวิจัยโดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยอื่น ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานครโดยใช้ข้อมูลระหว่างปี พ.ศ. 2541–2552 จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร หลังจากนั้น จึงนำมาสร้างแบบจำลองเพื่อใช้พยากรณ์ในการวิจัยครั้งต่อไป ซึ่งมีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ตัวอย่างของประชากรแรงงานโดยใช้การสัมภาษณ์ ได้แก่ แรงงานต้นทาง (แรงงานก่อนการย้ายออกจากท้องถิ่นเดิม) (จำนวน 5 คน จากภาคผนวก ค) ซึ่งกระจายตามภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก และภาคใต้ รวมถึงแรงงานปลายทาง (แรงงานที่ย้ายถิ่นที่เข้าสู่กรุงเทพมหานคร) (จำนวน 10 คน จากภาคผนวก ค)

ส่วนการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ การศึกษาโดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่มีลักษณะเป็นอนุกรมเวลารายปี (Time Series) จากเอกสารที่แสดงสถิติเกี่ยวกับปัจจัยกำหนดการย้ายถิ่นของแรงงานระหว่างปี 2541–2552 รวมระยะเวลา 12 ปี โดยข้อมูลปัจจัยทางด้านตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม สามารถดูได้จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลรายปี ได้แก่ กระทรวงแรงงาน กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงบประมาณ สำนักดูแลเศรษฐกิจการค้า กรมการปกครอง เป็นต้น ซึ่งการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณสามารถกำหนดตัวแปรได้ดังนี้

ตัวแปรตาม

ML = แรงงานย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานคร
(Migration of Labor : ML)

ตัวแปรอิสระ (ปัจจัยทางเศรษฐกิจ)

G_1 = งบพัฒนาด้านการบริหารทั่วไป
(The Development and General Management : G_1)
 G_2 = งบพัฒนาด้านบริการชุมชนและสังคม
(The Development of Community and Social Services : G_2)
 G_3 = งบพัฒนาด้านเศรษฐกิจ
(Statement of Economic Development : G_3)
W = อัตราค่าจ้างที่แท้จริง
(Real Wage Rate : W)
C = ค่าใช้จ่ายในการบริโภคภาคครัวเรือน
(Consumption Expenditure : C)
I = การลงทุนภาคเอกชน
(Private Investment : I)
X = ยอดค่าการส่งออก
(Exports : X)
RMA = รายได้จากการทำงานถ้วนเฉลี่ยรายเดือน
(Revenue from the Monthly Average : RMA)

ตัวแปรอิสระ (ปัจจัยที่มิใช่ทางเศรษฐกิจ) ได้แก่

POP = ประชากรของประเทศไทย
(Population of the Country : POP)

EA	=	ผู้มีงานทำเชิงเศรษฐกิจในกิจกรรมเกษตรกรรม (Employed in Agricultural Economic Activities : EA)
LC	=	ที่ดินเพื่อการเพาะปลูก (Land for Cultivation : LC)
PE ₁	=	ประชากรที่ได้รับการศึกษาขั้นต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา (Population has less than High School Education : PE ₁)
PE ₂	=	ประชากรที่ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นดัน (People who had been Educated at School : PE ₂)
PE ₃	=	ประชากรที่ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (People who have Received High School Education or Equivalent : PE ₃)
PE ₄	=	ประชากรที่ได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป (Population has a Bachelor's Degree or Higher : PE ₄)

เครื่องมือสำหรับการวิจัย

ในการศึกษางานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร” โดยเก็บรวบรวมข้อมูลนำมาบันทึกในแบบบันทึกข้อมูล หลังจากนั้นนำมายิเคราะห์ สมการถดถอยเชิงช้อน (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares : OLS) โดยการคัดเลือกตัวแปรแบบ Stepwise และบันทึกการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด (สัมภาษณ์ : แรงงานตันทางและแรงงานปลายทาง) หลังจากนั้น นำปัจจัยที่ส่งผล มา yiเคราะห์ ความสัมพันธ์ของปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และตัวแปรอื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานเข้าสู่กรุงเทพมหานคร

วิธีการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ศึกษาและค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) จากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือ ตำรา บทความ เอกสาร วารสารงานวิจัย วารสารวิชาการ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์

รายงานประจำปี สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น โดยนำมาบันทึกในแบบบันทึกข้อมูล พร้อมทั้งสัมภาษณ์ แรงงานต้นทางและแรงงานปลายทาง เพื่อใช้ในการศึกษาและนำมาใช้ในการกำหนดกรอบการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอพยพข้ามถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร” ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) โดยการศึกษาถึงปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม พร้อมทั้งปัจจัยตัวแปรอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานโดยการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด จากแรงงานต้นทางและแรงงานปลายทาง
2. วิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) หลังจากการรวบรวมข้อมูลทุกภูมิที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากหน่วยงานต่าง ๆ นำมาประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (Statistical Package Social Sciences) หรือ SPSS เพื่อใช้วิเคราะห์ค่าสถิติซึ่งมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล และทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ โดยการวิเคราะห์สมการทดแทนเชิงช้อน (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares : OLS) สำหรับหากความสัมพันธ์เชิงพยากรณ์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เพื่อพยากรณ์ถึงปัจจัยที่เหมาะสมต่อการพยากรณ์การย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทที่เข้าสู่กรุงเทพมหานครต่อไป
3. สรุปผลการวิเคราะห์ อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

ผลการศึกษาและการอภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอพยพข้ามถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร” ผู้ศึกษาได้แบ่งผลการศึกษาออกเป็น 4 ส่วน และนำเสนอผลการศึกษาเรียงลำดับตามหัวข้อดังนี้

1. การกำหนดตัวแปรและการรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลการอพยพข้ามถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร
 - 2.1 การวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยเชิงคุณภาพ
 - 2.2 การวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยเชิงปริมาณ
3. สมการพยากรณ์การข้ามถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร
4. การอภิปรายผล

การกำหนดตัวแปรและการรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้กำหนดปัจจัยที่จะมีอิทธิพลต่อการข้ามถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานครจำนวน 15 ตัวแปร ได้แก่ งบพัฒนาด้านการบริหารทั่วไป งบพัฒนาด้านบริการชุมชนและสังคม งบพัฒนาด้านเศรษฐกิจ อัตราค่าจ้างที่แท้จริง การลงทุนภาคเอกชน ค่าใช้จ่ายในการบริโภคภาครวบรวม มูลค่าการส่งออก รายได้จากการทำงานถาวรสั่งรายเดือน ประชาราษฐของประเทศไทย ผู้มีงานทำเชิงเศรษฐกิจในกิจกรรมเกษตรกรรม ที่ดินเพื่อการเพาะปลูก ประชาราษฐที่ได้รับการศึกษาขั้นต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา ประชาราษฐที่ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประชาราษฐที่ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า และประชาราษฐที่ได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ส่วนตัวแปรตามที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แรงงานข้ามถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานคร โดยข้อมูลที่รวบรวมได้ ดังนี้

1. ข้อมูลด้านอัตราค่าจ้างที่แท้จริง รายได้จากการทำงานถาวรสั่งรายเดือน ที่ดินเพื่อการเพาะปลูก ผู้มีงานทำเชิงเศรษฐกิจในกิจกรรมเกษตรกรรม และแรงงานข้ามถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานครจากกระทรวงแรงงานและสำนักงานสถิติแห่งชาติ

2. ข้อมูลด้านการลงทุนภาคเอกชน ค่าใช้จ่ายในการบริโภคภาครัฐเรือน และมูลค่าการส่งออก จากสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
3. ข้อมูลด้านงบประมาณรายจ่ายภาครัฐ ได้แก่ งบพัฒนาด้านการบริหารทั่วไป งบพัฒนาด้านบริการชุมชนและสังคม และงบพัฒนาด้านเศรษฐกิจ จากสำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี
4. ข้อมูลด้านจำนวนประชากรของประเทศไทย จากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
5. ข้อมูลด้านประชากรที่ได้รับการศึกษาขั้นต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา ประชากรที่ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประชากรที่ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า และประชากรที่ได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จากกระทรวงศึกษาธิการ

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลการอพยพข้ายืนของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยเชิงคุณภาพ

จากการสัมภาษณ์แรงงานต้นทางและแรงงานปลายทาง โดยมีผลการศึกษาดังนี้

แรงงานต้นทาง

จากการสัมภาษณ์แรงงานต้นทาง (ภาคผนวก ค) ทั้ง 5 คน ที่จำแนกตามภูมิภาคของประเทศไทย ได้แก่ ภาคใต้ (จังหวัดนครศรีธรรมราช) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดศรีสะเกษ) ภาคตะวันออก (จังหวัดฉะเชิงเทรา) ภาคตะวันตก (จังหวัดตาก) และภาคเหนือ (จังหวัดลำปาง) สามารถสรุปถึงผลการศึกษา โดยสามารถจำแนกประเด็นออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

สภาพการดำรงชีวิตของแรงงานและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ใน การดำรงชีวิต

จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์แรงงานต้นทาง ในด้านสภาพการดำรงชีวิตของแรงงานและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ใน การดำรงชีวิต จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ตัวแทนแรงงานทั้ง 5 คน กระจายตามภูมิภาคของประเทศไทย และกระจายตามลักษณะอาชีพ สามารถสรุปถึงสภาพปัญหาของแรงงานในการดำรงชีวิต และการแก้ปัญหาต่าง ๆ ใน การดำรงชีวิต ซึ่งปัญหาและแนวทางในการแก้ไข

จะมีความแตกต่างกันไปตามสภาพสังคม และภูมิประเทศ แต่โดยภาพรวมลักษณะของปัญหา มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน โดยนำมาสามารถสรุปได้ดังนี้

สภาพการดำเนินชีวิตของแรงงาน

1. สถานภาพทางครอบครัวมีฐานะยากจนถึงปานกลาง เป็นลักษณะแบบพ่อมีพอกิน พอกใช้ในการดำเนินชีพ
2. ลักษณะของรายได้เป็นแบบค่าจ้างรายวัน
3. อาชีพส่วนใหญ่มักจะเป็นเกษตรกร หรือรับจ้างทั่วไป
4. การทำงานในภาคเกษตร จะขึ้นกับสภาพดินฟ้า อากาศ และฝน
5. การทำงานเฉลี่ยวันละ 9-10 ชั่วโมง
6. ลักษณะของชุมชนเป็นแบบพึ่งพาอาศัย แบบระบบเครือญาติ หรือคนรู้จัก
7. สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ บ้าน หรือชุมชนมีลักษณะแบบชนบท ยังอาศัยอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ ผลพิษหรือผลกระทบภายนอกมีไม่นัก
8. ลักษณะการปฏิสัมพันธ์ เป็นรูปแบบเกื้อภูด ถ้อยที่ถ้อยอาศัย มีเพื่อนบ้าน คุยให้การช่วยเหลือ เป็นสังคมขนาดใหญ่
9. การรักษาพยาบาลได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานพยาบาลชุมชน ซึ่งยังขาดแคลนบุคลากร และอุปกรณ์ทางการแพทย์ การเดินทางไปรักษาพยาบาลต้องใช้เวลาเดินทาง เนื่องจากเส้นทาง崎岖 และระบบการขนส่งยังไม่สะดวกเท่าที่ควร ระบบการให้บริการยังไม่ดี มีการให้บริการที่ค่อนข้างช้าอย่างไม่รวดเร็วเท่าที่ควร
10. ขาดแหล่งการเรียนรู้ ขาดการพัฒนาการศึกษาให้กับชุมชน และพัฒนาอาชีพ ต่อยอดให้กับชาวบ้านในชุมชน
11. ความมั่นคงในอาชีพน้อย เนื่องจาก ลักษณะของอาชีพขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศ สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ และการจ้างงานของนายจ้าง
12. ขาดแคลนสาธารณูปโภคที่เหมาะสมกับความต้องการใช้งานของชาวบ้าน รวมทั้งยังมีการกระจายที่ไม่ทั่วถึง

แนวทางแก้ปัญหาในการดำรงชีวิต

1. ให้ชีวิตอย่างพอเพียง
2. ใช้จ่ายอย่างประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย โดยให้สอดคล้องกับรายได้ที่หาได้
3. ยอมรับสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และพยายามหางานทำ มีความชี้แจง อดทน และไม่เกียจงาน
4. มีแผนการย้ายถิ่นในอนาคต

สาเหตุการตัดสินใจที่จะย้ายถิ่นเข้ามาในกรุงเทพฯ ในอนาคต

จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์แรงงานต้นทาง ในเรื่องของสาเหตุในการตัดสินใจที่จะย้ายเข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานครในอนาคต จากการสัมภาษณ์ตัวแทนแรงงานทั้ง 5 คน ซึ่งระบุรายตามภูมิภาคของประเทศไทย สามารถสรุปถึงสาเหตุสำคัญที่ใช้ในการตัดสินใจย้ายถิ่นเข้ามาในกรุงเทพมหานคร ได้ดังนี้

1. ปัญหาที่เกิดจากภัยพิบัติจากธรรมชาติที่ไม่สามารถควบคุมหรือป้องกันได้
2. ต้องการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น
3. หาแหล่งงานใหม่ ที่มีค่าตอบแทนหรือรายได้ที่สูงขึ้น
4. ต้องการใช้ชีวิตในสังคมใหม่ ๆ หรือเพิ่มประสบการณ์ในการทำงานด้านอื่น ๆ
5. มีญาติพี่น้อง เพื่อน หรือคนรู้จักซักชวน ให้เข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานคร

ความต้องการการช่วยเหลือจากภาครัฐหรือหน่วยงานทางราชการ

จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์แรงงานต้นทาง ในเรื่องของความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐหรือหน่วยงานราชการ ในด้านสภาพการทำงานชีวิตของแรงงานและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ใน การดำรงชีวิต ซึ่งจากการสัมภาษณ์ตัวแทนแรงงานทั้ง 5 คน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. อย่างให้มีการประกันราคาสินค้าเกษตร ไม่ให้มีราคาถูกเกินไป
2. เพิ่มสถานพยาบาลในชุมชน โดยมีบุคลากรทางการแพทย์ให้เพียงพอ กับความต้องการ
3. เพิ่มแหล่งการเรียนรู้ตามสภาพชุมชนหรือท้องถิ่น พัฒนาแหล่งการเรียนรู้เดิมให้ดีขึ้น จัดหาอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน ให้กับโรงเรียนท้องถิ่นในชุมชนให้มากขึ้น
4. เพิ่มระบบสาธารณูปโภคด้านการสื่อสารในท้องถิ่นให้มากขึ้น เช่น โทรศัพท์ชุมชน เป็นต้น

5. ส่งเสริมการพัฒนาอาชีพในภาคการเกษตร เพื่อให้เกิดความรู้ในการต่อยอดผลิตภัณฑ์ ให้มีความหลากหลายในผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ มากยิ่งขึ้น
6. ปรับปรุงภูมิทัศน์ในชุมชน รวมถึงเส้นทางจราจร เพื่อลดการเกิดอุบัติเหตุและส่งผลต่อ การลดรายจ่ายค่าสึกหรอของรถยนต์
7. ให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหาจากภัยพิบัติต่าง ๆ เช่น เก็บช่วยเหลือ หรือสิ่งของ ช่วยเหลือต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต
8. ปรับค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำให้สอดคล้องกับรายจ่ายในยุคปัจจุบัน
9. ปรับปรุง หรือพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้มีความเจริญ เพื่อจะได้เป็นแหล่ง ท่องเที่ยว นำมานำเสนอเพิ่มแหล่งอาชีพต่อไป

แรงงานปลายทาง

จากการสัมภาษณ์แรงงานปลายทาง (ภาคผนวก ค) ทั้ง 10 คน ที่จำแนกตามภูมิภาค แต่ละ จังหวัด และแต่ละอาชีพ สามารถสรุปถึงผลการศึกษา โดยจำแนกเป็นประเด็นได้ 4 ด้าน ดังนี้

สาเหตุของการเข้ามาทำงานครกุเทพมหานคร

1. เนื่องจากมีญาติ พี่น้อง หรือคนรู้จัก ที่เข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานคร ซึ่งช่วยให้เขามา ทำงานในกรุงเทพมหานคร
2. แหล่งงานในกรุงเทพมหานคร มีค่อนข้างมาก เนื่องจากมีสถานประกอบการจำนวนมาก
3. มีค่านิยมหรือความเชื่อในท้องถิ่นในทางที่ดี เกี่ยวกับการเข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานคร
4. มีมุมมองว่ากรุงเทพมหานคร มีความเจริญในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านสาธารณูปโภค และด้าน การคมนาคม รวมถึงสถานบันเทิงต่าง ๆ
5. มีความเจริญในด้านการรักษาพยาบาล การสาธารณูปโภคที่ดีกว่าท้องถิ่นของตน
6. มีค่าตอบแทน ค่าจ้าง หรือรายได้ที่สูงกว่าในท้องถิ่นของตน
7. ต้องการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น
8. ปัญหาจากการเกิดภัยพิบัติจากธรรมชาติ ที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

9. ปัญหาจากการเกิดภัยตามฤดูกาล เช่น ปัญหาน้ำแล้ง ปัญหาจากแมลงศัตรูพืช ที่มีต้นทุนค่าใช้จ่ายในการแก้ไขปัญหาสูง
10. ย้ายตามตำแหน่งงานที่ได้บรรจุ ตามคำสั่งของต้นสังกัดในแต่ละหน่วยงาน

ปัญหาหลังจากการย้ายถิ่นเมื่อพยพเข้าสู่กรุงเทพมหานคร

1. การปรับตัวของแรงงานหลังจากย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานคร ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคมที่แตกต่าง
2. ปัญหาในเรื่องการเดินทางในกรุงเทพมหานครเนื่องจากไม่รู้จักเส้นทาง
3. ค่าใช้จ่ายในการครองชีพสูงขึ้น
4. เมื่อเกิดปัญหา หาบุคคลหรือแหล่งให้คำปรึกษาได้ยาก
5. สำหรับแรงงานที่เข้ากรุงเทพมหานครเพียงผู้เดียว คือไม่มีญาติพี่น้อง หรือเพื่อนที่รู้จักในการให้การช่วยเหลือ
6. ปัญหาในเรื่องของภาษาที่ใช้สื่อสาร
7. ปัญหาในเรื่องของอาหารที่เปลกจากท้องถิ่นที่ยำมา
8. หาแหล่งงานตามที่ต้องการค่อนข้างยาก
9. ปัญหารื่องสุขภาพ ซึ่งเกิดจากสภาพอากาศ และสิ่งแวดล้อมของกรุงเทพมหานคร
10. มีความไม่สบายใจ คิดถึงบ้าน หาดตะวัน กลัว ต่อสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นหรือที่ตนเองจะต้องประสบ
11. ปัญหาการหาที่พักอาศัยที่เหมาะสมได้ยาก เพราะรายได้ที่จำกัด

แนวทางการแก้ปัญหาหลังจากการย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานคร

1. ใช้เวลาปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนไป
2. ใช้จ่ายอย่างประหยัดให้เหมาะสมกับรายได้ที่มี
3. หาอาชีพหรือแหล่งงานตามที่ตนเองถนัด หรือตามความสามารถที่ตนเองมีอยู่โดยไม่เกี่ยงงานหรือเลือกงาน
4. เมื่อมีปัญหาขอคำปรึกษาจากคนที่เรารู้จัก และไว้วางใจได้ หรือขอคำปรึกษาจากหน่วยงานราชการที่ดูแลในแต่ละเรื่อง

ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. มีการจัดทำหรือแนะนำแนวโน้มแหล่งงาน ในลักษณะที่เป็นช่องทางที่สามารถเข้าถึงข้อมูลอย่างง่าย พร้อมทั้งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำแหล่งงานที่ต้องการแรงงาน โดยระบุเงินเดือนค่าตอบแทน ตำแหน่งงาน แผนที่ของสถานที่ปฏิบัติงานหรือสถานที่สมัครงาน ข้อมูลที่พัก ตามเขตห้องที่ และสิทธิทั่วไปที่ควรจะได้รับ เช่น การรักษาพยาบาล เป็นต้น
2. มีการพัฒนาอาชีพหรือสอนอาชีพเสริม ให้แก่แรงงาน
3. มีเงินช่วยเหลือสำหรับแรงงานที่เข้ามาทำงานทำ หรือเงินทุนไว้สำหรับลงทุนในธุรกิจขนาดย่อม
4. เพิ่มอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ หรือรายได้ให้สูงขึ้นให้สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน
5. มีบ้านพักหรือที่อยู่อาศัยเป็นสวัสดิการสำหรับแรงงานที่ว่างงาน ในช่วงที่ทำงาน
6. มีการรักษาพยาบาลฟรีสำหรับแรงงานที่ว่างงาน
7. มีนโยบายเกียวกับค่าตอบแทนนอกเหนือจากค่าจ้าง เช่น ค่าทำงานล่วงเวลา (โอที) เงินโบนัส เปี้ยนยัน และเงินช่วยเหลือพิเศษ เป็นต้น
8. มีการแนะนำหรือประชาสัมพันธ์สิ่งประโยชน์ หรือภัยต่าง ๆ ที่มาจากการย้ายถิ่นเข้ามารаботา หรืออาศัยในกรุงเทพมหานคร
9. เพิ่มความสะดวกของการเดินทาง การคมนาคมขนส่ง ที่เข้ามากรุงเทพมหานคร และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในขณะที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร
10. มีสวัสดิการ การรักษาพยาบาลเหมือนแรงงานในระบบ เช่น การประกันสังคม เป็นต้น
11. ภาครัฐมีนโยบายในการจัดทำที่อยู่อาศัยในราคากลางให้กับแรงงานได้เช่า หรือซื้อเพื่อเป็นทรัพย์สิน

ตารางที่ 4.1

สรุปปัจจัยที่กำหนดการย้ายถิ่นจากชนบทเข้าสู่กรุงเทพมหานครของแรงงานปลายทาง

กรณีที่	แรงงานปลายทาง ที่ย้ายถิ่นเข้าเมืองหลวง	ญาติ/ คนรู้จัก ซักชวน	แหล่งงาน ในเมือง มีมาก	ค่านิยม	ความเจริญ ที่มี มากกว่า	ประสิทธิภาพ การรักษา ^{พยาบาล}	รายได้ที่ ดีกว่า	ศึกษาต่อ	ภัยพิบัติ จาก ธรรมชาติ	ปัญหา ดูแล	ย้ายตาม ตำแหน่ง งาน
1	คุณวิษณุ	✓	✓	✓	✓						
2	คุณสัจจา		✓	✓	✓	✓					
3	คุณปัญญา	✓	✓	✓	✓		✓				
4	คุณกรซัย		✓	✓	✓		✓				
5	คุณเนื้อเพชร		✓	✓	✓			✓			
6	คุณนันธิยา		✓	✓	✓			✓			
7	คุณปัวลดอง	✓	✓	✓			✓			✓	
8	คุณประไพพว										✓
9	คุณจรัส		✓							✓	
10	คุณสมนึก		✓				✓				

ที่มา : สรุปผลการสัมภาษณ์แรงงานภาคผนวก ค

การวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยเชิงปริมาณ

ในหัวข้อการศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร กับปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานในช่วงปี พ.ศ.2541–2552 โดยมีการศึกษาตามลำดับดังนี้

การคัดเลือกตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทเข้าสู่กรุงเทพมหานคร การวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทเข้าสู่กรุงเทพมหานครในระดับเศรษฐกิจมหภาคผู้ศึกษาได้ใช้วิธีวิเคราะห์สมการทดแทนพหุ (Multiple Regression Analysis) โดยมีรูปแบบสมการแสดงความสัมพันธ์ดังนี้

$$\begin{aligned}
 ML = & b_0 + b_1 G_1 + b_2 G_2 + b_3 G_3 + b_4 W \\
 & + b_5 C + b_6 I + b_7 X + b_8 RMA \\
 & + b_9 POP + b_{10} EA + b_{11} LC + b_{12} PE_1 \\
 & + b_{13} PE_2 + b_{14} PE_3 + b_{15} PE_4
 \end{aligned}$$

โดย ค่าในทางสถิติ

b_0	=	ค่าคงที่
b_{1-15}	=	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร 1 ถึง 15
ML	=	แรงงานย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานคร
G_1	=	งบพัฒนาด้านบริหารทั่วไป
G_2	=	งบพัฒนาด้านบริการชุมชนและสังคม
G_3	=	งบพัฒนาด้านเศรษฐกิจ
W	=	อัตราค่าจ้างที่แท้จริง
C	=	ค่าใช้จ่ายในการบริโภคภาครัฐเรือน
I	=	การลงทุนภาครัฐ
X	=	มูลค่าการส่งออก

RMA	=	รายได้จากการทำงานถาวรสิ่ยรายเดือน
POP	=	ประชากรของประเทศไทย
EA	=	ผู้มีงานทำเชิงเศรษฐกิจในกิจกรรมเกษตรกรรม
LC	=	ที่ดินเพื่อการเพาะปลูก
PE ₁	=	ประชากรที่ได้รับการศึกษาขั้นต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา
PE ₂	=	ประชากรที่ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
PE ₃	=	ประชากรที่ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
PE ₄	=	ประชากรที่ได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

ตารางที่ 4.2

สรุปตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์การย้ายถิ่นจากชนบทเข้าสู่กรุงเทพมหานคร

พ.ศ.	ML	G ₁	G ₂	G ₃	W	C	I	X	RMA
2541	420,034.00	205,467.60	287,547.50	398,337.00	109.89	1,478,785.00	516,001.00	1,519,992.00	6,088.00
2542	401,351.00	164,261.40	196,257.30	348,848.40	109.55	1,542,775.00	559,722.00	1,657,258.00	6,081.75
2543	443,017.00	174,322.50	188,769.70	376,581.50	107.86	1,623,716.00	623,078.00	1,947,081.00	6,488.58
2544	451,609.00	177,509.40	207,075.80	381,380.30	108.42	1,690,644.00	639,995.00	1,865,083.00	6,713.16
2545	461,139.00	184,535.40	239,247.10	426,517.10	139.47	1,782,648.00	678,201.00	2,088,768.00	7,070.50
2546	479,693.00	188,298.00	208,589.10	420,310.90	133.76	1,896,327.00	769,832.00	2,235,664.00	7,618.33
2547	504,043.00	193,730.10	209,878.20	437,782.70	131.47	2,008,211.00	868,050.00	2,451,123.00	8,380.33
2548	453,405.00	211,274.80	273,047.10	466,546.50	129.87	2,097,177.00	979,018.00	2,557,714.00	9,070.58
2549	436,973.00	240,404.80	340,411.30	544,130.50	128.43	2,173,060.00	950,815.00	2,788,007.00	9,976.25
2550	420,946.00	284,616.30	333,850.80	656,864.50	129.38	2,207,884.00	954,318.00	2,985,608.00	10,763.33
2551	413,331.00	328,435.10	693,976.60	320,416.40	155.43	2,278,617.00	1,030545.00	5,851,370.65	11,375.91
2552	405,144.00	377,514.70	765,981.90	317,592.90	156.76	2,252,698.00	771,157.00	5,194,588.61	11,273.41

ที่มา : ภาคผนวก ก

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

สรุปตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์การย้ายถิ่นจากชนบทเข้าสู่กรุงเทพมหานคร

พ.ศ.	POP	EA	LC	PE ₁	PE ₂	PE ₃	PE ₄
2541	61,466.18	13,891.00	130,393,525.00	8,095,329.00	2,426,931.00	1,679,878.00	1,657,634.00
2542	61,661.70	13,877.80	131,341,384.00	8,122,533.00	2,375,218.00	1,727,484.00	1,680,068.00
2543	61,878.75	13,936.60	131,195,913.00	8,189,022.00	2,339,817.00	1,725,558.00	1,824,919.00
2544	62,308.89	13,425.40	131,059,974.00	8,164,598.00	2,338,674.00	1,713,973.00	1,899,930.00
2545	62,799.87	13,967.90	130,892,013.00	8,168,185.00	2,368,920.00	1,699,734.00	1,986,439.00
2546	63,079.77	13,907.60	130,682,025.00	8,010,530.00	2,447,702.00	1,657,717.00	1,979,615.00
2547	61,973.62	13,526.60	130,480,284.00	7,791,258.00	2,672,432.00	1,729,356.00	2,205,002.00
2548	62,418.05	13,266.30	130,275,994.00	7,649,794.00	2,761,216.00	1,767,546.00	2,265,220.00
2549	62,828.71	13,876.60	130,290,717.00	7,468,470.00	2,782,081.00	1,868,999.00	2,502,763.00
2550	63,038.24	14,306.00	130,353,309.00	7,323,197.00	2,782,834.00	1,945,929.00	2,430,234.00
2551	63,389.73	14,699.10	131,785,671.00	7,140,932.00	2,794,218.00	1,974,980.00	2,428,016.00
2552	63,525.06	14,692.50	131,595,539.00	6,924,993.00	2,738,798.00	2,002,801.00	2,437,241.00

ที่มา : ภาคผนวก ก

ตารางที่ 4.3
สรุปตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์แบบร้อยละ

พ.ศ.	ML	G ₁	G ₂	G ₃	W	C	I	X	RMA
2541	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
2542	95.55	79.95	68.25	87.58	99.69	104.33	108.47	109.03	99.90
2543	105.47	84.84	65.65	94.54	98.15	109.80	120.75	128.10	106.58
2544	107.52	86.39	72.01	95.74	98.66	114.33	124.03	122.70	110.27
2545	109.79	89.81	83.20	107.07	126.92	120.55	131.43	137.42	116.14
2546	114.20	91.64	72.54	105.52	121.72	128.24	149.19	147.08	125.14
2547	120.00	94.29	72.99	109.90	119.64	135.80	168.23	161.26	137.65
2548	107.94	102.83	94.96	117.12	118.18	141.82	189.73	168.27	148.99
2549	104.03	117.00	118.38	136.60	116.87	146.95	184.27	183.42	163.87
2550	100.22	138.52	116.10	164.90	117.74	149.30	184.94	196.42	176.80
2551	98.40	159.85	241.34	80.44	141.44	154.09	199.72	384.96	186.86
2552	96.46	183.73	266.38	79.73	142.65	152.33	149.45	341.75	185.17

ที่มา : จากการคำนวณข้อมูลตารางที่ 4.1

หมายเหตุ : ปีสุดท้าย พ.ศ. 2541

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)
สรุปตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์แบบร้อยละ

พ.ศ.	POP	EA	LC	PE ₁	PE ₂	PE ₃	PE ₄
2541	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
2542	100.32	99.90	100.73	100.34	97.87	102.83	101.35
2543	100.67	100.33	100.62	101.16	96.41	102.72	110.09
2544	101.37	96.65	100.51	100.86	96.36	102.03	114.62
2545	102.17	100.55	100.38	100.90	97.61	101.18	119.84
2546	102.63	100.12	100.22	98.95	100.86	98.68	119.42
2547	100.83	97.38	100.07	96.24	110.12	102.95	133.02
2548	101.55	95.50	99.91	94.50	113.77	105.22	136.65
2549	102.22	99.90	99.92	92.26	114.63	111.26	150.98
2550	103.13	102.99	99.97	90.46	114.66	115.84	146.61
2551	100.33	105.82	101.07	88.21	115.13	117.57	146.47
2552	103.35	105.77	100.92	85.54	112.85	119.22	147.03

ที่มา : จากการคำนวณข้อมูลตารางที่ 4.1

หมายเหตุ : ปีสุดท้าย พ.ศ. 2541

นำค่าตัวแปรต่างที่ 4.3 มาวิเคราะห์โดยอาศัยเครื่องคอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในการประมวลผล และคัดเลือกตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการย้ายถิ่นของแรงงานชนบทเข้าสู่กรุงเทพมหานคร โดยได้ผลการศึกษาตามตารางที่ 4.4, 4.5 และ 4.6 ดังนี้

ตารางที่ 4.4

การทดสอบความสัมพันธ์ตัวแปร

Model	R	R Square	Change Statistics		
			Adjusted R Square	R Square Change	Std. Error of the Estimate
1	.605(a)	0.366	0.303	0.366	6.17775

a Predictors: (Constant), EA

ตารางที่ 4.4 แสดงการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามภายหลังจากใส่ตัวแปรอิสระทั้งหมด 15 ตัว Stepwise Regression จะทำการคัดเลือกตัวแปรอิสระเข้าสู่สมการครั้งละ 1 ตัวแปร โดยจะทำการคัดเลือกตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์สูงสุดเข้าสู่สมการก่อน จากนั้น จึงเลือกตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามรองลงมาเข้าสู่สมการ ในขณะเดียวกันก็จะพิจารณาตัวแปรอิสระที่เข้าสู่สมการว่า สมควรอยู่ในสมการต่อไปหรือไม่ ถ้าไม่ควรอยู่ก็จะตัดออกไป จากการ แล้วคัดเลือกตัวแปรใหม่เข้าสู่สมการ ซึ่งจากการคัดเลือกตัวแปรเข้าสู่สมการโดยการคัดเลือกตัวแปรแบบ Stepwise ตัวแปรที่ถูกคัดเลือกคือ ผู้มีงานทำเชิงเศรษฐกิจในกิจกรรมเกษตรกรรม (EA) และพบว่าค่า R^2 มีค่าเท่ากับ 0.366 แสดงว่า ผู้มีงานทำเชิงเศรษฐกิจในกิจกรรมเกษตรกรรม มีอิทธิพลกับการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานครร้อยละ 36.60

ตารางที่ 4.5
การทดสอบความแปรปรวน

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	220.722	1	220.722	5.783	0.037(a)
	Residual	381.646	10	38.165		
	Total	602.368	11			

a Predictors: (Constant), EA

b Dependent Variable: ML

ตารางที่ 4.5 แสดงการทดสอบความแปรปรวนระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม พบร่วมค่า F-test ของ Model ที่ 1 มีค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.037 จึงสรุปได้ว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปรใน Model ตารางที่ 4.5 มีความสัมพันธ์กับการขยายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 4.6
การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรตาม

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients Beta	t	Sig.
	B	Std.Error			
1 (Constant)	245.372	58.412	-0.605	4.201	0.002
EA	-1.398	0.581		-2.405	0.037*

a Dependent Variable: ML

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 4.6 เป็นผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามที่ลักษณะตามวิธีคำนวนแบบ Stepwise ได้ผลดังสมการที่ (1) ดังนี้

$$ML = 245.372 - 1.398 EA \dots \dots \dots (1)$$

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติได้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

เมื่อทดสอบสมการที่ (1) พบร่วม

1. ผู้มีงานทำเชิงเศรษฐกิจในกิจกรรมเกษตรกรรม (EA) มีความสัมพันธ์กับการจ้างงานในประเทศไทยทิศทางตรงกันข้ามสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดโดยยังมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

2. แบบจำลองที่ประมวลได้นี้ มีตัวแปรอิสระเพียงตัวเดียวที่ สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร ส่วนตัวแปรอิสระตัวอื่นไม่สามารถที่จะอธิบายถึงความสัมพันธ์ของการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานครได้

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทเข้าสู่กรุงเทพมหานคร จากตารางที่ 4.4, 4.5 และ 4.6 พบร่วงการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทเข้าสู่กรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับผู้มีงานทำเชิงเศรษฐกิจในกิจกรรมเกษตรกรรม (EA) โดย R^2 มีค่าเท่ากับ 0.366 แสดงว่า ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายตัวแปรตามได้ร้อยละ 36.60 โดยสามารถอธิบายได้ด้วยสมการที่สร้างขึ้นมา

สมการการพยากรณ์การขยายตัวของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร

การคัดเลือกตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร ทำให้ทราบว่าตัวแปรที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร คือ ผู้มีงานทำเชิงเศรษฐกิจในกิจกรรมเกษตรกรรม (EA) และทราบค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรซึ่งสามารถเขียนในรูปของสมการการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร ดังนี้

$$\text{ML} = 245.372 - 1.398 \text{ EA}$$

สมการดังกล่าวแสดงความสัมพันธ์ให้เห็นถึง ผู้มีงานทำเชิงเศรษฐกิจในกิจกรรมเกษตรกรรม (EA) มีความสัมพันธ์กับการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร (ML) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม (ค่าสัมประสิทธิ์มีค่าเป็นลบ) สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดโดยย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 หมายความว่า หากผู้มีงานทำเชิงเศรษฐกิจในกิจกรรมเกษตรกรรม (EA) ลดลง ก็จะส่งผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้น

การอภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร” ผู้ศึกษาได้นำแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอพยพย้ายถิ่นของแรงงาน มากำหนดตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดการย้ายถิ่น ผลการศึกษาการย้ายถิ่นของแรงงานชนบทที่เข้าสู่กรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับตัวแปรเชิงคุณภาพ พบร่วมกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานชนบทที่เข้าสู่กรุงเทพมหานครทั้งแรงงานต้นทางและแรงงานปลายทาง ได้แก่ ญาติพี่น้องหรือคนรู้จักชักชวนให้เข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานคร มีสถานประกอบการค่อนข้างมาก ค่านิยมการย้ายถิ่น ความเจริญของกรุงเทพมหานครมีมากกว่าในท้องถิ่นของตน ความพร้อมในด้านการรักษาพยาบาล ค่าจ้างค่าตอบแทนที่สูง ต้องการศึกษาต่อ ปัญหาภัยพิบัติจากธรรมชาติที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ และเป็นการเพิ่มประสบการณ์ในการทำงานด้านอื่น ๆ ส่วนปัจจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้มีงานทำเชิงเศรษฐกิจในกิจกรรมเกษตรกรรม (EA) โดยผลการศึกษาดังกล่าว สามารถอธิบายถึงผลกระทบ และความสัมพันธ์ ด้วยแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ปัจจัยเชิงคุณภาพที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่น : จากการสัมภาษณ์แรงงานต้นทางและแรงงานปลายทาง

จากผลการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาการย้ายถิ่นของแรงงานชนบทที่เข้าสู่กรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กับตัวแปรเชิงคุณภาพ ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์แรงงานต้นทางจำนวน 5 คน และแรงงานปลายทาง

จำนวน 10 คน พบร่วมกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการคาดหวังและการตัดสินใจการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานชนบทที่เข้าสู่กรุงเทพมหานครทั้งแรงงานด้านทางและแรงงานปลายทางนั้น ส่วนใหญ่มักจะเป็นไปตามทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการย้ายถิ่น ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวมีความใกล้เคียงและสอดคล้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับการย้ายถิ่นของราเวนส์ไตน์ (Ravenstine's "laws" of migration) (อ้างถึงใน ปริยา สุวรรณ บุบพา, 2531, น. 13-16) ซึ่งมีปัจจัยส่งผลอยู่ 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยผลัก (Push factors) หมายถึงปัจจัยที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่นซึ่งบีบบังคับให้ผู้คนย้ายอยู่ ณ ที่นั้นต้องละทิ้งถิ่นไปอยู่อื่น และปัจจัยดึง (Pull factors) หมายถึง ปัจจัยที่พบอยู่ในท้องถิ่นที่หมาย ซึ่งสามารถดึงดูดให้ผู้อพยพย้ายถิ่นไปอยู่ที่นั้นได้ อีกทั้งทฤษฎีของ Todaro (อ้างถึงใน สมบูรณ์ ศรีประชัย, 2528, น. 23-24) ได้เสนอว่า การตัดสินใจการย้ายถิ่นมีความเกี่ยวข้องกับการคาดหวัง (Expectation) ในเรื่องต่าง ๆ เช่น ความคาดหวังในรายได้ที่ได้รับ ความคาดหวังในสิ่งที่ได้รับมากกว่าที่จะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ความคาดหวังในเรื่องความแตกต่างของค่าจ้างระหว่างชนบทกับเมือง และความเป็นไปได้ของ การพบรความสำเร็จในการได้รับการว่าจ้างให้ทำงานในภาคเศรษฐกิจเมือง เป็นต้น

ดังนั้นหากนำทฤษฎีเกี่ยวกับการย้ายถิ่นของราเวนส์ไตน์ (Ravenstine's "laws" of migration) และทฤษฎีการย้ายถิ่นของ Todaro มาอธิบายถึงปรากฏการณ์การย้ายถิ่นของแรงงานในชนบทในประเทศไทย ซึ่งสาเหตุที่แรงงานในภาคชนบทคาดหวัง จนต้องละทิ้งถิ่นที่อยู่เดิมเพื่อไปอาศัยอยู่ในเมืองนั้น เกิดขึ้นจากสาเหตุจากปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดของเขตเมือง ซึ่งก็หมายถึง สภาพบางประการที่ไม่เป็นที่พึงพอใจของแรงงานในภาคชนบทจนต้องละทิ้งที่อยู่ ละทิ้งอาชีพเดิมเพื่อเข้าไปสู่สถานที่และสิ่งแวดล้อมใหม่ที่ไม่มีความคุ้นเคยมาก่อน สรุปว่าดังกล่าวสามารถอธิบายจากผลการศึกษา ดังนี้

ปัจจัยการย้ายถิ่นจากคนรู้จักชักชวน การศึกษาต่อ ย้ายตามตำแหน่งงานและเพิ่มประสบการณ์ในการทำงานด้านอื่น ๆ จากผลการศึกษาโดยการสัมภาษณ์แรงงานด้านทาง และแรงงานปลายทางปัจจัยที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทเข้าสู่กรุงเทพมหานครปัจจัยตั้น ๆ ที่แรงงานทั้งสองได้ตอบการสัมภาษณ์ในลักษณะที่เหมือน ๆ กัน คือ มีการชักชวนจากญาติพี่น้อง หรือคนรู้จักให้เข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ ย้ายตามตำแหน่งงาน บางคนมองต่อยอดในเรื่องของการหาประสบการณ์ในการทำงานเพิ่มพูนความรู้ หรือทักษะของตนเอง ส่วนการศึกษาต่อนั้นจัดอยู่ในกลุ่มของแรงงานวัยหนุ่มสาวที่ต้องการเข้ามาทำงานพร้อมกับเรียนต่อ ซึ่งเป็นความตั้งใจของพ่อแม่

ที่คาดหวังอย่างจะให้บุตรหลานของตนได้มีการศึกษาที่สูงได้มีอนาคตที่ดี ผลการศึกษาดังกล่าว มีความสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ของแรงงานต้นทางกับแรงงานปลายทางได้แก่ คุณวิชณุ คุณปัญญา คุณน้ำเพชร คุณนรรทิยา คุณประไพพร และคุณบัวล่อง (ภาคผนวก ค) ที่ส่วนใหญ่ให้การสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่น ซึ่งทั้งหมดให้การสัมภาษณ์ที่สอดคล้องในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ สาเหตุที่ทำให้ข้ามภูมิเข้ามากรุงเทพมหานครได้แก่ มีญาติพี่น้องหรือคนรู้จักซึ้ง ต้องการศึกษาต่อ ย้ายตามตำแหน่งงานใหม่รวมถึงต้องการหาประสบการเพิ่มในด้านการทำงาน เช่น คำสัมภาษณ์ของ คุณน้ำเพชร (ภาคผนวก ค) ที่ให้การสัมภาษณ์ว่า “กรุงเทพมหานครน่าจะมีงานให้ทำมาก แหล่งงานเยอะ หาเงินง่ายกว่าอยู่ที่บ้าน อีกอย่างที่ตั้งใจไว้ก่อนที่เข้ามากรุงเทพมหานคร คิดว่าเข้าไปทำงานทำแล้วก็จะเรียนต่อด้วยแบบว่าทำงานไปเรียนไป” และคำสัมภาษณ์ของ คุณนรรทิยา (ภาคผนวก ค) ที่ให้การสัมภาษณ์ว่า “ที่เชียงรายทางเลือกน้อย คิดว่าถ้าเข้ามาเรียนต่อในกรุงเทพมหานคร คงมีทางเลือกมากกว่า ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเรียน หรือเรื่องทำงานเสริมคงจะมากกว่า อีกอย่างเข้ามากกรุงเทพมหานคร ก็ไม่ได้มากอยู่คนเดียวมาอยู่กับพี่สาวในช่วงแรก ๆ พี่สาวทำงานแล้ว เราก็เข้ามาเรียนปริญญาต่อ ทำงานพิเศษไปด้วยเรียนไปด้วย เพื่อช่วยทางบ้านประหยัดค่าใช้จ่าย”

พร้อมทั้งผลการศึกษาดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนตรี พิริยะกุล (2546) ที่ได้อธิบายถึงลักษณะของการย้ายถิ่นเข้าสู่เมืองหลวง ในเรื่อง “ตัวแบบการย้ายถิ่นของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” โดยมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นในลักษณะรูปแบบของการย้ายถิ่นที่ว่าการย้ายถิ่นมักจะเกิดขึ้นมากถ้าในพื้นที่นั้น ๆ มีคน หนุ่มสาวอยู่ในสัดส่วนสูงมาก (Vermeulen, 2003 ข้างต้นใน มนตรี พิริยะกุล, 2546) คนหนุ่มสาวมักจะเป็นผู้ที่เพิ่งสำเร็จการศึกษา หรือในบางระดับจึงย้ายถิ่น เพราะเหตุผลทางการศึกษา คือ เพื่อศึกษาต่อ หรือเพราะสำเร็จการศึกษาแล้วจึงย้ายถิ่น เพราะต้องการหางานทำ คนวัยนี้เป็นคนกล้าเสี่ยง อยากเห็นสิ่งแเปลกใหม่ อยากทำในสิ่งที่เคยฝัน อย่างมีรากฐานมั่นคง อยากมีครอบครัว อยากเห็นโลกที่แปลงออกไป แม้จะรู้ว่าหนทางข้างหน้าอาจลำบากก็อยากระลงอีกทั้งเป็นกลุ่มคนที่คุ้นเคยกับการออกจากบ้านเพราะต้องเดินทางไปศึกษาในต่างพื้นที่ความหวั่นเกรงความวิตกกังวลจึงน้อยกว่าคนกลุ่มอื่นเมื่อมีทั้งทุนมนุษย์ และอาชญากรรมสังคมอยู่บ้างขณะที่มีทุนทางจิตวิทยา (psychic cost) น้อยจึงมีความเป็นไปได้ที่คนกลุ่มนี้จะย้ายถิ่นกันมาก

ทุนสังคมในที่นี่ หมายถึงเครือข่ายทางสังคมในพื้นที่ปลายทางที่ค่อยเกื้อกูลกัน เช่น เพื่อนญาติพี่น้อง หรือคนที่รู้จักกันซึ่งเคยเข้ามา ก่อน (Rebhum, 2003 ข้างต้นใน มนตรี พิริยะกุล, 2546) หรือแนะนำต่อ ๆ กันมาเป็นแรงจูงใจให้ชักชวนเข้ามาทำงานในเมืองหลวง พร้อมทั้งจากการศึกษาแบบจำลองการตัดสินใจการย้ายถิ่นจากชนบทสู่เมืองหลวงของ Fuller et.al. (1983 ข้างต้นใน สมบูรณ์ ศิริประชัย, 2528, น. 196-199) ได้อธิบายถึง การตัดสินใจการย้ายถิ่นจากชนบทสู่เมืองว่าการติดต่อทางสังคมกับคนในเมือง เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการอพยพย้ายถิ่น โดย Fuller et.al. ได้อธิบายผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้ย้ายถิ่น เกี่ยวกับการติดต่อกับเพื่อนฝูง ญาติพี่น้องที่อาศัยอยู่ในเมือง ก่อนแล้ว หรือแหล่งข้อมูลอื่น ๆ หรือครูกัดตามที่สามารถให้ข้อมูลสารสนเทศอย่างเพียงพอในด้านอาชีพ พบว่าประมาณร้อยละ 84 ตอบว่าอย่างน้อยมีหนึ่งครั้งที่ติดต่อกับญาติพี่น้อง หรือคนที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร และประมาณร้อยละ 36 ที่ตอบว่าอย่างน้อยมีหนึ่งครั้ง เช่นกันที่ติดต่อกับคนในเมือง จะเห็นได้ว่าแรงงานมีการติดต่อสื่อสารกับคนรู้จัก เพื่อหาข้อมูลก่อนการย้ายถิ่น รวมถึงการถูกชักชวนให้เข้ามาในกรุงเทพมหานครก่อนการอพยพย้ายถิ่นจากชนบทสู่กรุงเทพมหานครจากนี้การย้ายถิ่นนั้นทำให้มีโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีกว่า และทำให้มีโอกาสได้เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ในการทำงานทำให้ผลิตภาพของทุนมนุษย์สูงขึ้น หรือทำให้สต็อกของทุนมนุษย์เพิ่มสูงขึ้นตามการย้ายถิ่น ซึ่งทุนมนุษย์ (Human Capital) หมายถึง สิ่งที่แฝง (Embody) อยู่ในตัวมนุษย์ในรูปของnamธรรมซึ่งจะต้องไม่ได้ และมองไม่เห็น (วงทอง ชัยประ淑พ, 2548, น. 152-153)

ความคาดหวังในการหาสถานประกอบการ แหล่งงานที่มีค่อนข้างมาก ผลการศึกษา ปัจจัยเชิงคุณภาพพบว่าปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการอพยพย้ายถิ่นจากชนบทเข้าสู่กรุงเทพมหานคร คือ การคาดการณ์ที่จะมีสถานประกอบการ หรือแหล่งงานรองรับค่อนข้างมาก ซึ่งเป็นปัจจัยที่ผู้รับการสัมภาษณ์ให้เหตุผลมากที่สุดในการอพยพย้ายถิ่นเข้ามาสู่กรุงเทพมหานคร ปัจจัยดังกล่าวจึงมีความสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์แรงงานต้นทางกับแรงงานปลายทาง ได้แก่ คุณสุชาดา คุณวิชณุ คุณสัจจา คุณปัญญา คุณกรชัย คุณน้ำเพชร คุณนรรธิยา คุณบัวล่อง คุณจรัญ และคุณสมนึก (ภาคผนวก ค) เช่น ผลการสัมภาษณ์ของคุณสัจจา (ภาคผนวก ค) โดยให้การสัมภาษณ์ว่า “กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีความเจริญ คงต้องมีงานให้ทำ และเงินคงหายไป ดีกว่าอยู่ที่บ้าน” อีกทั้งผลการศึกษาดังกล่าว พยายพ พยอมยนต์ (2533, น. 5) ได้อธิบายถึงสาเหตุของการย้ายถิ่นไว้ในหัวข้อ “นโยบายการย้ายถิ่นในประเทศไทย” ที่กล่าวถึงสภาพเศรษฐกิจในเขตเมือง เป็นปัจจัยดึงดูด

ที่สำคัญในการย้ายถิ่นของประชากรจากชนบทการมีอุตสหกรรม การพาณิชยกรรม และการบริการ ที่เจริญในเขตเมืองทำให้มีความเชื่อว่า กรุงเทพมหานครเป็นแหล่งที่ทำงานทำได้ง่าย มีสถานประกอบการที่ค่อนข้างมาก แม้แต่แรงงานที่ไร้ฝันและทักษะก็ยังมีโอกาสทางการทำอาชีวะเป็นกรรมกรเบิก悍 หรือบริการตามร้านอาหารได้ จึงทำให้ประชาชนแรงงานในชนบทที่ต้องการยกระดับรายได้ของตนต่างมุ่งหน้าเข้ามาในเมืองหลวง โดยคาดว่าจะมีความก้าวหน้าในชีวิตมากกว่าอยู่ในชนบท นอกจากนี้ การที่มีระบบคมนาคมที่สะดวกและรวดเร็วเป็นปัจจัยเสริมในการย้ายถิ่น เพราะการมีระบบสื่อสารที่ทันสมัยจะช่วยเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งในเมืองและชนบทให้ประชากรทั่วไปได้รับรู้อย่างทันท่วงที ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจย้ายถิ่น รวมถึงการคมนาคมที่สะดวกและรวดเร็วระหว่างเขตชนบทและเมืองทำให้การเดินทางของผู้ย้ายถิ่นเป็นไปได้ง่าย ซึ่งเป็นส่วนที่ทำให้การย้ายถิ่นหมุนเวียนมากขึ้นด้วย

ความเชื่อ : ค่านิยมการย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานคร จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยทางด้านค่านิยมการย้ายถิ่นของแรงงานชนบท เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทเข้าสู่กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์แรงงานต้นทาง กับแรงงานปลายทาง ได้แก่ คุณวิชณุ คุณสัจจา คุณปัญญา คุณกรซัย คุณน้ำเพชร คุณน้ำฐิติยา และคุณบัวล่อง (ภาคผนวก ค) ตัวอย่างเช่น ผลการให้สัมภาษณ์ของ คุณวิชณุ (ภาคผนวก ค) กล่าวว่า “มองว่ากรุงเทพมหานครเป็นเมืองใหญ่ มีความเจริญ คนเยอะ คนมาก มีสิ่งอำนวยความสะดวกและที่สำคัญคงจะนำอยู่กว่าที่บ้านแน่ ๆ เห็นเวลาเมื่อกลับไปเยี่ยมบ้านจะดูดีมาก ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการแต่งตัวหรือเงินทอง” และยังสอดคล้องกับแนวคิดทางด้านผลกระทบที่เกิดจากการโยกย้ายถิ่นภายในประเทศ (สมາลี ปิตยานันท์, 2545, น. 193-200) ที่ได้อธิบายถึง ผลต่อวิถีชีวิตของประชากรในท้องถิ่น การอพยพไปทำงานยังท้องถิ่นอื่นโดยเฉพาะเขตเมืองอาจส่งผลต่อภาวะสังคม โดยแรงงานมักจะนำอาชีวศึกษาของชาวเมืองมาใช้เมื่อกลับท้องถิ่นเดิม ซึ่งมักทำให้เกิดความต้องการอาชญากรรมอย่างของเพื่อนบ้านและเป็นเหตุข้อจุ่งให้คนหนุ่มสาวเดินหรือแรงงานเดินทางออกจากหมู่บ้านเพื่อให้ได้สิ่งของต่าง ๆ ที่เป็นเครื่องอำนวยความสะดวกและความสะดวก เช่นเดียวกับคนในเมือง จากผลการศึกษาปัจจัยทางค่านิยมการย้ายถิ่นเข้าสู่เมืองหลวง ของแรงงานต้นทางและแรงงานปลายทางให้เหตุผลรองกันว่า ค่านิยม มุมมอง ความเชื่อในการย้ายถิ่นของแรงงานก็เป็นปัจจัยหนึ่ง ที่ดึงดูดพากเข้าให้เกิดความต้องการหรือความอยากรู้ที่จะย้ายถิ่นเข้ามาทำงานทำในกรุงเทพมหานคร เพื่อแสวงหาสิ่งอำนวยความสะดวก

สอดคล้องตามความต้องการของตน และเป็นไปตามกรอบแสดงความคิดเห็นในท้องถิ่นอย่างรับการย้ายถิ่นเข้ามาทำงานทำในกรุงเทพมหานคร

การดึงดูดให้ข้ามถิ่นเกิดจากความเจริญของกรุงเทพมหานครมีมากกว่าในท้องถิ่นของตน ความเจริญของกรุงเทพมหานครที่มากกว่าในชนบท เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการตัดสินใจอพยพข้ามถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการสำรวจของงานต้นทางและแรงงานปลายทางได้แก่ คุณสุชาดา คุณวิชณุ คุณสัจจา คุณปัญญา คุณกรชัย คุณน้ำเพชร และคุณน้ำฐิติยา (ภาคผนวก ค) เช่นผลการสำรวจของ คุณปัญญา (ภาคผนวก ค) ที่กล่าวว่า “มองกรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่สวยงามคำภากลางของเพื่อนบ้านที่กลับไปเยี่ยมบ้าน ดูเจริญ คนเยอรมันและออสเตรีย น่าอยู่ดี คงมีงานให้ทำ และเงินก็คงหาจ่ายแน่ ๆ รายได้มากกว่าอยู่ที่บ้าน” ผลการศึกษาดังกล่าวสามารถอธิบายเพิ่มเติมได้จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการย้ายถิ่น ได้แก่ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการย้ายถิ่นของราเวนส์ตัน (Ravenstine's "laws" of migration) (ข้างถึงใน บริยาสุวรรณบุพชา, 2531, น.13-16) ได้อธิบายเพิ่มเติมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทเข้าสู่กรุงเทพมหานคร ว่าเกิดจากความเจริญ ความเป็นเมืองหลวงของกรุงเทพมหานคร เป็นปัจจัยดึงดูดให้เกิดการย้ายถิ่นซึ่ง ได้แก่ การที่เมืองมีระดับความเจริญสูงเป็นศูนย์กลางการเมือง การศึกษาเศรษฐกิจ และสังคมเมืองมีบริการทางสังคมที่ดีกว่าเมืองอื่นๆ อาทิ สถาบันการศึกษาเศรษฐกิจ และสังคมที่ดีกว่าเมืองอื่นๆ ที่ได้เดิน สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งกระตุ้นให้ชาวชนบทอย่างเข้ามาในกรุงเทพมหานคร เพื่อที่จะได้รู้ได้เห็น และสามารถกลับไปประกอบต่อในท้องถิ่นเดิมของตน สาเหตุความเจริญของกรุงเทพมหานคร จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการอพยพเข้ามาสู่ชีวิตในเมืองใหญ่ของแรงงานจากภาคชนบท

การแสวงหาทางเลือกในการรักษาพยาบาลที่ดีกว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเจริญในด้านสาธารณสุข การรักษาพยาบาลให้กับประชาชนในท้องถิ่นนั้น เป็นปัจจัยผลักดันให้เกิดการอพยพข้ามถิ่นออกนอกท้องถิ่นของตนเอง ถึงแม้ว่าภาครัฐจะมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรในชนบทโดยการขยายการบริการพื้นฐานให้ครอบคลุมและทั่วถึง เช่น ทางด้านสาธารณสุข เพื่อลดอัตราการตาย รวมทั้งอัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคต่าง ๆ ให้ลดลง เพื่อให้สภาพความเป็นอยู่ของประชากรในภาคชนบทดีขึ้น อีกทั้งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี พ.ศ. 2550 ในมาตรา 79 (2) ที่ได้

กล่าวถึงการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการสร้างเสริมสุขภาพ อันนำไปสู่สุขภาวะที่ยั่งยืนของ ประชาชน รวมทั้งจัดและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานอย่างทั่วถึง และ มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดบริการ สาธารณสุข (คณะกรรมการวิเคราะห์ร่างรัฐธรรมนูญ สถาบันรัฐธรรมนูญ, 2550, น. 45) แต่ถึงกระนั้น การพัฒนาดังกล่าว ยังมีความจำกัดตัวอยู่ เช่น พาเดในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล เพราะการที่ กรุงเทพมหานคร เป็นศูนย์กลางจะมีความเจริญมากมีการจัดสรรงบประมาณที่ค่อนข้างสูง ครอบคลุม กิจกรรมทางการแพทย์ในสัดส่วนที่สูงกว่า จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้แรงงานในชนบทเห็นถึง ความไม่เท่าเทียม ความเหลื่อมล้ำในการได้รับบริการการรักษาพยาบาล เป็นสาเหตุที่ทำให้อพยพเข้าสู่ กรุงเทพมหานคร เนื่องจากต้องการคุณภาพชีวิตและสังคมที่ดีกว่า (พายัพ พยอมยนต์, 2533, น. 10- 11) อีกทั้งปัจจัยดังกล่าว ยังมีความสอดคล้องกับผลการศึกษา ที่ได้จากการสัมภาษณ์แรงงานต้นทาง และแรงงานปลายทาง เช่น คุณสัจจา (ภาคผนวก ค) ที่ได้ให้การสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยดังกล่าว ที่ว่า “เวลาเจ็บป่วยก็ต้องไปนอนมายอย่างเดียวซึ่งอยู่ไกล ถ้าเข้ามากกรุงเทพมหานครโรงพยาบาลคงมี มากกว่าที่บ้าน” ผลการสัมภาษณ์ดังกล่าว จึงมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ พายัพ พยอมยนต์ ที่ได้กล่าวเบื้องต้นถึงเหตุผลในด้านความพึงพอใจ และความไม่เพียงพอในการให้บริการการรักษา พยาบาล รวมถึงบุคลากรทางการแพทย์ที่มีค่อนข้างน้อยในท้องถิ่นของตนเอง จึงเป็นสาเหตุที่ต้อง แสวงหาทางเลือกในการรักษาพยาบาลที่ดีกว่าให้กับตนเองต่อไป

ความคาดหวังต่อ ค่าจ้าง ค่าตอบแทนที่สูง ในการเข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานคร จากผลการศึกษาเห็นได้ว่า ปัจจัยทางด้านคาดหวังต่อค่าจ้างค่าตอบแทนที่สูงขึ้น เป็นปัจจัยหนึ่งที่ ส่งผลต่อการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทเข้าสู่กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์แรงงานต้นทางและแรงงานปลายทาง ได้แก่ คุณสมศรี คุณพีรวัตร คุณปัญญา คุณกรรชัย คุณบัวล่อง และคุณสมนึก (ภาคผนวก ค) เช่น ผลการสัมภาษณ์ของ คุณสมศรี (ภาคผนวก ค) ที่กล่าวว่า “ค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น ถ้ามีโอกาสก็จะย้ายเข้ากรุงเทพมหานคร เพรารายได้ น่าจะดีกว่าทุกวันนี้ที่รับอยู่” และสอดคล้องกับแนวคิดทางด้านผลกระทบที่เกิดจากการโยกย้ายถิ่น ภายในประเทศ (suma lli ปิตยานันท์, 2545, น. 193-200) ที่ได้อธิบายถึง ผลต่อรายได้และการสะสมทุน แรงงานที่มีการย้ายถิ่นมักจะคาดหวังต่อค่าจ้าง ค่าตอบแทน หรือรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการเดินทางไป ทำงานในถิ่นอื่น เมื่อมีค่าจ้าง ค่าตอบแทน หรือรายได้ที่เพิ่มขึ้น ก็สามารถส่งเงินกลับไปบ้าน หรือ

ส่งความช่วยเหลือที่ไม่ใช่ตัวเงิน เช่น อาหาร เสื้อผ้า หรือสิ่งของจำเป็นอื่น ๆ กลับมายังห้องถินเดิมของตนเอง หรือนำติดตัวกลับมาให้เมื่อกลับมาเยี่ยมบ้าน ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะส่งผลต่อการกระจายรายได้ของชาวชนบทในทางที่ดีขึ้น ทำให้ครอบครัวของผู้ชายถินได้มีโอกาสพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น นอกจากนี้ทฤษฎีการร้ายถินในสังคมทวิลักษณ์ (Dual Societies) ได้อธิบายกระบวนการเคลื่อนย้ายแรงงานจากชนบทไปยังเขตเมือง จากแนวคิดของ Lewis (1954) และ Renis Fei (1961) (อ้างถึงใน ปริยา สรุวรรณบุบผา, 2531, น. 17) ที่ได้อธิบายถึง การร้ายถินว่าเป็นเครื่องมือที่ทำให้เกิดความสมดุล โดยการร้ายแรงงานจากห้องถินที่มีแรงงานเกินไปสู่ห้องถินที่มีแรงงานขาดแคลน จึงเป็นผลให้ค่าจ้างมีระดับเดียวกันในที่สุด โดยได้มีการพิจารณาว่า เศรษฐกิจของประเทศไทยต้องพัฒนาประกอบไปด้วย 2 สาขา คือ สาขาวิชาเกษตรกรรมแบบยั่งยืนในชนบทซึ่งมีผลิตภัณฑ์มาก ขณะเดียวกันก็จะมีแรงงานลั่นตลาดเกิดขึ้น สาขาที่สองคือสาขาวิชาอุตสาหกรรมในเมืองซึ่งมีผลิตภัณฑ์ภาคนี้จะรับแรงงานลั่นตลาดจากชนบทให้เข้ามาทำงานในเมือง โดยจะมีการขยายการลงทุนอย่างต่อเนื่องจากผลกำไรที่ได้รับมาจากผลผลิตรวมที่เพิ่มสูงขึ้น

ปัญหาภัยพิบัติจากธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงทางถถูกาก สู่การอพยพย้ายถิน ปัญหาภัยพิบัติจากธรรมชาติ ซึ่งที่เกิดขึ้นโดยไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการอพยพย้ายถินของแรงงานจากชนบทเข้าสู่กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์แรงงานต้นทางและแรงงานปลายทาง ได้แก่ คุณบุญเจือ คุณบัวล่อง และคุณบัวล่อง (ภาคผนวก ค) ตัวอย่างเช่น ผลการสัมภาษณ์ของ คุณบุญเจือ (ภาคผนวก ค) ที่กล่าวว่า “สภาพปัจจุบันพอเมื่อพอกิน ตามอัตภาพ เงินที่หามาได้บางเดือนก็พอใช้ บางเดือนก็ขาดสน เพราการทำการยางพาราขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้า อากาศด้วย หากฝนตกก็ไม่สามารถรีดยางได้ บางเดือนก็ขาดสน ก็ต้องประหดดเจ้า โดยหากวาก หอย น้ำ ปลา จำกัดหัวข้างบ้าน ผักที่ปลูกไว้ มาทำกับข้าวกับปลา กินกัน จะได้ประหดเงินไม่ต้องเสียเงินไปหาซื้อมา กิน” อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สมາลี ปิตยานนท์ (2545, น. 193-200) ที่ได้อธิบายถึงประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทยส่วนมากมีอาชีพเกษตรกรซึ่งต้องพึ่งพาธรรมชาติในการทำการเพาะปลูก ดังนั้นเมื่อภาวะดินฟ้าอากาศไม่อำนวย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำ การเพาะปลูกก็จะมีปัญหา ทำให้รายได้ของเกษตรกรโดยทั่วไปจะขึ้น ๆ ลง ๆ ตามปริมาณการผลิตพืชผลทางการเกษตรในแต่ละปี จึงเป็นแรงผลักดันให้แรงงานมีการย้ายถินเข้ามาทำงานในเมืองมากขึ้น อีกทั้งผลการศึกษาดังกล่าวยังมีความสอดคล้องกับ

การศึกษาของ เกษมสันต์ จิตโนวาโส (2538, น. 3-4) ที่ได้อธิบายถึง การย้ายถิ่นของแรงงานในภาคเกษตรเข้าสู่เมืองหลวง โดยจากการพิจารณาขนาดและจำนวนของการเคลื่อนย้ายแรงงานในแต่ละปีนั้น กล่าวโดยสรุปว่า การย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทจะขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศ และปริมาณน้ำฝนที่ตกลงมาในแต่ละช่วงของฤดูกาลเพาะปลูกในแต่ละปีเป็นสำคัญ ปีใดมีฝนทึ่งช่วงหรือแล้ง หรือมีปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเพาะปลูก โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ที่มีระบบบัน้ำ จะส่งผลให้เกิดการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานไปทางานทำในเขตเมือง และเขตกรุงเทพมหานครเป็นจำนวนมาก ลักษณะของการเคลื่อนย้ายแรงงานนี้ เป็นเพียงกลุ่มคนเพียงกลุ่มนหนึ่งเท่านั้น จากจำนวนผู้ว่างงานตามฤดูกาล ในแต่ละปี

ปัจจัยเชิงปริมาณที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่น : ผลกระทบ และความเพียงพอทางด้านอุปสงค์ อุปทานของแรงงานในภาพรวมจากการย้ายถิ่น

ผลการศึกษาศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร” นอกจากการศึกษาปัจจัยเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาปัจจัยเชิงปริมาณ ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าว มีทั้งปัจจัยตัวแปรเชิงปริมาณที่ส่งผลเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และปัจจัยตัวแปรเชิงปริมาณที่ไม่ส่งผลและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ผลการศึกษาเชิงปริมาณได้ผลที่สอดคล้อง และได้ผลที่ตรงกันข้ามกับการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะผลการศึกษา เชิงคุณภาพเป็นการศึกษาจากความคิด หรือความคาดหวังที่เกิดขึ้น จากตัวแทนของประชากรที่เป็นแรงงานประจำตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ส่วนการศึกษาเชิงปริมาณนั้น เป็นการศึกษาในลักษณะภาพรวมระดับมหาดของข้อมูลเชิงอนุกรมเวลา การศึกษาเชิงปริมาณดังกล่าวให้ผลในด้านของรายกิจกรรมเหตุการณ์ข้อมูลที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานครโดยอาศัยข้อมูลทุกภูมิจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องและส่งผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร ยกทั้งการศึกษาดังกล่าวยังทำให้ทราบถึงผลกระทบ ผลดีจากการอพยพย้ายถิ่นและความเพียงพอในด้านอุปสงค์ อุปทานของแรงงานในภาคเศรษฐกิจจากการย้ายถิ่นอีกด้วย โดยผลการศึกษาที่เกิดขึ้นสามารถอธิบายได้จากทฤษฎี แนวคิด ที่เกี่ยวข้องดังนี้

การลดลงของผู้มีงานทำเชิงเศรษฐกิจในกิจกรรมเกษตรกรรม (EA) สู่การย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร จากผลการศึกษาดังกล่าว เป็นปัจจัยตัวแปรเชิงปริมาณที่

ส่งผลความสัมพันธ์กับการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ เกษมสันต์ จิตโนวาไส (2538, น. 3-4) และแนวคิดของ สุมาลี ปิตยานันท์ (2545, น. 193-200) ที่ได้อธิบายถึงการย้ายถิ่นของแรงงานในภาคเกษตรเข้าสู่เมืองหลวง โดยจากการพิจารณาขนาดและจำนวนของการเคลื่อนย้ายแรงงานในแต่ละปีนั้น กล่าวโดยสรุปว่า การย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทจะขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศ และปริมาณน้ำฝนที่ตกลงมาในแต่ละช่วงของฤดูกาลเพาะปลูกในแต่ละปีเป็นสำคัญ ปีใดมีฝนทึ่งช่วงหรือแล้งหรือมีปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเพาะปลูก โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ที่มีระบบน้ำชลประทานสนับสนุนกิจกรรมการผลิตในสาขาเกษตรขาดแคลน จะส่งผลให้เกิดการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานไปทำงานทำให้เขตเมือง และเขตกรุงเทพมหานครเป็นจำนวนมาก ลักษณะของการเคลื่อนย้ายแรงงานนี้ เป็นเพียงกลุ่มคนเพียงกลุ่มนหนึ่งเท่านั้น จากจำนวนผู้ว่างงานตามฤดูกาลในแต่ละปี และเป็นการยกที่จะประมาณการในแต่ละปีว่าจะมีจำนวนผู้อพยพเคลื่อนย้ายเข้าสู่เขตเมืองและกรุงเทพมหานครเป็นจำนวนเท่าใด

ดังนั้น จากผลการศึกษาปัจจัยทางด้านผู้มีงานทำเชิงเศรษฐกิจในกิจกรรมเกษตรกรรม (EA) จึงมีความสัมพันธ์กับการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานครในทิศทางตรงกันข้าม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ หากผู้มีงานทำเชิงเศรษฐกิจในกิจกรรมเกษตรกรรม (EA) ลดลงจะส่งผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร (ML) ที่เพิ่มขึ้น ส่วนปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมอื่น ๆ นั้นมีสาเหตุที่ไม่ส่งผลต่อการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทเข้าสู่กรุงเทพมหานคร สามารถอธิบายได้ดังนี้

ความไม่สอดคล้องกับทฤษฎี Keynesian ปัจจัยตัวแปรทางเศรษฐกิจต่อการย้ายถิ่นของแรงงาน ปัจจัยตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคที่ผู้ศึกษานำมาศึกษา ได้แก่ การลงทุนภาคเอกชน (I) ค่าใช้จ่ายในการบริโภคภาคครัวเรือน (C) มูลค่าการส่งออก (X) งบพัฒนาด้านการบริหารทั่วไป (G_1) งบพัฒนาด้านบริการชุมชนและสังคม (G_2) และงบพัฒนาด้านเศรษฐกิจ (G_3) ผลการศึกษาดังกล่าวไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจไม่มีอิทธิพลต่อการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากภาคชนบทเข้าสู่กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาดังกล่าวมีความขัดแย้งกับทฤษฎีเศรษฐกิจมหภาคของ Keynesian และแนวคิดการกำหนดลักษณะของเศรษฐกิจในระบบอุตสาหกรรมของ อัญชลี คือคงคา (2551, น. 7) เพราะทฤษฎีและแนวคิดดังกล่าวได้กำหนดเป้าหมายทางด้าน

เศรษฐกิจมหภาคซึ่งจะเน้นในด้านความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทางด้านการบริโภค การผลิต การลงทุน และการส่งออก โดยจะส่งผลให้ระดับรายได้ประชาชาติกับการจ้างงานเพิ่มขึ้น และสะท้อน ความเป็นอยู่ที่ดีของคนในชาติให้มีระดับที่สูงขึ้น

เนื่องจาก การเปลี่ยนแปลงปัจจัยเศรษฐกิจดังกล่าวจะส่งผลได้ถึงประเทศที่มีกำลังการผลิต ในอุตสาหกรรมอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นไปตามที่ Keynesian ได้อธิบายไว้ สาเหตุที่ไม่ส่งผลกระทบกับประเทศที่ กำลังพัฒนาที่มีฐานการผลิตอยู่ในภาคเกษตรกรรมส่วนใหญ่ ซึ่งระบบเศรษฐกิจยังขาดความมี เสถียรภาพ การแทรกแซงของรัฐรวมถึงการส่งเสริมการลงทุนในด้านต่าง ๆ มิได้ส่งผลต่อการจ้างงาน อย่างแท้จริง ถึงแม้ว่าจะมีแรงงานจากภาคชนบทพากเพียรเข้ามาสู่กรุงเทพมหานครมากขึ้น ก็มิได้ส่งผล ให้เกิดความเจริญตามลำดับ แต่กลับเป็นการสร้างปัญหาในด้านต่าง ๆ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหา สิ่งแวดล้อม ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น โดยระบบเศรษฐกิจจะต้องมีการแข่งขันอย่างเสรี กลไกตลาด สามารถทำงานอย่างสมบูรณ์เป็นไปตามระบบราคา ไร้ซึ่งการแทรกแซงของภาครัฐ จะส่งผลต่อการ ผลิตและการจ้างงานอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจของ Adam Smith และ สุดท้ายจะส่งผลต่อกระบวนการทางการการปรับเปลี่ยน จากภาคการเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรมและระบบ เศรษฐกิจแบบแลกเปลี่ยนในตลาดอย่างแท้จริง (ประสาร บุญเสริม, 2550, น. 13-24)

ส่วนปัจจัยทางด้านงบประมาณภาครัฐ ได้แก่ งบพัฒนาด้านการบริหารทั่วไป (G_1) งบพัฒนา ด้านบริการชุมชนและสังคม (G_2) และงบพัฒนาด้านเศรษฐกิจ (G_3) ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากงบประมาณรายจ่ายภาครัฐ และรายรับของรัฐบาลไม่มีอิทธิพลต่อการอพยพย้ายถิ่นของ แรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร ถึงแม้ว่างบประมาณรายจ่ายภาครัฐ และรายรับของรัฐบาล จะเป็นเครื่องมือหนึ่งในการนโยบายการคลัง เพื่อการเปลี่ยนแปลงงบประมาณรายจ่ายภาครัฐจะเป็น ตัวแปรที่มีความสำคัญต่อการกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยเฉพาะทฤษฎีสำนัก Keynesian ถือว่ารายจ่าย ภาครัฐเป็นพื้นฐานของการกระตุ้นเศรษฐกิจส่งผลต่อการจ้างงานในประเทศไทย กรอบปกป้องพื้นฐาน โครงสร้างการจ้างงานของประเทศไทย ที่จะมีการกระจุกตัวรวมถึงการส่งเสริมแหล่งการผลิตในเขต เมืองหลวง ปริมณฑล พื้นที่ทั่วเมืองใหญ่ ๆ ทำให้ผลการศึกษาดังกล่าวไม่สอดคล้องกับทฤษฎีและ แนวคิดของเคนส์ต่อการจ้างงาน (The Keynesian Approach) ซึ่งการจ้างแรงงานตามแนวคิดของ Keynesian (วัลย์ลดา วิวัฒน์พนชาติ, 2546, น. 15-16) มีข้อเสนอที่ต้องการจ้างงานและแก้ไขปัญหา ภาวะว่างงาน กล่าวคือ การเพิ่มการใช้จ่ายของภาครัฐจะส่งผลต่อการเพิ่มอุปสงค์การผลิตสินค้าและ บริการในประเทศไทย การเพิ่มการใช้จ่ายดังกล่าวจะลดภาระว่างงานลง เพราะว่าอุปสงค์ที่เพิ่มขึ้นจะ

ตอบสนองสินค้าที่ผลิต การจ้างแรงงานจะเพิ่มขึ้น แรงงานจะมีรายได้และนำไปซื้อสินค้าเกิดการสร้างอุปสงค์สำหรับผลิตภัณฑ์อื่น เคนส์ได้เสนอให้รัฐบาลเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขรวมถึงกำหนดนโยบายในการจ้างงานในรูปแบบการเพิ่มการใช้จ่ายของภาครัฐรวมถึงการลงทุนในภาคเอกชน

ดังนั้น แนวคิดของเคนส์ส่งเสริมที่จะให้รัฐบาลเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาการจ้างงาน รูปแบบการดำเนินงานของรัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจมหาภาคในด้านปัจจัยที่ส่งเสริมการดำเนินงานของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง แนวคิดทฤษฎีของเคนส์จะเกิดประสิทธิภาพได้ดีในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจที่เป็นระบบการผลิตแบบอุตสาหกรรม แต่สำหรับประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนามีระบบเศรษฐกิจแบบเกษตรกรรมมากกว่าระบบเศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรม หลายครั้งที่ประเทศไทยใช้การแก้ไขปัญหาการจ้างงานโดยการกระตุ้นเศรษฐกิจและใช้นโยบายงบประมาณรายจ่ายภาครัฐแบบขาดดุดล ผลที่เกิดขึ้นยังไม่สามารถที่จะส่งผลกระทบต่อการจ้างงานได้เพิ่มขึ้น ถึงแม้ว่ารัฐบาลเพิ่มการใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและบริการ ทำให้เกิดอุปสงค์ส่วนเกินในตลาดผลผลิตและทำให้ระดับราคาสินค้าสูงขึ้น ทำให้ปริมาณเงินที่แท้จริงน้อยลง ผลคือ เกิดอุปสงค์ส่วนเกินในตลาดเงิน อัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น นอกจากนี้ การที่ระดับราคาก็สูงขึ้น ทำให้ค่าจ้างที่แท้จริงลดลง เกิดอุปสงค์ส่วนเกิน ต่อแรงงานในตลาดแรงงานตามไปด้วย นั่นคือ ค่าจ้างที่เป็นตัวเงินสูงขึ้น ส่งผลกระทบต่ออุปสงค์แรงงานลดลง ซึ่งทฤษฎีนี้โดยการคลังตามแบบจำลองของนักเศรษฐศาสตร์เดิม (The Classical Model) (ประพันธ์ เศวตนันทน์, 2522, น. 58-60) ได้อธิบายไว้ว่า ถ้าหันมาดูในภาวะที่เศรษฐกิจหดตัว รัฐบาลไม่มีการกำหนดนโยบายการจ้างงานที่แน่นอน การจ้างงานเป็นไปตามความต้องการของอุปทานแรงงาน แต่ไม่เป็นไปตามสภาพเศรษฐกิจหรือความต้องการของประเทศไทยในด้านการเพิ่มผลผลิต การเพิ่มขึ้นของรายจ่ายรัฐบาลทำให้ผลผลิตมวลรวมของประเทศไทยเพิ่มขึ้นก็ตาม แต่การจ้างงานนั้นเป็นเพียงผลผลอยู่ได้ที่ได้รับไม่ใช่จากรายจ่ายภาครัฐที่แท้จริง (วิเชชฐ์ ใจดี, 2522) ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงรายจ่ายในระบบเศรษฐกิจมิได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับการจ้างงานเพิ่มขึ้น ถึงแม้ว่าจะมีการอพยพย้ายถิ่นเข้ามามากก็ตาม

การเปลี่ยนแปลงผลตอบแทน สู่การผลักดันการอพยพย้ายถิ่น ในตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลตอบแทน ได้แก่ รายได้จากการทำงานถาวรสัญญาเดือน (RMA) และอัตราค่าจ้างที่แท้จริง (W) ไม่มีความสัมพันธ์กับการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานครและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ เมื่อรายได้จากการทำงานถาวรสัญญาเดือน และอัตราค่าจ้างที่แท้จริง

สะท้อนให้เห็นถึงมูลค่าที่แท้จริงของตัวเงินที่เป็น ผลตอบแทนจากแรงงานได้รับและนำไปใช้จ่ายในการบริโภค ซึ่งผันแปรไปตามดัชนีราคาผู้บริโภคและภาวะเศรษฐกิจ ในส่วนของนายจ้าง ผลตอบแทนที่จ่ายให้กับแรงงานนั้น กำหนดจากอัตราค่าจ้างเบรียบเทียบกับดัชนีราคาผู้บริโภค เป็นปัจจัยในการกำหนดอุปสงค์ของแรงงาน เนื่องจากอุปสงค์แรงงานดังกล่าวเป็น อุปสงค์สืบเนื่องจากการผลิตสินค้า และบริการ หากนายจ้างมีความรู้สึกว่า อัตราค่าจ้างหรือค่าตอบแทนที่เพิ่มสูงขึ้น เป็นต้นทุนในการผลิตที่เพิ่มขึ้น หรืออีกนัยหนึ่งจะต้องผลิตให้คุ้มค่ากับการจ่ายค่าจ้างแรงงานที่เพิ่มขึ้น ส่งผลต่อ ปริมาณการผลิตที่มากขึ้นเพื่อให้คุ้มค่ากับการจ้างงานจะส่งผลให้ระดับราคาสินค้าลดลงเพื่อ สอดคล้องกับปริมาณสินค้าที่เพิ่มขึ้น นายจ้างจะไม่จ้างแรงงานเพิ่มขึ้น เพราะหากขยายการผลิต จะต้องประสบกับภาวะขาดทุน (นฤกุล ประจวบเมหะ, 2516, น. 171-172) ดังนั้น ถึงแม้อัตราค่าจ้างที่แท้จริงจะสูงขึ้น ก็จะไม่ส่งผลกระทบกับการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานครอย่างแท้จริง

การปรับเปลี่ยนโครงสร้างประชากรต่อการขยายตัวของแรงงานจากชนบท ได้แก่ ประชากรของประเทศไทย (POP) ไม่มีความสัมพันธ์กับการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทเข้าสู่ กรุงเทพมหานคร และไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เหตุเพราะ ประชากรที่เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลต่อการ พัฒนาประเทศไทยเป็นไปอย่างล้าช้า ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการกระจายรายได้ ปัญหาการว่างงาน ปัญหา การศึกษา ปัญหาสังคม ฯลฯ (ศิริพันธ์ ถาวรทวีวงศ์, 2546, น. 130-131) ประชากรที่เพิ่มมากขึ้นทำให้ อุปทานของแรงงานมีมากเกินความจำเป็น ถ้าอุปทานของแรงงานมีจำนวนมากจะทำให้เกิดการ ว่างงาน ซึ่งจะเป็นผลเสียแก่เศรษฐกิจของประเทศไทย เพราะจะทำให้ผลผลิตที่ผลิตไม่เพียงพอ กับความต้องการของประชากร อีกทั้ง เป็นภาระของรัฐบาลในการจัดหางานให้ทำหรือสร้างงาน (จินตนา พรพิไลพรรณ, 2548, น. 55) ประเทศไทยมีอัตราการเพิ่มประชากรสูงมากจะได้แก่ประเทศไทยยังไม่พัฒนา หรือกำลังพัฒนา ซึ่งยังอยู่ในระบบเศรษฐกิจแบบเกษตรกรรม ส่วนประเทศไทยพัฒนาแล้วมักจะมีความ เจริญในทางอุตสาหกรรมการผลิต มีอัตราการเพิ่มประชากรที่ลดลง (สภากิจจัยแห่งชาติ, คณะกรรมการ การวิจัยสาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์, 2505, น. 18) สำหรับในประเทศไทย ประชากรที่เพิ่มขึ้นไม่มีความสัมพันธ์กับการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร แต่กลับส่งผล ให้กับรัฐบาล ในการแก้ไขปัญหาการหางานทำ ปัญหาการว่างงาน ปัญหาการตกงาน และปัญหา

ด้านอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น สวนคุปส์ของแรงงานที่กำหนดโดยนายจ้างก็มีอยู่อย่างจำกัดตามการผลิต และต้นทุนที่แบกรับ ถึงแม้ประชากรเป็นฐานกำลังการผลิตที่ตอบสนองอุตสาหกรรมการผลิตก็ตาม

จากภาพในอดีตเห็นได้ว่า ประเทศไทยมีอัตราการว่างงานอยู่ในสัดส่วนที่สูงมีการอพยพ เคลื่อนย้ายแรงงานในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก แต่ในปัจจุบันได้เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่หลังปี 2530 เป็นต้นมา เนื่องจากโครงสร้างของประชากรของไทยได้สะท้อนให้เห็นว่า อัตราการเกิดหรือ การเพิ่มขึ้นของประชากรไทย มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงตามลำดับ สงผลให้กำลังแรงงานใหม่ ที่เข้าสู่ตลาดแรงงานในแต่ละปีเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง ขณะเดียวกันผลของการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ในอัตราที่สูงอย่างต่อเนื่อง เป็นผลทำให้โครงสร้างของการจ้างงานได้เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะ สัดส่วนของการจ้างงานในภาคเกษตรต่อภาคอุตสาหกรรมได้ลดลง ผลการขยายตัวทางเศรษฐกิจใน ระดับสูง ได้ส่งผลให้ความต้องการแรงงานในตลาดแรงงานเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ตลาดแรงงานของไทย ต้องเผชิญกับปัญหาการขาดแคลนกำลังคนในระดับกลางและสูง พร้อมทั้งยังมีการผลิตกำลังคนใน ระดับล่างที่มีคุณภาพไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานอยู่อีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งประเด็น ปัญหาเหล่านี้จะต้องเร่งรัดแก้ไข

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในภาพรวมในด้านการว่างงานของประเทศไทย จะเห็นได้ว่าอัตราการ ว่างงานของไทยมีแนวโน้มลดลงไปในทิศทางเดียวกัน กับอัตราการเกิดหรือการเพิ่มขึ้นของประชากร และกำลังแรงงานของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งอัตราการว่างงาน จะสะท้อนให้เห็นว่า ตลาดแรงงาน ของประเทศไทยอยู่ในภาวะตึงตัวเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงฤดูกาลเกษตรในแต่ละปี จะมีความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และเป็นสัญญาณอย่างหนึ่งที่ชี้ให้เห็นว่า ตลาดแรงงาน ของประเทศไทย นอกจากอยู่ภาวะตึงตัวแล้ว ยังเข้าสู่ภาวะการจ้างงานเต็มที่อีกด้วย (เกษตรสันต์ จิตมนวิส, 2538, น. 2-3)

ที่ดินในการเพาะปลูกต่อการถือครองของแรงงาน จากการศึกษาปัจจัย ที่ดินเพื่อการ เพาะปลูก (LC) ผลการศึกษาดังกล่าวไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่มีความสอดคล้องกับแนวคิด ของ สุมาลี ปิตยานันท์ (2545, น. 187-188) ที่ได้อธิบายในเรื่องปัญหาการถือครองที่ดินทำกิน ปัญหา เรื่องที่ดินทำกินซึ่งมีปริมาณน้อยลงเมื่อเทียบกับจำนวนประชากร จึงทำให้ประชากรที่อาศัยอยู่ใน ชนบทไม่มีที่ดินเป็นของตนเองต้องเช่าที่ดินจากเจ้าของที่ดินเพื่อทำการเกษตร ในอดีตเมื่อพื้นที่ ทางการเกษตรไม่เพียงพอ หรือไม่สามารถเพาะปลูกพืชผลได้ ประชาชนในพื้นที่ก็มักจะบุกรุกเข้าพื้นที่

ป้าเพื่อผ้าถุงจับของเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ แต่ปัจจุบันนโยบายด้านป้าไม่มีความเข้มงวดมากขึ้น การบุกรุกป้าเพื่อจับของพื้นที่ทำมาหากินก็มักจะเกิดปัญหา กับภาครัฐและนำไปสู่ข้อพิพาทด่าง ๆ ภาครัฐจึงมีนโยบายในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการให้กรรมสิทธิ์ในการถือครองที่ดินแก่ประชาชน ในท้องถิน แต่ถึงกระนั้นการถือครองดังกล่าวก็มักจะประสบปัญหา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการโอนกรรมสิทธิ์ ที่ผิดกฎหมาย ให้กับนายทุน ปัญหาที่ดินเสื่อมสภาพและขาดความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากการเกษตร เป็นการปลูกพืชชนิดเดียวกันติดต่อกันเป็นเวลานาน ทำให้พื้นดินขาดธาตุอาหารที่จำเป็นบางชนิด สำหรับพืช เมื่อที่ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ไม่สามารถเพาะปลูกได้ ดังนั้น ถึงแม้ว่าภาครัฐจะมีการ จัดสรุที่ดินทำกินให้กับแรงงานหรือประชาชนในชนบทเพิ่มมากขึ้น ก็ยังส่งผลให้แรงงานอยู่พื้นที่ ทำงานทำในเขตเมืองซึ่งคาดการณ์ว่าจะมีโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีกว่า

ในหมู่ประเทศด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนาส่วนใหญ่ มีปัญหาพื้นฐานที่สะสมมาคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ความไม่เท่าเทียมในการกระจายการถือครองที่ดิน แม้ว่ารัฐบาลประเทศต่าง ๆ จะพยายาม เยียวยาโดยวิธีการปฏิรูปที่ดิน แต่ดูเหมือนว่ามีเพียงบางประเทศเท่านั้นที่พอกจะบรรลุผลสำเร็จ ความไม่เสมอภาคในการถือครองที่ดินมีส่วนเสริมสร้างให้เกิดการเพาะปลูกขนาดใหญ่ ซึ่งคุ้นเคยไป กับการผลิตขนาดเล็กของชาวไร่ชาวนาในชนบท ในไม้ข้าก็จะต้องละทิ้งไว่นาของตน เพราะมีความ เสียเบรียบจากขนาดการประกอบการในการผลิต ทำให้ต้นทุนการเพาะปลูกถัวเฉลี่ยแพงกว่าการ เพาะปลูกขนาดใหญ่ ดังนั้นชาวไร่ชาวนาขนาดเล็กย่อมมีทางเลือกไม่มากนัก ทางเลือกที่หนึ่ง กลายเป็นแรงงานในภาคชนบทรับจ้างในไร่นาขนาดใหญ่ ทางเลือกที่สอง อยู่พื้นที่ทำ ไม่มีเงื่อนไขอย่างไรตอนลงเอยก็ไม่มีที่ดินทำกินอยู่แล้ว

โครงสร้างระดับการศึกษาของประชากรกับการย้ายถิ่นของแรงงาน ได้แก่ ประชากรที่ ได้รับการศึกษาขั้นต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา (PE_1) ประชากรที่ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น (PE_2) ประชากรที่ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (PE_3) ประชากรที่ ได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป (PE_4) จากผลการศึกษาดังกล่าว ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ ตั้งไว้ว่าซึ่งผลดังกล่าว แสดงว่าปัจจัยทางด้านโครงสร้างระดับการศึกษาของประชากรนั้น ไม่ส่งผลต่อการ อพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทเข้าสู่กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาดังกล่าวแสดงถึงความต้องกับ งานวิจัยของ โฉมชัย อารียา และคณะ (2546, น. 2-6 : 2-7) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “ปัญหาการว่างงานกับ เศรษฐกิจทางเศรษฐกิจ” ผลการศึกษาดังกล่าวได้อธิบายถึงโครงสร้างประชากรจำแนกตามระดับ

การศึกษา โดยมีผลการศึกษาที่แสดงถึงการขยายการศึกษาในภาคบังคับ การจัดการศึกษาให้ประชาชนในแต่ละระดับ ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงมากขึ้น การขยายการฝึกหัดครุอย่างเร่งด่วนโดยเริ่มตั้งแต่ช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 การขยายการศึกษาให้กับผู้ใหญ่ การศึกษานอกโรงเรียนให้ผู้ที่พ้นจากการศึกษาในระบบมีโอกาสรับการศึกษามากขึ้น การกระจายสถานศึกษาทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพให้ลงในพื้นที่และก่อตั้งประชากรที่เหมาะสม การส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีบทบาทสูงขึ้นในการจัดการศึกษาและฝึกอบรม รวมถึงระดับการเจริญเติบโตและความก้าวหน้าของการพัฒนาประเทศต้องการประชากรที่มีระดับความรู้ ความสามารถเพิ่มขึ้น ระดับการศึกษาของประชากรไทยยังสูงขึ้นตามลำดับ สัดส่วนของประชากรที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า ต่อประชากรที่มีอายุในกำลังแรงงานรวมของประเทศไทยลดลง สัดส่วนของประชากรที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้น ระดับอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้น และระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้น จากผลการศึกษาดังกล่าวจะเห็นว่าการเพิ่มขึ้นของการส่งเสริมการได้รับการศึกษาเมื่อเทียบกับสัดส่วนของประชากรในภูมิภาคมีแนวโน้มที่สูงขึ้น สงผลต่อการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานในชนบทลดลงในภาพรวม เนื่องจากมีอุปทานทางด้านการศึกษาเพียงพอต่อการตอบสนองความต้องการศึกษาต่อของประชากรในภูมิภาค

สรุปผลการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร” จากการอภิปรายผลการศึกษาเบื้องต้น สามารถสรุปภาพรวมถึงวิธีการศึกษา และผลการศึกษาถึงความแตกต่าง และความคล้ายคลึงของการศึกษาทั้งสองแบบ ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้ ความแตกต่างของปัจจัยตัวแปร ปัจจัยตัวแปรเชิงคุณภาพได้มาจาก การสัมภาษณ์แรงงานต้นทาง และแรงงานปลายทางโดยมีผลการสัมภาษณ์ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ปัจจัยตัวแปรเชิงคุณภาพ ส่วนใหญ่จะเป็นตัวแปรปัจจัยที่มิใช่ทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการอพยพย้ายถิ่น ส่วนปัจจัยตัวแปรเชิงปริมาณ ผู้ศึกษาได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาเป็นปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและปัจจัยที่มิใช่ทางเศรษฐกิจในระดับมหภาค ส่วนความคล้ายคลึงของผลการศึกษาปัจจัยตัวแปรทั้งสองชนิดมาจากการศึกษานៅจาก ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากภาคชนบทสู่กรุงเทพมหานครนั้น โดยส่วนใหญ่ผลการศึกษาที่ได้เป็นตัวแปรปัจจัยที่มิใช่ทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการอพยพย้ายถิ่น (จากการอภิปราย) เหตุเพราะผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้รับการสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นของตนที่มีต่อปัจจัยการอพยพย้ายถิ่น มูลเหตุที่แท้จริงที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นในลักษณะ ข้อมูลจุลภาคในระดับความคิดเห็นส่วนบุคคล ส่วนปัจจัยตัวแปรเชิงปริมาณที่ส่งผล คือ ผู้มีงานทำเชิง

เศรษฐกิจในกิจกรรมเกษตรกรรม (EA) ถึงแม้ปัจจัยดังกล่าวจะแสดงถึงข้อมูลทุติยภูมิ โดยลักษณะของข้อมูลเชิงปริมาณแบบจำนวนนับในระดับมหาภาค แต่ถึงกระนั้น รูปแบบของข้อมูลก็ยังถือว่าจัดอยู่ในกลุ่มของตัวแปรอิสระซึ่งเป็นปัจจัยที่มิใช่ทางเศรษฐกิจ (จากกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาบทที่ 2 น. 43) ซึ่งได้อธิบายถึงสาเหตุของการเป็นปัจจัยตัวแปรที่ส่งผลต่อการขยายตัวของแรงงานจากภาคชนบทสู่กรุงเทพมหานครตามที่ได้อธิบายในการอภิปรายผลข้างต้น ส่วนปัจจัยตัวแปรเชิงปริมาณอื่น ๆ ที่มิได้ส่งผลกระทบความสัมพันธ์กับการขยายตัวของแรงงานจากภาคชนบทสู่กรุงเทพมหานคร ซึ่งอาจจะเป็นผลมาจากการข้อจำกัดของข้อมูล (ดังที่ได้กล่าวต่อไปในการศึกษาบทที่ 5 หัวข้อข้อมูลตัวแปรเชิงปริมาณดังกล่าวครั้งต่อไป) จึงเป็นมูลเหตุให้ไม่ส่งผลกระทบความสัมพันธ์ แต่ถ้านำข้อมูลตัวแปรเชิงปริมาณดังกล่าวมาพิจารณาเป็นรายตัวแปรควบคู่กับปัจจัยตัวแปรเชิงคุณภาพ รวมถึงอาจใช้วิธีการศึกษาด้านอื่น ๆ มาประกอบในการศึกษาครั้งต่อไปก็อาจจะสามารถทราบศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบขยายตัวของแรงงานจากชนบทเข้าสู่กรุงเทพมหานครได้อีกวิธีหนึ่ง

มองมุมกลับ : ผลดีจากการขยายตัว

จากผลการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอพยพขยายตัวของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร” ถึงแม้ว่าผลการศึกษาดังกล่าว แสดงถึงผลกระทบจากการอพยพขยายตัวของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานครเสียเป็นส่วนใหญ่ แต่ถึงกระนั้นในกรณีที่มองมุมกลับถึงการขยายตัวนั้นมีผลในแง่ลบเพียงด้านเดียว ก็จะมีผลทำให้เกิดการเหนี่ยวรั้งการพัฒนาเศรษฐกิจอาจเป็นการชักนำให้หลงผิด การขยายตัวย่อมเป็นประโยชน์ต่อผู้ขยายตัวและครอบครัวซึ่งเป็นระดับปัจเจกชนซึ่งมีผลกระทบในเชิงบวกต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในแท่ที่ว่าผู้ขยายตัวที่เข้ามาสู่เมืองเข้ามามาเสาะหางานทำ ไม่เพียงแต่เป็นการเพิ่มคุณภาพของแรงงานเท่านั้น หากยังเป็นการสร้างการจ้างงานใหม่ ๆ ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้มีการขยายตัวในภาคอุตสาหกรรม บริการ และกิจกรรมทางเศรษฐกิจในสาขาต่าง ๆ ในเขตชนบท การขยายตัวของจากไร์น่า อาจนำไปสู่การลดลงของสัดส่วนแรงงาน ที่ดิน และอาชสร้างสภาพ แวดล้อมใหม่ ๆ ที่จะจูงใจให้มีการเปลี่ยนแปลงเทคนิคการผลิตในเขตชนบท หรือการโยกย้ายแรงงานจากชนบทไปในเมืองที่มีผลิตภัณฑ์สูงกว่า ในที่สุดอาจเป็นการสร้างอุปสงค์ที่มีต่อผลผลิตจากชนบทไปในเมืองที่มีผลิตภัณฑ์สูงกว่า ในที่สุดอาจเป็นการสร้างอุปสงค์ที่มีต่อผลผลิตจากชนบทให้เพิ่มมากขึ้นจนมีทางเป็นไปได้ว่าอาจเป็นการเบี่ยงเบนอัตราการค้าระหว่างชนบทกับเมือง นั้นก็คือ สินค้า

ทางเกษตรกรรมมีราคาสูงขึ้น โดยเปรียบเทียบกับสินค้าอุตสาหกรรมที่ผลิตจากเมืองราคานิ่งค่าเกษตรที่สูงขึ้นก็จะเป็นแรงกระตุ้นเร่งร้าวให้มีการผลิตสินค้าเกษตร และเพิ่มรายได้ให้ชาวชนบท ในทำนองเดียวกัน เงินที่ส่งกลับจากผู้ย้ายถิ่นที่มาทำงานในเมืองก็อาจเป็นปัจจัยในการกระจายรายได้ ระหว่างประชากรในเมืองกับชนบท โดยเฉพาะประโยชน์จะเพิ่มมากขึ้นเมื่อส่งเงินกลับไปใช้ในการลงทุนแทนที่จะนำไปบริโภค (สมบูรณ์ ศิริประชัย, 2528, น. 4-5) อีกทั้งการย้ายถิ่นนั้น ทำให้มีโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีกว่า และทำให้มีโอกาสได้เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ในการทำงานทำให้ผลิตภาพของทุนมนุษย์สูงขึ้น หรือทำให้สต็อกของทุนมนุษย์เพิ่มสูงขึ้นตามการย้ายถิ่น ดังนั้นทุนมนุษย์ (Human Capital) ซึ่งหมายถึง สิ่งที่แฝง (Embody) อยู่ในตัวมนุษย์ในรูปของนามธรรมซึ่งจับต้องไม่ได้ และมองไม่เห็น ดังนั้นทุนมนุษย์ คือ คุณภาพของมนุษย์นั้นเอง เป็นสต็อกของความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และทักษะในการผลิตทางเศรษฐกิจของแต่ละบุคคลนั้นเอง การลงทุนในทุนมนุษย์ หรือ การสร้างทุนมนุษย์ คือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพในการผลิตเพิ่มขึ้น เป็นการเพิ่มค่าทุนมนุษย์เพื่อให้ได้ผลิตภาพสูงขึ้น หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการเพิ่มคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ให้สูงขึ้นโดยการลงทุนในด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะ สุขภาพอนามัย การย้ายถิ่น เพื่อให้ได้ใช้แรงงานของตนเต็มความสามารถ เป็นต้น (วงศ์ทอง ขัยประสพ, 2548, น. 152-153)

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร” ได้ผลการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร ในช่วงปี 2541-2552 การเพิ่มขึ้นของแรงงานย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานคร (ML) ดังกล่าว พบว่าปัจจัยตัวแปรเชิงคุณภาพที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานชนบทที่เข้าสู่กรุงเทพมหานคร ทั้งแรงงานต้นทาง และแรงงานปลายทาง ได้แก่ ญาติ พี่น้องหรือคนรู้จักซักช้วน มีสถานประกอบการค่อนข้างมาก ค่านิยมการย้ายถิ่น ความเจริญของกรุงเทพมหานคร ความพร้อมในด้านการรักษาพยาบาล ค่าจ้างค่าตอบแทนที่สูง ต้องการศึกษาต่อ ปัญหาภัยพิบัติจากธรรมชาติที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ และเป็นการเพิ่มประสบการณ์ในการทำงานด้านอื่น ๆ ส่วนปัจจัยตัวแปรเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้มีงานทำเชิงเศรษฐกิจในกิจกรรมเกษตรกรรม (EA) ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวมีความสอดคล้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับการย้ายถิ่นของราเวนสไตน์ (Ravenstine's "laws" of migration) ซึ่งให้เหตุผลเกี่ยวกับการย้ายถิ่นของแรงงานจากภาคชนบทสู่เมืองหลวง โดยกล่าวถึงปัจจัยอยู่ 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยผลัก (Push factors) หมายถึง ปัจจัยที่บังคับให้ผู้อพยพย้ายถิ่น ที่นั่นต้องลงทะเบียนไปอยู่อาศัย ณ ที่อื่น และปัจจัยดึง (Pull factors) หมายถึง ปัจจัยที่ดึงดูดให้ผู้อพยพย้ายถิ่น อพยพย้ายถิ่นไปอยู่แหล่งอื่นได้ อีกทั้งมีความสอดคล้องกับทฤษฎีของ Todaro ที่ได้เสนอการตัดสินใจการย้ายถิ่นมีความเกี่ยวข้องกับการคาดหวัง (Expectation) ในเรื่องต่าง ๆ เช่น ความคาดหวังในรายได้ที่ได้รับ ความคาดหวังมากกว่าที่จะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ในเรื่องความแตกต่างของค่าจ้างระหว่างชนบทกับเมือง และความเป็นไปได้ของการพบความสำเร็จในการได้รับการว่าจ้างให้ทำงานในภาคเศรษฐกิจเมือง เป็นต้น

ส่วนการลดลงของผู้มีงานทำเชิงเศรษฐกิจในกิจกรรมเกษตรกรรม (EA) สร้างการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร จากผลการศึกษาดังกล่าวเป็นปัจจัยตัวแปรเชิงปริมาณที่ส่งผลความสัมพันธ์กับการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ การย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศ และปริมาณน้ำฝน ที่ตกล โดยเฉพาะระบบน้ำชลประทานสนับสนุนกิจกรรมการผลิตในสาขาเกษตร ปัจจัยดังกล่าวล้วนส่งผลให้เกิดการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานไปทางท่าในกรุงเทพมหานคร ปัจจัยทางด้าน

ผู้มีงานทำเชิงเศรษฐกิจในกิจกรรมเกษตรกรรม (EA) จึงมีความสัมพันธ์กับการอพยพย้ายถิ่นของ แรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร ในทิศทางตรงกันข้ามซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ หากผู้มีงานทำเชิงเศรษฐกิจในกิจกรรมเกษตรกรรม (EA) ลดลงจะส่งผลต่อการย้ายถิ่น ของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร (ML) ที่เพิ่มขึ้น

ดังนั้น การวิเคราะห์หาปัจจัยที่ส่งผลต่อการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่ กรุงเทพมหานคร ทำให้ได้สมการที่เหมาะสมสำหรับการพยากรณ์การอพยพย้ายถิ่น คือ

$$ML = 245.372 - 1.398 EA$$

โดยที่	ML	=	แรงงานย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานคร
	EA	=	ผู้มีงานทำเชิงเศรษฐกิจในกิจกรรมเกษตรกรรม

โดยสมการดังกล่าว เป็นสมการที่เหมาะสมสำหรับพยากรณ์การอพยพย้ายถิ่นของ แรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการพยากรณ์โดยใช้สมการดังกล่าว พบว่า การอพยพ ย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2541–2552 มีลักษณะที่ใช้พยากรณ์ ใกล้เคียงกับความเป็นจริง โดยมีแนวโน้มการย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทเข้าสู่กรุงเทพมหานคร (ML) ที่เพิ่มสูงขึ้น หากผู้มีงานทำเชิงเศรษฐกิจในกิจกรรมเกษตรกรรม (EA) ลดลง

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่ กรุงเทพมหานคร” ทำให้ทราบถึงปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีอิทธิพลต่อการอพยพย้ายถิ่น ของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร และเพื่อให้การศึกษานี้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อแรงงาน นายจ้าง สถานประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาขอเสนอแนะ แนวทางเพื่อใช้ในการพิจารณากำหนดนโยบายที่เกี่ยวกับการย้ายถิ่น ให้สอดคล้องกับปริมาณ ความต้องการของอุปสงค์ อุปทานของแรงงานในภาคเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อการย้ายถิ่น แก่หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ดังนี้

ข้อเสนอแนะทางด้านนโยบาย

ผลการศึกษาครั้งนี้ได้แสดงให้เห็นถึงปัจจัยตัวแปรเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อการอพยพข้าย居ถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นการกำหนดนโยบายที่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาผลกระทบที่ส่งผลต่อการอพยพข้าย居ถิ่น ของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานครให้แก่แรงงาน นายจ้าง สถานประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาจึงได้เสนอแนะดังนี้

1. ในภาพรวมระบบเศรษฐกิจและแรงงานของประเทศไทย ยังอยู่ในภาคการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ มีผลผลิตและประสิทธิภาพการผลิตค่อนข้างต่ำ ซึ่งการผลิตดังกล่าวต้องอาศัยสภาพดินฟ้าอากาศ และยังต้องประสบกับภัยพิบัติต่าง ๆ ที่เกิดจากธรรมชาติ ปัญหาเหล่านี้เป็นปัจจัยที่นอกเหนือที่จากการคาดหมาย ดังนั้น ภาครัฐควรจะมีแผนสำหรับการเตรียมพร้อมในระยะยาวกับการแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น เช่น การบริหารจัดการน้ำให้เพียงพอ กับความต้องการ การบริหารจัดการกับภัยพิบัติที่เกิดขึ้น การลดเชื้อและเยียวยาผู้ประสบภัย การจัดหาแหล่งงานหรือการจัดหาอาชีพในท้องถิ่นให้กับแรงงานในชนบทหากอยู่นอกเหนือจากดูแลการทำเกษตรกรรม เป็นต้น

2. ภาครัฐควรมีการวางแผนระยะยาวในการกำหนดนโยบายการพัฒนาท้องถิ่น นอกเหนือจากการเพิ่มแหล่งงานหรือการส่งเสริมการผลิตแล้ว ควรมีการพัฒนาโครงสร้างทางสังคมในระดับท้องถิ่น เช่น การพัฒนาหรือเพิ่มเติมสถานศึกษา แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน สถานรักษาพยาบาล การคุณภาพชั้นสูง และสาธารณูปโภคพื้นฐาน เป็นต้น ซึ่งปัจจัยทางโครงสร้างทางสังคมเหล่านี้ จะเป็นรายละเอียดมาตราฐานการครองชีพให้มีความเที่ยบเท่าหรือเสมอภาคกับเมืองหลวง จะสามารถแก้ไขปัญหาการอพยพข้าย居ถิ่นได้

3. ภาครัฐควรมีมาตรการที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในระบบเศรษฐกิจระดับท้องถิ่น เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การจ้างงาน การเพิ่มการจูงใจในการผลิต ให้กับแรงงาน และนายจ้าง เช่น การส่งเสริมสนับสนุนเงินทุน การลดภาษี เพื่อการลดภาษีเป็นการจูงใจให้เกิดการผลิตและการจ้างงานที่เพิ่มขึ้น การลดภาษีจะทำให้ต้นทุนการผลิตสินค้าลดลง เมื่อต้นทุนในการผลิตสินค้าลดลง จะส่งผลลัพธ์เนื่องต่อต้นทุนการใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตลดลง ในส่วนของแรงงานจะมีรายได้หลังจากหักภาษีเพิ่มขึ้น เมื่อระดับรายได้ที่สูงขึ้นกรอบปกติค่าครองชีพในท้องถิ่น เมื่อเทียบกับในเมืองหลวงจะมีระดับที่น้อยกว่า ก็จะสามารถดำเนินชีวิตในท้องถิ่นของตนเองได้ สามารถแก้ไขปัญหาการอพยพข้าย居ถิ่น อีกทั้งเป็นการตอบสนองปริมาณคุณภาพและคุ้มท่านของแรงงานในตลาดการผลิต ให้เพียงพอต่อกับความต้องการของทั้งสองฝ่าย

4. ในระยะยาวภาครัฐควรมีการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พร้อมทั้งมีการฝึกหัดชีวิตรากหญ้าในท้องถิ่นของตนเองเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น รวมถึงนโยบายในการรณรงค์ หรือส่งเสริมที่สอดคล้องกับการพัฒนาประสิทธิภาพของแรงงาน โดยการลดค่านิยมการอพยพข้ามชาติ โดยอาจจัดโครงการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้เป็นแหล่งการผลิต หรือแหล่งท่องเที่ยวที่จะส่งผลต่อการจ้างงานต่อไป

5. อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ เป็นส่วนหนึ่งที่ใช้พิจารณากำหนด คุปสงค์แรงงาน และคุปทานแรงงาน ดังนั้น รัฐบาลควรพิจารณาการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำ ให้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ให้เป็นระบบการกำหนดค่าจ้างที่มีความเป็นธรรม ลดการเหลื่อมล้ำของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำระหว่างเมืองหลวงกับชนบท อีกทั้งหากภาครัฐดำเนินการดังกล่าว ยังเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. 2550 ในมาตรา 83 (7) โดยมาตราดังกล่าว กล่าวถึงให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม ขยายโอกาสในการประกอบอาชีพของประชาชน และส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาภูมิปัญญา ท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทยเพื่อใช้ในการผลิตสินค้า บริการ และการประกอบอาชีพ (คณะกรรมการธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ สร่างรัฐธรรมนูญ, 2550, น. 49) ดังนั้น ภาครัฐควรมีการกำหนดนโยบายหรือมาตรการการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำที่เป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ ซึ่งจะนำมาสู่ผลกระทบการป้องกันการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานครต่อไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีอิทธิพลต่อการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานชนบทสู่กรุงเทพมหานคร โดยศึกษาข้อมูลปัจจัยเชิงปริมาณทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในช่วงระยะเวลาปี พ.ศ.2541–2552 ดังนั้น ในการศึกษาครั้งต่อไป จึงควรที่จะขยายขอบเขตการศึกษาทั้งทางด้านระยะเวลาและปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดปัจจัยที่ส่งผลต่อการอพยพจากหลาย ๆ ปัจจัยด้วยที่คาดว่าจะส่งผลต่อไป

2. ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้แบบจำลองสมการแบบเส้นตรง ซึ่งผลการศึกษาพบว่าตัวแปรอิสระบางตัวไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม พร้อมทั้งไม่สามารถอธิบายผลการศึกษาหรืออธิบายการศึกษาได้น้อย หรือไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจเป็นเพราะตัวแปรบางตัวมีความสัมพันธ์ในรูปแบบไม่ใช่เส้นตรง ดังนั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปควรทดสอบปัจจัยตัวแปร

เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการอพยพข้ามจังหวัดของแรงงานชนบทสู่กรุงเทพมหานคร เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ต่อสมการการกำหนดการอพยพข้ามจังหวัดต่อไป

3. ระยะเวลาในการศึกษาคือช่วงระยะเวลา ปี พ.ศ. 2541–2552 จำนวน 12 ปี จึงทำให้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยวิธี Multiple Regression มีข้อจำกัดของอนุกรมเวลา ในระยะเวลา ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา เนื่องจากถ้าระยะเวลาในการศึกษามากขึ้น ก็จะทำให้การวิเคราะห์ด้วยวิธี Multiple Regression มีความถูกต้องแม่นยำตามจำนวนระยะเวลาของอนุกรมเวลาที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรที่จะเพิ่มระยะเวลาจำนวนปีที่ทำการศึกษาต่อจากระยะเวลาดังกล่าวที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาไว้ จะทำให้ผลการวิเคราะห์ได้มีความแม่นยำมากขึ้น

4. จากการศึกษาและเก็บรวบรวมตัวแปรที่เกี่ยวข้องทั้งสิ้นจำนวน 15 ตัวแปร ซึ่งข้อมูลของตัวแปรบางตัวได้ขาดหาย ทำให้ผู้ศึกษาต้องใช้วิธีประมาณค่าซึ่งอาจทำให้ค่าที่ได้มีความคลาดเคลื่อน ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไป จึงควรนำค่าที่แท้จริงของข้อมูลตัวแปรมาใช้เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่แม่นยำมากขึ้น

5. ในการศึกษาปัจจัยทางด้านตัวแปรเชิงคุณภาพนั้น ผลการศึกษาและเก็บข้อมูลปัญหาที่เกิดขึ้นค่อนข้างมีความแตกต่างกันไปตามแต่ละท้องถิ่น ดังนั้น ในการเป็นจริงการเก็บข้อมูล หากเก็บข้อมูลของสภาพปัญหาในการดำรงชีวิตแรงงานในท้องถิ่นอื่น ๆ หรือภูมิภาคอื่น ๆ อาจจะทำให้ได้รับทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากท้องถิ่นหรือภูมิภาคเหล่านั้นได้อย่างชัดเจน นอกเหนือจากที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาไว้

บรรณานุกรม

หนังสือ

กลุ่มสติ๊ดิเรงงาน สำนักสติ๊ดิเศรษฐกิจและสังคม. (2548). ตารางสถิติที่สำคัญ. โครงการสำรวจ
ภาวะการทำงานของประชากรที่ว่าราชการฯจัดก่อ.

_____. (2551). ตารางสถิติที่สำคัญ. โครงการสำรวจ
ภาวะการทำงานของประชากรที่ว่าราชการฯจัดก่อ.

คณะกรรมการพัฒนาร่างรัฐธรรมนูญ, ศภาฯร่างรัฐธรรมนูญ. (2550). สาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ
ฉบับใหม่ ฉบับรับฟังความคิดเห็น. กรุงเทพฯ : พิมพ์อิองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
จินตนา พรพิไลพรรณ. (2548). เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรม努ชย์ 1. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นุกูล ประจวบHEMA. (2516). ทฤษฎีการว่าจ้างแรงงาน ดอกเบี้ย และเงินตรา และปัญหาเศรษฐกิจ
ของประเทศไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : แสงทองการพิมพ์.

บุญคง หันจางสิทธิ์. (2540). เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรม努ชย์. กรุงเทพฯ: อโ.เอส พริ้นติ้ง เข้าส์.

ประพันธ์ เศวตนันทน์. (2522). ทฤษฎีมหเศรษฐศาสตร์ในระบบทุนนิยม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
ไทยวัฒนาพาณิช จำกัด.

ประสาร บุญเสริม. (2550). ทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจ. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการเศรษฐศาสตร์,
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ปราโมทย์ ประสาทกุล. (2543). ประชากรศาสตร์ สาขาวัสดุศึกษาเรื่องประชากรม努ชย์. กรุงเทพฯ:
อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

พรรณี จริมพร. (2548). เศรษฐศาสตร์แรงงานร่วมสมัย. กรุงเทพฯ : บริษัท สำนักพิมพ์ท็อป จำกัด.

พชราวดย วงศ์บุญสิน. (2552). การย้ายถิ่น: ทฤษฎีและความเป็นไปในเอเชีย. กรุงเทพฯ: วิทยาลัย
ประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พายัพ พยอมยนต์. (2533). นโยบายการย้ายถิ่น : รายงานการสัมมนา นโยบายการย้ายถิ่นในประเทศไทย การสัมมนาเรื่องข้อมูลที่จำเป็น. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับ กองวางแผนทรัพยากรมนุษย์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- พอพันธ์ อุยยานนท์. (2547). เอกสารประกอบการสอน เศรษฐกิจไทย, หน่วยที่ 13 : แรงงานและการพัฒนาเศรษฐกิจ.(พิมพ์ครั้งที่ 4). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วงทอง ชัยประ淑 และคณะ. (2548). เอกสารประกอบการสอน EC 742 วิชาเศรษฐศาสตร์ผลงานและแรงงาน มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- วัชนา สังฆารักษ์. (2545). ระบบเศรษฐกิจปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วัลย์ลด้า วิวัฒน์พนชาติ. (2546). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐศาสตร์มหภาค, เอกสารประกอบ คำบรรยาย EC 709 ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มหภาค. กรุงเทพฯ : หลักสูตรเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ, คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2544). สมุดสถิติรายปีประเทศไทย ปี พ.ศ.2543. กรุงเทพฯ : กองคลังข้อมูลและสนเทศสถิติ.
- _____ . (2545). สมุดสถิติรายปีประเทศไทย ปี พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : กองคลังข้อมูลและสนเทศสถิติ.
- _____ . (2547). สมุดสถิติรายปีประเทศไทย ปี พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ : สำนักสถิติ พยากรณ์.
- _____ . (2551). สมุดสถิติรายปีประเทศไทย ปี พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ : สำนักสถิติ พยากรณ์.
- _____ . (2552). สมุดสถิติรายปีประเทศไทย ปี พ.ศ. 2552. กรุงเทพฯ : สำนักสถิติ พยากรณ์.
- สำนักสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2544). สมุดสถิติรายปีประเทศไทย ปี พ.ศ. 2547. กรุงเทพฯ : บริษัท ธนาเพรส จำกัด.
- _____ . (2549). สมุดสถิติ รายปีประเทศไทย ปี พ.ศ. 2549. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด บางกอกปลื้อก.

สำนักสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2550). สมุดสถิติรายปีประเทศไทย ปี พ.ศ. 2550.

กรุงเทพฯ : บริษัท เทคโนโลยี แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชัน จำกัด.

_____ (2553). สมุดสถิติรายปีประเทศไทย ปี พ.ศ. 2553.

กรุงเทพฯ : บริษัท ธนาเพรส จำกัด.

สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี (2542-2553). รายงานงบประมาณโดยสังเขป ปี พ.ศ. 2541-2552. กรุงเทพฯ : บริษัท พี.เอ.สีฟริง จำกัด.

สมາลี ปิตยานันท์. (2545). ตลาดแรงงานไทยกับนโยบายรัฐ. กรุงเทพฯ: โว้กพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศุภวัลย์ พลายน้อย และเนาวรัตน์ พลายน้อย. (2529). สารศึกษาประชากร. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด อักษรบันทึก.

ศิริพันธ์ ดาวฤทธิ์วงศ์. (2546). ประชากรศาสตร์. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

อัญชลี ค้อคงค้า. (2551). เอกสารประกอบการศึกษา พร.602 เศรษฐศาสตร์แรงงานและสวัสดิการ. กรุงเทพฯ: โครงการพิเศษหลักสูตรพัฒนาแรงงานและสวัสดิการมหาบัณฑิต, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เอกสารงานวิจัย

เกษมสันต์ จิตโนวาโน. 2538. แรงงานอพยพ : มิติใหม่ของการพัฒนา. กรุงเทพฯ : กองวางแผนทรัพยากรมนุษย์ ฝ่ายประเมินกำลังคน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

กระทรวงแรงงาน, กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. (2546). รายงานผลการวิเคราะห์ผลิตภาพแรงงานปี 2546. กรุงเทพฯ: กองวิชาการและแผนงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน.

เครื่องวิเคราะห์ และคณะ. (2540). การติดตามผู้ย้ายถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ: รายงานการวิจัย, สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, มหาวิทยาลัยมหิดล.

ไมยะ อารียา. (2546). ปัญหาการว่างงานกับเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ. กรุงเทพฯ : รายงานการวิจัย, คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต.

- จิระ บุรีคำ. (2537). ปัจจัยที่มีผลผลกระทบต่อการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรกรรวมเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม ในเขตจังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะเศรษฐศาสตร์, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์.
- จุฑา มันส์เพบูลย์. (2538). การพัฒนาทรัพยากร่วนน้ำชุมชนภายในประเทศ. กรุงเทพฯ: รายงานการวิจัย, คณะเศรษฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประกาย โภชนกิจ. (2539). การปรับตัวของแรงงานภาคเกษตรต่อสถานการณ์การเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม: ศึกษาเฉพาะกรณีเกษตรกรจังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, สาขาวิชาพัฒนาแรงงานและสวัสดิการ.
- ปริยา สุวรรณบุบพา. (2531). ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีอิทธิพลต่อความต้องการย้ายถิ่นของแรงงานสตรีชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านหมู่ 1 ต. สระพัง อ. เชียงเมือง จ. เพชรบุรี.
- วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์.
- ภัสสร ลิมานนท์ และเพ็ญพร รีวะสวัสดิ์. (2532). การย้ายถิ่นกับการพัฒนา. กรุงเทพฯ: แผนงานประชากรแห่งอาเซียน โครงการการย้ายถิ่นและความเป็นเมือง, สถาบันประชากรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยงยุทธ แฉล้มวงศ์ และศักดินา สนธิศักดิ์โยธิน. (2539). การศึกษาแนวโน้มการพัฒนาการทางเศรษฐกิจและประชากร. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- gravimol ชัยรัตน์. (2531). การศึกษาระดับการพัฒนา กับการย้ายถิ่นของประชากร : การศึกษาในระดับชุมชน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, สาขาวิจัยประชากรและสังคม.
- วิเชษฐ์ ใจจนธรรมกุล. (2522). บทบาทของนโยบายบประมาณรายจ่าย ของประเทศไทยในระยะเศรษฐกิจหลังตัว. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะเศรษฐศาสตร์.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. (2533). นโยบายการย้ายถิ่นในประเทศไทย : การสัมมนาเรื่องข้อมูลที่จำเป็น. กรุงเทพฯ: รายงานการสัมมนา, มหาวิทยาลัยมหิดล.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2541). แนวทางการพัฒนาがらสังค�建ร่องรับการพัฒนา
อุตสาหกรรมในระยะยาว. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, กระทรวง
อุตสาหกรรม.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2543). โครงการงานพัฒนาแบบจำลองがらสังแรงงาน การมี
งานทำ และการว่างงาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ.

สถิตย์ นิยมบูรติ. (2534). ลักษณะของผู้ย้ายถิ่นและไม่ย้ายถิ่นในภาคใต้ของประเทศไทย : การ
วิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวโยงกับการย้ายถิ่นและไม่ย้ายถิ่น จากชนบท (หมู่บ้าน) เข้าสู่เขต
เมือง (เมืองขนาดเล็ก). รายงานวิจัยคณะสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา. มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.

สภาวิจัยแห่งชาติ, คณะกรรมการวิจัยสาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์. (2505). ปัญหาการ
เพิ่มประชากรของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โง่พิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมมหาดไทย.

สมบูรณ์ ศิริประชัย. (2528). ผู้ย้ายถิ่นจากชนบทเข้าสู่กรุงเทพมหานคร: การสำรวจสถานะแห่งความรู้.
กรุงเทพฯ: รายงานการวิจัย, สถาบันไทยศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
สุกัญญา อาชีววิทย์. (2534). การย้ายถิ่นเข้าสู่อุตสาหกรรมใหม่ : ศึกษาการย้ายถิ่นในเขต
อุตสาหกรรมอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, คณะสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา.

สุวรรณ ตุลยศินพงศ์. (2543). เกณฑ์การกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำและผลกระทบต่อการจ้างงานและ
ค่าจ้างในภาคอุตสาหกรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
คณะเศรษฐศาสตร์.

อนุ ดาวรัตน์. (2531). แบบแผนการย้ายถิ่นเข้าสู่จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยมหิดล.

อรุณ ชัยณาน. (2545). การเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ กรณีศึกษา แรงงานไทยของจังหวัด
สตูลที่เดินทางไปทำงานในภาคลังกาวี ประเทศไทย. กรุงเทพฯ: รายงานการวิจัย,
กระบวนการจัดทางาน กระทรวงแรงงาน.

อัครวัต เจียมไชยศรี. (2543). รายงานคืนถิน: กรณีศึกษาแรงงานที่เคลื่อนย้ายจากกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลกลับสู่จังหวัดนราธิวาสima. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะศรีษะศาสตร์.

โภภาค ศรีจันทร์มิตร. (2531). การสร้างแรงจูงใจให้เกิดการย้ายถิ่นของแรงงานเข้าสู่นิคมอุตสาหกรรมแรมอปัง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2552). การสำรวจภาวะการทำงานของประชากรปี 2544-2552. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2553. จาก <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/BaseStat/basestat.html>.

กระทรวงแรงงาน (2551). อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ปีพ.ศ. 2541- 2550. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2552, จาก http://www.mol.go.th/statistic_01.html.

กระทรวงศึกษาธิการ. ข้อมูลสถิติพื้นฐานการศึกษาโดยรวมของแต่ละปีการศึกษา. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2553, จาก http://www.moe.go.th/data_stat/.

กรมศุลกากร. (ประมาณผลโดยธนาคารแห่งประเทศไทย). การส่งออกและการนำเข้า ปี 2551-2552. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2554, จาก <http://www2.bot.or.th/statistics/Report Page.aspx?reportID=52&language=th>.

กลุ่มข้อมูลข่าวสารสุขภาพ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข. สถิติการเกิด. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2553 จาก <http://bps.ops.moph.go.th/index.php?mod=bps&doc=5>.

ดัชนีราคาผู้บริโภค พ.ศ. 2551-2552. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2554, จาก http://www.indexexpr.moc.go.th/price_present/cpi/stat/others/indexg_report2.asp?list_year=2541.

มนตรี พิริยะกุล. (2546). บทความวิจัย เรื่อง ตัวแบบการย้ายถิ่นของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กันยายน 2554, จาก www.ru.ac.th/news/mov.doc.

สำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). รายได้ ประชาชาติ ปี พ.ศ. 2541-2550. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2552, จาก http://www.nesdb.go.th/econ/Social/macro/NAD/1_qgdp/statistic/menu.html.

สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. การบริโภคภาคครัวเรือนและการลงทุนภาคเอกชน ปี 2551-2552. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2554, จาก <http://www.docs-finder.com/รายได้ประชาชาติของประเทศไทย-ฉบับปี-พ.ศ-2552-xls.html>.

สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. (2552). ดัชนีราคาผู้บริโภค ปี พ.ศ. 2541-2550. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2552, จาก <http://www.price.moc.go.th/content1.aspx?cid=1>.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. การสำรวจภาวะการทำงานของประชากรปี พ.ศ. 2550-2552. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2553, จาก <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/BaseStat/basestat.html>.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2553, จาก http://www.oae.go.th/ewt_news.Php?nid=4542.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2553, จาก http://www.oae.go.th/download/download_journal/yearbook2552.pdf. อัตราค่าจ้างขั้นต่ำในมีดีประจำให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2551. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2554, จาก <http://politics.spiceday.com/redirect.php?tid55052&goto=astpost&sid=740 XV8>.

Book

Fuller, Theodore, Peerasit Kamnuansilpa, Paul Lightfoot and Sawaeng

Rathanamongkolmas. (1983). *Migration and Development in Modern Thailand*: Bangkok. Social Science Association of Thailand.

- Rebhun, Uzi. (2003). *The Changing Roles of Human Capital, State Context of Residence, and Ethnic Bonds in Interstate Migration : American Jews 1970-1990*. International Journal of Population Geography, 9, 3-21.
- Vermeulen, W. (2003). *Inter-Regional Migration in the Netherlands : An Aggregate Analysis*. Regional Economics and Spatial Analysis Unit CPB, Netherlands.

ກາරຄົມງານ

ภาคผนวก ก
ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์

ตารางภาคผนวกที่ 1
รายงานงบประมาณรายรับและรายจ่ายประจำปี
ประจำปี พ.ศ. 2541-2552

หน่วย : คน

ปี	จำนวนแรงงาน
2541	420,034.00
2542	401,351.00
2543	443,017.00
2544	451,609.00
2545	461,139.00
2546	479,693.00
2547	504,043.00
2548	453,405.00
2549	436,973.00
2550	420,946.00
2551	413,331.00
2552	405,144.00

ที่มา : (ข้อมูลปี พ.ศ. 2541-2543) สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2545). สมุดสถิติรายปีประเทศไทยปี พ.ศ. 2544. น.31. กรุงเทพฯ : กองคลังข้อมูลและสนับสนุนสหศึกษา.

(ข้อมูลปี พ.ศ. 2544-2545) สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2547). สมุดสถิติรายปีประเทศไทยปี พ.ศ. 2546. น. 23. กรุงเทพฯ : สำนักสถิติพยากรณ์.

(ข้อมูลปี พ.ศ. 2546-2547) สำนักสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2549). สมุดสถิติรายปีประเทศไทยปี พ.ศ. 2549. น. 23. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด บางกอกบล็อก.

(ข้อมูลปี พ.ศ. 2548-2549) สำนักสติพยากรณ์ สำนักงานสติแต่งชาติ. (2550). สมุดสติที่
รายปีประเทศไทย ปี พ.ศ. 2550. น. 43. กรุงเทพฯ : บริษัท เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชัน
จำกัด.

(ข้อมูลปี พ.ศ. 2550) สำนักงานสติแต่งชาติ. (2551). สมุดสติที่รายปีประเทศไทยปี พ.ศ.
2551. น. 50. กรุงเทพฯ : สำนักสติพยากรณ์.

(ข้อมูลปี พ.ศ. 2551-2552) สำนักงานสติแต่งชาติ. (2552). สมุดสติที่รายปีประเทศไทย
ปี พ.ศ. 2552. น. 34. กรุงเทพฯ : สำนักสติพยากรณ์.

ตารางภาคผนวกที่ 2
งบประมาณรายจ่ายภาครัฐ

หน่วย : ล้านบาท

ปี	G ₁	G ₂	G ₃
2541	205,467.60	287,547.50	398,337.00
2542	164,261.40	196,257.30	348,848.40
2543	174,322.50	188,769.70	376,581.50
2544	177,509.40	207,075.80	381,380.30
2545	184,535.40	239,247.10	426,517.10
2546	188,298.00	208,589.10	420,310.90
2547	193,730.10	209,878.20	437,782.70
2548	211,274.80	273,047.10	466,546.50
2549	240,404.80	340,411.30	544,130.50
2550	284,616.30	333,850.80	656,864.50
2551	328,435.10	693,976.60	320,416.40
2552	377,514.70	765,981.90	317,592.90

ที่มา : สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2542-2553). รายงานงบประมาณโดยสังเขป ปี พ.ศ.

2541-2552. กรุงเทพฯ : บริษัท พี.เอ.ลีฟวิ่ง จำกัด.

ตารางภาคผนวกที่ 3

อัตราค่าจ้างที่แท้จริง

หน่วย : บาท

ปี	ค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ย (1)	ดัชนีราคาผู้บริโภค (2)	อัตราค่าจ้างที่แท้จริง
2541	140.44	127.80	109.89
2542	140.44	128.20	109.55
2543	140.44	130.20	107.86
2544	143.44	132.30	108.42
2545	145.33	104.20	139.47
2546	136.17	101.80	133.76
2547	137.52	104.60	131.47
2548	141.56	109.00	129.87
2549	146.92	114.40	128.43
2550	151.38	117.00	129.38
2551	163.88	105.43	155.43
2552	163.88	104.54	156.76

ที่มา : (อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ปี พ.ศ. 2541- 2550). กระทรวงแรงงาน. (2551). อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ปี พ.ศ. 2541- 2550. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2552, จาก http://www.mol.go.th/statistic_01.html.

(ดัชนีราคาผู้บริโภค ปี พ.ศ. 2541- 2550). สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. (2552). ดัชนีราคาผู้บริโภค ปี พ.ศ. 2541- 2550. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2552, จาก http://www.price.moc.go.th/content_1.aspx?cid=1.

(อัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ย พ.ศ. 2551-2552). อัตราค่าจ้างขั้นต่ำใหม่ ซึ่งได้ประกาศให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2551. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2554, จาก <http://politics.spiceday.com/redirect.php?tid55052&goto=lastpost&sid=740XV8>.

(ดัชนีราคาผู้บริโภค พ.ศ. 2551-2552). สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2554, จาก http://www.indexr.moc.go.th/price_present/cpi/stat/others/indexg_report2.asp?list_year=2541.

ตารางภาคผนวกที่ 4

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจมหภาค

หน่วย : ล้านบาท

ปี	C	I	X
2541	1,478,785.00	516,001.00	1,519,992.00
2542	1,542,775.00	559,722.00	1,657,258.00
2543	1,623,716.00	623,078.00	1,947,081.00
2544	1,690,644.00	639,995.00	1,865,083.00
2545	1,782,648.00	678,201.00	2,088,768.00
2546	1,896,327.00	769,832.00	2,235,664.00
2547	2,008,211.00	868,050.00	2,451,123.00
2548	2,097,177.00	979,018.00	2,557,714.00
2549	2,173,060.00	950,815.00	2,788,007.00
2550	2,207,884.00	954,318.00	2,985,608.00
2551	2,278,617.00	1,030545.00	5,851,370.65
2552	2,252,698.00	771,157.00	5,194,588.61

ที่มา : (ปี 2541-2550). สำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). รายได้ประชาชาติ ปี พ.ศ. 2541-2550. สืบคันเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2552, จาก http://www.nesdb.go.th/econSocial/macro/NAD/1_qgdp/statistic/menu.html.

(การส่งออก ปี 2551-2552). กรมศุลกากร. (ประมาณผลโดยธนาคารแห่งประเทศไทย). สืบคันเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2554, จาก http://www2.bot.or.th/statistics/Report_Page.asp?reportID=52&language=th.

(การบริโภคภาคครัวเรือนและการลงทุนภาคเอกชน ปี 2551-2552). สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2554, จาก <http://www.docs-finder.com/รายได้ประชาชาติของประเทศไทย-ฉบับปี-พ.ศ-2552-xls.html>.

ตารางภาคผนวกที่ 5

รายได้จากการทำงานถ้วนเฉลี่ยรายเดือน

หน่วย : บาท

ปี	รายได้จากการทำงานถ้วนเฉลี่ยรายเดือน
2541	6,088.00
2542	6,081.75
2543	6,488.58
2544	6,713.16
2545	7,070.50
2546	7,618.33
2547	8,380.33
2548	9,070.58
2549	9,976.25
2550	10,763.33
2551	11,375.91
2552	11,273.41

หมายเหตุ : รายได้จากการทำงานถ้วนเฉลี่ยรายเดือน = รายได้เฉลี่ยตัวหัวของประชากรต่อปี / 12

ที่มา : (ข้อมูลปี พ.ศ. 2541). สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2544). สมุดสถิติรายปีประเทศไทย ปี พ.ศ.

2543. กรุงเทพฯ : กองคลังข้อมูลและสนับสนุนเทศสภารัฐ.

(ข้อมูลปี พ.ศ. 2542-2546). สำนักสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2544). สมุดสถิติรายปีประเทศไทย ปี พ.ศ. 2547. กรุงเทพฯ : บริษัท ธนาเพรส จำกัด.

(ข้อมูลปี พ.ศ. 2547-2552). สำนักสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2553). สมุดสถิติรายปีประเทศไทย ปี พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : บริษัท ธนาเพรส จำกัด.

ตารางภาคผนวกที่ 6

ประชากรของประเทศไทย

หน่วย : พันคน

ปี	ประชากรของประเทศไทย
2541	61,466.18
2542	61,661.70
2543	61,878.75
2544	62,308.89
2545	62,799.87
2546	63,079.77
2547	61,973.62
2548	62,418.05
2549	62,828.71
2550	63,038.24
2551	63,389.73
2552	63,525.06

ที่มา : สำนักสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2553). สมุดสถิติรายปีประเทศไทย ปี พ.ศ.

2553. น. 10. กรุงเทพฯ : บริษัท ธนาเพรส จำกัด.

ตารางภาคผนวกที่ 7

ผู้มีงานทำเชิงเศรษฐกิจในกิจกรรมที่มิใช่เกษตรกรรมและ
ผู้มีงานทำเชิงเศรษฐกิจในกิจกรรมเกษตรกรรม

หน่วย : พันคน

ปี	ผู้มีงานทำเชิงเศรษฐกิจในกิจกรรมเกษตรกรรม
2541	13,891.00
2542	13,877.80
2543	13,936.60
2544	13,425.40
2545	13,967.90
2546	13,907.60
2547	13,526.60
2548	13,266.30
2549	13,876.60
2550	14,306.00
2551	14,699.10
2552	14,692.50

ที่มา : (ข้อมูลปี พ.ศ.2541-2547). กลุ่มสถิติแรงงาน สำนักสถิติเศรษฐกิจและสังคม. ตารางสถิติที่สำคัญ, โครงการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรทั่วราชอาณาจักร. (น. 4) . กรมภาพันธ์ พ.ศ. 2548.

(ข้อมูลปี พ.ศ.2548-2549). กลุ่มสถิติแรงงาน สำนักสถิติเศรษฐกิจและสังคม. ตารางสถิติที่สำคัญ, โครงการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรทั่วราชอาณาจักร. (น. 3). กรมภาพันธ์ พ.ศ. 2551.

(ข้อมูลปี พ.ศ.2550-2552). สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. การสำรวจภาวะการทำงานของประชากรปี พ.ศ. 2550-2552. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2553, จาก <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/BaseStat/basestat.html>.

ตารางภาคผนวกที่ 8
ที่ดินเพื่อการเพาะปลูก

หน่วย : ไร่

ปี	ที่ดินเพื่อการเพาะปลูก
2541	130,393,525.00
2542	131,341,384.00
2543	131,195,913.00
2544	131,059,974.00
2545	130,892,013.00
2546	130,682,025.00
2547	130,480,284.00
2548	130,275,994.00
2549	130,290,717.00
2550	130,353,309.00
2551	131,785,671.00
2552	131,595,539.00

ที่มา : (ข้อมูลปี พ.ศ. 2538-2549). สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
สืบค้นเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2553, จาก http://www.oae.go.th/ewt_news.Php?nid=4542.

(ข้อมูลปี พ.ศ. 2550-2551). สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์,
สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2553, จาก http://www.oae.go.th/download/download_journal/yearbook2552.pdf.

ตารางภาคผนวกที่ 9
ระดับการศึกษาของประชากร

หน่วย : คน

ปี	ขั้นต่ำกว่าระดับ มัธยมศึกษา	มัธยมศึกษา ^{ตอนต้น}	ระดับมัธยมศึกษาตอน ^{ปลายหรือเทียบเท่า}	การศึกษาระดับ ^{ปริญญาตรีขึ้นไป}
2541	8,095,329.00	2,426,931.00	1,679,878.00	1,657,634.00
2542	8,122,533.00	2,375,218.00	1,727,484.00	1,680,068.00
2543	8,189,022.00	2,339,817.00	1,725,558.00	1,824,919.00
2544	8,164,598.00	2,338,674.00	1,713,973.00	1,899,930.00
2545	8,168,185.00	2,368,920.00	1,699,734.00	1,986,439.00
2546	8,010,530.00	2,447,702.00	1,657,717.00	1,979,615.00
2547	7,791,258.00	2,672,432.00	1,729,356.00	2,205,002.00
2548	7,649,794.00	2,761,216.00	1,767,546.00	2,265,220.00
2549	7,468,470.00	2,782,081.00	1,868,999.00	2,502,763.00
2550	7,323,197.00	2,782,834.00	1,945,929.00	2,430,234.00
2551	7,140,932.00	2,794,218.00	1,974,980.00	2,428,016.00
2552	6,924,993.00	2,738,798.00	2,002,801.00	2,437,241.00

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ. ข้อมูลสถิติพื้นฐานการศึกษาโดยรวมของแต่ละปีการศึกษา. สืบคันเมื่อ
วันที่ 5 มีนาคม 2553, จาก http://www.moe.go.th/data_stat/.

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์งานวิจัย

เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอพยพข้ามถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร”
ประเภท 1 (แรงงานก่อนการย้ายถิ่น : แรงงานต้นทาง)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของแรงงาน

ชื่อ..... นามสกุล.....

อายุ..... ปี เพศ.....

ระดับการศึกษา.....

สถานภาพสมรส.....

จำนวนบุตร..... คน

ที่อยู่ปัจจุบัน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เบอร์โทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้.....

สมาชิกในครอบครัวที่อาศัยในบ้านเดียวกัน..... คน

ได้แก่

.....

.....

.....

.....

อาชีพปัจจุบันที่ทำอยู่.....

อาชีพที่ทำก่อนหน้านี้.....

รายได้ปัจจุบัน (รวมรายรับทั้งหมด)..... บาท

ที่มาของรายได้

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน..... บาท
ประเภทของการใช้จ่าย

ส่วนที่ 2 สภาพการดำรงชีวิต

2.1 สภาพการเป็นอยู่ปัจจุบันเป็นอย่างไร มีความล้ำบางใหม่

2.2 สภาพการทำงานเป็นอย่างไร พอดีกับงานที่ทำหรือไม่ ทำงานวันละกี่ชั่วโมง จากบ้านไปที่ทำงานไกลไหม

2.3 สภาพชุมชน / สิ่งแวดล้อม รอบ ๆ บ้าน เพื่อบ้าน เป็นอย่างไร

2.4 พอกใจกับรายได้ที่ได้รับหรือไม่ เลือกการใช้จ่ายในแต่ละวัน แต่ละเดือน เพียงพอหรือไม่ ถ้าไม่เพียงพอ จะทำอย่างไร

2.5 เวลาเจ็บป่วย เดินทางไปหาหมอลำบากใหม่ โรงพยาบาลหรืออนามัยเพียงพอหรือไม่ พอกใจกับการรักษาพยาบาล หรือบริการจากโรงพยาบาลใหม่ พอกใจในค่าใช้จ่ายในการรักษาหรือไม่

2.6 มีญาติพี่น้องหรือคนรู้จักเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ หรือไม่ หรือเคยมีญาติพี่น้อง คนรู้จักชักชวนให้เข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ หรือไม่

2.7 ปัญหาอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ถูกต้อง หรืออยากบอกเล่า

ส่วนที่ 3 จากข้อ 2 มีแนวทางการแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างไรในการดำรงชีวิต

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ส่วนที่ 4 จากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำรงชีวิต คิดว่าในอนาคตอยากระย้ายถิ่นเข้ามาอาศัย หรือหางานทำในกรุงเทพฯ หรือใหม่ เพาะอะไรมี (หรือถ้าไม่ย้ายเพาะอะไรมี)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ส่วนที่ 5 อยากให้ภาครัฐหรือหน่วยงานทางราชการ เข้ามาช่วยเหลืออะไerbang ที่จะทำให้เรามีการเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ขอบคุณที่ตอบแบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์งานวิจัย

เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอพยพข้ามถิ่นของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพมหานคร”

ประเภท 2 (แรงงานข้ามถิ่น : แรงงานปลายทาง)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของแรงงาน

ชื่อ..... นามสกุล..... อายุ..... ปี เพศ.....
ระดับการศึกษา..... สภานภาพสมรส.....
จำนวนบุตร..... คน

ข้อมูลแรงงานก่อนการย้ายถิ่น

ที่อยู่ / ภูมิลำเนา ก่อนการย้ายถิ่น (จังหวัด).....

อาชีพก่อนเข้ามาในกรุงเทพฯ.....
รายได้เดิมก่อนเข้ามาในกรุงเทพฯ..... บาท
ที่มาของรายได้ (รวมรายรับทุกชนิด)

ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดต่อเดือนก่อนเข้ามาในกรุงเทพฯ..... บาท

ประเภทของการใช้จ่าย

ข้อมูลแรงงานหลังการย้ายถิ่นเข้ามาในกรุงเทพฯ

ที่อยู่ปัจจุบันที่อาศัยในกรุงเทพฯ

ອາຊີ່ພປ່ຈຈຸບັນ.

รายได้ปัจจุบันต่อเดือน (รวมรายรับทุกชนิด).....บาท

ที่มาของรายได้

คำให้จ่ายเบี้ยยอคเดี๋ยวนี้..... กาก

ประเภทของการใช้จ่าย

สมាជិកគ្រប់គ្រាយទៅពិនិត្យតាមមាត្រាលី.....គ្នា
ឈ្មោះ.....

ส่วนที่ 2 สาเหตุของการย้ายถิ่น (ปัญหาที่เป็นสาเหตุที่ต้องย้ายถิ่นเข้ามายังกรุงเทพฯ)

ส่วนที่ 3 สาเหตุที่เลือกกรุงเทพฯ เป็นแหล่งปลายทางของการย้ายถิ่น

ส่วนที่ 4 หลังจากเข้ามาในกรุงเทพฯแล้ว มีปัญหาอะไรบ้าง

ส่วนที่ 5 จากข้อ 4 มีวิธีในการแก้ไขปัญหาอย่างไร

ส่วนที่ 6 จากปัญหาข้างต้นที่กล่าวมา ในการร้ายถื่นเข้ามายังกรุงเทพฯ อย่างให้ภาครัฐหรือ
หน่วยงานทางราชการ เข้ามาช่วยเหลืออะไรบ้าง

ขอบคุณที่ตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ค

ผลการสัมภาษณ์แรงงานต้นทาง (5 คน) และแรงงานปลายทาง (10 คน)

ผลการสัมภาษณ์แรงงานต้น และแรงงานปลายทาง

แรงงานต้นทางจำแนกตามภูมิภาคจำนวน 5 ภูมิภาค

กรณีศึกษาที่ 1 (แรงงานต้นทางภาคใต้) คุณบุญเจือ : ชาวสวนยาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ข้อมูลของแรงงาน คุณบุญเจือ ปัจจุบันอายุ 59 ปี เพศชาย สถานภาพสมรส จบการศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนในอำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช ภูมิลำเนาเดิมต่ำบล เทพร้าว อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีอาชีพเป็นชาวสวนยาง สถานภาพทางครอบครัว ปานกลาง มีบุตรจำนวน 2 คน โดยมีบุตรชาย 1 คน และบุตรสาว 1 คน ปัจจุบันมีรายรับเฉลี่ยต่อเดือน ประมาณ 15,000 บาท โดยมีที่มาจากการทำสวนยาง คือการขายผลผลิตน้ำยางที่ได้จากการกรีดยาง ส่วนรายจ่ายต่อเดือนนั้น ตกประมาณเดือนละ 10,000 บาท ซึ่งเป็นรายจ่ายได้แก่ ค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว (ค่าอาหาร ค่าไฟฟ้า เป็นต้น) ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด ค่าการศึกษาเล่าเรียนของบุตร ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดูแลสวนยางพารา (ค่าปุ๋ย ค่ายากำจัดวัชพืช) เป็นต้น

สภาพการดำรงชีวิตของแรงงาน สภาพการเป็นอยู่ปัจจุบันเป็นอย่างไร มีความลำบาก หรือไม่ รายได้เพียงพอ กับการใช้จ่ายหรือไม่ ถ้าใช้จ่ายไม่พอจะทำอย่างไร คุณบุญเจือ ให้การ สัมภาษณ์ “สภาพปัจจุบันพอ มี พอกิน ตามอัตราพนักงานที่หามาได้บางเดือนก็พอใช้ บางเดือนก็ขาดสน เพราะการทำสวนยางพาราขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้า อากาศด้วย หากฝนตกก็ไม่สามารถกรีดยางได้ บางเดือนก็ขาดสน ก็ต้องประหยัดเงิน โดยหาพวก หอย ปู ปลา จากลำหัวยข้างบ้าน ผักที่ปลูกไว้ มาทำกับข้าว กับปลา กินกัน จะได้ประหยัดเงินไม่ต้องเสียเงินไปหาซื้อมากิน”

สภาพการทำงาน เป็นอย่างไร มีความพึงพอใจกับงานที่ทำหรือไม่ ทำงานวันลี่ชั่วโมง การเดินทางไปทำงานประจำบัญชาหรือไม่ คุณบุญเจือ ให้การ สัมภาษณ์ “ตัวผมเองเป็นเจ้าของสวนยาง กรีดยางเอง มีความพอดีในการทำงานเป็นอย่างมาก ทำงานวันละ 9-10 ชั่วโมง สวนสวน ยางพาราก็ติดกับบ้านไม่ต้องเดินทางไปไหน ค่าใช้จ่ายในการเดินทางก็ไม่มี”

สภาพชุมชน /สังคมล้อมรอบ ๆ บ้าน เป็นอย่างไร มีปัญหาจากชุมชน หรือเพื่อนบ้านหรือไม่ คุณบุญเจือ ให้การ สัมภาษณ์ “ชุมชนและบ้านผมนี้เป็นชุมชนที่ไม่แครอค ไม่มีมลพิษ เพราะเป็น

สวนยาง รู้จักกันหมด สวนใหญ่ก็เป็นคนท้องถิ่นไปไหนมาไหนก็รู้ว่าเป็นใคร ปัญหา กับเพื่อนบ้านก็ไม่มี เพราะบ้านล้อมรอบด้วยสวนยาง บ้านไม่ค่อยอยู่ติดกัน เลยไม่มีปัญหา กับเพื่อนบ้าน”

เวลาเจ็บป่วย การเดินทางไปหาหมอเพื่อรักษาพยาบาล มีความลำบากหรือไม่ โรงพยาบาล หรือสถานีอนามัย มีความเพียงพอ กับ คนไข้ แล้วพอกใจ กับ การรักษาพยาบาล หรือ การให้บริการ ค่าใช้จ่าย ใน การรักษา จาก สถานพยาบาล หรือไม่ คุณบุญเจ้อ ให้ การสัมภาษณ์ “เวลาเจ็บป่วย เดินทางไปโรงพยาบาล ลำบาก เพราะไม่มีรถรับจ้าง รถประจำทาง ต้องขับรถจักรยานยนต์ ออกไปถนนใหญ่ แล้วไปต่อรถเมล์ หรือ รถสองแถว เอง โรงพยาบาล ลอยู่ไกลบ้าน สถานีอนามัย ก็ไม่มี หมอบรักษา มีแต่ เจ้าหน้าที่ สาธารณสุข หรือไม่ ก็พยาบาล ค่ารักษาพยาบาล ก็จะใช้บัตรทอง 30 บาท รักษาทุกโรค แต่ ก็ รักษาไม่ค่อยดี สักเท่าไหร่”

ปัญหาอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ ส่อง ถาม หรือ อยา กบอก เล่า มีปัญหา ด้าน อื่น ๆ อีก หรือไม่ คุณบุญเจ้อ ให้ การสัมภาษณ์ “เนื่องจาก แควบ้าน เป็นชนบท ที่ห่างไกล จาก ตัวจังหวัด และ ไม่ค่อย มี แหล่ง การเรียนรู้ สำหรับเด็ก ๆ ใน ชุมชน แต่ ปัจจุบัน การเรียน เอก มัก จะ ใช้อินเตอร์เน็ต กัน ทำ ให้ เกิด ปัญหา ขึ้น กับ ลูกหลาน ครู อาจารย์ สังการ บ้าน จาก ที่ โรงเรียน มา ให้ หา ข้อมูล จาก อินเตอร์เน็ต อยู่ เช่น อย่าง บ้าน ใหม่ ก็ ได้ไป ใกล้บ้าน ที่ ไม่มี ก็ จะ เกิด เป็น ปัญหา ให้ กับ ลูกหลาน ที่ เดียว”

มี แนวทาง ใน การ แก้ ปัญหา ต่าง ๆ อย่างไร ใน การ ดำเนินชีวิต คุณบุญเจ้อ ให้ การสัมภาษณ์ “ง่าย ๆ เลย ผม่วง คน เรา ต้อง ใช้ชีวิต อย่าง พอดี แล้ว มี ความต้องการ ที่ เพียง พอดี ฟุ่มเฟือย เมื่อ เวลา คิด ได้อย่าง นี้ มัน ก็ จะ แก้ ปัญหา ໄอี ก็ ที่ อยา ก มี อยา ก ได้ พอกิน พอกิน ตาม สภาพ ของ เวลา เอง”

จาก ปัญหา ต่าง ๆ ที่ เกิด ขึ้น ใน การ ดำเนินชีวิต คิด ว่า อยา ก จะ ย้าย ถิ่น เข้า มา ใน เมือง หลวง หรือไม่ เพราะ อะไร หรือ ถ้า ไม่ ย้าย เพราะ อะไร ถึง ไม่ ย้าย คุณบุญเจ้อ ให้ การสัมภาษณ์ “ตอนนี้ ไม่มี ความคิด ที่ จะ ย้าย ถิ่น เข้า ไป ใน เมือง หลวง นะ เพราะ อยู่ ที่ บ้าน ถึง เมือง ครั้ง ราย ได้ จะ ขาด สน ก การ ทำงาน ทำ สวน ยาง พารา มี ข้อ จำกัด เรื่อง ฝน ฟ้า อากาศ แต่ ก็ ยัง สามารถ อยู่ ได้ เพราะ บ้าน ไม่ ต้อง เข้า ข้าว ปลา อาหาร ก็ ยัง พอก หา ได้ โดย ที่ ไม่ ต้อง ซื้อ หา ได้ จาก รอบ ๆ บ้าน มี ญาติ มิตร อยู่ ใกล้ ๆ กัน ที่ ยัง พอก ช่วย เหลือ ก็ ได้ อยู่ อย่าง บุคคล และ มี ความ สุข”

อย่างให้ภาครัฐหรือหน่วยงานทางราชการ เข้ามาช่วยเหลืออะไรบ้าง ที่จะทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น คุณบุญเจ้อ ให้การสัมภาษณ์ “สิ่งที่ผมอยากให้เข้ามาช่วยเหลือตอนนี้ คืออย่างให้มีการประกันราคาจ้างพาราไม่ให้ราคาถูกเกินไป อย่างให้เพิ่มสถานพยาบาลในชุมชน ให้มากขึ้นและให้มีหมอดูประจำครอบครัว ภาระใช้บัตร 30 บาทรักษาทุกโรค ก็ควรที่จะให้การรักษา มีคุณภาพด้วย อย่างให้มีการเพิ่มแหล่งการเรียนรู้ให้กับเด็ก ๆ เช่น ห้องสมุดชุมชน บริการอินเตอร์เน็ตด้วย อย่างให้ช่วยประสานงานกับองค์กรการโทรศัพท์ ให้มีสัญญาณมือถือระบบต่าง ๆ ให้มีสัญญาณมากขึ้น การติดต่อสื่อสารจะได้สะดวกขึ้น”

กรณีศึกษาที่ 2 (แรงงานต้นทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) คุณสุชาดา : ครูอัตราจ้าง จังหวัดศรีสะเกษ

ข้อมูลของแรงงาน คุณสุชาดา ปัจจุบันอายุ 34 ปี เพศหญิง สถานภาพโสด จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยในจังหวัดศรีสะเกษ ภูมิลำเนาเดิม ตำบลอี้เซ อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ จังหวัดศรีสะเกษ โดยมีอาชีพเป็นครูอัตราจ้างโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดศรีสะเกษ สถานภาพทางครอบครัวปานกลาง ปัจจุบันมีรายรับเฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 6,500 บาท โดยมีที่มาจากการเงินเดือน ส่วนรายจ่ายต่อเดือนนั้น ตกประมาณเดือนละ 5,000 บาท ซึ่งเป็นรายจ่าย ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่ใช้ในบ้านค่าน้ำ ค่าไฟ จำนวน 2,000 บาท ส่วนที่เหลือเป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัว

สภาพการทำงานชีวิตของแรงงาน สภาพการทำงานเป็นอยู่ปัจจุบันเป็นอย่างไร มีความลำบากหรือไม่ คุณสุชาดาให้การสัมภาษณ์ “ฐานะทางบ้านมีฐานะปานกลาง ไม่เดือดร้อนสถานะความเป็นอยู่ธรรมดា”

สภาพการทำงานเป็นอย่างไร มีความพึงพอใจกับงานที่ทำหรือไม่ ทำงานวันละกี่ชั่วโมง การเดินทางไปทำงานประسبปัญหาหรือไม่ คุณสุชาดาให้การสัมภาษณ์ “ต้องพากอยู่บ้านพักครู ที่โรงเรียนจัดไว้ สังคมการทำงานมีเพื่อนร่วมงานที่ดีและไม่มี แตกต่างกันไป โดยรวมก็มีความสุขกับการสอนหนังสือ โรงเรียนที่สอนเป็นโรงเรียนมัธยมขนาดเล็กมีอาคารหลัก 2 หลังและอาคารชั่วคราว 1 หลัง มีนักเรียนประมาณ 700 คน การเดินทางจากบ้านพักครู ต้องเดินไปที่โรงเรียนใช้เวลาประมาณ 3-4 นาที เวลาการทำงาน 8 ชั่วโมง”

สภาพชุมชน / สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ บ้าน เพื่อนบ้าน เป็นอย่างไร มีปัญหาจากชุมชน หรือเพื่อนบ้านหรือไม่ คุณสุชาดา ให้การสัมภาษณ์ “รอบ ๆ บ้านมีลักษณะเป็นสวน สิ่งแวดล้อมดี จากบ้านห่างไป 1 กิโลเมตรเป็นป่าอนุรักษ์ ภาร机能สามารถสะท้อน มีรถเข้าถึงหมู่บ้านอีกด้วย ติดกับถนนหลักระหว่างอำเภอวัดน้ำร้อน จังหวัดสุโขทัย และจังหวัดศรีสะเกษ สาธารณูปโภคเข้าถึงหมู่บ้าน ขาดแต่การสื่อสารทางโทรศัพท์บ้านไม่มี เพื่อนบ้านมี 1 หลังมีประมาณ 3 คน คือ พ่อ แม่ ลูก”

พอยกับรายได้ที่ได้รับหรือไม่ แล้วการใช้จ่ายในแต่ละวัน แต่ละเดือน เพียงพอหรือไม่ ถ้าไม่ เพียงพอจะทำอย่างไร คุณสุชาดา ให้การสัมภาษณ์ “พอยใจ แต่ไม่ค่อยมีความมั่นคง เพราะขึ้นอยู่กับงบประมาณของรัฐที่ส่งมา การใช้จ่ายแต่ละวัน แต่ละเดือน เพียงพอแต่ถ้าเดือนใดไม่เพียงพอ คงต้องลดค่าใช้จ่ายลง เช่น ค่าใช้จ่ายส่วนตัวที่สิ้นเปลือง อย่างเช่น เสื้อผ้า ของใช้ส่วนตัว เป็นต้น”

เวลาเจ็บป่วย การเดินทางไปหาหมอเพื่อรักษาพยาบาล มีความลำบากหรือไม่ โรงพยาบาล หรือสถานีอนามัย มีความเพียงพอ กับคนไข้ แล้วพอยกับการรักษาพยาบาล หรือการให้บริการค่าใช้จ่ายในการรักษา จากสถานพยาบาล หรือไม่ คุณสุชาดา ให้การสัมภาษณ์ “ไม่ลำบาก เพราะถ้าไม่ สบายเล็กน้อย จะมีพี่สาวคอยดูแลอยู่ที่บ้าน พี่สาวทำงานเป็นเจ้าหน้าที่ของอนามัยใกล้บ้าน หรือไม่ ก็เดินทางไปสถานอนามัยโดยขับ摩托อีซูซุ เถ้าไม่สบายหนักก็จะเดินทางไปโรงพยาบาล

ส่วนโรงพยาบาลใหญ่ ๆ ของรัฐ หรือเอกชนก็ไม่ค่อยจะเพียงพอ กับการให้บริการมากนัก สถานีอนามัยก็มีเพียงพอ กับการให้บริการ การให้บริการส่วนตัวแล้วพอยใจจะ เพราะมีน้อย หายจากผู้อำนวยการโรงพยาบาลต่าง ๆ ให้บริการด้วยความรวดเร็ว และสุภาพ ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ส่วนตัวแล้วใช้สิทธิ์ประกันสังคม จึงไม่ต้องจ่ายค่าใช้จ่ายส่วนตัวในการรักษาพยาบาล”

ปัญหาอื่น ๆ นอกเหนือจากที่สอบถาม หรืออยากรบกวนเล่า มีปัญหาด้านอื่น ๆ อีกหรือไม่ คุณสุชาดา ให้การสัมภาษณ์ “สิ่งที่ขาดของตำบล คือ โทรศัพท์บ้านไม่มีมาเป็นระยะเวลานานมากทั้งที่สายโทรศัพท์และสายเดินสัญญาณก็มีแล้ว ทั้งที่หมู่บ้านเป็นหมู่บ้านใหญ่อยู่ติดกับอำเภอ”

จากปัญหาต่าง ๆ มีแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างไรในการดำเนินการชีวิต คุณสุชาดา ให้การสัมภาษณ์ “ปัญหาส่วนใหญ่มักจะไม่มีอะไรมากมาย ส่วนใหญ่ก็จะเป็นเรื่องการติดต่อสื่อสาร เลยต้องแก้ไขปัญหาโดยการซื้อโทรศัพท์มือถือไว้ส่วนตัว ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างญาติพี่น้อง และเพื่อนร่วมงาน”

จากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำรงชีวิต คิดว่าอย่างจะย้ายถิ่นเข้ามาในเมืองหลวงหรือไม่ เพราะอะไร หรือถ้าไม่ย้าย เพราะอะไรถึงไม่ย้าย คุณสุชาดาให้การสัมภาษณ์ “คิดว่า น่าจะย้ายนะ เพราะ ต้องการมาศึกษาต่อที่กรุงเทพมหานคร และอาจจะทำงานทำไปด้วยจะได้แบ่งเบาภาระค่าใช้จ่าย”

อย่างให้ภาครัฐหรือหน่วยงานทางราชการ เข้ามาช่วยเหลืออะไรบ้าง ที่จะทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น คุณสุชาดาให้การสัมภาษณ์ “อย่างให้ส่งเสริมอาชีพให้เกษตรกร เพื่อลดการเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ มากขึ้น อย่างให้มีโรงพยาบาลในอำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ ซึ่งเป็นอำเภอที่อยู่อาศัยแต่ปัจจุบันต้องเดินทางไปใช้บริการโรงพยาบาลของอำเภออุทุมพรพิสัย ซึ่งอยู่ห่างไป 20 กิโลเมตร ทำให้เดินทางไกล ถ้ามีโรงพยาบาลในอำเภอ จะลดระยะเวลาการเดินทางจาก 20 กิโลเมตรเป็น 6 กิโลเมตร ซึ่งหมายความว่าดูแลผู้ป่วยได้อย่างทั่วถึง”

กรณีศึกษาที่ 3 (แรงงานตันทางภาคตะวันออก) คุณสุชาดา : พนักงานเซเว่นอีเลฟฟ์ในจังหวัด ฉะเชิงเทรา

ข้อมูลของแรงงาน คุณสุชาดา ปัจจุบันอายุ 24 ปี เพศหญิง สถานภาพโสด ภูมิลำเนาตำบลหนองจอก อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนมัธยมในเขตบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมีอาชีพเป็นพนักงานร้านสะดวกซื้อ เชิญอีเลฟฟ์ในสถานภาพทางครอบครัว ปานกลาง ปัจจุบันมีรายรับเฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 4,000 บาท โดยมีที่มาจากการทำงานเป็นพนักงานเชิญอีเลฟฟ์ใน ส่วนรายจ่ายต่อเดือนนั้น ตกประมาณเดือนละ 3,000 บาท ซึ่งเป็นรายจ่าย ได้แก่ ค่าใช้จ่ายส่วนตัว เช่น ค่าอาหาร ค่าโทรศัพท์ ค่าของแต่งตัว เป็นต้น

สภาพการทำงานชีวิตของแรงงาน สภาพการทำงานเป็นอยู่ปัจจุบันเป็นอย่างไร มีความลำบากหรือไม่ คุณสุชาดาให้การสัมภาษณ์ “ฐานะทางบ้านมีฐานะปานกลาง เพราพ่อกับแม่มีงานทำอยู่แล้ว เลยไม่ต้องช่วยรับภาระอะไรทางบ้านมากนัก”

สภาพการทำงานเป็นอย่างไร มีความพึงพอใจกับงานที่ทำหรือไม่ ทำงานวันละกี่ชั่วโมง การเดินทางไปทำงานประจำปัญหาหรือไม่ คุณสุชาดาให้การสัมภาษณ์ “ก็ทำงานค่อนข้างเหนื่อย เพราะต้องทำงานไปด้วยเรียนไปด้วย แต่งานที่ทำก็ชอบนะ สนุกดี พอกใจ สามารถเรียนรู้จากการ

ทำงานได้ สอนให้รู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย วันนี้ทำงานกะหนึ่งก็ประมาณ 8 ชั่วโมง ตั้งแต่ 5 โมงเย็นถึง 4 ทุ่ม การเดินทางจากบ้านไปร้านก็ไม่ไกลมาก เพราะใช้รถมอเตอร์ไซด์ ประมาณ 5-10 นาที ก็ถึงแล้ว ร้านอยู่ใกล้ ๆ บ้าน”

สภาพชุมชน / สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ บ้าน เพื่อนบ้านเป็นอย่างไร มีปัญหาจากชุมชน หรือเพื่อนบ้านหรือไม่ คุณสุชาดา ให้การสัมภาษณ์ “บ้านอยู่ติดกับวิมคลอง รอบ ๆ บ้านเป็นคลองมีน้ำ รอบบ้านมีสวน มีพืชผักสวนครัว มีบ่อกุ้งที่เลี้ยงอยู่ ๆ บริเวณรอบ ๆ บ้าน สวนเพื่อนบ้านแต่ละหลังก็อยู่ห่างกันประมาณช่วง 2 ป้ายรถเมล์ แต่สามารถเดินถึงกันได้ รู้จักกันหมด มีอะไรซึ่งเหลือกัน ส่วนใหญ่ก็จะเป็นอย่างนี้นะ”

พอใจกับรายได้ที่ได้รับหรือไม่ แล้วการใช้จ่ายในแต่ละวัน แต่ละเดือน เพียงพอหรือไม่ ถ้าไม่เพียงพอจะทำอย่างไร คุณสุชาดา ให้การสัมภาษณ์ “พอใจกับรายได้ที่ได้รับ เพราะสามารถซื้อยเหลือค่าใช้จ่ายในครอบครัวได้ ถึงแม้ว่าตนเองจะออกค่าใช้จ่ายในบ้านไม่ทั้งหมด แต่ก็ยังดีที่ยังสามารถซื้อยเหลือได้ ถ้าเดือนไหนที่มีเงินใช้จ่ายไม่พอ ก็อาจจะขอยืมจากทางบ้านมาใช้ก่อน และก็ตัดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นออกไป”

เวลาเจ็บป่วย การเดินทางไปหาหมอเพื่อรักษาพยาบาล มีความลำบากหรือไม่ โรงพยาบาลหรือสถานีอนามัย มีความเพียงพอ กับคนไข้ แล้วพอใจกับการรักษาพยาบาล หรือการให้บริการค่าใช้จ่ายในการรักษาจากสถานพยาบาลหรือไม่ คุณสุชาดา ให้การสัมภาษณ์ “ไม่ลำบาก เดินทางโดยรถมอเตอร์ไซด์ประมาณ 5 นาที ก็ถึงสถานีอนามัยของตำบล ซึ่งมีความเพียงพอ กับคนไข้ที่ไปรักษา การบริการก็ดี พยาบาล และหมอยากรักษาพยาบาล ใจเย็น รักษาผู้ป่วยได้ดี ไม่ต้องรอคิวนาน ส่วนค่าใช้จ่ายไม่ต้องเสีย เพราะใช้สิทธิบัตรประกันสังคมบ้าง ส่วนบางคนก็ใช้ 30 บาทรักษาทุกโรค”

มีญาติพี่น้องหรือคนรู้จักเข้ามาอยู่ในกรุงเทพมหานครหรือไม่ หรือเคยมีญาติพี่น้อง คนรู้จักซักชานให้เข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ หรือไม่ คุณสุชาดา ให้การสัมภาษณ์ “มีนะ เช่น ยาย ลุง น้าสาว พี่สาว พี่ชาย และหลานชาย อาศัยอยู่ที่กรุงเทพมหานครอยู่กันมานานแล้ว เป็นสิบ ๆ ปี ญาติพี่น้องซักชานกันเข้ามาอยู่ในกรุงเทพมหานครแล้ว ก็ชวนกันมาทำงานที่这里 ซึ่งมีรถ เป็นกิจการส่วนตัวของญาติพี่น้องที่อยู่ที่กรุงเทพมหานคร บางคนก็ทำงานเป็นสมิยนบ้าง”

ปัญหาอื่น ๆ นอกเหนือจากที่สอบถาม หรืออยากรบกโกล่ามีปัญหาด้านอื่น ๆ อีกหรือไม่ คุณสุชาดา ให้การสัมภาษณ์ “อย่างให้มีห้างสรรพสินค้า เพราะทุกวันนี้มีห้างน้อย ต้องเดินทางไกลถึง 10 กิโลเมตร ต้องนั่งรถยนต์ไป สินค้าไม่ค่อยทันสมัย”

จากปัญหาต่าง ๆ มีแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างไรในการดำเนินชีวิต คุณสุชาดาให้การสัมภาษณ์ “ส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาเกี่ยวกับข้าวของที่ต้องการใช้ เลยแก้ปัญหาโดย การร่วมตัวกันในหมู่บ้าน เดินทางไปตัวเมืองอื่น ๆ และจังหวัดที่ใกล้เคียง เพื่อไปซื้อสินค้าเข้าบ้าน เช่น ของใช้ในบ้าน เสื้อผ้า ของใช้ส่วนตัว เป็นต้น”

จากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิต คิดว่าอย่างจะย้ายถิ่นเข้ามาในเมือง หลวงหรือไม่ เพราะอะไร หรือถ้าไม่ย้าย เพราะอะไรถึงไม่ย้าย คุณสุชาดาให้การสัมภาษณ์ “ย้ายนะ เพราะใจหนึ่งอยากรักษาความเรียนต่อที่กรุงเทพมหานครในระดับปริญญาตรี และอนาคตใช้ชีวิต ในสังคมใหม่ ๆ หากประสบภารณ์ในการทำงานอื่น ๆ ด้วย”

อย่างให้ภาครัฐหรือหน่วยงานทางราชการ เข้ามาช่วยเหลืออะไรบ้าง ที่จะทำให้มี ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น คุณสุชาดาให้การสัมภาษณ์ “อย่างให้รัฐบาลหรือหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง มาปรับปรุงถนนในหมู่บ้านให้ดีขึ้น การเดินทางจะได้สะดวกกว่านี้ อีกอย่างเพื่อลดเวลาการเดินทาง ช่วยให้การสื่อสารของyanพานะที่ใช้เดินทางน้อยลง และลดการเกิดอุบัติเหตุให้น้อยลงด้วย”

กรณีศึกษาที่ 4 (แรงงานตันทางภาคตะวันตก) คุณสมศรี : ชาวนา และรับจ้างทำไร่ทำสวน จังหวัดตาก

ข้อมูลของแรงงาน คุณสมศรี ปัจจุบันอายุ 47 ปี เพศหญิง สถานภาพม้าย มีบุตรสาว 1 คน ภูมิลำเนาเกิดที่ ตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนในอำเภอวังเจ้า โดยมีอาชีพรับจ้างถางหญ้า รับจ้างทำไร่ ทำสวน และทำนาโดยเป็นที่นา ของครอบครัวสถานภาพทางครอบครัว ค่อนข้างลำบาก เพราะเนื่องจากต้องรับภาระในการเลี้ยงดูบุตร เพียงคนเดียว ปัจจุบันมีรายรับเฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 4,500-5,000 บาท โดยมีที่มาจากการทำงานรับจ้างถางหญ้ารับจ้างทำไร่ ทำสวน และทำนา ส่วนรายจ่ายต่อเดือนนั้น ตกประมาณเดือนละ 4,000 บาท ซึ่งเป็นรายจ่าย ได้แก่ ค่าใช้จ่ายส่วนตัว เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าอาหาร ค่าเล่าเรียนของบุตรสาว ค่าเดินทางของบุตรสาว เป็นต้น

สภาพการดำรงชีวิตของแรงงาน สภาพการเป็นอยู่ปัจจุบันเป็นอย่างไร มีความลำบาก หรือไม่ คุณสมศรีให้การสัมภาษณ์ “ค่อนข้างลำบาก หาเข้ากินค่า วันไหนทำงานก็มีเงิน ได้วันละประมาณ 150 บาทต่อวัน ไปไหนมาไหนก็ไม่สะดวก เวลาจะไปไหนที่ต้องเดินทางไปไกล จะไปซื้อของที่ร้านค้าห้างเป็นกิโล สถานีอนามัยก็ใกล้ เวลาเจ็บใช้ได้ป่วยที่ ต้องรอรถ โรงเรียนลูกก็ใกล้ รถโดยสารก็ไม่ค่อยมี เรื่องอาหารการกินโชคดีที่ปลูกผักไว้กินเอง ไม่ค่อยได้ซื้อซักเท่าไหร่ แต่บ้านค่อนข้างเงียบสงบ ตกเย็นทำงานเสร็จก็เข้าบ้านแล้ว บ้านโครงบ้านมัน จะเจอกันทีตอนไปงานบุญที่วัด หรือไม่ก็ไปเจอกันที่ร้านค้าประจำหมู่บ้าน รอบ ๆ บ้านอาการดี เพราบังเป็นป่า เป็นเขาอยู่ รถไม่ค่อยมีมากนัก”

สภาพการทำงานเป็นอย่างไร มีความพึงพอใจกับงานที่ทำหรือไม่ ทำงานวันละกี่ชั่วโมง การเดินทางไปทำงานประสนบัญชาหรือไม่ คุณสมศรีให้การสัมภาษณ์ “วันหนึ่งออกทำงานตั้งแต่ หกโมงเช้า ไปถึงที่นา ก่อน ดูน้ำดูท่าฯว่านาเป็นอย่างไรบ้าง เสร็จแล้วก็ไปรับจ้างถางหญ้า รดน้ำปรับหน้าดิน หวานดินบ้าง ในสวน ในไร่ที่เข้าจ้างเรา งานที่ทำก็อยู่ๆแล้ว ๆ บ้านนั้นแหละ ไม่ค่อยไปทำที่ไหนไกลหรอก ความรู้สึกไม่ได้เยื่อระไรมาก ทำงานหนักหนื่อยนะ เงินไม่ค่อยมากซักเท่าไหร่ งานก็หาทำยาก เพราบังน้ำก็ไม่ได้ร่วยวายอะไรมาก เงินไม่ค่อยจะพอจ่ายหรือเดือน ๆ หนึ่งนะ”

สภาพชุมชน/สังคมล้อมรอบ ๆ บ้าน เพื่อบ้าน เป็นอย่างไร มีปัญหาจากชุมชน หรือเพื่อบ้านหรือไม่ คุณสมศรีให้การสัมภาษณ์ “แต่ ๆ บ้านยังอาการดี เช้า ๆ มีหมอก ยังเป็นป่าอยู่เลย ขนาดบ้านที่ปลูกยังใช้ไม้มาปลูกยังพอหากันได้ เพื่อบ้านก็รู้จักกัน หลังหนึ่งห่างกันประมาณ 300-500 เมตร มีร้านค้าอยู่ไม่ร้าน มีวัดประจำชุมชน เป็นจุดศูนย์กลาง เวลาทำบุญที่คนเยอะ ก็คงแฉว ๆ นี้แหละ ส่วนบ้านที่อยู่ติด ๆ กัน อันนั้นเป็นบ้านญาติ ๆ ค้อยช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันได้ สวนสภาพอื่น ๆ ตอนนี้เริ่มมีการสร้างโรงงานขึ้นในแถบบ้าน ถ้าจำไม่ผิดน่าจะเป็นโรงงานผลิตพลาสติก ก็ดีนะ อาจจะมีงานได้ทำเพิ่ม อีกอย่างตอนนี้เริ่มมีพกนายทุนเข้ามาขอบลักษณะตัวด้วย พากเราก็ต้องช่วยกันดูแล มีบางแห่งจะรักษาให้ไปแจ้ง อบต. กับผู้ใหญ่บ้าน ส่วนเรื่องอื่น ๆ ก็ยังเห็นชาวบ้านพากผู้ชายเขาก็ยังเล่นการพนันอยู่นั่น ตำรวจมาจับที่ ก็ปรับที่ ปล่อยตัวมาแล้วก็เล่นกันใหม่ และก็มีอีกอย่าง สมัยก่อนมีการขอบลูกผู้นั่นแต่ตอนนี้ไม่ค่อยมีแล้ว ที่มีก็เห็นเป็นแค่ขอบปูลูกตั้นกระท่อม แล้วก็เขามาเคี่ยวกัน ส่วนความเชื่อ ก็เชื่อเรื่องผีอยู่นั่น พากผีปอบ ผีกระสือ คนทรงเจ้า เวลาไม่ร่องอะไรที่เกี่ยวกับการเจ็บป่วยชาวบ้านเขาก็จะไปหาคนทรงเจ้านะให้ช่วยกันรักษา บางทีก็บอกว่าโดนผีปอบ ผีกระสือเข้าก็ໄลผีกันไป แต่โดยภาพรวมแล้วก็ถือว่าอยู่ดี เงียบสงบดี”

พอกับรายได้ที่ได้รับหรือไม่ แล้วการใช้จ่ายในแต่ละวัน แต่ละเดือน เพียงพอหรือไม่ ถ้าไม่เพียงพอจะทำอย่างไร คุณสมศรีให้การสัมภาษณ์ “ส่วนใหญ่ก็จะพอกับการใช้จ่ายในแต่ละวันนั้นแต่เมื่อกำหนดเงินเดือนมาไว้ใช้แล้ว แต่ถ้าไม่พอจริง ๆ ก็จะขอยืมหรือขอจากญาติพี่น้องกัน มีเงินแล้วก็เขามาใช้เข้า เพราะแต่ละคนก็มีภาระที่ต้องรับผิดชอบ”

เวลาเจ็บป่วย การเดินทางไป探望เพื่อรักษาพยาบาลมีความลำบากหรือไม่ โรงพยาบาลหรือสถานีอนามัยมีความเพียงพอกับคนไข้ แล้วพอจะกับการรักษาพยาบาลหรือการให้บริการค่าใช้จ่ายในการรักษา จากสถานพยาบาลหรือไม่ คุณสมศรีให้การสัมภาษณ์ “เดินทางนะไม่ลำบากถึงแม้ว่าจะอยู่ไกลหลายกิโลเมตร ที่ลำบากคือต้องรอรถโดยสารนานมากขอเป็นชั่วโมงเลย กว่าจะมาคันหนึ่ง เวลาไปครัวเจ็บป่วยมาก ๆ ต้องไปเคาะประตูบ้านที่มีรถยกให้ช่วยไปส่ง เพราะไปเองไม่ได้ແວบ้านมีแต่สถานีอนามัยประจำตำบล หมอกับพยาบาลก็มีน้อย เวลาเป็นอะไร หรือเจ็บป่วยอะไรก็มักจะให้เตายาดิม เป็นยาแก้ปวด คนไข้ก็จะต้องนั่งรอคิว กันนาน เราก็เข้าใจเขานะ เพราะคนรักษามีน้อย คนไข้มีเยื่อ เครื่องไม้เครื่องมือก็ไม่ค่อยจะมีลำบากมาก ถ้าเป็นอะไรหนัก ๆ ต้องเข้าไปที่ตัวเมืองไปโรงพยาบาลตัวอำเภอหนึ้นแหล่ ถึงจะรักษาได้ดีหน่อย”

มีญาติพี่น้องหรือคนรู้จักเข้ามาอยู่ในกรุงเทพมหานครหรือไม่ หรือเคยมีญาติพี่น้อง คนรู้จักข้าราชการให้เข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานครหรือไม่ คุณสุชาดาให้การสัมภาษณ์ “ญาติผู้ด้วยบุตรของไม่มีแต่ญาติผู้สามีที่เข้ามาทำงานอยู่ในกรุงเทพมหานคร พอกับสามีเสียชีวิตเขาก็ชวนให้เข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานครนะ รู้สึกว่าให้เข้ามาช่วยขายข้าวแกงแฉลกตลาดท่าอิฐ ที่บ้านไม่ยังไม่มีใครเข้ามาในกรุงเทพมหานครเลย”

ปัญหาอื่น ๆ นอกเหนือจากที่สอบถาม หรืออยากรบกโกล่ามีปัญหาด้านอื่น ๆ อีกหรือไม่ คุณสมศรีให้การสัมภาษณ์ “บางที่เห็นลูกหลานเรียนที่ห้องเรียนก็ไม่พร้อมเด็ก ๆ ต้องไปนั่งเรียนสนานกลางแจ้ง หนังสือก็ไม่ค่อยจะมีให้เรียน ห้องเรียนก็ไม่พอ ขาดแคลนเบื้องเวลาเจ็บป่วยก็ต้องเดินทางไปฟื้นฟื้นทางก็ไม่ค่อยมีเวลาเดินทางไปไหนตอนกลางคืน ต้องใช้ไฟฉายช่วนไปกันเยอะ ๆ เพราะมันมีด กลัวจะหายากจะให้เข้ามาช่วยเหลือตรงนี้”

จากปัญหาต่าง ๆ มีแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างไรในการดำรงชีวิต คุณสมศรีให้การสัมภาษณ์ “ส่วนใหญ่ถ้าเจ็บป่วยมาก ๆ ก็ต้องเข้าไปในโรงพยาบาลที่ตัวเมืองบ้าง ตัวอำเภอบ้าง ขอรถจากเพื่อนบ้านให้เข้าไปส่งเวลาเจ็บป่วยกันหนักส่วนเรื่องเรียนก็อาศัยผู้ใหญ่บุญ

หรือญาติพี่น้อง เอกชนังสีอมาบวิจัคให้เด็ก ๆ เรียนบ้างแก้ชัดไปก่อนส่วนเรื่องยาเสพติดการพนันคงต้องให้ทางเจ้าหน้าที่บ้านเมืองเข้ามาดูแล”

จากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิต คิดว่าอย่างจะย้ายถิ่นเข้ามาในเมืองหลวงหรือไม่ เพราะอะไร หรือถ้าไม่ย้าย เพราะอะไรถึงไม่ย้าย คุณสมศรีให้การสัมภาษณ์ “เมื่อก่อนคิดว่าไม่ย้ายนะ เพราะที่นี่เป็นบ้านเกิด ผูกพันเป็นห่วงไปอยู่ที่อื่นจะเหมือนบ้านเราใหม่ แต่มาตอนนี้ ค่าใช้จ่ายมันสูงขึ้นถ้ามีโอกาสก็จะย้ายนะ เพราะความเป็นอยู่รายได้ น่าจะดีกว่าทุกวันนี้ที่ได้ถ้าไปก็คงจะไปกันหมดบ้าน และห้องพัชัย พี่สะไภ้ ลูกสาว และหลานสาวลูกพี่ชายด้วย ไปช่วยกันทำงาน”

อย่างให้ภาครัฐหรือหน่วยงานทางราชการ เข้ามาช่วยเหลืออะไรบ้าง ที่จะทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น คุณสมศรีให้การสัมภาษณ์ “อย่างให้รัฐ หรือผู้ใจบุญเข้ามาช่วยเหลือ มาบริจาค ของใช้ที่จำเป็น ข้าวสาร อาหารแห้ง ยา จะได้ประทัดเงินไม่ต้องไปซื้อ ช่วยพัฒนาโรงเรียนสองสารเด็ก ๆ ลูกหลาน ให้มีโรงเรียนดี ๆ เรียน มีอุปกรณ์เครื่องไม้เครื่องมือที่ใช้เรียนได้มีหนังสือดี ๆ อ่าน ช่วยหางานให้ชาวบ้านทำถาวรบ้านน้ำมืออย่างวังเจ้า อย่างให้รัฐเข้ามาพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ชาวบ้านจะได้มีรายได้จากการขายของ ส่วนเรื่องสิ่งแวดล้อมถาวร บ้านไม่อยากให้เปลี่ยนแปลง เพราะตอนนี้ดีอยู่แล้ว บางทีกลัวว่าถ้าเจริญมากไป จะทำให้อะไร ๆ มันเปลี่ยนแปลงไปมากอย่างให้เพิ่มไฟฟ้าตามถนน จะได้มองเห็น กลางคืนมีดมาก”

กรณีศึกษาที่ 5 (แรงงานตันทางภาคเหนือ) คุณพีระวัตร : พนักงานโรงงานแปรรูปไม้ จังหวัดลำปาง

ข้อมูลของแรงงาน คุณพีระวัตร ปัจจุบันอายุ 21 ปี เพศชาย สถานภาพโสด ภูมิลำเนาเกิดที่ ตำบลปวยางคก อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพพืชชั้นสูง (ปวส.) จากวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดลำปาง โดยมีอาชีพ เป็นพนักงานลูกจ้างในโรงงานแปรรูปไม้ ในจังหวัดลำปาง ทางครอบครัวปานกลาง เพราะเนื่องจากที่บ้านเปิดร้านขายของชำ ปัจจุบันมีรายรับเฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 4,000-4,200 บาท โดยมีที่มาจากการทำงานในโรงงานแปรรูปไม้บางส่วน

บางส่วนได้จากคุณพ่อหรือคุณแม่ให้เป็นเงินรายวัน ส่วนรายจ่ายต่อเดือนนั้น ตกประมาณเดือนละ 4,000 บาท ซึ่งเป็นรายจ่าย ได้แก่ ค่าใช้จ่ายส่วนตัว เช่น ค่าน้ำร้อนอุเตอร์ไซด์ ค่าอาหาร เป็นต้น

สภาพการดำรงชีวิตของแรงงาน สภาพการเป็นอยู่ปัจจุบันเป็นอย่างไร มีความลำบาก หรือไม่ คุณพี่ระหวัด ให้การสัมภาษณ์ “สภาพการเป็นอยู่ทางบ้าน และการดำรงชีวิต มีลักษณะปานกลางไม่ค่อนข้างลำบากมากนัก เนื่องจากแควบ้านมีสาธารณูปโภค มีให้ใช้โดย ไม่ลำบากมากนัก ทุกคนในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะมีงานทำ สามารถทำมาหากินได้และพอที่จะเลี้ยงครอบครัวได้ อาจเป็น เพราะลำปางเป็นเมืองท่องเที่ยวด้วยมีน้ำ เลยมีคนมาเยือน ก็เลยมีงานจ้างให้ทำ”

สภาพการทำงานเป็นอย่างไร มีความพึงพอใจกับงานที่ทำหรือไม่ ทำงานวันละกี่ชั่วโมง การเดินทางไปทำงานประสมปัญหาหรือไม่ คุณพี่ระหวัดให้การสัมภาษณ์ “สภาพการทำงานไม่ค่อยจะดีนัก เพราะสภาพแวดล้อมมีสารพิษและมีฝุ่นละอองมาก เพื่อนร่วมงานมีดีและไม่ดีแตกต่างกันไป มีความเห็นแก่ตัวทำงานวันละ 8 ชั่วโมง (8.00-17.00น.) การเดินทางจากบ้านไปที่ทำงานต้องขับรถมอเตอร์ไซด์ระยะทางขับไปก็ 5 กิโลเมตร ไปกลับก็ประมาณ 10 กิโลเมตร ถ้าไม่ได้เวลาไปเที่ยวไหน”

สภาพชุมชน/สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ บ้าน เพื่อนบ้านเป็นอย่างไร มีปัญหาจากชุมชน หรือเพื่อนบ้านหรือไม่ คุณพี่ระหวัดให้การสัมภาษณ์ “สภาพชุมชนและสิ่งแวดล้อมในชุมชนแล้วรอบ ๆ บ้าน เป็นทุ่งนา อยู่ติดเขตอำเภอเมือง เพื่อนบ้านมีน้ำใจ เวลามีงานช่วยเหลือกันดี”

พอกับรายได้ที่ได้รับหรือไม่ แล้วการใช้จ่ายในแต่ละวัน แต่ละเดือน เพียงพอหรือไม่ ถ้าไม่เพียงพอ จะทำอย่างไร คุณสมศรีให้การสัมภาษณ์ “ก็เพียงพอนะ รายได้ที่ได้รับกับค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือน ถ้าไม่พอ ก็จะขอยืมจากแม่ก่อน และจะคืนให้ในเดือนถัดไป”

เวลาเจ็บป่วย การเดินทางไปหาหมอเพื่อรักษาพยาบาล มีความลำบาก หรือไม่ โรงพยาบาล หรือสถานีอนามัย มีความเพียงพอ กับคนไข้ แล้วพอกับการรักษาพยาบาล หรือการให้บริการค่าใช้จ่ายในการรักษา จากสถานพยาบาล หรือไม่ คุณพี่ระหวัดให้การสัมภาษณ์ “ไม่ลำบาก เพราะถ้าเวลาป่วยหนัก ก็จะเดินทางไป โรงพยาบาล ในตัวจังหวัดที่ห่างออกไปโดยใช้เวลาเดินทางประมาณ 8 กิโลเมตร แต่ถ้าป่วยไม่ได้เป็นอะไรมาก ก็จะเดินทางไปสถานีอนามัยใกล้ ๆ บ้าน ห่างกันประมาณ 1 กิโลเมตร สวนใหญ่แล้วทั้งโรงพยาบาล ในตัวจังหวัด และสถานีอนามัย ยัง โรงพยาบาลเอกชน ในตัวจังหวัดด้วยแล้ว บริการดี แต่ค่าใช้จ่ายก็สูงนะถ้าเป็นโรงพยาบาลของรัฐ ก็ขอคิวนานหน่อย คงมาใช้

บริการค่อนข้างมาก ค่าใช้จ่ายไม่ค่อยสูง ส่วนการบริการไม่ค่อยน่าพอใจจะสำหรับโรงพยาบาลของรัฐ และสถานีอนามัย ส่วนโรงพยาบาลเอกชนอย่างให้ลดค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล”

มีญาติพี่น้องหรือคนรู้จักเข้ามาอยู่ในกรุงเทพมหานครหรือไม่ หรือเคยมีญาติพี่น้อง คนรู้จักซักชวนให้เข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานครหรือไม่ คุณพีระวัตรให้การสัมภาษณ์ “ก็มีนะ มีทั้งญาติผึ้งพ่อและผึ้งแม่ ผึ้งแม่ก็จะเป็นน้าสาว ส่วนผึ้งพ่อ ก็จะมีอยู่ประมาณ 4 คน ได้แก่ อาผู้หญิง 2 คน และพี่ชาย (ลูกพี่ลูกน้อง) อีก 2 คน สำหรับญาติพี่น้องไม่เคยซักชวนให้เข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานคร เพราะเขาคงเห็นว่าเรายังเรียนหนังสืออยู่มั้งในตอนนั้น และก็มีงานทำด้วย”

ปัญหาอื่น ๆ นอกเหนือจากที่สอบถาม หรืออยากรบกโกล่ามีปัญหาด้านอื่น ๆ อีกหรือไม่ คุณพีระวัตรให้การสัมภาษณ์ “ตอนนี้ที่เป็นปัญหา ก็คือ มีกิจลุ่มเด็กวัยรุ่นรวมตัวกันตั้งเป็นแก๊งค์ชอบก่อเหตุและก่อความช้ำบ้าน ปะหินใส่กระมองทางตามแยกต่าง ๆ แข่งรถกันเสียงดัง ส่วนปัญหาอย่างอื่นรู้สึกจะมีแต่ถนนบางช่วงชำรุด ฝุ่นเยอะ”

จากปัญหาต่าง ๆ มีแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างไรในการดำเนินชีวิต
คุณพีระวัตรให้การสัมภาษณ์ “ส่วนใหญ่ไม่ค่อยจะมีปัญหาระบ่องทำนาหากินนะ ถ้าจะมีก็เป็นปัญหาความสงบเรียบร้อยเสียมากกว่า ชาวบ้านในชุมชน ในหมู่บ้านก็เลยสมัครกันเป็น ตำรวจบ้านประจำหมู่บ้าน คอยดูแลความปลอดภัยเบื้องต้น สองส่องเวลากลางคืนบางที่มีตำรวจสายตรวจมาตรวจความเรียบร้อยในหมู่บ้าน มีการตั้งด่านตรวจตามแยกต่าง ๆ ในหมู่บ้านเพื่อดูแลความสงบเรียบร้อย”

จากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิต คิดว่าอย่างใดจะช่วยกันเข้ามามีส่วนร่วม
หลวงหรือไม่ เพื่ออะไร หรือถ้าไม่เข้ามายังไร่จะดีขึ้น คุณพีระวัตรให้การสัมภาษณ์ “คิดว่าข้างนั้น อย่างไรก็คงต้องทำงานแวกบ้านก็เป็นงานทั่วไป ๆ เงินไม่ค่อยเยอะเท่าไหร่”

อย่างให้ภาครัฐหรือหน่วยงานทางราชการ เข้ามาช่วยเหลืออะไรบ้าง ที่จะทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
คุณพีระวัตรให้การสัมภาษณ์ “ถ้าเป็นไปได้อยากให้ภาครัฐหรือหน่วยราชการเข้ามาช่วยเหลือ โดยการปรับค่าแรงให้สูงขึ้นให้เพียงพอ กับค่าใช้จ่ายในปัจจุบันที่ค่าครองชีพค่อนข้างจะสูง”

แรงงานปลายทางจำนวน 10 ราย จากภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ

กรณีศึกษาที่ 1 คุณวิชณุ : จากลูกจ้างโรงงานทำวัสดุ อุปกรณ์ประมง จังหวัดขอนแก่น มาเป็นลูกจ้างหน่วยงานราชการ สำนักงานเขตสัมพันธวงศ์

ข้อมูลของแรงงานข้าราชการ คุณวิชณุปัจจุบันอายุ 29 ปี เพศชาย สถานภาพโสด จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากการศึกษาอกโรงเรียน (กศน) ในจังหวัดขอนแก่น ภูมิลำเนาเดิม ตำบลสีชมพู อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น อาชญากรรมกับบิความร่าด มีน้องสาว 1 คน โดยที่บ้านมีอาชีพทำนา สถานภาพทางครอบครัว ปานกลาง

หลังจากเรียนจบระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนที่จะเข้ามาทำงานในโรงงานผลิตวัสดุ อุปกรณ์ประมง ในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีรายได้ประมาณเดือนละ 4,000 บาท ต่อเดือนโดยไม่มีรายได้อบายอื่นเลย

คุณวิชณุได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ตอนที่อยู่ที่ขอนแก่น ถึงแม้จะเป็นจังหวัดที่ใหญ่ แต่งานก็หาทำอยาก มีงานอะไรทำได้ก็ทำไปก่อน ได้ลองหางานจากแหล่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นข่าวรับสมัครงานเดินทาง หรือสอบถามจากคนที่รู้จัก แต่เนื่องจากว่างานค่อนข้างหายาก จนได้มามีมีค่าแรงและทำงานเป็นๆ จ้างโรงงานทำวัสดุ อุปกรณ์ประมง ซึ่งถือว่าเป็นงานแรกที่มีเงินเดือนจริง ๆ จัง ๆ”

ส่วนรายจ่ายที่ใช้จ่ายในแต่ละเดือนนั้น เพียงพอหรือไม่ คุณวิชณุได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ในแต่ละเดือนนั้นจะพยายามใช้จ่ายอย่างประหยัดเดือน ๆ หนึ่งจะพยายามใช้จ่ายไม่เกิน 2,000 บาท ต่อเดือน ซึ่งก็จะมีค่าใช้จ่าย ๆ ต่าง ๆ ต่อการดำรงชีวิตในแต่ละเดือน ได้แก่ ค่าอาหาร ค่าใช้จ่ายในการแต่งตัว ค่าโทรศัพท์มือถือ ค่าน้ำมันรถมอเตอร์ไซด์ เป็นต้น”

ค่าใช้จ่ายอย่างอื่น ๆ เช่น เงินคอม หรือลงทุนในการซื้อสินทรัพย์อื่น ๆ มีหรือไม่ คุณวิชณุให้สัมภาษณ์ว่า “แค่ใช้จ่ายในแต่ละเดือนเองยังไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายเลย ใช้แบบเดือนชนเดือน ส่วนเงินคอมไม่ต้องพูดถึง ไม่ค่อยมีหรอก บางเดือนก็ไปกินเลี้ยงกับเพื่อน เลี้ยงเพื่อน ผู้เป็นคนชอบสังสรรค์ครับ หรือ ไม่ก็ให้พ่อแม่ป้า แล้วแต่เดือนที่เหลือ แต่ส่วนใหญ่จะหมดกับกินเลี้ยงซะมากกว่า”

สาเหตุของการข้าย้ายถิ่นเข้ากรุงเทพมหานคร ทำไม่ถึงต้องย้ายถิ่นจากขอนแก่นเข้ากรุงเทพมหานครคุณวิชณุได้ให้สัมภาษณ์ว่า “เหตุผลที่เข้ากรุงเทพมหานครนั้น เป็นเพราะอาแนะนำ และซักซวนให้เข้ามาทำงานทำในกรุงเทพมหานคร โดยจากการที่อาได้เดินทางกลับไปเยี่ยมที่บ้าน

เลยได้พูดคุยและแนะนำว่า อยู่ที่นี่ได้เงินน้อยสู้เข้าไปทำงานทำในกรุงเทพมหานครดีกว่า ได้ฟังอาชุด เลยปรึกษากับพ่อและแม่ ซึ่งก็ไม่ขัดข้องอะไร ประกอบกับรายได้ที่ได้รับในแต่ละเดือนก็แค่พอใช้ไปเดือน ๆ งานก็ไม่ค่อยที่จะมั่นคงเท่าไหร่ถ้าตกลง ก็ต้องกลับไปทำงานกับที่บ้าน หมดหน้านากไม่มีอะไรทำจึงตัดสินใจเข้ามาทำงานทำในกรุงเทพมหานคร”

คิดว่ากรุงเทพมหานครเป็นอย่างไร ก่อนที่จะเข้ามา คุณวิชณุได้ให้สัมภาษณ์ว่า “มองว่า กรุงเทพมหานครเป็นเมืองใหญ่ มีความเจริญ คนเยอะ คนมาก มีสิ่งอำนวยความสะดวกและที่สำคัญ คงจะน่าอยู่กว่าที่บ้านแน่ ๆ เห็นเวลา มีคนกลับไปเยี่ยมบ้าน จะดูดีมาก ๆ ไม่ว่าการแต่งตัว มีเงิน”

เข้ามากกรุงเทพมหานครตอนแรกเป็นอย่างไรบ้าง คุณวิชณุได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ตอนแรกที่เข้ามากกรุงเทพมหานครก็อาศัยอยู่กับอา และก็ได้ทำงานทำไปเรื่อย ๆ จนมาได้งาน เป็นลูกจ้างชั่วคราวที่สำนักงานเขตสัมพันธวงศ์ ทำงานกะกลางคืน มีหน้าที่ทำความสะอาดในห้องที่เขตสัมพันธวงศ์ บางที่มีหน้าที่ดูแลน้ำตันไม้ ไปกับรถที่ใช้ในการรวดน้ำตันไม้ในห้องที่เขตสัมพันธวงศ์ ตอนนี้ทำได้ 3 ปี แล้ว และได้ย้ายมาอยู่ด้วยตนเองคนเดียว เกือบปีก่อนแล้ว ปัจจุบัน อาศัยอยู่แยกเพชรเกษม ภาชีเจริญ ผ่าน ขับมอเตอร์ไซด์ไปทำงาน”

รายได้กับรายจ่ายเป็นอย่างไรบ้าง เพียงพอต่อการดำรงชีพหรือไม่ คุณวิชณุได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ถ้าใช้อย่างประหยัดก็เพียงพอ เดือน ๆ หนึ่ง มีรายได้จากการเงินเดือน เงินพิเศษ ค่าโภชนา�� ตก ๆ แล้วก็ประมาณเกือบ 12,000 บาท แต่รายจ่ายก็มีเพิ่มขึ้น เดือน ๆ ก็เกือบหนึ่ง ในนั้นจะค่าเช่าบ้าน ค่าน้ำมัน ค่างวดรวมกับอัตราดอกเบี้ย ค่าอาหาร ค่าโทรศัพท์ ค่าใช้จ่ายส่วนตัว ค่าน้ำค่าไฟ ค่ากินเลี้ยง ตกเดือน ๆ หนึ่งก็ประมาณเกือบหนึ่ง เดือนใหม่พิเศษมากก็พอ มีเงินเหลือ ก็พอส่งกลับไปที่บ้านบ้างแล้วแต่บางเดือนก็ไม่ได้ส่งกลับ”

ปัญหาซึ่งแรกตอนที่เข้ามากกรุงเทพมหานครใหม่ ๆ มีอะไรบ้าง คุณวิชณุได้ให้สัมภาษณ์ว่า “มองว่ามันก็มีน้ำ เยื่องน้ำ คนเราย้ายจากบ้านเกิดมาไม่ค่อยรู้จักใคร งานก็ไม่มีไปไหนก็ไม่ถูกคนก็ยอม งไปหมด ภาษา ก็ยังไม่ชิน ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่อง การปรับตัว การเดินทาง ค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น อะไรเป็นเงินไปหมด คิดถึงบ้าน ส่วนเรื่องอื่น ๆ โชคดีที่ว่ามาอยู่กับอาช่วงแรก ยังมีคนให้คำปรึกษา ส่วนปัญหาหลัก ๆ ก็คือการทำงานทำ วุฒิเรียนอยู่ ความสามารถอะไรก็ไม่ค่อยจะมี จนเพื่อนของอาแนะนำให้มาสมัครที่ทำงานอยู่ปัจจุบันนี้ ก็ทำมาตลอดจนถึงปัจจุบัน”

แนวทางการแก้ปัญหาหลังจากการย้ายถิ่นเข้าสู่เมืองหลวง แนวทางการแก้ปัญหาที่เจอต้อนแรกเมื่อเข้ามากรุงเทพมหานคร คุณวิชณุได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ก็ต้องปรับตัวให้ได้ ใช้เวลา ประยัดลดการใช้จ่าย งานนี้ให้ได้ไว ๆ”

ได้กลับไปเยี่ยมบ้านบ้างหรือไม่ คุณวิชณุได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ผมก็อยากไปอยู่แต่มันก็ไม่ใช่ใกล้ ๆ นะ ไกลเหมือนกันกรุงเทพมหานครกับ ขอนแก่น นาน ๆ กลับทีซึ่งในนี้เงินมากก็กลับบ้านเขาเงินไปให้ที่บ้าน ไม่จำเป็นต้องขอซ่างเทศกาลหรอก”

ถ้าเลือกได้อยากเดินทางกลับบ้านหรืออยู่ที่กรุงเทพมหานครมากกว่า คุณวิชณุได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ถ้าเป็นไปได้ผมว่าทุกคนจะ คนต่างด้วยวัฒนาการที่เข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานคร ถ้าที่บ้านมีงานทำ มีเงินพอใช้ มีความเจริญ เหมือนกับในกรุงเทพมหานคร ผมว่าทุกคนก็คงจะไม่เข้ามาทำงานทำในกรุงเทพมหานครหรอก ถ้าเลือกได้ผมก็อยากรู้ว่าจะกลับบ้านมากกว่า แต่กลับไปแล้วไม่รู้ว่าจะมีงานทำหรือไม่”

ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากการที่ย้ายถิ่นเข้ามาทำงานทำในกรุงเทพมหานครปัญหาต่าง ๆ ที่ได้เจอ อย่างจะมีข้อเสนออะไรแก่ภาครัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาหรือไม่ คุณวิชณุได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ผมโชคดีที่เข้ามากรุงเทพมหานครโดยมีอาแนะนำ และยังมีที่อยู่แต่ถ้าย้อนกลับไปถ้าผมเข้ามาคนเดียว ผมคงไม่มีใครแน่ ๆ สิ่งที่ต้องการให้รัฐช่วยในเรื่องคงจะเป็นเรื่อง การจัดหางานให้ทำ มีการสอนอาชีพเสริม มีเงินช่วยเหลือสำหรับคนต่างด้วยวัฒนาการที่เข้ามาทำงานทำ หรือเงินทุนสักก้อน เอาไว้ตั้งตัว และที่สำคัญควรที่จะขึ้นเงินเดือนหรือค่าจ้างให้มากกว่านี้”

กรณีศึกษาที่ 2 คุณสัจจา : สาวไร่กรีดยาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เข้ากรุงเทพมหานครมาเป็นพนักงานรับส่งเอกสาร หน่วยงานราชการ

ข้อมูลของแรงงานย้ายถิ่น คุณสัจจา ปัจจุบันอายุ 42 ปี เพศหญิง สถานภาพม้ายุบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จาก ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ภูมิลำเนาเดิมเกิดที่ จังหวัดนครศรีธรรมราช อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีพี่น้องรวมตนสองด้วย 10 คน โดยที่บ้านมีอาชีพทำสวนยางพารา กรีดน้ำยางพาราส่วนใหญ่ทุน สถานภาพทางครอบครัว แยกจน เนื่องจากมีครอบครัวมีสมาชิก

หลายคน แต่หลังจากที่ย้ายถิ่นเข้ามาในกรุงเทพมหานครแล้ว ได้มาศึกษาต่อจนจบระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ได้สมรสและมีบุตรชาย 1 คน ปัจจุบันได้พกอยู่雯าติดซึ่ง กรุงเทพมหานคร

คุณสัจจาได้ให้สัมภาษณ์ว่า “หลังจากเรียนจบระดับป্রogramsศึกษาปีที่ 6 ก็ไม่ได้เรียนต่อ เนื่องจากที่บ้านมีพื้นที่อย่างจำกัด ไม่มีเงินจะส่งเรียน เลยต้องมาช่วยที่บ้านทำงาน ซึ่งอาชีพหลักของ ที่บ้านคือ การกรีดนโยบายส่งนายทุน ลูก ๆ ทุกคนต้องช่วยกันทำงาน รวมถึงตนเองด้วย ต้องตื่นตั้งแต่ ตีสาม ตีสี่ มากรีดยางเพื่อเอานโยบายไปส่งในตอนเช้า จะทำงานอย่างอื่นก็ไม่ได้ เพราะไม่ค่อยมีงาน ให้ทำ แวกบ้านก็ทำไร่ยางกันทั้งนั้น ทำงานอย่างอื่นก็หายาก เงินก็หายากขนาดทำงานกันหนัก ยังไม่ ค่อยจะพอ กินเลย รายได้ที่ตอนแรกทำได้ก็ประมาณเดือนละ 2,000 บาทต่อเดือน โดยไม่มีรายได้อื่น อย่าง อื่นเลย เรียกว่า “ทำงานหนักแต่เงินได้น้อย”

ส่วนรายจ่ายที่ใช้จ่ายในแต่ละเดือนนั้น เพียงพอหรือไม่ คุณสัจจาได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ในแต่ละ เดือนนั้น จะพยายามใช้จ่ายอย่างประหยัดเดือน ๆ หนึ่ง ก็จะมีรายจ่ายที่ตนเองได้ใช้จ่ายและออก ให้กับครอบครัว ประมาณ 1,800 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่ก็จะเป็น ค่าเสื้อผ้า ค่าอาหาร ค่าน้ำ ค่าไฟ และก็ช่วยงานทำบุญตามเทศกาลด้วย ๆ”

ค่าใช้จ่ายอย่างอื่น ๆ เช่น เงินออม หรือลงทุนในการซื้อสินทรัพย์อื่น ๆ มีหรือไม่ คุณสัจจาให้ สัมภาษณ์ว่า “ไม่มี เงินทำได้ก็จะให้ พ่อหรือไม่ก็แม่เก็บไว้ เพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายของครอบครัว”

สาเหตุของการย้ายถิ่นเข้ากรุงเทพมหานคร ทำไม่ถึงต้องย้ายถิ่นจากนครศรีธรรมราชเข้า กรุงเทพมหานคร คุณสัจจาได้ให้สัมภาษณ์ว่า “เหตุผลที่เข้ากรุงเทพมหานคร นั้น เป็นเพราะได้ ปรึกษากับพ่อและปู่ ถ้าอยู่ทำงานที่บ้านคงจะไม่พอ กินแน่ น้องก็โตขึ้นทุกวัน รายจ่ายก็มีมาก งาน อื่น ๆ ก็ไม่มีให้ทำไม่ค่อยมีใครจ้าง ทำงานทำอย่างเงินน้อย ความเริ่มไม่ค่อยมี เวลาเจ็บป่วยก็ต้อง ไปสถานีอนามัยอย่างเดียว ซึ่งอยู่ไกล ถ้าเข้ามากรุงเทพมหานคร โรงพยาบาลคงมีมากที่บ้าน อีกอย่าง ถ้าได้เข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานคร จะมีความภูมิใจนั่น สมัยก่อนไม่ได้เข้ามากันง่าย ๆ เพราะเวลา คนແவะบ้านเขามองจะบอกว่าโชคดี ยิ่งถ้าเราได้งานดี ๆ ทำงานมีเงินสูงไปให้ กลับไปเยี่ยมบ้านมีของ ติดไม่ติดมีอีกฝากรนะ ตอนแรกใช้คดีจังหวะมีญาติ (ป้า) อยู่ที่กรุงเทพฯ แต่ว่าผู้คนเลยตัดสินใจติดต่อ และใช้คดีที่ป้าให้การช่วยเหลือ วันที่ขึ้นมากรุงเทพมหานครมาไม่ถูกไม้รู้จะขึ้นมาอย่างไร มากัน 3 คน พอกับปูขึ้นมาสัง สงเสริฐก็กลับเลยยังจำวันนั้นได้ถึงแม้ว่าจะผ่านมาเกือบปีแล้วก็ตาม”

คิดว่ากรุงเทพมหานคร เป็นอย่างไร ก่อนที่จะเข้ามา คุณสัจจาได้ให้สัมภาษณ์ว่า “มองว่า กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่สวยงาม เจริญ อะไร ๆ ก็จะดีไปหมด คนเยอะ คนหนาตาดี แต่ตัวดี มีความเจริญ คงต้องมีงานให้ทำ และเงินคงหน่ายแน่ ๆ ดีกว่าอยู่ที่บ้าน พ่อแม่พื้นทองจะได้สบาย ๆ ถ้า เราทำงานส่งกลับไปที่บ้านได้”

เข้ามากกรุงเทพมหานคร ตอนแรกเป็นอย่างไรบ้าง คุณสัจจาได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ตอนแรกที่เข้ามากรุงเทพมหานคร ก็อาศัยอยู่กับป้า โชคดีที่ไม่ต้องเดินทางไกลคนอื่น ๆ ป้าฝากรางานให้มาทำ เป็นลูกจ้างหน่วยงานราชการโรงพยาบาลแห่งหนึ่งแล้ว ๆ ผ่าน ตอนแรกทำหน้าที่นักการ ตอนนี้เรียนจบ ปวช. เลยปรับวุฒิเป็น พนักงานรับส่งเอกสาร ในหน่วยงาน”

รายได้กับรายจ่ายเป็นอย่างไรบ้าง เพียงพอต่อการดำรงชีพหรือไม่ คุณสัจจาได้ให้สัมภาษณ์ว่า “โชคดีที่เราเป็นคนประหยัด ใช้จ่ายน้อย ใช้อย่างประหยัด ไปไหนก็ไปกลับรถเมล์วันหนึ่งค่าเดินทางไม่เกิน 20 บาท ลงรถเมล์แล้วก็เดินต่อเข้าบ้าน ส่วนรายได้ก็มาจากเงินเดือน เงินพิเศษ และอาชีพเสริม ตอนแรกที่ทำงานก็แค่พอใช้และพอเก็บ ติดมาก สองกลับไปให้พ่อ แต่ปัจจุบันนี้ทำงานเกือบ 20 กว่าปี มีเงินเดือนรวมรายได้จากแหล่งอื่น ๆ (ขายของ) ประมาณเกือบ 30,000 บาท แต่รายจ่ายก็มีเพิ่มขึ้นเดือน ๆ ก็เกือบหมื่นถึงหมื่นกว่า ไหนจะค่าผ่อนบ้าน ค่าอาหาร ค่าโทรศัพท์ ค่าใช้จ่ายส่วนตัว ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าเทอมลูก ส่งกลับบ้าน เงินเก็บสหกรณ์ ตกเดือน ๆ หนึ่งก็ประมาณหมื่นห้า ทุกวันนี้มีความสุข เพราะไม่เดือนร้อนอะไร มีรายได้ที่สามารถใช้จ่ายแล้วพอเหลือเก็บ”

ปัญหาซึ่งแรกตอนที่เข้ามากกรุงเทพมหานครใหม่ ๆ มีอะไรบ้าง คุณสัจจาได้ให้สัมภาษณ์ว่า “มี มีมากด้วย สมัยก่อนไม่เหมือนสมัยนี้ สมัยนี้เจริญแล้ว มีอินเตอร์เน็ตก็สามารถช่วยเราได้มากแล้ว อันดับแรกเลย แปลกดีไม่รู้จักใคร ไปไหนก็ไม่ถูก พูด ไม่ค่อยรู้เรื่องภาษาต่างกัน ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่อง การปรับตัว อาหารการกิน ค่าใช้จ่าย อะไรเป็นเงินไปหมด ส่วนเรื่องอื่น ๆ มีป้า ที่เข้ามาอยู่ค่ายให้คำปรึกษา ส่วนปัญหาหลัก ๆ ก็คือตอนแรกมาทำงานด้วย พอกลับพักก็เรียนต่อเพื่อปรับวุฒิ เหนื่อยมาก ไหนจะทำงาน ไหนจะเรียน แต่ก็ต้อง พยายามปรับวุฒิแล้วเงินได้เพิ่มขึ้น”

แนวทางการแก้ปัญหาหลังจากการขยายตัวเข้าสู่เมืองหลวง แนวทางการแก้ปัญหาที่เจอ ตอนแรกเมื่อเข้ามากกรุงเทพมหานคร คุณสัจจาได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ก็ต้องใช้เวลาปรับตัว ขยัน ๆ อย่าชี้เกียจ ไม่เข้าใจอะไรต้องศึกษาต้องถาม อย่ากลัว อย่าอาย หากอาชีพเสริมทำ จะได้พอกิน”

ได้กลับไปเยี่ยมบ้านบ้างหรือไม่ คุณสัจจาได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ไม่ค่อยได้ไป ใช้เป็นการส่งเงินไปแทนตอนนี้ก็มีแต่พี่ ๆ น้อง ๆ ออย เรายังมาตั้งรกรากที่นี่แล้ว คงจะไม่ย้ายกลับไป”

ถ้าเลือกได้อยากเดินทางกลับไปอยู่ที่บ้าน หรืออยู่ที่กรุงเทพมหานครมากกว่า คุณสัจจาได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ถ้าเป็นไปได้อยากจะนำครอบครัวพี่น้องทั้งหมดขึ้นมาอยู่กรุงเทพมหานคร และช่วยกันทำงานจะได้ไม่ได้คิดถึงกัน เพราะพี่บ้านส่วนใหญ่จะเป็นคนขยัน คงไม่อุดตาย แต่ถ้าย้ายอกกลับไปได้ ถ้าที่บ้านมีความเจริญ มีงาน มีเงิน ก็คงจะไม่ย้ายขึ้นมาอยู่กรุงเทพมหานคร”

ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากการที่ย้ายถิ่นเข้ามาทำงานทำในกรุงเทพมหานครปัญหาต่าง ๆ ที่ได้เจออย่างมีข้อเสนออะไรแก่ภาครัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหารือไม่คุณสัจจาได้ให้สัมภาษณ์ว่า “อยากรู้ว่าภาครัฐช่วยงานให้ทำให้ตรงกับภูมิที่จบ มีบ้านพักในช่วงที่หางาน มีเงินให้ยืมลงทุน เมื่อทำงานได้ค่อยผ่อนให้มีการรักษาพยาบาลพร้อมรับคนต่างด้วย”

กรณีศึกษาที่ 3 คุณปัญญา : คนงานไร่ อ้อย จังหวัดอุดรธานี มาขับรถวินมอเตอร์ไซด์รับจ้างแบบอิสระ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

ข้อมูลของแรงงานย้ายถิ่น คุณปัญญา ปัจจุบันอายุ 31 ปี เพศชาย สถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จาก ในจังหวัดอุดรธานี ภูมิลำเนาเดิมเกิดที่ ตำบลหมนานาม อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี อาชีวอยู่กับบิดามารดา มีพี่น้องรวมตนสองด้วย 7 คน โดยที่บ้านมีอาชีพรับจ้าง ทำไร่อ้อย ทำนา ทำสวน สถานภาพทางครอบครัวยากจน เนื่องจากมีสมาชิกครอบครัวหลายคน และส่วนใหญ่รับจ้างทำงานไม่มีไร่เป็นของตนเอง ปัจจุบันได้พักอยู่ถาวរะราม 2 กรุงเทพมหานคร

คุณปัญญาได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ตอนอยู่ที่อุดรธานี ได้ช่วยครอบครัวทำงาน รับจ้างตัดอ้อย ทำนา ทำไปเรียนไป ตนเองโชคดีที่เรียนจบสูงสุดคือ ม.6 แต่ชีวิตที่บ้านค่อนข้างลำบากต้องรับจ้างทำงานได้รับค่าจ้างเป็นรายวัน วันไหนทำวันนั้นก็ได้ วันไหนไม่ทำวันนั้นก็ไม่ได้ คนແเต็บ้านก็รับจ้างทำงานแบบเดียวกับตน เช่นที่นาบ้าง หมดหนานาก็รับจ้างทั่วไป บางคนเข้ากรุงเทพมหานคร เพื่อไปงานแกลบ้านงานไม่ค่อยมีทำ สรุนรายจ่ายที่ใช้ในการดำรงชีวิต เช่น ค่าอาหาร ก็พอ มีกินไปเดือน ๆ

เรื่องเรียนต่อไม่ต้องพูดถึง พี่ ๆ ไม่ได้เรียน ตนเองเรียนจบสูงสุดรายได้ที่ตนเองทำได้ก็ประมาณเดือนละ 3,500 บาทต่อเดือนโดยไม่มีรายได้อย่างอื่นเลย”

ส่วนรายจ่ายที่ใช้จ่ายในแต่ละเดือนนั้น เพียงพอหรือไม่ คุณปัญญาได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ในแต่ละเดือนนั้นใช้จ่ายแบบเดือนชนเดือน ได้มาก็ใช้หมด เงินเก็บก็ไม่มี ขนาดตนเองใช้แบบที่จำเป็น ๆ เท่านั้น เดือนหนึ่งยังตกประมาณ 3,500 บาทต่อเดือนเลย ส่วนใหญ่จะเป็น ค่าน้ำ ค่าไฟ ให้พ่อแม่เพื่อเป็นเงินใช้จ่ายในบ้าน เพราะพี่ ๆ ก็มีครอบครัวกันไปหมด”

ค่าใช้จ่ายอย่างอื่น ๆ เช่น เงินออม หรือลงทุนในการซื้อสินทรัพย์อื่น ๆ มีหรือไม่ คุณปัญญาให้สัมภาษณ์ว่า “ไม่มี เงินที่ทำได้ก็จะใช้เดือนชนเดือน ได้มาก็ใช้หมด ไม่มีเงินเก็บเลย”

สาเหตุของการข้ายกถิ่นเข้ากรุงเทพมหานคร ทำไมถึงต้องข้ายกถิ่นจากอุดรธานีเข้ากรุงเทพมหานคร คุณปัญญาได้ให้สัมภาษณ์ว่า “เหตุผลที่เข้ากรุงเทพมหานครนั้น เป็นเพราะที่บ้านทำงานก็ไม่พอกิน manus ก็ติดว่า ถ้าเป็นแบบนี้วันไหนมีแรงทำก็มีกิน วันไหนไม่มีแรงก็ไม่มีกิน ไม่แน่นอนไม่มีคน งานไม่มีตลอดแหล่งงานอื่น ๆ ก็ไม่มีให้ทำ ค่าแรงก็ต่ำเลยตัดสินใจเข้ามาในกรุงเทพมหานคร ดีกว่า เหมือนกับเพื่อนบ้านในละแวกที่เข้ามา เห็นเขากลับมาเยี่ยมบ้าน แต่ตัวดูดี มีของกลับมาฝากที่บ้านเลยบอกกับแม่ และได้ติดต่อกับพี่สาวที่เข้ามาทำงานอยู่ก่อนแล้ว”

คิดว่ากรุงเทพมหานครเป็นอย่างไรก่อนที่จะเข้ามา คุณปัญญาได้ให้สัมภาษณ์ว่า “มองว่า กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่สวยงามคำบอกปากต่อกปากของเพื่อนบ้านที่กลับไปเยี่ยมบ้าน ดูเจริญ คนเยอะ แต่ก็ดูวุ่นวายนะ น่าอยู่ดี คงต้องมีงานให้ทำ และเงินคงหาจ่ายแน่ ๆ รายได้มากกว่าอยู่ที่บ้าน”

เข้ามากกรุงเทพมหานครตอนแรกเป็นอย่างไรบ้าง คุณปัญญาได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ตอนแรกที่เข้ามากกรุงเทพมหานคร ก็อาศัยอยู่กับพี่สาวก่อน เพราะพี่สาวได้เดินทางเข้ามาทำงานเป็นสาวโรงงาน ก่อนอยู่แล้ว ตอนแรกก็ลำบาก ต้องเดินทางไกล ไม่มีงานให้ทำต้องเดินทาง ตอนแรกก็ทำงานที่โรงงานเดียวกับพี่สาว แล้วก็ย้ายไปทำงานคอมไฟ ได้ค่าแรงขั้นต่ำไม่พอใช้ เลยมาทำงานที่ร้านอาหารเป็นเด็กเสริฟ แล้วก็ย้ายไปทำงานผลิตเสื้อผ้า ทำได้ไม่นานก็เลิกกิจการก็มาทำอาชีพเป็นเด็กส่งแก๊สได้ค่าจ้างแค่ 400-500 บาทต่อวัน ช่วงนั้นแต่งงานกับแฟนแล้ว มีค่าใช้จ่ายมากขึ้น อีกอย่าง พอกแต่งงานก็ย้ายออกจากอยู่ เองกับแฟน จึงต้องออกมารاحงานใหม่ ช่วงที่รอเตรียมมาขึ้นบ้านมอเตอร์ไซด์ เกราส์ ถนนหลวง รถคนน้ำชาดำเนิน ขับไปขับมา ขับมาจนถึงปัจจุบันนี้”

รายได้กับรายจ่ายเป็นอย่างไรบ้าง เพียงพอต่อการดำรงชีพหรือไม่ คุณปัญญาได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ตอนแรกที่ทำงานก่อนขับรถวินมอไซด์ ในพ่อนะ แต่พอมากขับรถวินมอไซด์ มีรายได้ตกต่ำเดือนประมาณ 15,000 บาท พอนะ อีกอย่างถ้าขยันมากก็ได้มาก งานอิสระ ไม่มีใครมาบังคับ อยากรажาตอนไหนก็ได้ ส่วนรายจ่าย ก็มีตามสถานภาพ เดือน ๆ เก็บหนึ่นบาท เป็นค่าเช่าบ้าน สงกลับบ้าน ค่าอาหาร ค่าน้ำค่าไฟ ค่าเสื้อวิน อะไรประมาณนี้”

ปัญหาซึ่งแรกตอนที่เข้ามากรุงเทพมหานคร ใหม่ ๆ มีอะไรบ้าง คุณปัญญาได้ให้สัมภาษณ์ว่า “มือญี่แล้ว ตัวผมเองที่เจอคือ หางานอย่างนั้น ตัวเราประสบการณ์ไม่มี กว่าจะได้งานก็ยาก มักจะได้งานเป็นงานที่ใช้แรงมากกว่าใช้สมอง ส่วนปัญหาอื่น ๆ ก็มีนะ แรก ๆ รู้สึกตัวเองไม่ค่อยสบาย อาเจะ เป็นเพราะอาการกรุงเทพมหานครก็ไม่ค่อยดี Maulพิษเยอะ อาจเป็นเพราะทำงานที่เสี่ยงต่อสุขภาพก็ได้”

แนวทางการแก้ปัญหาหลังจากการย้ายถิ่นเข้าสู่เมืองหลวง แนวทางการแก้ปัญหาที่เจอตอนแรกเมื่อเข้ามากรุงเทพมหานครคุณปัญญาได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ก็ต้องขยัน ๆ เดินทางาน ของานทำ ต้องหางานทำอยู่ตลอด อย่าให้เวลาマンผ่านไป ตัวผมเองใช้วิธีนี้เก็บเดือนละก็จะได้งาน”

ได้กลับไปเยี่ยมบ้านบ้างหรือไม่ คุณปัญญาได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ไปครับส่วนใหญ่ซึ่งเทศบาลวันหยุดนั้นก็ใช้เป็นการส่งเงินไปแทน ตอนนี้ก็มีแต่พ่อภับแม่ และก็หลาน ๆ อยู่ที่บ้าน”

ถ้าเลือกได้อยากเดินทางกลับไปอยู่ที่บ้าน หรืออยู่ที่กรุงเทพมหานครมากกว่า คุณปัญญาได้ให้สัมภาษณ์ว่า “อยาก แต่คงเป็นไปไม่ได้ เพราะถ้าไม่เข้ามากรุงเทพมหานครก็คงไม่มีงานทำ ไม่มีเงิน ไม่มีกิน”

ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากการที่ย้ายถิ่นเข้ามาทำงานทำในกรุงเทพมหานครปัญหาต่าง ๆ ที่ได้เจอ อย่างจะมีข้อเสนออะไรแก่ภาครัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาหรือไม่ คุณปัญญาได้ให้สัมภาษณ์ว่า “อย่างจะให้ภาครัฐช่วยงานให้ทำให้คนที่เรียนจบมาใหม่ ๆ เดินทางานทำ ไม่ว่าจะเป็นเด็กต่างด้วยวัด หรือเด็กกรุงเทพมหานครจะอย่างให้รัฐช่วยงานเพื่อรับให้เข้าได้ทำงานตรงกับที่จบมา ถ้ารองประสบการณ์ผิดว่าคงไม่มีนะ ต้องให้โอกาสกับเขาอีกอย่างผ่านมีการดูแลสวัสดิการสุขภาพพรี มีกองทุนเงินช่วยเหลือคนตกงานด้วยก็ดีนะ”

กรณีศึกษาที่ 4 คุณกรซัย : ชาวไร่ชาวสวน จังหวัดราชบุรี มุ่งสู่กรุงเทพมหานครทำอาชีพ อิสระ พ่อค้าขายพระเครื่อง ท่าพระจันทร์

ข้อมูลของแรงงานข้ายถิน คุณกรซัย ปัจจุบันอายุ 24 ปี เพศชาย สถานภาพโสด
จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จาก ในจังหวัดราชบุรี ภูมิลำเนาเดิมเกิดที่ ตำบลบางป่า อำเภอ
เมือง จังหวัดราชบุรี อาศัยอยู่กับบิดามารดา โดยที่บ้านมีอาชีพทำสวน สถานภาพทางครอบครัวปัจจุบัน
กลางแคร์พอกิน ปัจจุบันได้พักอยู่แคว บางบอน กรุงเทพมหานคร

คุณกรซัย ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ตอนอยู่ที่ราชบุรี ได้ช่วยครอบครัวทำงาน ทำสวนผัก สวนผลไม้
ค้าขายผักผลไม้ และรับจ้างทั่วไป ทำไปเรียนไปตั้งแต่เด็กจนโต เนื่องจาก ทำงานลึกลงอายุ 20 ปี รู้สึกว่า
มันจำเจ ไม่มีอะไรเปลกใหม่ ตนเองเป็นคนรักสนุก เยอะ ชอบเที่ยว ชอบแต่งตัว รายได้ที่ตนเองทำได้
ก็ประมาณเดือนละ 10,000 บาท ต่อเดือน เป็นรายได้จากการขายแล้วที่ทำได้ ไม่ว่าจะทำสวนกับที่บ้าน
หรือ ค้าขายและรับจ้างทั่วไป”

สรุปรายจ่ายที่ใช้จ่ายในแต่ละเดือนนั้น เพียงพอหรือไม่ คุณกรซัย ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ในแต่ละ
เดือนนั้นใช้จ่ายพอนะ ส่วนมากที่จะหมดก็จะหมดกับการแต่งตัวเสียมากกว่า เดือนๆ ก็ประมาณ 2,500
บาทต่อเดือนอยู่ที่บ้านก็เที่ยวແຕ່ฯ บ้าน มีงานแบบต่างจังหวัด แบบพื้นบ้าน ไม่เหมือนกับใน
กรุงเทพมหานครที่เที่ยวมาก”

ค่าใช้จ่ายอย่างอื่น ๆ เช่น เงินคอม หรือลงทุนในการซื้อสินทรัพย์อื่น ๆ มีหรือไม่ คุณกรซัย
ให้สัมภาษณ์ว่า “ก็พอมีเก็บบ้าง แต่พอทำงานในกรุงเทพมหานคร เอาเงินที่เก็บไว้มาลงทุนสำหรับ
ค้าขายพระเครื่อง Hammond”

สาเหตุของการข้ายถินเข้ากรุงเทพมหานคร ทำไมถึงต้องข้ายถินจากราชบุรีเข้า
กรุงเทพมหานคร คุณกรซัย ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ตอนแรกก็ไม่คิดว่าจะย้ายนะ แต่จังหวัดราชบุรีอยู่ใกล้
กับกรุงเทพมหานคร สมัยก่อน ก่อนที่จะเข้ามาอย่างจริงจังเหมือนทุกวันนี้ เคยเข้ามาเที่ยวเป็น
ครั้งคราวรู้ว่าสีก่ำกรุงเทพมหานครเป็นจังหวัดที่มีคนเยอะแยะดี แต่ตัวดี มีความเจริญ มีงานทำ
ไม่จำเจ น่าจะมีงานมาก จะหางานแบบไม่เหนื่อย งานเบา ๆ งานสบาย ๆ ทำ”

คิดว่ากรุงเทพมหานครเป็นอย่างไร ก่อนที่จะเข้ามา คุณกรซัย ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “มองว่า กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่น่าอยู่ เจริญ มีที่เที่ยวมาก มีความเจริญชุมชนตา ของเยօะ พูดง่าย ๆ ว่า ขอบกรุงเทพมหานครนะ ดูหนัง ดูละคร เห็นมีวัยรุ่นแต่งตัวดี ๆ ทั้งนั้น”

เข้ามากกรุงเทพมหานคร ตอนแรกเป็นอย่างไรบ้าง คุณกรซัย ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ตอนแรกที่เข้ามากรุงเทพมหานคร ก็อาศัยอยู่กับน้ำชาຍก่อน เพราะน้ำชาຍทำงานอยู่ที่กรุงเทพมหานคร ตนเองได้เดินทางเข้ามาเป็นช่างทองทำแถง ๆ บางบอน แรก ๆ ก็กลัว เพราะต่างที่ ต่างถิ่น ทำไปสักพักก็เลยเริ่มที่จะรู้จักลูกค้า เพราะนำพระเครื่อง มาให้เลี่ยม เริ่มคุยกับลูกค้า ทำอยู่สักพักหนึ่ง เลยออกมาราดใหญ่ เห็นว่าจะไปได้ เลยตกลงสอบถามจากคนที่ขายพระเครื่องอยู่แล้ว ๆ ท่าพระจันทร์ หาข้อมูลไปเรื่อย ๆ เมื่อมันใจแล้ว ก็เลิกอาชีพทำทองกับน้ำชาຍ มาค้าขายพระเครื่องแทนที่ท่าพระจันทร์ ขอบอาชีพนี้นะ อิสรระดี ไม่เหนื่อย ไม่จำเจ เจอผู้คนมากมาย แบลก ๆ ก็มาก มีทั้งคนรวย คนจน มีทั้งวัยรุ่น ผู้ใหญ่ ไม่เหมือนอยู่ รู้สึกว่าขอบ ทำมาเกือบสองปีแล้ว”

รายได้กับรายจ่ายเป็นอย่างไรบ้าง เพียงพอต่อการดำรงชีพหรือไม่ คุณกรซัย ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ผมคิดว่า ก็โคนะ อย่างน้อย ๆ วันหนึ่ง น้อย ๆ ก็เกือบ 1,500 บาท มันขึ้นอยู่กับช่วงหรือกระแส ด้วย ว่าช่วงไหนกระแสพระองค์ไหนมาแรง ถ้าเราเข้าของมาลงทัน ก็ขายได้มาก คนมาซื้อยะ เวลา คนเดินเยอะ ยิ่งช่วงวันหยุดนั่น ตั้งแต่เข้าจดบิ๊น ของอย่างนี้มันแล้วแต่ราคานั้น ความพอใจกันด้วย ส่วนรายจ่ายเดือน ๆ ก็เกือบ 4,000 บาท ส่วนใหญ่ก็จะเป็นพวง ค่าเดินทาง ค่ารถ ค่าอาหาร ค่า แต่งตัว ค่าโทรศัพท์ ของใช้ส่วนตัว และที่สำคัญคือ ต้นทุนของที่ซื้อมาขายด้วยครับ ยังไงก็ตามว่า เงินดีกว่าอยู่ที่ราชบูรีอีกนะ”

ปัญหาช่วงแรกตอนที่เข้ามากกรุงเทพมหานครใหม่ ๆ มีอะไรบ้าง คุณกรซัย ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “แรก ๆ ก็กลัวน่ะ เมื่อเราต้องมาอยู่จริง ๆ จัง ๆ ส่วนเรื่องของการอยู่อาศัย การเดินทางในช่วงแรก ๆ โชคดีที่ว่าเคยเข้ามาบ้างในบางครั้งที่มีโอกาสเอาผัก ผลไม้ มาขายบ้าง เข้ามาเที่ยวบ้าง แต่ถ้าเป็นเรื่อง หางาน ผมว่า หาอยากนั้นงานประเภทแบบทำบริษัทนะ แต่ถ้าเป็นอาชีพอิสระแบบมนี่ ผมว่า จะง่ายนั่น ไม่มีใครเป็นนายเรา เราเป็นนายตัวเอง อยากขายก็ขาย ไม่อยากขายก็ไม่ขาย หยุดก็ได้”

แนวทางการแก้ปัญหาหลังจากการขายถิ่นเข้าสู่เมืองหลวง แนวทางการแก้ปัญหาที่เจอ ตอนแรกเมื่อเข้ามากกรุงเทพมหานคร คุณกรซัย ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “สำหรับผม อาศัยการมองหาอาชีพ

ที่คิดว่าตนเองทำได้ ไม่อยากเกินไป เมื่อเริ่มลงทุนทำอะไรซักอย่าง ผมว่า ถ้ามองดี ๆ นะใน กรุงเทพมหานคร สามารถทำอะไรเป็นเงินได้หมดละ แต่ต้องขยัน ๆ หน่อย"

ได้กลับไปเยี่ยมบ้านบ้างหรือไม่ คุณกรซัย ได้ให้สัมภาษณ์ว่า "ไปป่วยครับ แล้วแต่โอกาส คิดถึงบ้านก็กลับไปเยี่ยม ราชบูรีแค่นี้เอง ไปกลับบ้านได้ สบาย ๆ "

ถ้าเลือกได้อยากเดินทางกลับไปอยู่ที่บ้าน หรืออยู่ที่กรุงเทพมหานคร มากกว่า คุณกรซัย ได้ให้ สัมภาษณ์ว่า "ผมชอบอยู่ที่กรุงเทพมหานครมากกว่า สนูกดี มีอะไรให้ทำเยอะ ไม่จำเจ สนูกดี"

ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากการที่ย้ายถิ่นเข้ามาทำงานทำใน กรุงเทพมหานครปัญหาต่าง ๆ ที่ได้เจอ อย่างจะมีข้อเสนออะไรแก่ภาครัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่ เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาหรือไม่ คุณกรซัย ได้ให้สัมภาษณ์ว่า "อย่างจะให้ภาครัฐช่วยแนะนำแหล่ง งานให้แก่ผู้เดินทางงานทำ มีการช่วยเหลือทั้งเงิน ที่พัก การดูแลช่วยเหลือแนะนำ อะไรประมาณนี้"

กรณีศึกษาที่ 5 คุณน้ำเพชร : ลูกจ้างร้านอาหาร จังหวัดกำแพงเพชร เข้ากรุงเทพมหานคร มาเป็นลูกจ้าง ร้านค้าส่งเหล้าและเครื่องดื่ม

ข้อมูลของแรงงานข้ายถิ่น คุณน้ำเพชร ปัจจุบันอายุ 36 ปี เพศหญิง สถานภาพม้าย มีบุตรสาว 1 คน จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จาก ในจังหวัดกำแพงเพชร ภูมิลำเนาเดิมเกิดที่ อําเภอคลองชลุง จังหวัดกำแพงเพชร อาชีวอยู่กับบิดามารดา โดยที่บ้านมีอาชีพรับจ้างทั่วไป สถานภาพทางครอบครัวปานกลางแค่พอมีพอกิน ปัจจุบันได้พักอยู่แคว ท่าพระ เพชรเกษม เข้ามาอยู่ ในกรุงเทพมหานคร เกือบ 19 ปี

คุณน้ำเพชร ได้ให้สัมภาษณ์ว่า "ตอนอยู่ที่กำแพงเพชร ก่อนย้ายเข้ามาทำงานใน กรุงเทพมหานคร ตนเองกับที่บ้านมีอาชีพรับจ้างทั่วไป จนเรียนจบ ม.3 ได้เข้ามาทำเป็นเด็กเสริฟ ลูกจ้างร้านอาหารแห่งหนึ่งในจังหวัดกำแพงเพชร ในช่วงนั้นมีรายได้น้อย ตกต่อเดือนประมาณเดือนละ 3,000 บาท ทำทุกวัน เพราะร้านอาหารต้องเปิดทุกวันแต่โชคดีที่อาชีวอยู่กับที่บ้านไม่ต้องไปเช่าบ้าน เวลามาทำงานก็ขับรถมอเตอร์ไซด์มาทำงาน เดือน ๆ หนึ่งก็มีรายจ่ายประมาณตกเดือนละเกือบ 2,000 บาท"

ส่วนรายจ่ายที่ใช้จ่ายในแต่ละเดือนนั้น เพียงพอหรือไม่ คุณน้ำเพชร ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ก็อย่างที่บอก โชคดีที่ไม่ต้องไปเช่าบ้านอยู่ เวลา กิน ไม่กินที่บ้าน กินที่ร้าน เช้า มีให้กิน กินพรีนะ ส่วนรายจ่ายอื่น ๆ ถ้าใช้จ่ายมาก คงจะไม่พอแน่ ๆ เพราะเดือน ๆ มีรายได้แค่ 3,000 บาทเอง รายจ่ายส่วนใหญ่จะเป็นประเภท ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าใช้จ่ายส่วนตัว ประมาณนี้ล่ะ”

ค่าใช้จ่ายอย่างอื่น ๆ เช่น เงินคอม หรือลงทุนในการซื้อสินทรัพย์อื่น ๆ มีหรือไม่ คุณน้ำเพชร ให้สัมภาษณ์ว่า “มีเก็บบ้าง แต่ก็ไม่มากพอที่จะไปลงทุนอะไรได้มากมายหรอก เก็บฝากไว้ในธนาคาร เป็นเงินคอมไว้ ไม่กี่บาทหรอก”

สาเหตุของการย้ายถิ่นเข้ากรุงเทพมหานคร ทำไมถึงต้องย้ายถิ่นจากกำแพงเพชรเข้ากรุงเทพมหานคร คุณน้ำเพชร ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ตอนแรกก็ไม่คิดว่าตัวเองจะย้ายนะ พอดีมันมีหล่าย ๆ ประเด็นเข้ามา จังหวะมันบังเอิญด้วย คนแคว้นบ้านบ้าง เพื่อน ๆ เราก็บ้าง พอดีมีอะไรทำ เข้าก็จะเข้ามาทำงานทำในกรุงเทพมหานคร บอกว่ามีงานเยอะ เงินก็ดี พอดีเพื่อน ๆ กลับมาเยี่ยมบ้านที่ ก็จะมาเล่าให้ฟังว่ากรุงเทพมหานคร เป็นอย่างนั้น เป็นอย่างนี้ เราฟังแล้วก็อยากรจะไปบ้าง อีกอย่างตัวเราเองก็คิดไว้ওอยู่แล้วว่ากรุงเทพมหานคร น่าจะมีงานให้ทำมาก แหล่งงานเยอะ หาเงินง่ายกว่าอยู่ที่บ้าน อีกอย่างที่ตั้งใจไว้ก่อนที่เข้ามากรุงเทพมหานคร คิดว่าเข้าไปทำงานทำแล้วก็จะเรียนต่อด้วย แบบว่า ทำงานไปเรียนไป อีกอย่างดูซึ่งๆ ๆ ก็เรียนภาษาอังกฤษ แต่ความจริง มีตึกสูง มีสถานที่เที่ยวแบบทันสมัยดีนะ”

คิดว่ากรุงเทพมหานคร เป็นอย่างไร ก่อนที่จะเข้ามา คุณน้ำเพชร ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “คิดว่า กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองที่มีความเจริญนั่น มีแสงสีเย lokale อะไรมากก็เจริญไปหมด รถถัง บ้านช่อง ดเจริญปดี”

เข้ามากรุงเทพมหานคร ตอนแรกเป็นอย่างไรบ้าง คุณน้ำเพชร ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ตื่นเดินรถเยอรมี งไปหมด ไปไหนไม่ถูก โชคดีมีญาติมารับ พอดีมีญาติเข้ามากำหนดรัฐบาล ก่อนแล้วทำงานจริงงานนะ แต่จำไม่ได้ลืมแล้วว่าจริงงานอะไร”

รายได้กับรายจ่ายเป็นอย่างไรบ้าง เพียงพอต่อการดำรงชีพหรือไม่ คุณน้ำเพชร ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ก็พอ มีเก็บบ้างนะ มีรายได้มากกว่าอยู่ที่กำแพงเพชรอีก ตกเดือนหนึ่งก็ประมาณ 12,000 บาท เป็นรายได้มาจากการทำงานที่ร้านส่งเหล้าบ้าง ขายเครื่องสำอางค์บ้าง เป็นอาชีพเสริมนะ ส่วนรายจ่ายต้องมีอยู่แล้ว ในนั้นจะค่าเช่าบ้าน ค่าน้ำค่าไฟ ค่าอาหาร ค่าใช้จ่ายส่วนตัว ส่งเงินไปให้ลูก

ตอนนี้ฝากย่าเข้าเลี้ยง ตอนนี้อยู่คนเดียวเลิกกับแฟนเกือบ 3 ปีแล้ว ตกเดือน ๆ หนึ่งเกือบ 9,000 บาท ถ้าขายยัง ๆ หน่อย ขายของได้มาก ก็มีเงินมากในเดือนนั้น”

ปัญหาช่วงแรกตอนที่เข้ามากรุงเทพมหานครใหม่ ๆ มืออะไรบ้าง คุณน้ำเพชร ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “อย่างที่บอก แรก ๆ ตื่นเต้นนนน รู้สึกอะไรดี งไปหมด ไปไหนไม่ถูก ไม่รู้จักคน สถานที่ ลำบาก ช่วงแรกยังปรับตัวไม่ได้ แต่มาแรก ๆ รู้สึกว่ารายได้ดีนน โชคดีที่เดินทางมา สามีครองงานทำที่ร้านสังพากเหล้า เบียร์ ทำงานนแล้วละ มีคนซื้อเยอะ ลูกค้ามาก สมัยก่อนต้องนั่งไปกับรถสองข่องเอาของที่ลูกค้า พากเหล้า เบียร์ ไปส่งให้ลูกค้าตามร้านค้าชิวห่วย ทำตั้งแต่เป็นลูกจ้างตอนนี้ได้เลื่อนมาเป็นเสมียนค่อยคิดเงินให้แล้วแก่ แต่พออยู่ไปรู้สึกว่ามีรายจ่ายเพิ่มขึ้น มันก็สอดคล้องกับรายได้ที่เพิ่มขึ้น ตามว่าคิดถึงบ้านใหม่ มาแรก ๆ คิดนะ คิดมากด้วยอยากกลับบ้าน แต่กลับไปกลัวไม่มีงานทำ กลับไปต้องไปเริ่มต้นใหม่ แต่ตอนนี้ต้องทำงานก่อนมีภาระต้องส่งเสียเลี้ยงดูลูกสาว ต้องใช้เงินมาก มีค่าใช้จ่ายเบอะ”

แนวทางการแก้ปัญหาหลังจากการข้ายกถิ่นเข้าสู่เมืองหลวง แนวทางการแก้ปัญหาที่เจอตอนแรกเมื่อเข้ามากรุงเทพมหานคร คุณน้ำเพชร ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ต้องค่อย ๆ ศึกษา ค่อย ๆ ปรับตัว หาคนให้คำปรึกษาจากคนที่รู้จัก และไวใจได้”

ได้กลับไปเยี่ยมบ้านบ้างหรือไม่ คุณน้ำเพชร ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “นาน ๆ ไปที่ ลางานไม่ค่อยได้ต้องขายของ ช่วงเทศกาลขายดี”

ถ้าเลือกได้อยากเดินทางกลับไปอยู่ที่บ้าน หรืออยู่ที่กรุงเทพมหานครมากกว่า คุณน้ำเพชร ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “คิดนะ ตัวเองยังเคยคิดจะกลับบ้าน แต่ขอดูถูกทางก่อน หาเงินได้สักก้อนก่อนกลับไปหาอะไรทำเป็นของตัวเอง อาจจะเปิดร้านขายของ หรือร้านอาหารเล็ก ๆ ก็ได้”

ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากการที่ย้ายถิ่นเข้ามายังงานทำในกรุงเทพมหานครปัญหาต่าง ๆ ที่ได้เจอ อย่างจะมีข้อเสนออะไรแก่ภาครัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาหรือไม่ คุณน้ำเพชร ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ส่วนใหญ่ที่ต้องการจะคือ จัดหนาแน่นงาน หางานให้คนที่มีรายได้น้อยที่ย้ายเข้ามา อยากให้สามารถต้องการของคนทำงานมากขึ้นมากกว่าสถานประกอบการ อีกอย่าง ถ้าเป็นสถาบันจะเข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานครจะเข้าจะถูกคำมหัก ๆ เลยคือ มีโควิดใหม่ รายได้เสริม มากกว่าค่าจ้างหลัก สวัสดิการ ประกันสังคม

วันหยุด เป็นขั้น ความคุ้มในเรื่องรายได้กับค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ที่พักใกล้กับที่ทำงานมีอย่าง การย้ายเข้ามาทำงานทำในกรุงเทพสำหรับตัวเองคิดว่ามันก็เป็นค่านิยมนะที่ส่วนใหญ่เพื่อนฝูงมักจะแนะนำให้เพื่อน อาจจะเรียกว่าเป็นค่านิยมก็ได้นะ”

กรณีศึกษาที่ 6 คุณนรุธิยา : สาวหนึ่งจาก จังหวัดเชียงราย อาศัยพึ่งจ้างทั่วไปเข้ากรุงเทพมหานครมาเป็น ลูกจ้างของกรอกชน

ข้อมูลของแรงงานย้ายถิ่น คุณนรุธิยา อายุ 33 ปี เพศหญิง สถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ทางด้านสาขาวิชาการบัญชี จากมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ภูมิลำเนาเดิมเกิดที่ ตำบลสันกลาง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย แต่เดิมตนเองก่อนย้ายเข้ามายังไน กรุงเทพมหานครได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา ซึ่งตอนนั้นก่อนที่จะเข้ามาเรียนในกรุงเทพมหานคร ก็รับจ้างทั่วไป ทำงานบ้าน หาเงินเรียนไปด้วย สถานภาพทางครอบครัวปานกลาง อายุ 14 ปี

คุณนรุธิยา ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ตอนอยู่ที่เชียงราย ก่อนย้ายเข้ามารаботาในกรุงเทพมหานคร ตนเองมีอาชีพรับจ้างทั่วไป รับจ้างทำงานบ้าน ทำไปเรื่อยๆ เพื่อเก็บเงินหากาค่าขนมบ้าง เก็บเงินเป็นค่าเทอมบ้าง ช่วยแบ่งเบาภาระทางบ้าน ทำจนเรียนจบ ม.6 ส่วนใหญ่แคว้นบ้านก็ไม่ค่อยมีอะไรให้ทำ มากนัก คือ สังคมต่างจังหวัดนั้น ยังไม่ใช่เป็นตัวเมือง ก็สบายนะ ไม่ต้องรีบร้อน ไม่ต้องดื่นร้อน อะไรมาก แค่พอ มีพอกินไปวันๆ แต่ก็ไม่ถึงขั้นรายอะไรมากหนา พอดีใกล้จะเรียนจบ ตนเองคิดว่าต้องหาที่เรียนต่อในระดับปริญญาตรี ตามเพื่อนๆ บางคนก็ไม่คิดจะเรียน บางคนก็ทำงานบ้าง มีครอบครัวไปบ้าง ไม่มีเงินเรียนบ้าง ตนเองโชคดีที่สาวเข้ามารаботาในกรุงเทพมหานคร เลยได้เข้ามาเรียนต่อ และทำงานเสริมไปด้วย”

ในสมัยที่ทำงานรับจ้าง ทำงานบ้านที่เชียงราย มีรายได้กับรายจ่ายอย่างไรบ้าง เพียงพอ หรือไม่ต่อการใช้จ่ายในแต่ละเดือนนั้น คุณนรุธิยา ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ก็พอนะ เดือนๆ หนึ่งรับจ้างทำงานบ้าน เก็บเล็กเก็บน้อย พอดีเงิน เดือนๆ หนึ่ง ก็ได้เกือบ 2,000 บาท ส่วนรายจ่ายก็ไม่มีอะไรมาก ส่วนใหญ่จะเป็นค่าขนม ค่าเต่งตัว ค่าของใช้ของผู้หญิง ค่าเทอมก็ไม่แพงอะไร เรียนโรงเรียนหลวง ไม่แพงมาก เดือนๆ หนึ่งก็เกือบ 1,000 บาท ส่วนเรื่องอาหารกินก็กินกับที่บ้าน”

ค่าใช้จ่ายอย่างอื่น ๆ เช่น เงินคอม หรือลงทุนในการซื้อสินทรัพย์อื่น ๆ มีหรือไม่ คุณนั้นสูญเสียให้สัมภาษณ์ว่า “ก็มีเก็บเดือน ๆ หนึ่งถ้าเหลือจากใช้จ่ายก็เก็บ 500-1,000 นะ ถ้าเดือนไหนใช้ไม่มาก ก็มีเก็บมากหน่อย ฝากไว้ในแบงค์”

สาเหตุของการข้ายกิจลั่นเข้ากรุงเทพมหานคร ทำไม่ถึงต้องข้ายกิจลั่นจากเชียงราย เข้ากรุงเทพมหานครคุณนั้นสูญเสีย ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ถ้าไม่คิดจะเรียนต่อ ก็คงไม่ย้ายหรอก เดินทางมาคนเดียว กลัวอยู่คนเดียว กัน มาอยู่กับพี่สาว พอดีพี่สาวเข้ามาในกรุงเทพมหานครก่อน สาเหตุจริง ๆ คืออยากรู้ว่ามาเรียนต่อ อยู่ที่บ้านคงไม่ได้เรียนแน่ ๆ ดูเพื่อน ๆ หลายคน ก็ไม่ได้เรียน ทำงาน มีครอบครัวไปกันหมด อีกอย่างที่เชียงรายทางเลือกน้อย คิดว่าถ้าเข้ามาเรียนต่อในกรุงเทพมหานครคงมีทางเลือกมากกว่า ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเรียน หรือเรื่องทำงานเสริม คงจะมากกว่า อีกอย่างเข้ามากกรุงเทพมหานคร ก็ไม่ได้มากอยู่คนเดียวมาอยู่กับพี่สาวในช่วงแรก ๆ พี่สาวทำงานแล้ว เราก็เข้ามาเรียนปริญญาตรีต่อทำงานพิเศษไปด้วยเรียนไปด้วย เพื่อช่วยทางบ้านประยัดค่าใช้จ่าย”

คิดว่ากรุงเทพมหานครเป็นอย่างไร ก่อนที่จะเข้ามา คุณนั้นสูญเสีย ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ส่วนตัวชอบนะ ครับ ก็อยากรู้ว่ามา สายดี เจริญนะ มีอะไรยอดดี คนแอบบ้านถ้าไม่อยู่ที่บ้านเขาก็เข้ามาทำงาน มาทางงาน คนไหนส่งลูกได้ก็จะให้เข้ามาเรียนต่อ ในกรุงเทพมหานครແบจะบอกว่า ถ้าเห็นถือกระเบ้าเสื้อผ้า ตามว่าจะไปไหน คำตอบส่วนใหญ่ก็จะเป็น “ไปกรุงเทพมหานครกัน”

เข้ามากกรุงเทพมหานคร ตอนแรกเป็นอย่างไรบ้าง คุณนั้นสูญเสีย ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “มาอยู่กับพี่สาว เหงา ไม่มีเพื่อน ตัวเองเป็นคนพูดไม่เก่ง ค่อนข้างที่จะเงียบ ๆ เสียด้วยซ้ำ การปรับตัวเข้ากับสังคม มันไม่ใช่ที่บ้านเรา ภาษา อาหาร การเดินทาง ส่วนใหญ่ก็จะเป็นเรื่องพวงนี้ กว่าจะหางานพิเศษทำงานในร้านอาหารแห่งหนึ่ง ได้ก็ต้องใช้เวลาสักพักนั่น กว่าจะเข้าใจเรื่องงาน เรื่องการเดินทาง การปรับตัว ที่นี่ต้องทำอะไรเร็ว ๆ รีบ ๆ ไม่เหมือนกับที่บ้าน พอเรียนจบก็สมัครเข้ามาเป็นพนักงานบัญชี ตอนนี้มีเงินเดือนเป็นรายเดือน แต่งงานแล้ว อยู่กับแฟนสองคน แยกออกจากอยู่ข้างนอกไม่ได้อยู่รวมกับพี่สาวแล้ว ภาระก็เลยมีมากขึ้น”

รายได้กับรายจ่ายเป็นอย่างไรบ้าง เพียงพอต่อการดำรงชีพหรือไม่ คุณนั้นสูญเสีย ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “เดือน ๆ ก็มีรายได้ประมาณเกือบ 20,000 บาท เป็นเงินเดือน OT ขายของบ้าง ส่วนรายจ่ายก็เยอะนั่นเกือบ ๆ 20,000 บาทนะ ได้มากใช้จ่ายหมด แต่ต้องทำงานกันสองคนกับแฟน ก็ยังพอ มีเก็บบ้าง

รายจ่ายก็จะเป็นพวก ค่าบ้าน ค่ารถ ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าน้ำมันรถ ค่าอาหาร ค่าประกันชีวิต ค่าแต่งตัว ใช้จ่ายในบ้าน”

ปัญหาซึ่งแรกตอนที่เข้ามากรุงเทพมหานครใหม่ ๆ มีอะไรบ้าง คุณนัฐธิยา ได้ให้สัมภาษณ์ ว่า “อย่างที่บอก ตอนแรก ๆ มีปัญหาเรื่องการปรับตัว ต้องใช้เวลาสักพัก 慢慢เปลกที่เปลกถินนะ”

แนวทางการแก้ปัญหาหลังจากการย้ายถิ่นเข้าสู่เมืองหลวง แนวทางการแก้ปัญหาที่เจอ ตอนแรกเมื่อเข้ามากรุงเทพมหานคร คุณนัฐธิยา ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ตนเองคิดว่า ต้องใช้เวลาจะขึ้นอยู่กับคน บางคนปรับได้เร็ว บางคนปรับได้ช้า些 ต้องใช้เวลาในการปรับตัวและศึกษา ประมาณนี้”

ได้กลับไปเยี่ยมบ้านบ้างหรือไม่ คุณนัฐธิยาได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ไม่ค่อยได้ไป กลับไปที่มีค่าใช้จ่ายสูง การเดินทางก็ลำบาก”

ถ้าเลือกได้อยากเดินทางกลับไปอยู่ที่บ้าน หรืออยู่ที่กรุงเทพมหานครมากกว่า คุณนัฐธิยา ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “อยากอยู่กรุงเทพมหานครมากกว่า ไม่อยากกลับไปทำงานที่บ้าน เนื่องจากถ้ากลับไปทำงานที่บ้าน รายได้ไม่ค่อยสูงสักเท่าไหร่ อีกอย่างนาน ๆ ที่ พอกับแม่ก็จะลงมาหาที่กรุงเทพมหานคร มาเยี่ยมบ้าง เป็นบางครั้ง นาน ๆ ที่ พอกับแม่ไม่ได้ทำงานประจำแล้ว เลยมีเวลาว่างมาก นาน ๆ ก็มาเยี่ยมตอนกับพี่สาวบ้าง”

ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากการที่ย้ายถิ่นเข้ามาทำงานทำในกรุงเทพมหานครปัญหาต่าง ๆ ที่ได้เจอ อย่างจะมีข้อเสนออะไรแก่ภาครัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาหรือไม่ คุณนัฐธิยา ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ขอเป็นเรื่องแนะนำสถานที่ทำงาน มีการจัดหางานให้ทำ โดยไม่จำเป็นต้องตรงกับที่เรียนจบก็ได้นะ ขอให้ขอบและอยากรаж ช่วยในการพัฒนาทักษะความรู้ ทักษะการทำงานเพิ่มเติม สวัสดิการดูแลเวลาเจ็บป่วย มีที่พักให้ฟรี มีความปลอดภัย”

กรณีศึกษาที่ 7 คุณบัวลອງ : ชาวໄວ่ ชาวนา จากจังหวัดหนองคาย เข้ากรุงเทพมหานครมาเป็นแม่บ้าน บริษัทเอกชน

ข้อมูลของแรงงานข้ายถิน คุณบัวลອງ ป้าจุบันอายุ 40 ปี เพศหญิง สถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดหนองคาย ภูมิลำเนาเดิมเกิดที่ตำบลโพเพนพิสัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ป้าจุบันอาศัยอยู่แวดรอบอย สายหยุด 48 โดยเข้าบ้านอยู่

คุณบัวลອງ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “แต่เดิมตนเองก่อนข้ามมาในกรุงเทพมหานคร ยังไม่ได้แต่งงาน ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา ที่บ้านมีอาชีพทำไร่ ทำนา ซึ่งมีที่นาเป็นของตนเองอยู่ประมาณ 4-5 ไร่ ปลูกไว้ปี ๆ หนึ่ง ขายได้ปีละ 2 ครั้ง ขายเป็นเกรวี่ยน ๆ ละ 6,000 บาท ปีหนึ่งก็ได้ประมาณ 12,000 บาทต่อปี ส่วนอาชีพรับจ้างทั่วไป จะมีรายได้ตกลงต่อวัน ๆ ละประมาณ 100-150 บาทต่อวัน ได้แก่ รับจ้างเก็บพริก กิดค่าจ้างเป็นถัง ๆ ละ 20 บาท วันหนึ่งเก็บได้ประมาณ 7 ถัง ก็ตกรายได้ประมาณ 140 บาทต่อวัน อีกอย่างหนึ่ง คือการรับจากเก็บใบยาสูบ ได้วันละ 150 บาทต่อวัน

ในสมัยที่ทำงานหรือรับจ้างอยู่ที่บ้าน มีรายได้กับรายจ่ายอย่างไรบ้าง เพียงพอหรือไม่ต่อการใช้จ่ายในแต่ละเดือนนั้น คุณบัวลອง ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ไม่ค่อยพอจะ เดือน ๆ หนึ่งรับจ้างทำงาน ทำสวน เดือน ๆ หนึ่ง มีรายได้ประมาณ 3,000-4,000 บาท ส่วนรายจ่าย ส่วนใหญ่ก็จะเป็นค่าใช้จ่ายภายในบ้านและก็ค่ารักษาพยาบาล เดือน ๆ หนึ่งก็เกือบจะไม่เหลือ มีรายจ่ายมาก เหลือเก็บเดือน ๆ ยังไม่ถึง 1,000 บาทเลย”

สาเหตุของการข้ายถินเข้ากรุงเทพมหานคร ทำไม่ถึงต้องข้ายถินจากหนองคายเข้ากรุงเทพมหานคร คุณบัวลອง ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “เหตุผลที่เข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานคร เป็นเพราะการทำงานไม่มีตลอดปี ถึงเวลาหน้าน้ำาก็มีทำ ไม่มีนาให้ทำก็ว่างงาน แต่เงินมันต้องใช้ตลอด เพราะถ้าจะให้ทำงานอย่างเดียวคงจะไม่ไหว มีค่าใช้จ่ายอย่างอื่นด้วยที่ต้องรับผิดชอบ คิดพอสมควรก่อนตัดสินใจเข้ามาในกรุงเทพมหานคร เข้ามาคนเดียว เหตุผลที่เข้ามาในกรุงเทพมหานคร เพราะต้องการเข้ามาหารงานทำในกรุงเทพมหานคร และอย่างได้เป็นอาชีพหลัก ที่มีรายได้แน่นอน มั่นคง แต่ตัวเองจะไม่ค่อยสูบ งานจึงหาอยาก”

คิดว่ากรุงเทพมหานครเป็นอย่างไร ก่อนที่จะเข้ามา คุณบัวล่อง ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “คิดว่า กรุงเทพมหานครน่าจะดีกว่าที่บ้านนะ คนแถบบ้านแนะนำด้วย เพราะส่วนมากก็จะเข้ามาทำงานทำ ในกรุงเทพมหานครอยู่ที่บ้านส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีแหล่งทำมาหากิน”

เข้ามากรุงเทพมหานครตอนแรกเป็นอย่างไรบ้าง คุณบัวล่อง ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “เข้ามา กรุงเทพมหานครแรก ๆ เข้ามาคนเดียว ทำอะไรไม่ค่อยถูก งไปหมด ถนนเยอรม รถก็แยก ไปไหนไม่ถูก ใช้อาศัยตามเข้ามา เดินทางาน เรายังคงไม่สูง มีงานอะไรก็ทำไป ตอนแรกก็เป็นลูกจ้างร้านค้า ร้านอาหาร ทำไปทำมา เปลี่ยนไปเรื่อย ๆ จนตอนนี้มารับจ้างเป็นแม่บ้าน บริษัทเอกชน”

รายได้กับรายจ่ายเป็นอย่างไรบ้าง เพียงพอต่อการดำรงชีพหรือไม่ คุณบัวล่อง ได้ให้สัมภาษณ์ ว่า “เดือน ๆ ก็มีรายได้วันละ 205 บาท ทำงานหยุดวันเสาร์ 1 วัน ตกต่อเดือน 5,400 บาท ส่วนใหญ่ รายได้ที่ได้ ก็จะเป็นรายได้จากการทำงานแม่บ้านเป็นรายได้หลัก รายได้เสริมส่วนใหญ่ก็จะไม่ค่อยมี ส่วนรายจ่ายจะเป็นพวก ค่าเช่าห้องเดือนละ 2,000 บาท ค่ารถมาทำงานไปกลับ วันละ 30 บาท ค่าอาหารต่อวัน 100 บาท ส่วนรายจ่ายอื่น ๆ พวกรองใช้ส่วนตัวกปะมาณ 300 บาทต่อเดือน”

ปัญหาช่วงแรกตอนที่เข้ามากรุงเทพมหานครใหม่ ๆ มีอะไรบ้าง คุณบัวล่อง ได้ให้สัมภาษณ์ ว่า “อย่างที่บอก ตอนแรก ๆ มีปัญหาเรื่องการปรับตัว ต้องใช้เวลาลักษพัก มันเปลกที่แปลกถิ่นนะ”

แนวทางการแก้ปัญหาหลังจากการย้ายถิ่นเข้าสู่เมืองหลวง แนวทางการแก้ปัญหาที่เจอก ตอนแรกเมื่อเข้ามากรุงเทพมหานคร คุณบัวล่อง ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ต้องขยัน ต้องสู้ ต้องใช้เวลาใน การปรับตัวนะ”

ถ้าเลือกได้อยากเดินทางกลับไปอยู่ที่บ้าน หรืออยู่ที่กรุงเทพมหานครมากกว่า คุณบัวล่อง ได้ ให้สัมภาษณ์ว่า “อยากอยู่กรุงเทพมหานครมากกว่านี้องจากถ้ากลับไปทำงานที่บ้าน รายได้ไม่ค่อยสูง สำหรับงานก็ไม่ค่อยมี อย่างน้อยอยู่ที่นี่ยังมีงานทำ”

ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากการที่ย้ายถิ่นเข้ามาทำงานทำใน กรุงเทพมหานครปัญหาต่าง ๆ ที่ได้เจอก อย่างจะมีข้อเสนออะไรแก่ภาครัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่ เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาหรือไม่ คุณบัวล่อง ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ขอเป็นเรื่องค่าแรง ขอให้ค่าแรง เพิ่มขึ้น เพราะเงินเดือนน้อย ค่าใช้จ่ายต่อเดือนไม่เพียงพอ อย่างให้มีประกันสังคมจะได้ช่วยเรื่อง รักษาพยาบาล”

กรณีศึกษาที่ 8 คุณประไพพร : พนักงานสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งหนึ่งใน อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร เข้ากรุงเทพมหานครมาเป็นลูกจ้าง หน่วยงานราชการ

ข้อมูลของแรงงานข้ายถิน คุณประไพบูร ปัจจุบันอายุ 29 ปี เพศหญิง มีพื่นที่ทั้งหมด 4 คน
สถานภาพโสด จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ภูมิลำเนาเดิมเกิดที่ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร อาศัยอยู่กับบิดามารดา โดยที่บ้านมีอาชีพรับจ้างทั่วไป สถานภาพทางครอบครัวปัจจุบันได้เข้ามาทำงานในหน่วยงานราชการ แคล้วฝั่งธน กรุงเทพมหานคร ปัจจุบัน เช่าห้องพักแคล้วอุดรัตน์ริมน้ำ บางกอกน้อย กรุงเทพฯ เข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ เกือบ 1 ปี

คุณประไพพง ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ตอนอยู่ที่ท่าแซะ จังหวัดชุมพร ก่อนย้ายเข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานคร ตนเองเมื่อเรียนจบในระดับปริญญาตรีแล้ว ได้เข้าทำงานที่สหกรณ์คอมทรัพย์แห่งหนึ่งในอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร มีรายได้ต่ำต่อเดือนประมาณเดือนละ 10,000 บาท ทำงานตามวันและเวลาราชการรายได้ที่ได้ก็มากจากเงินเดือนกับค่า OT บางวันก็ทำงานตั้งแต่ 8.30-19.00 น. เพราะต้องคงอยู่ลูกค้าหรือผู้มาติดต่อในช่วงเวลาพัก หรือหลังจากการเลิกงาน ส่วนรายจ่ายเดือน ๆ หนึ่งก็มีรายจ่ายประมาณตากเดือนละเกือบ 2,000 บาท”

ส่วนรายจ่ายที่ใช้จ่ายในแต่ละเดือนนั้น เพียงพอหรือไม่ คุณประทุมพร ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “รายจ่ายเดือน ๆ ก็พอนะ เดือน ๆ ก็มีรายจ่ายประมาณเดือนละ 2,000 บาท ไม่ค่อยใช้จ่ายอะไรมากนัก กินข้าวที่บ้าน กลางวันก็เอาข้าวมากิน ส่วนรายจ่ายอื่น ๆ ก็มี ค่าน้ำมันรถมอเตอร์ไซด์ ค่าโทรศัพท์ ค่าอาหาร ค่าใช้จ่ายส่วนตัว”

ค่าใช้จ่ายอย่างอื่น ๆ เช่น เงินคอม หรือลงทุนในการซื้อสินทรัพย์อื่น ๆ มีหรือไม่ คุณประทับใจสัมภาษณ์ว่า “มันจะ เพราะได้เงินมากหกรายจ่ายไป ที่เหลือก็ให้แม่หมด แมก็จะเก็บเอาไว้ใช้”

สาเหตุของการย้ายถิ่นเข้ากรุงเทพมหานคร ทำไม่ถึงต้องย้ายถิ่นจากชุมพรเข้ากรุงเทพมหานคร คุณประพี่เพว ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ตอนแรกก็ไม่คิดว่าจะย้ายนะ พอดีที่บ้านชอบให้ทำงานราชการ จะเป็นข้าราชการ หรือลูกจ้างก็ได้ คงเห็นว่าเป็นงานที่มั่นคงหรือมีเกียรติมั่ง ถ้าได้เข้าทำงานในหน่วยงานราชการยิ่งในกรุงเทพมหานครนะ แต่บ้านเข้าขอบกัน โชคดีที่ตอนเองสอบติดหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง พอบอกที่บ้านดีใจกันมาก เลยตัดสินใจลาออกจากที่เก่า และก็ได้ย้ายเข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานคร ตอนแรกเข้ามาอยู่กับบ้านของสาวก่อน เพราะน้องสาวเข้ามารаботาใน

กรุงเทพมหานครก่อน แต่ตอนนี้น้องสาวย้ายไปทำงานที่ จังหวัดชลบุรีแล้ว เลยต้องอยู่คนเดียว เช่าห้องอยู่คนเดียว ถ้าสอบไม่ติดก็คงจะไม่ย้ายหรอก อยู่ที่บ้านก็โอดูนะ ไม่ต้องวิ่งร้อนอะไรมาก ที่บ้านก็ไม่ได้เดือนร้อนอะไร แม่ยังบอกเลยว่า ถ้าสอบไม่ติดก็ไม่ต้องไปทำ ให้ทำงานทำที่บ้านหรือทำที่เก่าไปก่อน”

คิดว่ากรุงเทพมหานครเป็นอย่างไร ก่อนที่จะเข้ามา คุณประเพพ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “คิดว่า กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีความเจริญนะ แต่ว่าไวนะ พอดีตนเองไม่ค่อยสนใจเท่าไหร่ ก็เลยรู้สึก愉悦 ๆ”

เข้ามากกรุงเทพมหานครตอนแรกเป็นอย่างไรบ้าง คุณประเพพ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “โซคดีมีน้องสาวเข้ามาก่อนแล้ว แรก ๆ มีน้องสาวอยู่ด้วย ยังมีเพื่อนอยู่ มีอะไรมากกับน้องสาว กว่าน้องสาว จะย้ายไปทำงานที่ จ.ชลบุรี ตอนengก็ปรับตัวได้แล้วละ”

รายได้กับรายจ่ายเป็นอย่างไรบ้าง เพียงพอต่อการดำรงชีพหรือไม่ คุณประเพพ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ก็พอ มีเงินเดือน รายได้มากกว่าอยู่ที่กำแพงเพชร ตกเดือนหนึ่งก็ประมาณ 12,000 บาท เป็นรายได้มาจากเงินเดือนจากการทำงานอย่างเดียว สรวนรายจ่ายก็จะเป็นพวก ค่าเช่าบ้าน ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าอาหาร ค่าโทรศัพท์ ค่าใช้จ่ายส่วนตัว เดือน ๆ หนึ่งก็ประมาณ 7,000 บาท”

ปัญหาซึ่งแรกตอนที่เข้ามากกรุงเทพมหานครใหม่ ๆ มีอะไรบ้าง คุณประเพพ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ปัญหาส่วนใหญ่ก็ไม่ค่อยมีนนะ มีอะไรมากจะตามน้องสาวที่เข้ามาอยู่ก่อน ถ้าจะมีก็คงเป็นเรื่อง ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น มากอยู่เหมือนกัน แต่ก็ยังพออยู่นะ”

แนวทางการแก้ปัญหาหลังจากการย้ายถิ่นเข้าสู่เมืองหลวง แนวทางการแก้ปัญหาที่เจอตอนแรกเมื่อเข้ามากกรุงเทพมหานคร คุณประเพพ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ต้องปรับตัว ต้องใช้เวลาเรียนรู้ หาคนให้คำปรึกษา”

ได้กลับไปเยี่ยมบ้านบ้างหรือไม่ คุณประเพพ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ก็ถ้ามีวันหยุดที่ติดต่อกัน ก็กลับบ้านนะ”

ถ้าเลือกได้อยากเดินทางกลับไปอยู่ที่บ้าน หรืออยู่ที่กรุงเทพมหานครมากกว่า คุณประเพพ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ถ้าเป็นไปได้ก็อยากจะกลับไปทำงานที่บ้านนะ อยากกลับไปอยู่กับแม่”

ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากการที่ย้ายถิ่นเข้ามาทางานทำในกรุงเทพมหานคร ปัญหาต่าง ๆ ที่ได้เจอ อย่างจะมีข้อเสนออะไรแก่ภาครัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาหรือไม่ คุณประพิพพ์ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ส่วนใหญ่ที่ต้องการนั้น คือ ควรจะจัดหาข้อมูลของแหล่งงานที่ต้องการแรงงาน โดยระบุเงินเดือน ตำแหน่ง แผนที่ของสถานที่ปฏิบัติงานหรือสถานที่สมัครงาน ข้อมูลที่พัก ตามเขต ท้องที่ และสิทธิทั่วไปที่ควรจะได้รับ เช่น การรักษาพยาบาล เป็นต้น”

กรณีศึกษาที่ 9 คุณจรัญ : ชาวไร่ ในจังหวัดฉะเชิงเทรา เข้ากรุงเทพมหานครมาเป็นพนักงานดูแลหอพักเอกชน

ข้อมูลของแรงงานข้ามถิ่น คุณจรัญ ปัจจุบันอายุ 47 ปี เพศชาย สถานภาพสมรสปัจจุบันมีบุตรชาย 1 คน จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภูมิลำเนาเดิมเกิดที่ ตำบลแเหลมประดู่ อำเภอป้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมีอาชีพก่ออันย้ายเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ คือ ทำไร่ ทำนา รับจ้างก่อสร้าง สถานภาพทางครอบครัวมีฐานะยากจนถึงปานกลาง ปัจจุบันได้เข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานคร เป็นลูกจ้างผู้ดูแลหอพักเอกชนแห่งหนึ่ง สถาบันพลัด ย่านฝั่งธน โดยปัจจุบันได้อาศัยอยู่ที่หอพักที่ดูแล และเข้ามารอยู่ในกรุงเทพมหานครเกือบ 5 ปี โดยมีภรรยาและบุตรชายติดตามมาด้วย

คุณจรัญ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ในตอนที่อยู่ที่บ้านก่อนย้ายเข้ามาในกรุงเทพมหานครตอนมีอาชีพรับจ้าง เป็นช่างไม้ รับจ้างก่อสร้าง ทำนา ทำไร่ มีรายได้เฉลี่ยต่ำต่อเดือนประมาณเดือนละ 8,000 บาท โดยเงินที่ได้ ได้มาจากอาชีพที่ตนเองรับจ้างทำงานต่าง ๆ ตามที่ตนเองมีความสามารถและกำลังทำแต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่างานในช่วงนั้นมีหรือไม่ งานที่ทำก็แล้วแต่ว่าช่วงไหนมีคนมากว่าจ้าง บางช่วงก็มีบางช่วงก็ไม่มี เอาแน่ koneonไม่ได้”

ส่วนรายจ่ายที่ใช้จ่ายในแต่ละเดือนนั้น เพียงพอหรือไม่ คุณจรัญได้ให้สัมภาษณ์ว่า “รายจ่ายเดือน ๆ นั้น ก็จะมีค่าใช้จ่ายภายในบ้านทั่วไป ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าอาหาร ของใช้ต่าง ๆ ค่าเทอมลูก เฉลี่ยต่อเดือนก็ประมาณ 6,000 บาท ”

ค่าใช้จ่ายอย่างอื่น ๆ เช่น เงินออม หรือลงทุนในการซื้อสินทรัพย์อื่น ๆ มีหรือไม่ คุณจะรู้สึกว่า “ไม่ค่อยมีหรอบ เพราะเดือนนี้มีเงินเหลือ เดือนหน้าก็ไม่พอใช้ ก็เอาเงินที่เหลือไปใช้เดือนหน้า ใช้เดือนชนเดือน ไม่ค่อยมีเงินเหลือหรอบ ต้องใช้จ่ายมาก”

สาเหตุของการข้ายกจุงเทพมหานคร ทำไม่ถึงต้องข้ายกจุงจากฉะเชิงเทรา เข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานคร คุณจะรู้สึกว่า “เหตุผลที่เข้ามาทำงานทำในกรุงเทพมหานคร เป็นเพราะที่บ้านเกิดปัญหาน้ำท่วมบ่อย ทำไร่ ทำนาไม่ค่อยจะได้ งานก็มีน้อยลง ทำให้ต้องข้ายกเข้ามาทำงานทำในตอนแรก เข้ามาก็มาทำงานทำงานที่ผ่านนัดก็เป็นพวกรับจ้าง พวกร่างไม่ซ่างก่อสร้าง ซ้อมแซมแก้ไขบ้าน พวนนี้เป็นงานที่เราตัดทำตั้งแต่อยู่ที่บ้าน เข้ามาใหม่ ๆ ก็มารับจ้างทำงานก่อสร้าง อาชีพไม่แน่นอน ทำไปทางน้ำไป เลยมาได้งานเป็นคนดูแลหอพัก ทั้งดูแล มีปัญหาอะไร ไอ้หูนพัง ไอ้น้ำพัง ก็ไปซ้อมแซมให้ใช้ได้ อีกอย่างมีที่พักให้พักอยู่ที่หนองนี้เลย ทุกวันนี้ก็ยังอาศัยอยู่ อยู่กัน 3 คน มีผม แฟนและก็ลูกชายอีกหนึ่งคน”

ทำไม่ถึงเลือกกรุงเทพมหานคร เป็นแหล่งหางาน ทำไม่ไม่เป็นจังหวัดอื่นละครับ คุณจะรู้สึกว่า “ให้สัมภาษณ์ว่า “ที่เลือกกรุงเทพมหานคร เพราะคิดว่ามีโอกาสที่จะทำงานมากกว่า เพราะเป็นเมืองหลวงมีทางเลือกให้เลือกหลายทาง มีงานเยอะ คงจะมีคนจ้างงานมาก”

แนวทางการแก้ปัญหาหลังจากการข้ายกจุงจากกรุงเทพมหานคร เมืองหลวง เข้ามากจุงเทพมหานคร ตอนแรกมีปัญหาอะไรบ้าง คุณจะรู้สึกว่า “ผ่านงานหนาหนาไม่อย่างหรอบ เพราะผมไม่ได้ทำงานที่ต้องได้ค่างจ้างเยอะ ๆ เพราะเราต้องจ้าง ทำงานก่อสร้าง เป็นซ่างซ้อมทั่วไป ซึ่งต้องใช้มือ ดวงนิ้วมีโอกาสได้งาน แต่ปัญหาที่เจอตอนเข้ามาใหม่ ๆ คือ หาที่พักอาศัยยาก เพราะไม่มีคนรู้จักในกรุงเทพมหานครเลย ไม่รู้ว่าจะต้องทำอย่างไร อาศัยตาม ๆ เข้ามาตรงไหนมีที่พัก ราคาถูกบ้าง ไม่แพง จะพยายามหาใกล้แหล่งงาน”

รายได้กับรายจ่ายที่ทำงานได้เป็นอย่างไรบ้าง พอกใช้จ่ายหรือไม่ในแต่ละเดือน คุณจะรู้สึกว่า “เงินที่ได้ทุกเดือนก็มาจากเงินเดือนที่เป็นคนดูแลหอพัก เดือนหนึ่งก็ได้เกือบ 10,000 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายตกต่อเดือนก็ประมาณ 8,000 บาท ส่วนใหญ่ก็จะเป็น ค่าน้ำ ค่าไฟ ที่ต้องออกเอง ไม่เสียค่าห้อง ค่าอาหาร ค่าของใช้ในบ้านทั่วไป ค่าใช้จ่ายของลูกและของภรรยา เดือน ๆ หนึ่งก็ยังพอ มีเงินเหลือบ้าง”

ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างให้ภาครัฐหรือหน่วยงานราชการเข้ามาช่วยเหลืออะไรบ้าง ในปัญหาที่เจอในการเข้ามาในกรุงเทพมหานคร คุณจรัสญ์ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “สิ่งที่ต้องการอย่างให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยเหลือ คือ ต้องการให้ดูแลผู้ที่เข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานครอย่าง เช่น จัดให้มีที่พักชั่วคราว แก่ผู้ที่มาจากต่างจังหวัด”

กรณีศึกษาที่ 10 คุณสมนึก : เกษตรกร จังหวัดบุรีรัมย์ เข้ากรุงเทพมหานครมาเป็นพนักงานทาสี โรงงานเฟอร์นิเจอร์ของเอกชน

ข้อมูลของแรงงานข้ายถิ่น คุณสมนึก ปัจจุบันอายุ 60 ปี เพศชาย สถานภาพหย่าร้างปัจจุบันมีบุตร 3 คน เป็นชาย 2 คน และ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภูมิลำเนาเดิม ตำบลทะเมนชัย อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีอาชีพก่ออันย้ายเข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานคร คือ ทำไร่ ทำนา ขายพืชผลทางการเกษตร สถานภาพทางครอบครัวมีสูงสุดค่อนข้างยากจน ปัจจุบันได้เข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานครเป็นลูกจ้างโรงงานทำเฟอร์นิเจอร์ ทำหน้าที่ทาสีเฟอร์นิเจอร์ โรงงานที่ทำอยู่แวดล้อมตุ้กกร โดยปัจจุบัน ได้อาศัยอยู่แวดล้อมพร้าว 23 แขวงจันกุม เขตจตุจักร

คุณสมนึก ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ก่อนย้ายเข้ามาในกรุงเทพฯ มีอาชีพทำไร่ ทำนา ปลูกผัก ประภากผักสวนครัว มีรายได้เฉลี่ยต่อกต่อเดือนประมาณเดือนละ 4,000 บาท โดยเงินที่ได้ก็มาจากการขายพืชผลทางการเกษตร ดอกผลที่ได้ก็ต้องอาศัยสภาพดิน ฟ้า อากาศ และน้ำ หน้าไหน เดือนไหน น้ำดี ดินดี ก็ได้ผลผลิตมาก หน้าไหน ถูกใจไม่มีน้ำ แห้งแล้ง ผลผลิตที่ได้ก็น้อยลง”

ส่วนรายจ่ายที่ใช้จ่ายในแต่ละเดือนนั้น เพียงพอหรือไม่ คุณสมนึก ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “เดือน ๆ หนึ่งมีรายจ่ายเกือบ 3,000-3,500 บาทต่อเดือน ก็จะเป็นพวก ค่าอาหาร ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าเล่าเรียนของลูก ๆ ค่าเดินทางต่าง ๆ ส่วนใหญ่ก็หนักที่ค่าใช้จ่ายภายในบ้านทั่วไปมากกว่า”

ค่าใช้จ่ายอย่างอื่น ๆ เช่น เงินออม หรือลงทุนในการซื้อสินทรัพย์อื่น ๆ มีหรือไม่ คุณจรัสญ์ให้สัมภาษณ์ว่า “ไม่มีหรอกครับ เพราะเดือน ๆ หนึ่งแบบจะไม่มี บางเดือนเป็นแบบ เดือนชนเดือน บางเดือนก็ไม่พอใช้ ต้องกู้เงินเขามาใช้ เดือนไหนราคาก็ขึ้นที่ปัจจุบันดี ก็ได้เงินดีหน่อย เดือนไหนราคาก็ตก ผลผลิตมีน้อย แมลงลงที่ไรบ้าง ขาดทุนก็มี”

สาเหตุของการข้าย้ายถิ่นเข้ากรุงเทพมหานคร ทำไม่ถึงต้องข้าย้ายถิ่นจากจังหวัดบุรีรัมย์ เข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานคร คุณสมนึก ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “เหตุผลที่เข้ามาทำงานทำในกรุงเทพมหานครเป็น เพราะที่บ้านไม่มีงานทำ การทำไร่ ทำนา ได้เงินไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายที่บ้านมีต้องนlaysชีวิต หลายปากท้อง ลูก ก 3 คน ต้องกินต้องใช้ ต้องเรียน”

ทำไม่ถึงเลือกกรุงเทพมหานครเป็นแหล่งทำงาน ทำไม่ไม่เป็นจังหวัดอื่นละครับ คุณสมนึก ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ที่เลือกกรุงเทพมหานคร เพราะคิดว่าเมืองหลวง น่าจะมีโอกาสในการหารายได้มากกว่า มีแหล่งงานมากกว่า เพราะมีคนเยอะ มีสถานที่ทำงานมาก คิดว่าจะมีโอกาสที่จะทำงานทำได้มากกว่า ออยู่ที่บ้าน”

แนวทางการแก้ปัญหาหลังจากการข้าย้ายถิ่นเข้าสู่เมืองหลวง เข้ามากกรุงเทพมหานคร ตอนแรกมีปัญหาอะไรบ้าง คุณสมนึก ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ปัญหาแรกที่เจอดีคือ ไม่มีที่อยู่อย่างถาวร ต้องย้ายตามงานไปเรื่อย ๆ เพราะ ผู้รับจ้างทั่วไป ตอนแรกที่เข้าไปช่วงแรก ๆ เลยคือ ไปอาศัยวัดอยู่ อยู่กับหลวงพี่ (พี่ชายมาบรรยายว่าอยู่ดีที่กรุงเทพมหานครอยู่สักพักหนึ่ง พอดีงานก็เลยย้ายไปอยู่เอง ข้างนอกใกล้ ๆ กับแหล่งงาน จนมา มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง ก็ตอนที่ทำงานเป็นช่างสีในงานเพอร์นิเชอร์ นี่ละครับ ถ้าถามว่าจะแก้ไขอย่างไร คือ ต้องหาที่อยู่อาศัยให้ได้ แต่อย่างไรก็ยังเป็นแบบการเช่าเช้า อยู่ดี”

รายได้กับรายจ่ายที่ทำงานได้เป็นอย่างไรบ้าง พอดีจ่ายหรือไม่ในแต่ละเดือน คุณสมนึก ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “เงินที่ได้ทุกเดือนก็ตกประมาณ 9,000 บาท มาจากเงินเดือนที่ทำงานที่โรงงาน เพอร์นิเชอร์ กับรับจ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ ทั่วไป ตามกำลังที่ตนพอทำได้ เดือนไหนทำได้มากก็ได้เก็บหมื่น ส่วนค่าใช้จ่ายตกต่อเดือนก็ประมาณ 8,000 บาท ส่วนใหญ่จะเป็นค่าเช่าบ้าน ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าอาหาร ค่าของใช้ในบ้านทั่วไป เพราะไม่ได้อยู่คนเดียวมีลูกออยู่ด้วยอีก 2 คน มันก็เลยมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น แต่โชคดีที่ลูก ๆ ทางานพิเศษทำไปด้วย ก็ช่วยแบ่งเบาภาระได้บ้าง”

ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างให้ภาครัฐหรือหน่วยงานราชการเข้ามาช่วยเหลืออะไรบ้าง ในปัญหาที่เจอนในการเข้ามาในกรุงเทพมหานครคุณสมนึก ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “สิ่งที่ต้องการอย่างให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยเหลือ คือ อย่างให้ช่วยเหลือเรื่องที่อยู่อาศัย เช่น น่าจะให้มีการเช่าซื้อที่อยู่อาศัยในราคาถูก และให้มีเพียงพอต่อความต้องการ”

ภาคผนวก ง
การประเมินผลข้อมูลตัวแปร

Regression

Variables Entered/Removed(a)

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	EA		Stepwise (Criteria: Probability -of-F-to- enter <= .050, Probability -of-F-to- remove >= .100).

a Dependent Variable: ML

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.605(a)	.366	.303	6.17775

a Predictors: (Constant), EA

ANOVA(b)

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	220.722	1	220.722	5.783	.037(a)
	Residual	381.646	10	38.165		
	Total	602.368	11			

a Predictors: (Constant), EA

b Dependent Variable: ML

Coefficients(a)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	Constant	245.372	58.412		4.201	.002
	EA	-1.398	.581	-.605	-2.405	.037

a Dependent Variable: ML

Excluded Variables(b)

Model		Beta ln	t	Sig.	Partial	Collinearity Statistics
					Correlation	
1	G1	-.062(a)	-.140	.892	-.047	.362
	G2	-.150(a)	-.337	.744	-.112	.351
	G3	.066(a)	.246	.811	.082	.966
	W	.553(a)	1.931	.086	.541	.606
	C	.283(a)	1.015	.337	.320	.810
	I	.243(a)	.942	.371	.300	.964
	X	.213(a)	.527	.611	.173	.417
	RMA	.172(a)	.531	.608	.174	.651
	POP	.426(a)	1.383	.200	.419	.611
	LC	-.153(a)	-.467	.652	-.154	.644
	PE1	-.011(a)	-.032	.975	-.011	.575
	PE2	.072(a)	.257	.803	.085	.887
	PE3	-.242(a)	-.628	.545	-.205	.456
	PE4	.233(a)	.839	.423	.269	.844

a Predictors in the Model: (Constant), EA

b Dependent Variable: ML

ประวัติผู้ศึกษาวิจัย

ชื่อ นายชุมพล รอดเจ่น

วุฒิการศึกษา

บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบัญชี) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ศิลปศาสตร์บัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
เศรษฐศาสตร์บัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ทั่วไปการมนุษย์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พัฒนาแรงงานและสวัสดิการมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง

รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา และทำหน้าที่ร่วมศิลปวัฒนธรรม คณบัญชี
วิทยาลัยราชพฤกษ์

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2546	เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิเคราะห์ข้อมูล บริษัท โกลเด้นครีม จำกัด
พ.ศ. 2547-2548	นักวิชาการเงินและบัญชี งานคลัง คณภาพแพทยศาสตร์ศิริราช พยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2549-ปัจจุบัน	อาจารย์ประจำคณะบัญชี วิทยาลัยราชพฤกษ์

ประสบการณ์การทำงาน

ด้านการสอน

- อาจารย์พิเศษ คณวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- อาจารย์พิเศษ คณวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- อาจารย์พิเศษ สถาบันการโรงเรםและการท่องเที่ยว มา不堪 จ.นนทบุรี

การเป็นวิทยากร

- วิทยากรบรรยายหัวข้อ “การทำงานเป็นทีม” วันที่ 27-28 กันยายน 2553 บริษัท กรีน รับเบอร์ เมนู แฟคทอรี่ (ประเทศไทย) จำกัด

2. วิทยากรบรรยายหัวข้อ “โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตร เทคนิคการสร้างความสัมพันธ์และแรงจูงใจในการทำงาน” โรงเรียน ดาวนัยร้อย จ.สงขลา วันที่ 16-17 พฤษภาคม 2553
3. วิทยากรบรรยายหัวข้อ “หลักสูตรอบรมเชิงปฏิบัติการ Leader to success” ฝ่ายขยายงานภูมิภาค 53 บริษัทไทยประกันชีวิต จำกัด
4. วิทยากรบรรยายหัวข้อ “กระบวนการสอนศึกษาฯ” ให้กับ คณะกรรมการมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา วันที่ 21-23 เมษายน 2553

ผลงานทางวิชาการ

1. บทความวิชาการเรื่อง “การเพิ่มทุนมนุษย์ : การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาคน” ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการ วิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ปีที่ 1 เล่มที่ 1 เม.ย.- ก.ย. 2552
2. บทความวิชาการเรื่อง “แนวทางการดำเนินงานสอนศึกษาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ จังหวัดนนทบุรี” ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการของ สมาคมสอนศึกษาไทย
3. วิจัยเรื่อง “ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงบประมาณรายจ่ายภาครัฐที่ส่งผลต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น” ได้รับเงินทุนการวิจัยจากวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ปี พ.ศ. 2552
4. โครงการวิจัย “การเพิ่มขีดความสามารถสู่การเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสร้างเสริมสุขภาพ” (วิจัยร่วม) โดยได้รับทุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ปี พ.ศ. 2553